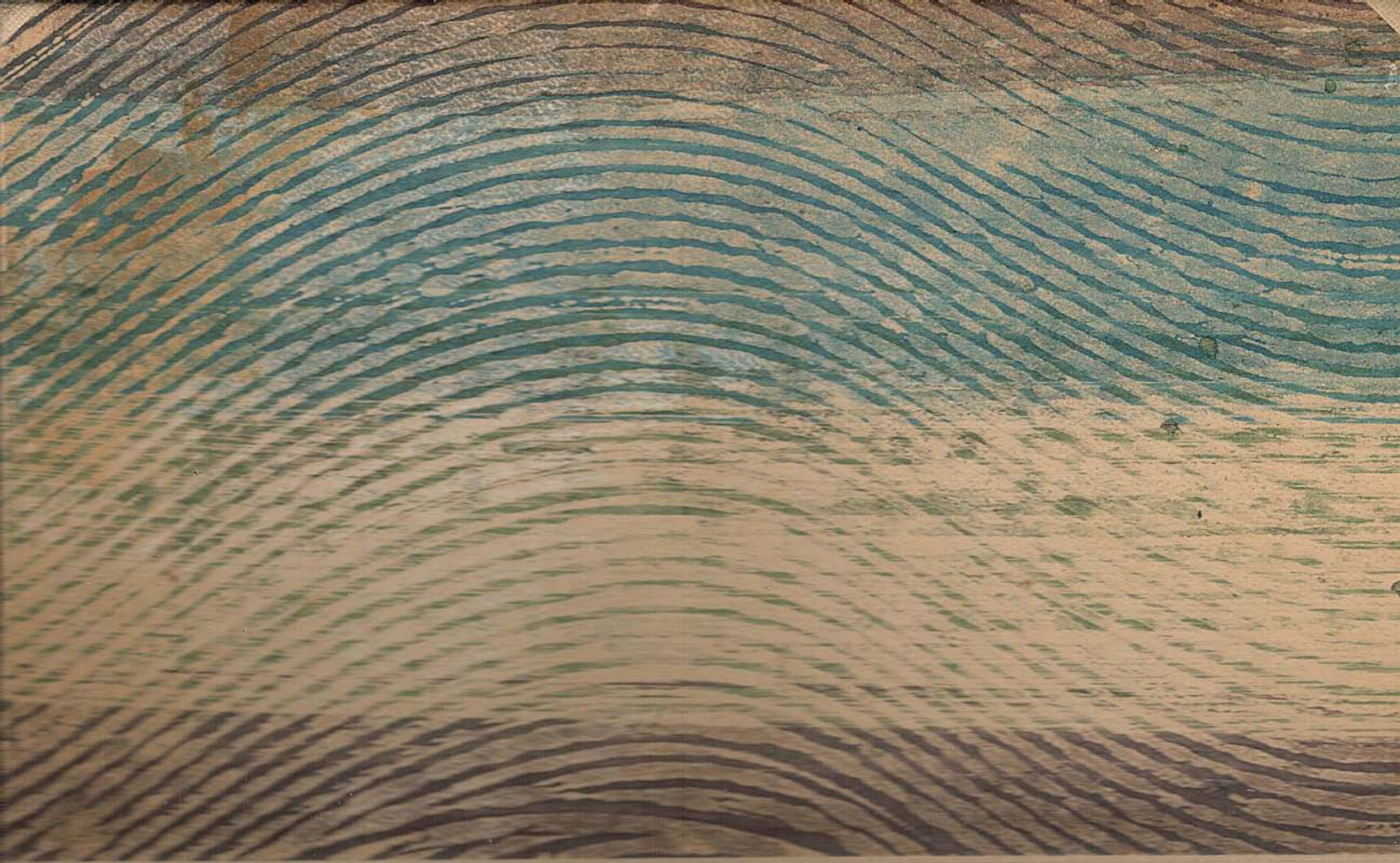

T. B. Barratt

SJÄLVBIOGRAFI

Ralph Engstrand 1983-02-21

T. B. BARRATT

SJÄLVBIOGRAFI

Förord av Lewi Pethrus

ÖVERSÄTTNING FRÅN NORSKAN

FÖRLAGET FILADELFIA — STOCKHOLM

Manuskriptet
till denna bok förelåg vid författarens död färdigutarbetat fram till mitten av kapitlet XVI och har sedermera på grundval av hans efterlämnade dagböcker fullbordats av hans dotter fru Solveig Barratt Lange.

Originalets titel:

ERINDRINGER

Översättare:

Sam. Gullberg

Printed in Sweden.

Häroldens Tryckeri. Stockholm 1942.

Förord.

Föreliggande självbiografi av pastor T. B. Barratt är en ny och värdefull tillgång inom vår litteratur.

Knappast någon läsning är så givande, särskilt för unga människor, som biografier. Personligen har jag mottagit djupare och värdefullare intryck av beskrivningar över heliga personers liv, än jag fått genom några andra böcker, naturligtvis bibeln undantagen. Men bibelns uppenbarelse är även den till stor del samlad kring personer.

Jag kände pastor T. B. Barratt på mycket nära håll. Han var min personlige vän i över trettio år. Ju mer jag lärde känna honom, desto mer lärde jag mig att högakta, värdera och älska honom. Han var en sällsynt ren och ädel karaktär. En konstnärsnatur av födelsen var han dock sällsynt harmonisk. Han var ledare för en andlig rörelse, som man utskrikit såsom extatisk, extrem och obehärskad. Men intet av dessa drag fanns hos T. B. Barratt. Han var lugnet och behärskningen själv. Det var något av sol och morgonfriskhet över hela hans väsen.

Det är få människor, som ha förenat mildhet och fasthet så som T. B. Barratt. Jag frapperades ofta av hans milda, mjuka och behärskade väsen. Han var aldrig någon fanatisk partigängare. Han såg det goda, var det fanns, erkände det och prisade Gud därför. Men å andra sidan var han en av de mest åsiktsfasta och övertygelsetrogna människor, jag någonsin mött.

Vid minneshögtiden i Oslo, på begravningsdagens afton, sade en av de norska predikanterna om honom, att han var en man, som kämpade för evangelium. Det var evangelium, som grep T. B. Barratt i hans ungdom, och det var denna underbara — såsom han själv skulle uttrycka det — »fortryllende» makt, som höll honom fången. Varje ny sanning, han såg däri, var för honom en upptäckt och en landvinning, som skänkte honom ny glädje, ny offervilja och nytt mod att kämpa för detta evangeliums utbredande.

Hans briljanta begåvning kunde ha fört honom långt på vägen till rikedom och ära. Men han försakade allt sådant för evangelii skull. Som talare var han säkert under sin livstid en av Nordens allra största. Det var kärleken till Gud och kärleken till medmänniskorna, som i ungdomen grep Tom Barratt och som höll honom allt mer och mer fången intill livets slut.

Det är tomt och trist att tänka sig, att han har lämnat våra led härnere. Men det är som en lisa i sorgen att få ta hans självbiografi i sin hand och även att få sända den till de tusenden i vårt land, som lärde sig älska denne store Herrens tjänare och hans förkunnelse. Må denna värdefulla biografi få den vidsträckta spridning, den förtjänar!

Lewi Pethrus.

I.

Min födelseplats.

När man reser genom grevskapet Devonshire i England, stöter man på floden Tamar. På dess andra strand ligger provinsen Cornwall, den sydvästliga delen av England. Den första stad, man kommer till, är Calstock, vilken är belägen på bergssluttningen och sträcker sig ned till floden, som brusar förbi. Allt eftersom tåget stiger högre och högre blir utsikten också vackrare och mera tilltalande. Här möter man egentligen något av det vackraste, man kan få se i Syd-England.

Tåget stannar vid en liten stad som heter Gunnislake. Förr i tiden fick man resa med en s. k. »coach», en egendomlig vagn, framför vilken flera hästspann voro spända. Under min skoltid reste jag ofta med coach, ända från Tavistock till Gunnislake och Albaston. I den sistnämnda staden föddes jag den 22 juli 1862.

Naturen i dessa trakter är helt olik den, man ser i andra delar av landet. Landskapet häver och sänker sig i vackra formationer och är täckt av ett bördigt åkerland. Typiska för detsamma äro de otaliga sten- och jordgärdesgårdarna, på vilka det i regel växer björnbärsbuskar på toppen.

Man ser märken och spår efter många gruvor runt omkring Albaston. Landskapet är likväl vackert och luften frisk och upplivande. Denna del av England, såväl som provinsen Devonshire, är bekant i den kristna världen för de stora väckelser, som tid efter annan gått fram här, särskilt

under John Wesleys och George Whitefields förkunnelse och ledning. Senare har Cornwall blivit känt bl. a. genom pastor Mark Pearse' intressanta skildringar av män som Billy Bray och pastor Haslem.

Min far, Alexander Barratt, föddes år 1827. Han blev omvänd till Gud i tjuguårsåldern och slöt sig då genast till metodistkyrkan (wesleyanerna), där han började att verka i söndagsskolan. Hans omvändelse ägde rum på ett eftermöte i min morfars hem. Samtidigt blevo tre av hans kamrater frälsta. Den ene av dessa var min mosters man, mr. Jackman. De hade först besökt ett väckelsemöte och därefter kommit tillsammans hemma hos morfar. De togo plats i var sitt hörn av rummet och voro beslutna att bli frälsta samma kväll. Far var den siste, som fann frid. Då de hade kommit igenom till frälsning, omfamnade de varandra och ställde sig med uppåtvända blickar mitt på golvet och sjöngo den kända lovsången:

»Pris Gud fra hvem all nåde kom,
pris Ham uti Hans helligdom,
pris Ham, o folk, i alle land!
Pris Fader, Sønn och Hellig Ånd!»

Aldrig förr hade de sjungit denna sång med sådan trosvisshet och glädje som nu. Då tonerna av den gamla lovsången dogo bort, visste de alla, att de hade börjat ett nytt liv. År 1909 — sextiotvå år senare — besökte jag platsen och uppsökte då det hus och det rum, där Gud hade mött dem. När jag stod, där de hade stått, kände jag behov av att prisa Gud för all Hans godhet mot mig. Då voro de alla fyra hemma hos Gud!

Det hände ofta i de dagarna, att man höll väckelsemöten i stil med dem, som ägt rum på Wesleys tid i Cornwall och Devonshire. Folk blevo plötsligt gripna under en sång, en psalm, eller under predikan, och sjönko ned på golvet, som

om de blivit slagna av en osynlig hand. Det hade de också blivit. Ty den helige Ande hade vidrört dem! Men snart stodo de på sina fötter igen och prisade Gud för frälsning. Det fanns naturligtvis också många, som blevo frälsta utan att de sjönko till golvet. Man uppställde aldrig någon bestämd regel för Andens verkan. En ingalunda sällsynt företeelse var likväl, att Anden blev så mäktigt utgjuten, att Ordets lie mejade ned människorna, så att till och med stora starka män blevo slagna till marken.

Kapten Kent och kapten Skewis voro välkända redskap i denna väckelse. Enligt ett brev, som min morfar skrev och som jag ännu har, blevo en mängd själar frälsta. En del kommo igenom först efter en sex timmars intensiv bönekamp inför Guds ansikte. De själar, som voro överbevisade om nödvändigheten av frälsning, hade bestämt sig för — alldeles som min far och hans kamrater — att inte sluta att bedja, förrän de kommit igenom och »fått se blodet», d. v. s. fått visshet om frälsning i kraft av Jesu utgjutna blod. Det var en mäktig och härlig tid, då man fick synliga bevis för den helige Andes närhet.

Far reser till Amerika.

Vid tjugutre års ålder reste min far över till Amerika. Innan han reste, förlovade han sig med fröken Mary Ball. Det dröjde emellertid närmare fjorton år, innan de gifte sig. Då fars egentliga verksamhet var inom gruvdriften, uppehöll han sig i flera år vid olika gruvanläggningar i Amerika. Det var naturligtvis hans mening att återvända till England, så snart han hade tjänat en del pengar, men uppehållet i Amerika blev längre, än han från början tänkt. Han glömde emellertid ej sin Herre och Mästare därborta. Han var särskilt intresserad i söndagsskolarbetet, och tillsammans med andra vänner ledde han en söndagsskola i Maryland för vuxna slavar. Detta arbete visade sig mycket frukt-

bärande, och slavarna visade sin stora tacksamhet i de hjärtliga böner, de uppsände för »sina vita bröder». Särskilt intressant var det att höra fars berättelser om upplevelserna på de s. k. »Camp-Meetings» (lägermötena, tältmötena) och om det andliga livet bland negrerna.

Guldfebern grep honom så kraftigt, att han bestämde sig för att resa till Australien. Där uppehöll han sig i sju år på guldfälten. Det fanns inga oceanångare på den tiden, och det tog lång tid att segla till Australien, varför det också blev sparsamt med breven mellan honom och hans Mary. Men de förblevo varandra trogna.

Under senare år underhöll far ofta sina barn med berättelser från hans tid som guldgrävare i Australien. Det var spännande och gripande historier. Ett vilt och omväxlande liv hade mött honom överallt därute. Själv hade han sällan blivit utsatt för överfall och angrepp. Men en natt hade han måst sova med en laddad pistol i handen, därför att han hade räddat en tysk och dennes familj från ett överfall, och hade blivit hotad med döden samma natt. Ingen hade väl varit mindre skickad att bruka pistolen än han. Han var alltför människovänlig och god till det.

Ivern att hinna fram till ett nyupptäckt guldfält var ofta så stor, att de som ilade åstad kastade kläder och andra föremål, som hindrade dem i kapplöpningen, ifrån sig på vägen. På platser där det icke tidigare hade bott några människor, kunde det efter ett par veckors tid finnas ett par tusen tält, där folk av alla nationaliteter hade sina hem. Innan man gick till vila, avfyrade männen gärna ett skott utanför sina tält till varning för obehöriga.

Samlivet med dessa lyckojägare var ej alltid idealiskt. Dock funnos bland dem flera, som älskade Gud. Samtidigt som världens barn ivrade för att få till stånd ett tält för skådespel och förlustelser, uppförde dessa troende ett tält för gudstjänster och andlig uppbyggelse. På det sättet hölls gudslivet i själen varmt och brinnande.

När så äntligen Alexander Barratt vände tillbaka från sin långa utlandsresa, var det i synnerhet en som väntade på honom. En som hela tiden hade älskat honom och varit älskad igen, en som senare skulle stå honom bi genom livets alla växlingar lik en fridsängel och upplysa samlivet med sin innerliga kärlek och trofasthet. Det var Mary Ball, dotter till kapten George Ball, vilken som »lokalpredikant» inom metodistkyrkan utövade ett ganska stort inflytande i vida kretsar.

Bröllopet ägde rum i Calstock den 8 augusti 1861.

Som förut nämnts uppstodo många väckelser bland gruvarbetarna i Albaston och de omkringliggande platserna. Min mor blev omvänd, då hon var aderton år gammal. Hon brukade berätta för oss, hur hon en dag blev väckt i det wesleyanska kapellet och gick ut i sakristian. Där föll hon på knä och beslöt sig för att inte stiga upp, förrän hon hade blivit frälst.

Då hon hade bedit en lång stund, kom hennes far in och sade:

— Mary, skall vi inte gå hem och bedja i stället?

— Nej, far, svarade hon, inte förrän Gud har frälst mig!

Hon höll på i två timmar, innan ljuset bröt in i hennes hjärta. Från det ögonblicket var hon frälst, och hela hennes liv vittnade sedan om äktheten av den förändring, hon hade upplevt. Hennes religiösa uppfostran var en stor hjälp för henne, ty hennes förståelse för frälsning och hjärterening var klar redan från begynnelsen. Hennes livs motto var: »Jesu Kristi blod renar från all synd.»

Min morfar hade gjort ritningarna till kapellet, där min mor blev frälst, och inte endast till detta, utan även till flera andra i grannskapet. Då grundstenen skulle läggas, sade min mosters man:

— Jag vill göra första hugget med hackan.

— Och jag vill ta första spadtaget, sade min far.

Min morfar var en mycket känd person i den delen av landet. Han deltog i det offentliga livet på flera sätt. Han var »kapten» vid gruvorna (en titel som gruvledarna fingo), ledare för de frikyrkligas (dissenternas) dagskola och stod främst på listan över de wesleyanska lokalpredikanterna. Han var ansedd av många, även utanför det wesleyanska samfundet, som en mycket gedigen och duktig teolog och som en mycket slagfärdig motståndare i debatter. En gång blev Albaston med omnejd hemsökt av några unitariska predikanter, och de olika evangeliska samfunden bestämde sig för att anordna ett offentligt möte, i vilket man skulle diskutera en del frågor med dessa predikanter. De valde då kapten George Ball som sin ledare i debatten med det resultatet, att unitarianerna förlorade slaget.

Mina föräldrar voro som sagt metodister och tillhörde de wesleyanska metodisterna. Det finns andra riktningar bland metodisterna i England, men nyligen ha flera av dessa slagit sig tillsammans till ett samfund. I Norge är det den episkopala metodistkyrkan, som verkar. Wesley tillät metodisterna i Amerika att välja biskopar, och verksamheten i Norge kom direkt från Amerika genom O. P. Pettersen.

Det var en tid tal om att far möjligen skulle slå sig ned i Spanien som ledare för en gruva där. Tänk, hur annorlunda mitt liv skulle ha artat sig, om vi hade kommit dit! Men så fick han ett bestämt erbjudande om att övertaga svavelkisgruvorna i Hardanger. Och Gud ledde honom till att bestämma sig för det. Han reste ensam över till Norge, och året därpå sände han bud efter mor. Hon reste så åstad med min syster Mary (Polly) och mig.

År 1909 reste jag till England och besökte samtidigt Albaston. Det var intressant att se den plats, där jag slitit ut mina barnskor. Jag hade visserligen som pojke besökt platsen och mina släktingar under julferierna, då jag var college-elev, men det var länge sedan.

På ena sidan av landsvägen stod de »primitiva» metodisternas gamla kapell och några minuters väg därifrån »wesleyanernas» kapell. En herre frågade mig, om jag ville se det invändigt, och det ville jag mer än gärna. Han mindes mina föräldrar och min morfar mycket väl.

II.

Varaldsöy i Hardanger.

Hardangerfjorden håller jag för att vara Norges vackraste fjord. Den sträcker sig som en mäktig arm långt in i landet och för Nordsjöns salta strömmar med sig in mellan de höga fjällen och de gröna ängarna.

Varaldsöy är en ö, som på kartan liknar mycket ett päron, belägen alldeles i fjordens mynning. I forna dagar tände man vårdkasar på öns högsta berg, när någon fiende närmade sig, men även andra tider på året kunde man se skenet från dylika eldar. Därav härleder sig antagligen namnet Varaldsöy.

Detta klara ljus kan gott tjäna som en symbol på den heliga eld, som senare skulle tändas däruppe mellan fjällen.

När vi talade om Varaldsöy, så sade alltid vi, som bodde uppe vid gruvanläggningarna: »Uppe på fjället». Det var nämligen där svavelkisgruvorna startades, och det var där vi fingo vårt första stadigvarande hem i Norge. Fjorden låg som ett brett, skinande vitt silverband kring ön och fortsatte sin väg förbi Strandebarm och Jondal, tills den stannade inne i Odda, där Folgefonnsglaciären och den eviga snön glimmade fram över fjällen och där Buarglaciärens ismassor trängde sig ned mot fjorden. En del av Folgefonn kan man också se från olika platser på Varaldsöy. Reser man in genom Maurangerfjorden, som skär sig in mellan

fjällen nordöst om Varaldsöy, kommer man till Bondhusglaciären, där Folgefonnen bryter sig väg ned till fjorden.

På den nordvästliga delen av ön finnes en liten gård, som heter Haukeness. Där på gården bodde en bondflicka vid namn Herborg. Det var bl. a. hennes sysselsättning att valla korna uppe på fjället.

Denna kvinna hade en märklig dröm. Hon såg i drömmen flera hus resta uppe på den plats, där hon brukade valla sina kor. Särskilt ett av husen väckte hennes uppmärksamhet. Det var bättre och större än de andra, tyckte hon, och så gick hon bort till frun i huset och frågade, om hon kunde få bli antagen som piga i hemmet, och detta blev hon också.

Hon drömde vidare, att hon såg många människor samlade till andakt i detta hem, och under andakten föll till hennes stora förundran frun i huset på knä, något som var mycket ovanligt bland lutheranerna på den tiden. Så vaknade hon upp ur drömmen och utbrast: »Detta kan aldrig komma att ske!» Det berättas, att Herborg drömde allt detta inte mindre än tre gånger.

Till slut glömde hon bort alltsammans. Men på andra sidan fjorden, vid Gravdal, hade någon funnit en del svavelkisstenar, och detta fynd resulterade i att en gruvanläggning kom till stånd på platsen. En dag fann en gammal kvinna en kristalliserad svavelkissten inne mellan några buskar »uppe på fjället», på Varaldsöy, och hon trodde, att det var guld. Så vackert glänste den. Så var emellertid icke förhållandet, men följden blev, att fjällen däromkring blevo undersökta och att stora ådror av svavelkis blevo upptäckta. Strax efter började en svensk, herr Berg, att spränga i berget. De första sprängskotten dånade mellan fjällen. Ett bolag bildades av engelska och norska aktieägare. Och så uppstod snart frågan: Vem skall föreståd detta arbete? En farbroder till min far var med i bolaget, och på hans förslag utsågs min far för uppdraget.

Han reste ensam till Norge.

Han var naturligtvis alldeles obekant med norska språket och norska folkets seder och bruk. Han hade sett livet på många andra ställen i världen, men här, långt inne i Norges hjärta, kom han i beröring med ett folk, som var honom fullständigt främmande, men ett folk som både han och hans familj skulle lära sig att respektera och älska, och ett land, som skulle bli hans hem för framtiden.

Många roliga drag från hans första försök i att bemästra det nya språket skulle kunna berättas. På den tiden drucko arbetarna ofta sig fulla, och många vilda uppträden ägde rum ibland dem. Inga poliser funnos däruppe på fjället, och det var långt till länsmannen i Strandebarm. Fars bestämda och resoluta uppträdande mot männen och hans kristliga liv övervunno svårigheterna, som uppstodo.

Det väckte inte så litet uppseende i Albaston, när det blev bekant, att far skulle stanna kvar i Norge, och att mor med sina två barn, Tom och Mary (Polly), skulle resa dit. Mor hade varit en av de mest verksamma arbetarna inom församlingen, och hennes nit för själars frälsning var känt överallt i distriktet. Alla visste, att församlingen i Albaston skulle göra en stor förlust, om hon komme att resa till Norge. Men Gud hade dock planlagt detta.

Jag var då omkring fem år gammal. Enligt en del anteckningar i dagboken, vilka senare blivit införda, hade jag redan på den tiden varit med om flera små äventyr, som så när hade kunnat kosta mig livet, om icke försynen hade kommit emellan.

Det kan synas underligt för många, men mor berättade en gång, att en gammal katolsk präst under ett besök i Skottland, då jag var omkring ett år gammal, hade visat en mer än vanligt liberal inställning till oss, ty fastän han visste, att vi voro protestanter, vågade han likväl välsigna mig.

Då tiden var inne för mor att lämna sina många vänner i Albaston, Calstock, Gunnislake, Mary Tavy och distriktet omkring Albaston, tackade alla henne för det heliga infly-

tande, hon utövat på dem. Vid avskedet brusto de alla i gråt. Men då kom församlingens pastor fram till mor och sade, under det han lade sin hand på mitt huvud:

— Gråt inte, Mary! Kanhända skall denna lilla pojke en gång bli metodistpredikant i Norge!

Denna profetia blev senare uppfylld. Gång på gång har jag de senare åren varit gripen av detta faktum, att Gud själv har lett våra steg, och att det var Han som i sin visdom ledde far till att välja Norge som vår vistelseort för framtiden.

På resan till Hull hade jag så när råkat ut för ett missöde. En av passagerarna visade sig vara mycket intresserad av mig. Plötsligt stannade tåget, och jag såg, att han steg av, fastän det ej stod inne på någon station. Han var en av järnvägstjänstemännen. Jag gick efter honom och steg av tåget, som jag sett honom göra, utan att han märkte det. Men i detsamma satte tåget sig i rörelse. Där stod jag nu fullkomligt ensam. Mor fick plötsligt syn på mig genom kupéfönstret, och stor blev hennes förfäran, när hon såg sin pojke stående därutanför på spåret, där man just väntade att ett snälltåg vilket ögonblick som helst skulle rusa förbi. En annan järnvägstjänsteman fick emellertid ögonen på mig och förde mig genast till stationen. Det blev inte så litet glädje, när mor äntligen fick mig fullkomligt oskadd tillbaka igen.

Vi reste över Nordsjön med »Scandinavia», en av Wilsonbåtarna, och det var stormigt under färden. När vi så småningom närmade oss den norska kusten och vi kunde se några av de största fjällen, sade jag till en herr De Bussy, en fransk ingenjör, som också var på väg till gruvorna:

— Hade jag bara en liten stege på toppen av dessa höga fjäll, så skulle jag klättra rakt in i himlen!

Det var mitt första barnsliga intryck av de norska fjällen.

Efter vår ankomst till Bergen, fortsatte vi utan vidare uppehåll direkt till Varaldsöy.

Öierhavn blev den hamn, dit de stora skeppen kommo och lastade svavelkis. En väg anlades av bolaget. Från hamnen svingade den sig upp över fjällen till Volheine — »uppe på fjället». Bostäder uppfördes där för alla gruvarbetarna, och det blev också nödvändigt att bygga ett hem för gruvfogden och hans familj på platsen.

Däruppe mellan de stolta och höga fjällen, omkring trehundra meter över havet, var luften mild och frisk och omgivningarna vilda och majestätiska. Det skulle nu bli ett centrum för många män och deras familjer och den plats, där jag skulle få växa upp och senare börja mitt arbete i Herrens vingård. I senare år har jag tillsammans med min hustru och andra besökt Volheine flera gånger. Allt det som nu finnes kvar däruppe är blott ruinerna av de hus, som tidigare funnos på platsen, samt ett hus, som byggdes senare av ett nytt bolag, vilket begynte spränga i berget efter min fars död. En intensiv ensamhetskänsla smög sig inpå mig, då jag åter besökte de gamla platserna, som jag så väl kände till från mina pojkår och tidigaste ungdom.

En kort tid efter det vårt hem blivit uppfört på Varaldsöy, kom Herborg Haukeness och bad att få bli tjänsteflicka. Ja, mor tog emot henne. Nu hade Herborgs dröm allaredan till en stor del blivit uppfylld. Husen stodo nu däruppe på fjället, precis som hon sett dem i drömmen, gruvfogdens hem likaså, och nu hade hon också blivit anställd i hemmet.

Det var lång väg till kyrkan. Först måste man promenera eller köra ner till Öierhavn, och sedan fara i en båt med sex roddare den långa vägen runt öns sydliga del. Men när vädret var gott, var denna resa som en storslagen utflykt, och omgivningarna i fjorden äro på sina ställen så underbart vackra, att man inte kan finna något som övergår dem i skönhet, vart man än reser i världen.

På den tiden hade prästen stor makt. När hans båt blev synlig (han bodde i Strandebarm), blev det en allmän rörelse bland folket, som hade samlats från bygderna runt omkring, och när han nalkades kyrkan, började kyrkklockorna att ringa och männen att lyfta på sina hattar.

Den gamla kyrkan på Varaldsöy är nu riven. Man borde ha låtit den stå kvar som ett minnesmärke. Många intressanta ting kunde berättas om gudstjänsterna från denna tid.

Uppe på fjället måste vi slutligen bygga ett litet bönehus, där vi kunde samlas till möten varje söndag och övrigt i veckan.

Morfar, George Ball, kom också till Norge, såväl som andra släktingar. Vi utgjorde en ganska god sångkör, när vi sjöngo tillsammans. Far hade en god tenorstämma, morfar sjöng med en djup, kraftig basstämma, andra sjöngo sopran och en del alt. Vi tillbringade många lyckliga stunder tillsammans däruppe på fjället med god sång och musik, och arbetarna gladde sig över att få lyssna på oss.

Nere vid hamnen lade ångbåtarna från Hull till för att hämta svavelkisen, som kördes dit ned på den långa landvägen. Då och då kommo passagerarna upp till gruvorna för att besöka oss och studera gruvdriften och se den härliga utsikten från fjällen, som omgåvo kolonien, i synnerhet från Viviansfjäll. Detta fick sitt namn på grund av att en av ingenjörerna, herr Vivian, bodde alldeles invid detsamma.

En dag kastade det norska missionsskeppet »Eleaser» ankar nere vid Öierhavn. Kaptenen var en allvarlig kristen. Då var ännu inget bönehus uppfört på fjället, men mina föräldrar anordnade ett möte i sitt hem för arbetarna. Medan man bad i det mötet, föll mor på sina knän, och strax mindes Herborg, vad hon sett i sin dröm. Nu hade den helt och hållet gått i uppfyllelse.

Så snart mor hade tillägnat sig språket så pass, att hon kunde klara sig, började hon med en bibelskola för de unga

männen i gruvan och berättade för dem frälsningens gamla sanningar. Detta hade ett märkbart välsignat inflytande på flera av dem. Likväl voro tumulten och de bråkiga uppträdena, när de hade druckit, en orsak till mycken sorg hos far och mor. Men mor gick ofta emellan bråkstakarna som en fridens ängel och stillade skärmytslingarna, slagsmålen och stridigheterna. Flera scener från denna tid voro av rent sensationell art.

Prästen Lampe hade sina regelbundna gudstjänster i de kyrkor, som tillhörde socknen. Den ena låg på sydändan av Varaldsöy, den andra i Strandebarm och den tredje i Jondal. Det gick därför tre veckor mellan varje gudstjänst i kyrkorna. Gruvarbetarna på Volheine utgjordes mest av främmande, som kommit från flera håll i landet, ja, även från Sverige. En av de största byggnaderna hette »svenskbaracken». De hade litet eller inget intresse för gudstjänsterna i kyrkorna. Under denna tid var det också blott ett fåtal kolportörer, som besökte bygderna, och när de någon gång kommo, blevo de ej väl mottagna av prästerna. De fingo lida åtskillig förföljelse under sina besök i de olika bygderna.

Det kan därför med visshet sägas, att den evangeliska verksamhet, som mina föräldrar begynte däruppe vid gruvanläggningarna, var något alldeles nytt i denna del av landet. Deras hjärtan och hem voro öppna för alla, och de hade blott en önskan: att få bringa gruvarbetarna och deras familjer evangelii glada budskap.

En av de ångbåtspassagerare, som besökte oss en dag, var den världsberömde violinisten Ole Bull. Jag kan ännu minnas hans ståtliga och kraftiga gestalt. Far bad honom spela på en gammal fiol, som vi hade, men den var alltför dålig. Han brukade slå sönder sådana där fioler, sade man, och bygga om dem, för att de skulle få den rätta klangen. Men han bad oss besöka honom i hans hem på Lysöen, och då skulle han spela för oss, så mycket vi önskade. Jag kommer

mycket väl ihåg, då jag som pojke hörde honom spela i Bergen, hur hans långa hår fladdrade för vinden, under det han lockade fram tonerna till »Säterjäntans söndag».

Vi fingo också besök av lutherska kolportörer. De predikade synd och nåd, men hade ingen blick för den fulla frigörelsen i Kristus. Men mor bad dem, när de besökte Volheine, att de skulle framhålla vikten av en ögonblicklig och påtaglig frälsning för folket, när de predikade, och resultaten därav kunde snart spåras bland arbetarna.

Under uppväxtåren var jag utan tvivel nog så djärv ibland, när jag klättrade upp över fjällen. Jag upplevde många äventyr. Jag var heller inte alltid så snäll, som jag borde vara. Jag minnes ännu ett sådant tillfälle därhemma. Jag var rädd för att ljuga, men hade flera gånger sökt vända på sanningen. Morfar kunde inte uthärda det längre. Mor tog mig därför upp till hans rum och gav mig stryk. Jag försökte att smita undan, men det lyckades inte, ty mor gav ingen pardon, och det var bra för mig, att hon inte sparade riset. Hon hade inte nutidens syn på uppfostran, att »barnen komma nog att ändra på sig, bara de får tid på sig». Men alltid när hon hade givit mig bestraffning, sprang hon in i ett litet rum bredvid och kastade sig ned på en säng och grät. Detta kunde jag aldrig glömma.

Det finnes väl knappast några föräldrar, som ha bett mera för sina barn än våra. Vi voro allt som allt fyra syskon: Polly, Louisa, Alexander och jag. Alexander var en egendomlig liten pojke. Han vann allas hjärtan. Då han dog, satt jag i rummet, där hans kropp låg. Jag grät, som om mitt hjärta skulle brista. Han begravdes på den gamla kyrkogården på Varaldsöy. Där vilar också morfar.

De första djupare intrycken i mitt hjärta fick jag, då jag var nio år gammal. Jag hade ofta blivit berörd av än det ena, än det andra, men detta, jag nu kände, var en bestämd kallelse från en högre makt. Jag satt uppe på mor-

fars rum och läste mina läxor; morfar var nämligen min lärare. Plötsligt förnam jag en varm, god känsla i mitt hjärta, vilken drev mig ned på mina knän. Jag knäppte mina händer, böjde knä under bordet och bad. Då jag hade bett en stund, hörde jag morfars kraftiga röst ropa till mig från rummet därunder:

— Tom, kan du dina läxor?

Men jag var så blyg, att jag inte ville, att någon skulle få veta något om mina inre känslor och att jag hade bett till Gud. Jag sprang därför genast upp från min plats på golvet och fortsatte med läsningen av mina läxor. Hade jag bara haft mod att tala om det för mor eller morfar, är jag viss om, att intet skulle ha glatt deras hjärtan mer än detta.

III.

Skoltiden i England.

Mina föräldrar beslöto, att jag skulle sändas till en skola i England, och mor reste med mig till Taunton i Sommersetshire. Det var ganska naturligt, att de önskade att jag skulle få min utbildning i England under metodistkyrkans inflytande. Mina systrar kommo också senare till Flook House i Taunton. Från junioravdelningen flyttade jag över till »kollegiet», där mr. Sibly var rektor och mr. Slater präst. Det var »The Wesleyan College». Det har sedan dess bytt namn.

Jag var full av liv och hade nog fått en hel del vikingablod i mina ådror under den tid, jag varit i Norge. Därhemma brukade jag ju hoppa och klättra till fjälls som en get. En dag tog jag nära på andan ur mr. Hancock, överläraren i junioravdelningen. Jag fick nämligen för mig att helt plötsligt hoppa ned från andra våningen till marken. Men då fick jag också som straff sitta inne resten av dagen. Då jag var i Norge, kallade pojkarna mig för »engelsmannen», men här på skolan kallade man mig för »norrmannen». Jag älskade sport och fri idrott, och det var goda tillfällen därtill på skolan. Detta tog tyvärr upp alltför mycket av min tid ibland.

I junioravdelningen utbröt en gång en ganska märklig väckelse. Jag kan inte minnas, huru den begynte. Jag visste ju, att mina kära föräldrar bådo ständigt för mig så väl som för hela skolan. Alla pojkarna blevo gripna såsom av

en osynlig makt till att bedja. Lärarna kunde ej förstå det, men motsatte sig det inte heller. Vi fingo tillåtelse att använda stora matsalen, och där hade vi våra bönemöten. Tänk, om det då hade funnits någon, som hade kunnat vägleda oss! Jag minns, att flera av pojkarna inte vågade bedja högt, utan jag skrev ner böner åt dem på en papperslapp, vilken jag skickade iväg till den långa raden av bedjande pojkar, och de läste dessa böner högt, liggande på sina knän.

Under skoltiden tillbringade jag juldagarna hos mina släktingar i Cornwall och Devonshire, men under sommarferierna var jag alltid hemma i Hardanger. När jag skulle lämna junioravdelningen, blev jag sjuk. Jag hann fram till London, till en av mina tanters, mrs. Ravens, hem. Läkaren sade, att om mina kära önskade få se mig ännu en gång i livet, måste de komma omedelbart. Jag hade scharlakansfeber.

Man telegraferade hem, och mor kom. Då hon hann fram, hade febern nått höjdpunkten. Jag öppnade mina ögon ett ögonblick, just som hon trädde in i rummet, och fick se henne. Glädjen över att få se mor var så stor, att den bidrog till en förändring. Jag föll därefter i en djup sömn och repade mig från och med det ögonblicket. Mitt uppehåll hemma i Hardanger blev förlängt denna sommar, för att jag skulle hinna återfå mina krafter igen.

Men samma dag jag lämnade hemmet, inträffade ett missöde. Kusken, som skjutsade oss ner till hamnen, kom alltför nära vägkanten och körde mot en sten, så att jag, som satt vid hans sida, kastades med stor våldsamhet mot marken, stötte armen ur led och krossade den på flera ställen. Detta blev en stor prövning för mig.

Morfar låg sjuk och hade bestämt varnat mig för att stanna hemma från skolan utöver den fastställda tiden. När han fick se, hur man kom bärande på mig, sade han:

— Det är precis, vad jag har sagt!

Detta är sista händelsen, som jag minns från morfars liv.

När jag kom tillbaka till Taunton, blev jag överflyttad till »kollegiet». Där rådde en oerhört sträng disciplin. Flera av lärarna voro, anser jag, alldeles för stränga, men kanske var det bra för mitt vidkommande. Det var inget ont i mig, men jag var full av liv och lust och fick gång på gång bära följderna av mer eller mindre svåra brott mot kollegiets regler.

Jag älskade fotboll och kricket och gymnastiserade ganska flitigt i gymnastikhallen. Jag har många intressanta upplevelser från denna tid. Flera av mina gamla kamrater minnes jag ännu. En av dessa, Thomas D. Barnes, blev medlet till min frälsning. G. Whelpton, en annan av de studerande, var mig också till stor andlig hjälp. Men Barnes var utan tvivel en väckelsearbetare i anda och sanning. Han hade ett speciellt intresse för att få de unga pojkarna och flickorna vid skolan omvända till Gud. Jag har ännu i mina ägor ett brev, som han skrev till mina föräldrar strax efter min omvändelse, likaså det brev jag själv sände hem. Jag var då tolv år gammal.

Jag hade blivit påverkad av Gud, jag liksom flera andra på skolan, men då jag en dag gick uppför de stora trapporna i entrén till skolan, hörde jag raska steg bakom mig. Jag vände mig om och fann Barnes alldeles tätt efter mig. Nog ville jag bli frälst, men blotta åsynen av Barnes gjorde, att jag tog till benen och sprang så mycket jag orkade ut över den stora lekplanen. Men han sprang efter och upphann mig nere under de stora träden i allén.

— Nu följer du mig, sade han, och jag följde med honom snällt som ett lamm. Han förde mig upp till den övre musiksalen, där vi brukade ha våra musikövningar. Jag tillhörde nämligen skolans musikkår.

— Nu böjer vi oss här, och så beder jag först och du sedan, sade Barnes.

Vi gjorde så, och just där fann jag frid med Gud!

Brevet till mina föräldrar löd sålunda (i utdrag):

»Mina kära föräldrar!

Jag hoppas, att ni mottagit mitt brev nr 6. Detta är nr 7. På söndagarna har vi tre bönemöten. Alla pojkarna, som önskar deltaga, slår sig tillsammans. Flera av dem har blivit omvända här. För några dagar sedan var det Michel, strax därefter var det Budgett, sistlidne tisdag blev Noel II omvänd, och onsdagskvällen därefter blev jag omvänd, något som jag är säker på skall glädja er alla. Jag har ofta blivit uppmanad därtill av G. Whelpton och Barnes I. Jag blev mycket påverkad av deras ord och andras. Men på onsdagskvällen tog Barnes mig upp på det övre klassrummet, och där sökte jag den Herre, som dog för att borttaga mina och andras synder ... Nu måste ni be Polly, att också hon omvänder sig! Hon kommer att få det mycket bättre, om hon gör det. Säg henne, att Jesus är redo att mottaga henne, bara hon vill komma och tro.»

Förändringen blev märkbar på en enda gång. Jag tog med större allvar itu med mina läxor, och minnes än, hur en av senioreleverna kom mot mig en dag och frågade, hur jag kände det och hur det hela hade tillgått.

Snart lämnade Barnes skolan, och jag blev sorgligt nog ljum i min ande. Men år 1875 utbröt en väckelse i Taunton, och så vitt jag minnes rätt, blevo omkring 200 av de studerande vid olika skolor i staden omvända samt en stor del av stadens befolkning. Det var evangelisten Robinson Watson, som Gud använde som sitt redskap. Det såg ut som om han kunde hela bibeln utantill. Han höll också *eftermöten*. Vi marscherade i regel från skolan ned till de ordinarie gudstjänsterna i det stora wesleyanska kapellet, men nu fingo vi också tillåtelse att marschera ned till väckelsemötena där. På ett av mötena, när Watson bad alla, som voro villiga att mottaga och följa Kristus, att gå in i skolrummet vid sidan av kapellet, reste jag mig och gick in, mitt i alla mina kamraters åsyn. Detta steg hjälpte mig.

Andra följde efter mig, och jag blev härligt förnyad i anden igen.

Men livet på skolan var inte ägnat till att befrämja det andliga livet. Jag blev snart ljum igen. Jag var ju bara en pojke. Men år 1876 besökte jag under jullovet en av mina kamraters hem i Liskeard. Hans namn var Allen. Hans föräldrar voro varmhjärtade metodister. Under ett »vaknattsmöte» förnyade jag mina löften till Herren och blev mycket välsignad.

De ledande männen vid skolan funno det nödvändigt att börja »klasser» (en gruppindelning som var allmän bland metodisterna) för de pojkar, som önskade taga del i dem. Jag blev hänvisad till pastor W. P. Slaters, rektorns, klass. Jag har ännu kvartalskortet kvar för juni månad 1877 med hans underskrift.

Jag lämnade skolan den 15 juni 1878. Jag vågar ej berömma mig av att jag hade uppnått några större resultat i mina studier med undantag av teckning och musik. Jag erhöll flera skolpremier i dessa ämnen, och en hel del av mina teckningar hänga ännu i dag på väggarna i mitt och andras hem.

De stränga metoder, som en del av lärarna använde, gjorde flera av oss pojkar förbittrade på dem, och vi bestämde oss för att taga hämnd på ett eller annat sätt. Men då tiden var inne för min avresa från skolan, fann jag att hämnden inte hade så stort grepp om mig. Jag gick i stället till alla mina lärare och bad dem förlåta mig för allt, jag kunde ha sagt eller gjort, som ej var riktigt. Eftersom jag måste resa några dagar före de andra pojkarna, gick jag genom de stora sovrummen samma morgon, jag skulle fara, och tog farväl av dem alla. De gräto och jag grät. De ville inte gärna släppa mig. Vi voro verkligen fästade vid varandra och hade inte mycken lust att skiljas åt.

Fem år av mitt liv hade nu gått, och jag var förvissad om, att de upplevelser, jag haft på skolan, skulle även i fort-

sättningen bli mig till nytta på många sätt. Min kamrat Shugg reste med samma tåg, och vi skildes i Bristol. Då jag besökte Amerika år 1906, träffade jag honom där. Det var i närheten av Des Moines. Då var han metodistpredikant, och jag talade i hans kyrka. Vi hade då inte sett varandra på tjuguåtta år, men jag kände ändå igen honom med en enda gång.

IV.

Tillbaka till Norge.

Mina första möten.

Mor och Polly mötte mig i Stavanger. Vi tillbringade två ljusa och trevliga veckor där. Här fick jag höra pastor Ole Olsen i metodistkyrkan för första gången. Han var på den tiden utan tvivel en av de största predikanterna inom metodistkyrkan i Norge.

Hans sätt att predika grep tag i mig med en gång. Jag grät mig igenom hela det första mötet och fick genom hans budskap en mäktig maning till att leva helt för Gud. Under ett av mötena böjde jag knä vid altarringen. För några år sedan fick jag se detta gamla altare igen, då i den nya metodistkyrkan i Stavanger. Nu hade man flyttat ned det i lokalen under stora kyrksalen.

Metodismen fick lida åtskillig förföljelse under denna tid, på samma sätt som pingstväckelsen fick göra i sin begynnelse, men den friskhet och det liv i förkunnelsen, som metodistpredikanterna hade denna tid, förde dem också fram till seger.

I Stavanger blev jag förvissad om att jag borde sluta mig till »helnykterhetsrörelsen» och gick därför in i föreningen i Stavanger. Jag har ännu mitt medlemskort kvar, underskrivet av Peder Sunde.

Strax efter min ankomst till Hardanger började jag med

en söndagsskola bland arbetarnas barn, och herr Larsen från Stavanger hjälpte mig att starta en helnykterhetsverksamhet bland arbetarna och befolkningen på Varaldsöy. Pastor Ole Olsen besökte oss från Stavanger. Ännu fanns ingen metodistverksamhet i Bergen. Olsens besök blevo till stor välsignelse bland arbetarna.

Arbetet med söndagsskolan och helnykterhetsrörelsen var till stor hjälp för mig själv personligen. Mitt sinne och tankeliv vidgades, och jag kan gärna säga, att detta var av grundläggande betydelse för mitt liv och min utveckling i fortsättningen. De vilda, men majestätiska omgivningarna där uppe på »fjället», den rena, friska luften, och de rika tillfällen, jag hade till att öva mig i olika slags idrotter, skänkte mig styrka och vederkvickelse. Fisketurerna i fjällsjöarna och nere på fjorden gåvo mig också god motion.

Då jag lämnade skolan i England hade jag icke gjort upp någon bestämd plan för mitt liv, men jag hade en bestämd önskan att tjäna Herren, och undan för undan öppnade Han själv de vägar, Han ville leda mig på.

Far och mor hade, som sagt, sörjt för att ett litet bönehus blivit uppfört på »fjället», där möten anordnades för de arbetare och bönder, som önskade deltaga. Mor kunde inte predika på norska, ej heller far, men de fingo förmannen vid gruvanläggningen, Claus Pedersen, att läsa en predikan ur en huspostilla samt psalmer och böner varje söndagsförmiddag. Det blev visserligen en ganska torr gudstjänst, men det var bättre än ingenting. Ibland kommo de lutherska kolportörerna dit, och då fingo vi dem att hålla väckelsemöten. Jag tjänstgjorde som organist.

Det är intressant att läsa i dagboken från dessa dagar, men helt naturligt är innehållet av mera lokalt intresse. Möten av olika slag och namn på personer, som voro av stort intresse för mig på den tiden, omtalas ofta. Jag upprätthöll också förbindelse med mina gamla skolkamrater ganska länge. Charlie Jenkins var en av dem. Samtidigt började

jag att hjälpa far med kontorsarbetet och med tillsynen av arbetarna.

Mina kamrater i Hardanger voro för det mesta Sparre-, Kinck- och Holst-pojkarna. De voro söner till förste stadsläkaren Sparre, doktor Kinck och överstelöjtnant Holst. Vår familj hade också förbindelse med kyrkoherde Lampes familj, och efter dennes avflyttning med kyrkoherde Stubs familj. Bob Sparre träffade jag för några år sedan. Fred Holst uppsöker mig varje gång jag besöker U. S. A. eller han Norge.

Den 2 december 1878 kom pastor Ole Olsen åter på besök i Volheine. Hans predikningar hade en gripande verkan på folket. Han stannade hos oss i flera dagar. Under julhelgerna hade vi en strålande vacker fest för söndagsskolbarnen och deras föräldrar. Bönehuset var för tillfället vackert pyntat och julgranen var mycket stilig. Sådana julfester höllo vi på samma sätt år efter år.

Den 16 januari 1879 fingo vi besök av pastor Lars Petersen. Han hade blivit sänd till oss av pastor Olsen. Han var nämligen på väg till Bergen för att påbörja metodistkyrkans verksamhet där. Vårt lilla bönehus blev fullpackat, och en underbar andlig kraft härskade i mötena. Själar blevo frälsta. Han talade också i Öierhavn och i Strandebarm och fortsatte därefter sin resa till Bergen.

Resultatet av hans besök på Volheine blev en väckelse bland gruvarbetarna, och vi började ha bönemöten på allvar. På dessa bönemöten bad jag för första gången högt på norska språket. Så kom den tanken för mig, att jag skulle kunna börja läsa predikningar offentligt, på samma sätt som förmannen gjorde för arbetarna i bönehuset. Men i stället för att läsa de gammalmodiga lutherska predikningarna från huspostillan, fick jag tag i en utmärkt översättning av den världsbekante väckelsepredikanten Dwight L. Moodys predikningar. Jag hade då ännu aldrig försökt mig på att tala eller predika offentligt. Men den 26 januari 1879 höll

mor möte för en kvinnoförening, och vid detta tillfälle läste jag en av Moodys predikningar för dem med det resultatet, att själar blevo frälsta samma dag.

Jag fortsatte att läsa dessa predikningar högt för folket och fick en ganska stor frihet i Anden. Jag kunde dem till slut nästan utantill. Det praktiska och andliga sätt, varpå Moody förkunnade de evangeliska sanningarna, gjorde honom snart känd, och hans predikningar hade ett mäktigt inflytande på människornas hjärtan. Man var ej van vid att höra detta slags predikningar. Jag började snart att avsluta dessa möten med eftermöten, och då fick jag bedja med själar.

I mars fingo vi ännu en gång besök av L. Petersen. Det blev stort jubel, då han kom. Sedan hans föregående besök hade en stor väckelse utbrutit i Bergen, och de lutherska prästerna hade rest sig till motstånd mot Guds verk. Men Gud var med honom! Han besökte Strandebarm även denna gång, och några själar blevo frälsta. Prästen motarbetade honom ej på denna plats.

Jag började en sångkör bland arbetarna. Den blev till en god hjälp i våra möten. Den 6 april 1879 höll jag mitt första offentliga tal i samband med uppläsningen av en av Moodys predikningar. Det var ett verkligt välsignat kvällsmöte. Mot slutet bad jag tillsammans med dem, som sökte frälsning.

Den 11 april 1879 började jag hålla möten utanför vårt bönehus (jag läste alltså Moodys predikningar). Det första mötet hade jag i Öierhavn, nere vid hamnen.

En av de mest kända personerna vid gruvanläggningarna var stallmästare M. Olsen. Han bodde nere vid hamnen och skötte om hästarna vid gruvorna. Vi brukade alltid titta in till honom och hans hustru i deras trevliga hem för att samtala i olika ting. Han blev gammal, och jag träffade honom för några år sedan på Skjelnes, på sydändan av Varaldsöy. Nu är han död.

Ibland när jag reste hem från hamnen, som vi kallade »Vågen», tog jag en häst från stallet och red hem. Men för det mesta gick jag till fots och använde mig då av genvägar. Luften var så frisk och ren, och livet där uppe på fjället var så fritt! Det hände ofta, att jag emellan mitt arbete vid gruvorna som fars assistent och de möten, jag skulle hålla, drog i väg för att fiska i någon av sjöarna eller nere i fjorden. Ibland tog jag även geväret med.

Jag kastade mig in i olika slags studier, ty ännu var ej valet av levnadsbana avgjort. Omväxlingen i mitt dagliga liv under denna tid kommer till uttryck i min första dagbok. Låt mig endast få citera några få dagars upplevelser från år 1879:

»Den 19 april. Far reste till Bergen. Jag gav mina systrar undersvisning i deras läxor. Sågade en hel del is. Gick på jakt efter en hök, som hade stulit våra duvor. Tog mig ett härligt inomhusbad. Förberedde mig för söndagsskolan. Gick på kvällens bönemöte.

»Söndagen den 20 april. De vanliga mötena höllos. En välsignad dag. Gud var med oss.

»Måndagen den 21 april. Tillsyn av arbetet på planen (platsen där kisen behandlades och avsöndrades). Kontorsarbete som vanligt. Undervisade mina systrar Polly och Louisa. Undervisade en del barn i engelska. Musikövning. Red ner till fjorden. Skjutövningar. Övning för sångkören på kvällen. Samtal.

»Onsdagen den 23 april. Skjutövningar. Gick ned till fjorden till kvällens bönemöte.

»Onsdagen den 30 april. Kyrkoherden och hans familj kom på besök till oss för sista gången, innan de reste till Kristiania. De skulle bosätta sig där. De stannade hos oss till följande dag. Vi hade det mycket trevligt tillsammans, fastän det var vemodigt att tänka på, att vi möjligen aldrig skulle få mötas igen på jorden, före den stora och fruktansvärda domedagen inbryter.»

Jag såg det så den gången, att domedagen skulle bli det första, som inträffade efter döden. Det var gamle kyrkoherde Lampe, som den gången tog avsked från sin tjänst.

För några få år sedan sammanträffade jag med en av döttrarna på ett märkligt sätt. Det var i Filadelfia, Oslo. Under ett stort kvällsmöte kommo en hel del fram till förbön mot slutet. Jag lade märke till tvenne damer, som sutto på första bänken, men kände inte igen dem. Hela bänkraden omkring dem blev snart fylld med frälsningssökande. En av stadens sångerskor kom just då fram till förbön och storgrät över sina synder och föll på sina knän alldeles bredvid dem. Jag böjde mig ned, samtalade och bad för henne. Därefter vände jag mig, där jag låg på mina knän, mot damerna och frågade, om inte också de ville böja sig. Då sade den ene:

— Känner du inte igen mig, Tom?

— Vad för något?

Jag hade knappast sett henne sedan mina yngre dagar.

— Jaså du, Tom, håller ännu på med samma saker som förr? fortsatte hon.

— Ja, Gud ske lov!

Så bad jag dem ännu en gång att böja sig för Gud, men de »skulle komma en annan gång», blev svaret.

Men vi skola gå tillbaka till de första tiderna.

Den nye kyrkoherden H. Stub kom till Strandebarm. Och vår familj upprätthöll förbindelsen med prästgården även nu, fastän den nye prästen mycket väl visste, att vi voro metodister. Jag har under senare år även mött någon av denna familj.

»Den 12 maj. Starkt snöfall. Kontorsarbete. Skjutövningar. Musikövningar. Studier. Teckning. Körövning på kvällen.

»Den 23 maj. På planen. Undervisade mina systrar. Putsade mitt gevär. Musikövningar. Promenerade ner till fjorden. Rodde ut till ångbåten (trafikbåten). En främmande kom på besök, en advokat. — Red hem. Musikövning. Drog

så i väg med Hans Håkensen (en stor, reslig karl) på jakt. Vi klättrade över fjällen ett långt stycke, och om natten tände vi ett väldigt bål för att värma oss. Det var ännu mycket mörkt vid midnatt. Vi kommo hem vid 4-tiden. Jag hoppade i sängen ganska trött. Sov gott i fem timmar. Musikövning. Läsning och sysselsättningar som vanligt.»

På detta sätt tillbringade jag tiden där uppe på fjället i stor omväxling.

Under ett besök i Bergen mötte jag pastor C. H. Johnson, som var en av de mest allvarliga och livfulla predikanterna bland metodisterna i Amerika och Norge. Han hade ett utomordentligt tilldragande sätt att förkunna evangelium. Skaror samlades kring hans möten. Jag följde ofta far till Bergen, då han reste dit i affärsärenden. Detta gjorde, att jag kom i kontakt med metodisterna där. Hela vår familj tillhörde fortfarande den wesleyanska metodistkyrkan och hade ej slutit sig till den episkopala, som upptagit verksamhet i Norge.

I juli 1879 ledde biskop Wiley årskonferensen i Bergen. Det var den första årskonferens, som metodisterna höllo på platsen, och den första som jag deltog i. Här fick jag också tillfälle att höra pastor M. Hansen, en av metodismens grundläggare i Norge. Denna konferens gav metodismen en väldig framstöt i Bergen.

Efter konferensen följde pastor A. Olsen (presiderande äldste) och pastor C. H. Johnson oss till Hardanger och höllo flera härliga möten bland gruvarbetarna och folket runt omkring i fjorden. Pastor L. Petersen besökte oss också, och detta gav mötena en ännu större fart. Däremellan företogo vi flera utflykter till olika delar av ön samt till andra platser.

Den 9 augusti 1879 skrev jag i min dagbok: »Jag tillbringade dagen i stilla eftertanke och ständig bön som vanligt. Religiös musik. Förberedde min första predikan. Därpå gick jag upp på toppen av ett högt fjäll och predikade

för vinden.» Alltså ett första försök att predika, men utan församling. Nästa dag skrev jag: »Jag predikade för barnen eller rättare gjorde en utläggning över Predikaren tolv.» Mina predikningar voro utan tvivel skrivna. Jag läste upp dem mellan de predikningar av Moody och John Wesley, som jag föredrog på mötena.

Jag hade nu så smått kommit i gång med det som senare skulle bli min livsgärning, fastän jag ännu inte visste, vilken väg min dyrbare Frälsare ville leda mig.

Då jag under september månad besökte Bergen, sammanträffade jag med fru Fredrikke Nielsen. Hon hade ett berömt namn inom teatervärlden där, men hade nu blivit omvänd vid pastor L. Petersens möten. Det var i de dagarna, som metodistkyrkan i Bergen blev grundlagd. Det var underbara och välsignelserika dagar!

År 1880 bildade jag en helnykterhetsförening för barn, och kort tid därefter började nykterhetstanken att vinna terräng bland arbetarna på andra platser.

Vi började samma år med »tacksägelsemöten», för att på detta sätt frambära vårt tack till Herren för all Hans godhet mot oss som ett folk där uppe på fjället. På ett tacksägelsemöte den 2 februari blevo vi särskilt välsignade. »En särskild andlig atmosfär kom över oss alla.» Den 5:te noterade jag, att jag hade »vunnit några stjärnor i min krona i himlen — en del dyrbara själar»! Den 7 mars skrev jag: »Den helige Ande verkade i sanning med kraft i vår mitt, så att själar blevo frälsta och Hans namn förhärligat. Halleluja till Gud i höjden!» Så fortsatte jag med ett ännu mera bestämt väckelsearbete, och själar blevo frälsta.

Detta ledde till, att väckelsemöten höllos även utanför gruvområdet. Den 13 mars besökte jag Mundheim och höll två möten. »Platsen var fylld med folk, och den helige Ande var med oss. Jag vet, att säden som blev sådd skall bära frukt.»[1])

[1]) Citaten äro hämtade ur dagboken. Förf. anm.

Under ett besök i Bergen höll jag ett möte i kapellet, och skriver om det i dagboken: »Den helige Ande var med oss.» Jag läste fortfarande Moodys predikningar i samband med dessa möten.

Vid denna tid hade fru Fredrikke Nielsen lämnat teatern. Hon följde med till Hardanger. Jag fick tillfälle att anordna ett möte ombord och fick även henne till att läsa en av Wesleys predikningar: »Vi skola alla stå inför Kristi domstol.» Flera »unga människor hånlogo», men vi »brydde oss inte om det, ty vi visste, att Gud kunde frälsa till det yttersta».

Denna verksamhetsmetod var särskilt lämplig för fru Nielsen. Som skådespelerska var hon skicklig i att deklamera, och på vår uppmaning började hon att verka för Herren på detta sätt, tills hon undan för undan — på samma sätt som jag — leddes till att tala direkt till folket.

Det har sitt speciella intresse redan nu att märka, hur ofta jag skriver i min dagbok: »Herren fyllde mig med den helige Ande», eller »den helige Ande fyllde platsen». Min förståelse för Andens verk var naturligtvis i dessa dagar mycket bristfällig, men min längtan efter Andens välsignelse var vid vissa tider mycket intensiv. Flera uttryck liknande dem, jag citerat, hade jag hört på metodisternas möten och läst i deras skrifter. Jag visste likväl ej, hur jag skulle skilja mellan starka påverkningar av Anden och Andens dop. Emellan dessa lyftningar i Anden var jag ofta alltför svag, även om jag var villig att låta mig ledas rätt.

Helnykterhetsföreningen bland gruvarbetarna räknade 80 medlemmar i mars 1880. Jag blev vald som dess ledare och förman Claus Pedersen som vice. Detta arbete rönte åtskilligt motstånd, men jag »kastade mig in i det med hela min själ». Vi fingo också besök av män sådana som Hogarth och Ole Kallem.

Jag började nu också med litet litterärt arbete. Jag översatte boken »Banbrytarverksamheten i Amerika». Detta ar-

bete verkade kanske mest på min egen själ. Det var just den sortens självuppoffrande, äventyrliga och intressanta liv, som hade mitt fulla intresse.

Under denna tid fanns det en präst i de lutherska kretsarna, särskilt inom Indremissionen, som utövade ett mycket stort inflytande på Vestlandet, nämligen kyrkoherde Lars Oftedal. I juli månad år 1880 besökte han Strandebarm. Omkring 7.000 människor deltogo i friluftsmötena där. En del beräknade skarorna till 12.000. Man hade samlats från olika delar av fjorden och västkusten. Mötena voro mycket intressanta. Senare föll detta lejon bland predikanter för Satans frestelser och snaror och bragte därmed vanära över Guds verk. »Den, som menar sig stå, må se till att han icke faller.»

Vi hade åtskillig förbindelse med Indremissionen, eftersom vårt hem stod öppet för predikanter från alla samfund. Vi mottogo också pastor Hellbostad från baptistkyrkan, fastän vår uppfattning av dopet på den tiden var helt olik baptisternas.

V.

Min första predikan.

Väckelsemötena fortsätta.

Jag besökte ofta Bergen. Lokalen, som användes för våra möten, förstördes genom en eldsvåda, och en del av de mest fanatiska lutheranerna sade:

— Se där! Där ha ni ett bevis för att Gud inte är med er!

Men ett nytt kapell blev uppfört. Det är märkligt att se, huru förblindade en del människor kunna vara! Sanningen segrar dock alltid i det långa loppet.

Jag läste fortfarande upp predikningar på mötena. En gång då jag läste Charles Wesleys predikan över: »Vakna upp, du som sover, och stå upp från det döda, så skall Kristus lysa för dig» — kom jag genom ett misstag att stöta till en lampa, som stod tätt bredvid mig. Den föll i golvet och slogs i småbitar. Lyckligtvis antändes inte oljan. Jag höll just på att uttala orden »så skall Kristus lysa för dig», när missödet inträffade.

Jag verkade för själars frälsning på möten och annorstädes, men jag hade ännu ingen bestämd tanke på att bli predikant. Jag hade börjat ta lektioner i Bergen i målning hos konstnären Olaf Dahl och i harmonilära hos den kände Edvard Grieg. Under min skoltid hade jag visat mig äga goda anlag för teckning och musik, och nu kände jag lust att utveckla dessa anlag ännu mer.

Jag skrev denna tid i dagboken, att »nu kunde jag tala nästan lika lätt på norska som på engelska».

Helnykterhetsarbetet intresserade mig mycket. Jag höll föredrag vid gruvan såväl som på andra platser för att motarbeta dryckessederna bland folket.

Jag upprätthöll fortfarande förbindelsen med mina gamla kamrater från skoltiden i England. Slutligen reste mina systrar — först Mary (Polly) och sedan Louisa — till samma stad i England för att gå i skola.

Mötena fortsatte i bönehuset uppe på fjället. I februari 1880 skrev jag: »Herren är så god emot mig och fyller mig ständigt med den kärlek och frid, som övergår allt förstånd. Han har hjälpt mig med en Faders hand, så att jag fått vinna själar för Hans rike och därmed fått några få stjärnor i min krona, som den rättfärdige domaren skall giva mig på den dagen. Allt lov och pris till Lammet, som borttager världens synd.» Den 6 februari: »Tillsyn vid gruvan, musik, studier, gymnastik. På kvällen höll jag ett speciellt möte för barn, och vi hade i sanning en välsignad stund. Det skulle ha kunnat gripa de hårdaste hjärtan att höra dessa barn bedja. Gud var i sanning med oss, och de starka snyftningarna och gråten var ett gott tecken på att den helige Ande verkade ibland oss och arbetade på dessa kära barns hjärtan. Välsignat vare Hans namn!»

Den 8 februari: »Pastor Lars Petersen och jag reste till lutherska kyrkan på Varaldsöy. Det var stormigt på fjorden, men vi hade medvind, och därför gick det bra. Jag samtalade med prästen. Han hade länge tänkt besöka oss. Han är en mycket vänlig och trevlig person, men en sträng lutheran. Hans predikan handlade om dopet. Vi voro mycket nöjda med den.» Onsdagen den 3 mars: »Möte på kvällen. Herren välsignade oss storligen och hjälpte mig att tala om Hans kärlek till mänskligheten samt påvisa dess hopplösa och ohjälpliga tillstånd, som Han alltid gjort, när jag öppnat min mun och mitt hjärta för att tala det som Herren gi-

vit mig.» Måndagen den 9 mars: »Tillsyn vid gruvan, fullbordade en stor teckning (ett motiv från Rom); gymnastik, musikövning, studier och på kvällen tacksägelsemöte. Bibelläsning, vittnesbörd, bön och sång förekom som vanligt vid dessa möten. Rättfärdighetens sol kastade en stråle av ljus och kärlek in i våra hjärtan.»

Den 4 december läste jag för första gången »The War Cry» (Stridsropet), Frälsningsarméns organ. Den 5 december 1880 predikade jag på kvällen över Amos 4: 12: »Därför bered dig, Israel, att möta din Gud!» Detta var egentligen min första extemporerade predikan. Jag skriver: »Gud välsignade oss storligen. All ära till Hans namn!» Jag var då aderton år gammal.

Nu hade jag egentligen börjat på den linje, som Gud kallat mig att följa. Min dagbok fylles från och med nu av små notiser om de olika möten, som höllos bland arbetarna och på gårdarna, vilka lågo runt omkring. Folket fick veta, att Barratts son, Tom, hade börjat att predika, och att själar blevo frälsta på mötena.

Snart började också inbjudningarna från gårdarna runt omkring att strömma in. Man bad mig om ett besök och att jag skulle hålla möten hos dem. I dessa dagar ägde stora politiska diskussioner rum bland bönderna och gruvarbetarna däruppe. Personligen höll jag mig på den liberala ståndpunkten och blandade mig aldrig i de politiska striderna. När jag mötte kyrkoherde Stub, voro vi de bästa vänner, fastän han var mycket luthersk och strängt konservativ i sina politiska åsikter. Han höll en predikan om helgelse vid gruvan en gång, som vi alls inte voro eniga om.

Jag berättar gång på gång i min dagbok, hur Guds Ande verkade i mötena, och jag såg det nödvändigt allaredan på den tiden att bli »fylld av Anden», annars »skulle mitt arbete för själars frälsning bli förgäves.» Jag förstod ej då hela sanningen om ett dop i den helige Ande, men mottog utan tvivel flera smörjelser och kraftiga beröringar av An-

den. Jag skriver en gång så här: »På kvällsmötet fyllde den helige Ande mig så mäktigt, att jag talade med stor inspiration.» Under eftermötena samtalade jag personligen med folket och bad med de sökande. Emellanåt höll jag även helnykterhetsföredrag och inskrev nya medlemmar i vår förening. Den var i ständig tillväxt, och denna gren av verksamheten hjälpte mig mycket i kampen mot dryckenskapen i dessa dagar. Vi bildade inte någon församling där uppe på fjället, men nykterhetsföreningen var och förblev alltjämt en allt större makt mot spriten och fyllan, i synnerhet när den var knuten till de allvarliga väckelsemöten, som höllos på platsen.

I februari månad 1881 angreps jag av influensa under en influensaepidemi bland arbetarna, och då jag gick ut för tidigt, fick jag bronkit. Detta var säkerligen början till de många bronkitanfall, jag fick under följande år. Men Herren hjälpte mig alltid igenom.

Den 15 mars 1881 deltog jag i en begravning, vars följder sent skola glömmas av dem, som voro med. Det var en bror till den förut omnämnde Herborg, som dött, och begravningen försiggick i enlighet med de seder, man hade inne i fjorden. Öl vankades naturligtvis i sällskapet. Det stora fatet gick runt bland gästerna. Jag hade bestämt mig för att praktisera 1 Kor. 9: 22, och min närvaro hade ett gott inflytande på många. »Sedan gick jag avsides från sällskapet och fann en plats, där jag kunde samtala med Gud i ensamheten, och när jag slutligen vände tillbaka, fann jag att de voro villiga att ha en gudstjänst. Jag blev ombedd att hålla möte. Mötet blev bekantgjort, och snart började jag tala om Guds mäktiga kraft till att frälsa. Jag har aldrig tidigare varit så frimodig och aldrig förr kunnat tala Guds ord med en sådan lätthet. Den helige Ande fyllde mig så mäktigt, att tårarna började flöda fritt. Gamla och unga män blevo starkt påverkade av den helige Ande, och kvinnorna tycktes vara förkrossade. Herren var i sanning nära

och kastade sina pilar rakt in i folkets hjärtan; välsignat vare Hans heliga namn! Efteråt hade jag många tillfällen att samtala med dem om deras själar.»

Far hade kommit hem från Bergen samma dag och kunde berätta, att pastor L. Petersen hade förlovat sig med fröken Hanna Jakobsen i Bergen. Det var också under denna tid, som jag började bli bekant med min blivande hustru. Jakobsen i Skostredet hade fyra döttrar, och det märkliga var, att tre av dem blevo gifta med metodistpredikanter. Den ena, Hanna, med pastor Lars Petersen, den andra, Laura, med mig och den tredje, Jenny, med pastor Simon Haave.

Laura var just på besök hos oss i Hardanger, och fastän vi båda voro mycket unga, öppnade jag mitt hjärta för henne. Det var den 8 juni 1881. Då var hon i femtonårsåldern och jag omkring nitton år. I sin dagbok nämner hon intet om detta på själva dagen, men sätter ett dubbelt streck under datumet. Men den 10 juni, då hon skulle resa tillbaka till Bergen, skriver hon: »Han är mycket ledsen över att jag skall resa. Vi äro förlovade.»

På denna tid — för femtio år sedan — tog man mer hänsyn till vad föräldrarna hade att säga i dylika frågor, men detta vårt beslut hade skett i all hemlighet. Mina föräldrar fingo veta det först genom ett brev, som de uppsnappade, och far tyckte, att vi voro för tidigt ute. Han skrev då ett brev till Laura om saken och ville, att förlovningen skulle brytas. Men enligt hennes dagbok var brevet skrivet i en mycket kärleksfull ande med en hälsning både från mor och honom, så att Laura, som varit litet ängslig för brevets innehåll, utbrister i sin dagbok:

— Å, han är samme gamle, gode man! Å, vad jag älskar honom!

Vi upphävde då förbindelsen och först den 18 september 1886 blevo vi förlovade med våra föräldrars samtycke, alltså fem år senare. (Jag skall berätta närmare om detaljerna

i denna händelse längre fram.) Bådas våra sinnen voro så upptagna av Herrens verk, att vi kände, att vi gott kunde vänta till Hans tid var inne.

Enligt sin dagbok hade Laura åtskilliga brytningar i sitt andliga liv vid femton års ålder. Hon beklagar, att hon är så slö, men så har hon ibland också ljusare perioder i sitt liv. Den 2 mars 1882 skriver hon: »Nu har jag mottagit Gud genom tron, inte genom känslor. Jag känner ingen övernaturlig glädje, men en stilla frid och tacksamhet till Gud.»

Under ett besök, som jag gjorde i Bergen den 16 mars 1882, talade jag i Sandvika. Hon var där och hörde på. »Mycket gott!» skriver hon i dagboken. Den 13 juni samma år skriver hon: »Gud håller ännu på och välsignar min själ, och ju mer jag tror, desto mer får jag. Prisat vare Hans namn!» Sedan besökte hon sin svåger pastor L. Petersen och syster i Fredrikshald. Det var nog en välsignad tid för henne.

Under denna tid besökte den omvända skådespelerskan fru Nielsen oss ännu en gång på Varaldsöy och höll väckelsemöten. Vi fortsatte med dessa möten, även sedan hon rest, och fingo vara vittne till att många blevo frälsta.

Det började nu stå klart för mig, i vilken riktning Herren ville att jag skulle styra mitt livs skuta. Den 8 juni 1881 skriver jag: »Jag känner mer och mer, att Gud vill, att jag skall verka i Hans tjänst. Må Herren visa mig, vad som är Hans heliga och fullkomliga vilja och leda mig på helgelsens och rättfärdighetens stigar.»

Den 17 juli 1881 »blev jag upptagen som medlem av den episkopala metodistkyrkan i Bergen och överlämnade till församlingen mitt medlemskort från den wesleyanska metodistkyrkan, vilket jag mottagit vid kollegiet i England. Det var ett underbart möte. Pastor Lars Petersen predikade. »Om jag någon gång har varit nära himlen», skriver jag, »så var det säkerligen denna dag. Det var i sanning den

mest välsignade sabbat jag har upplevt. All ära till Gud för Hans kärlek!»

Den 6 juni 1882 besökte jag Bergen och tog min examen vid kvartalskonferensen som lokalpredikant inom metodistkyrkan. Pastor A. Olsen och pastor J. Wiel predikade på söndagsmötena.

Under år 1883 skrev jag predikningar till religiösa tidningar och en längre artikel mot kyrkoherde L. Skavlans föredrag och broschyr om »Metodismens villfarelser». Mitt svar blev också tryckt och spritt vida kring. Detta var troligen mitt första offentliga framträdande i religiös polemik.

Vid ett besök i Bergen år 1883 hörde jag den välkände evangelisten Franson tala vid flera tillfällen. Hans brinnande nitälskan för Herren och hans iver för själars frälsning hade en gripande verkan på skarorna.

Den 27 april samma år avgav jag min rapport till Kvartalskonferensen. Pastor Doublough var vid det tillfället församlingens föreståndare. Denna rapport var den första i sitt slag från min verksamhet och den omfattade hela mitt arbete på Varaldsöy och andra platser.

Jag borde kanske inte helt och hållet förbigå det som hände den 22 juli 1883. Det var nämligen dagen för »my coming of age» (myndighetsåret enligt engelsk sed). Jag var då tjuguett år gammal. »Jag höll möte både på förmiddagen och eftermiddagen. Gud välsignade oss storligen hela dagen.» Men den 24 anordnades en stor fest. På så sätt upprätthöllo mina föräldrar den gamla engelska seden där uppe »på fjället».

»Den 8 januari 1883 talade jag över Josua 25: 15. Gud var där! Det var ett underbart möte.» »Sedan detta möte ha vi hållit möten varje kväll utom lördag. Många ha blivit frälsta! Jag har predikat här uppe vid gruvorna och nere vid Öierhavn. En allmän väckelse har börjat. All ära till den levande Guden! Hånare har blivit slagna av Andens kraft och mottagit frälsning. Gamla och unga, män och kvinnor ha

sökt och funnit Frälsaren, och Gud vare lov, det är många ännu som söka. Gud give att den andliga vårdkase, som är tänd på toppen av detta fjäll, måtte lysa fram med en sådan klarhet, att den kan synas fjärran och nära. Det är ett Herrens verk, och Herren allena skall ha äran för det.»

Men jag måste ta ganska stora hopp i dagboken för att komma igenom stoffet.

Den 16 februari 1884: »Efter arbetstimmarna reste jag hemifrån till Strandebarm i sällskap med några andra och predikade på kvällen i Fosse för en stor församling. Söndag morgon (den 17 februari) började vi med bönemöte kl. 9 f. m. på Haarbrekke. Det var talrikt besökt, och den helige Ande kom med kraft. Kl. 11 f. m. talade jag på samma plats om 'såningsmannen' till en mycket stor församling. Guds heliga ord verkade mäktigt. Kl. 3 e. m. predikade jag igen på Tangerås, men där var trängseln så stor, att jag måste stå på trappan utanför och tala i det fria till den hungrande skaran. Kl. 6 e. m. predikade jag i Börsheim. Det blev en sådan stor folkskockning, att jag måste tacka Gud för att jag har ett par goda lungor, ty det behöves i sanning i en sådan atmosfär. Hettan var enorm, och jag hade nära på bestämt mig för att ta av kavajen. Men vi höllo ut från kl. 6 e. m. till kl. 12:30 på natten. Jag undrar just på vad Wesley skulle ha sagt om sådana här oregelbundna tider (men tiderna har ju förändrats sedan dess), men när nu folket inte ville gå och själar blevo frälsta, så hade jag naturligtvis intet annat att göra än hålla på. Hånarnas mun blev tillstoppad, och tårarna från människor med förkrossade hjärtan förvandlades till glädjetårar.

I ditt namn, Herre Gud, härskarornas Herre, vilja vi resa upp sanningens banér och storma denna världens furstes alla fästen, och vilja icke sticka vårt svärd i skidan, förrän hela jorden bekänner Honom vara Gud och varje knä böjer sig för Jesu namn och bekänner, att Han är Herre, Gud Fader till ära.»

»Den 1 mars 1884 reste jag till Bergen och samtalade under vägen med ett par lutherska kolportörer. Sedan jag lämnade Strandvik, har jag mottagit brev från två av de ledande männen där, vilka omtala att väckelsen fortsätter. Jag skrev till Lavik och bad honom resa dit, och det har han gjort.»

År 1884 började jag med samtalsmöten. »Den 8 mars reste jag till Strandebarm och höll ett helnykterhetsföredrag på kvällen, varefter vi hade ett samtalsmöte. Mötesplatsen var fylld med unga och gamla, och det tog lång tid, innan vi den kvällen fingo alla deras namn inskrivna, som ville avlägga helnykterhetslöftet. Jag höll en kort predikan på söndagsmorgonen vid 9-tiden, varefter vi hade ett välsignat bönemöte. Kl. 11 f. m. predikade den lutherske kolportören Ekeland på Berge. Jag spelade orgel. Gud välsignade oss. Ekeland predikade mycket gott. Kl. 3 e. m. predikade jag i Börsheim. Guds Ande var närvarande och verkade med underbar kraft. Folket ville inte gå hem efter mötet, varför vi fortsatte med att bedja, sjunga o. s. v. till kl. 6 e. m. Då började samtalsmötet i Börsheims skolhus. Jag hade som ämne för vårt samtal valt 'En kristens plikter'. Vi indelade ämnet sålunda: 1) En kristens plikter inför Gud. 2) Inför sina medmänniskor (både kristna och fiender), med särskild hänsyn till den fråga, som just då var så aktuell: En kristens plikter inför bröder och kristna, vilka tillhöra andra samfund. 3) Inför en väckelse, t. ex. inför den väckelse, som nu ägde rum. Denna sista punkt blev indelad i tvenne avdelningar: a) Sanning och b) Tolerans.

Mötet var utmärkt. Det blev ett av de mest välsignade och intressanta möten, jag någonsin deltagit i.»

Jag började under denna tid skriva dikter.

Med anledning av ett nytt insjuknande i maginflammation sade jag till mor, som alltid skötte om mig: »Välsignad vare Gud, som gav mig en kärleksfull och helgad, kristen

mor!» Det råder inget tvivel om att hennes böner och heliga inflytande har överskuggat mitt liv mer än någon annans inflytande utom Guds.

Ej så långt därefter »blev jag tagen avsides» genom ett svårt anfall av bronkit och en lindrig lunginflammation. Det sunda liv, jag levt, var emellertid till stor hjälp för mig, »men de många böner, som uppsändes för mig, voro utan tvivel av långt större betydelse. Jag var beredd på vad som helst, men härskarornas Herre var med mig och övergav mig inte.» Han ville, att jag skulle fortsätta det verk, jag hade begynt i Hans vingård.

»Jag är ännu svag och ej i stånd till att kunna predika», skrev jag en tid senare. »Herre, om det är din vilja, så styrk min kropp, min själ och ande! Fyll mig med kraft från höjden! Låt mitt hjärta bli ett tempel för dig, du Israels helige! Kom! Kom! Ära vare den evige Guden, Sonen och Anden! Lovprisningen och makten tillhöra dig, du allestädes närvarande och eviga treenighet! Det fanns ting i mitt liv som Anden pekade på, vilka hindrade hans verk genom mig. Det blev förkrosselse i anden och förnyad invigning till Jesus!»

En tid efter detta började jag åter verka för Mästaren. Men det bör ihågkommas, att jag ännu ej hade lämnat sysselsättningen och arbetet vid gruvorna, utan Herren höll på att bereda mig för kommande dagar.

Den 29 augusti 1884 reste jag till Bergen. Pastor Ole Olsen hade överlåtit vården av församlingen i Bergen till mig under sin frånvaro. Han hade blivit vald som delegat till den Evangeliska Alliansens möten i Köpenhamn. Denna söndag var av betydelse för mig. »Den 31 augusti: Bönemöte kl. 9: 15 f. m. Predikan kl. 10. Söndagsskola kl. 12. Predikan kl. 5 och eftermöte kl. 7. Dagen var fylld med välsignelse. Gud blottade sin arm hela dagen och styrkte mig till både själ och kropp. Under eftermötet var altarringen fylld av botfärdiga syndare. Vi kände den Allsmäktiges

närvaro över hela kapellet. Ära vare Hans namn! Många bekände, att de hade funnit sin Frälsare den kvällen.»

På onsdagsmötet »verkade Herrens Ande mäktigt på människors hjärtan, vilket vi också fingo se resultat av i eftermötet.»

Den efterföljande torsdagen måste jag resa till Osteröen för att betala lönen till arbetarna. Gruvbolaget hade gruvor också där. »Samtidigt höll jag väckelsemöten med verkliga väckelseresultat. Halleluja!»

I oktober månad år 1884 gör jag i dagboken en återblick över mitt liv. Enligt denna begynte min första söndagsskola den 13 november 1878. Mitt första nykterhetsföredrag hölls nyårsdagen 1880. Jag började hålla religiösa möten för vuxna den 29 januari 1879, genom att läsa Moodys predikningar för dem. Det första bönemötet för barn hade jag fredagen den 6 februari 1880. Min första predikan höll jag den 5 december 1880. Jag tillägger, »att jag den gången inte trodde, att jag skulle kunna orka att predika flera gånger i veckan för hungriga skaror». Men jag väntade efter Herren, och Han välsignade mig. Det syntes mig så märkligt, att Han hade valt ett så svagt redskap till att utlägga och predika evangeliet, men Han fortsatte att välsigna mina ringa försök. »Styrk mig, o Herre! Bevara mina fötter från fall, och i ditt namn vill jag möta varje fiende och segra. Genom din nåd och med eldssvärdet vill jag föra syndare till korsets fot och hänvisa dem till dig, världens Frälsare.»

Den 8 mars 1885: »Jag var på besök i Bergen och ledde bönemötet kl. 9: 15 f. m. Pastor Ole Olsen höll en härlig predikan kl. 10 f. m. Folkträngseln var oerhörd. Jag öppnade söndagsskolan, och kl. 5 e. m. predikade jag för en stor skara människor. Kapellet var fullpackat igen. Herren gav mig kraft, och jag vet, att mycket gott blev uträttat. Vi hade också ett möte för Guds barn kl. 7: 30 e. m., varefter vi hade nattvardsgudstjänst. Jag var ännu inte ordinerad och fick

därför inte dela ut nattvarden, men talade till deltagarna tillsammans med pastor Olsen. Vi hade i sanning en mycket helig och härlig stund. Gud var där.»

Så tillägger jag följande: »Jag har omkring ett år känt, att Gud har välsignat min själ på ett sällsynt sätt. Likaså mina ansträngningar för att främja Hans härliga sak, men jag har känt, att full helgelse är en förmån, som jag inte har upplevt på samma sätt som många andra ha gjort. Men jag har allvarligt sökt efter denna välsignelse och har säkert till en viss grad (sedan i söndags) upplevt den. Jag låg på mina knän och bad om elddopet söndag eftermiddag. Gud såg i nåd till mig och välsignade mig. Även min kropp kände inflytandet. Jag hade en ganska märklig förnimmelse i mina armar och ben, och då jag predikade om kvällen, gick det med en förunderlig lätthet men samtidigt också med kraft. Jag vet naturligtvis, att andra ha mottagit en mera plötslig och märkbar upplevelse av elddopet än denna. Men o, må det komma över mig på samma sätt som det kom över apostlarna i forna dagar! Gud låt det ske, om ditt namn därigenom kan bliva förhärligat! Hjälp mig att minnas, Herre, att du kräver mer av dem, som du i särskild grad välsignar! Herre Gud Sebaot, jag är helt offrad på ditt altare, gör med mig som du vill! Helga mig och fyll mig med din gudomliga kärlek!

'Klippa, du som brast för mig,
låt mig gömma mig i dig' — för *evigt!*»

Detta skrevs år 1885. Först 1906 (tjuguett år därefter) bröt elden helt igenom.

Det var i denna Ande, min gode och nådefulle Herre ledde mig allt ifrån den första begynnelsen av mitt arbete för Honom. Dörrar öppnades ständigt. Det bör ihågkommas, att jag var metodist, och de rådande fördomarna mot metodismen kunde bli ganska kännbara ibland, men då mitt

arbete var rent evangeliskt, utan några som helst försök att starta en metodistförsamling i fjorden, föllo alla angrepp mot mig totalt samman. Folket kom från när och fjärran till mötena, och väckelsescenerna voro alltid knutna till dessa. Många intressanta skildringar skulle kunna skrivas från dessa härliga dagar. Jag besökte ofta Bergen och deltog i mötena där, och blev på det sättet ännu innerligare knuten till episkopala metodistkyrkan. Mina föräldrar voro, som tidigare omnämnts, wesleyanska metodister.

VI.

Kallelse till Kristiania.

Den 2 september anlände ett brev till mina föräldrar från pastor Lars Petersen i Kristiania. Han säger i detta, att man saknade predikant i en av församlingarna i staden. Om far och mor voro villiga att undvara mig för denna tjänst åt Herren, och om jag var villig att komma, då ansåg han, att jag borde göra det.

Jag bestämde mig för detta i Jesu namn.

Avskedsmöten höllos på flera platser i Hardanger. Kyrkoherde Stub kungjorde dessa möten i kyrkan, och »uttalade en del vänliga och gripande ord om mitt arbete runt omkring i hans socken och annorstädes. Han var så gripen, att han flera gånger talade med stor svårighet. Gråten ville övermanna honom. Jag kände mig tacksam till Herren för att Han använt mig, den mest ovärdige av alla sina tjänare, till att förhärliga sitt heliga namn.»

En skildring av mina avskedsmöten infördes i »Kristelig Tidende», metodistkyrkans organ. Det var till mer än fyrtio platser jag reste och höll möten. Nu var alltså uppbrottets stund inne, då jag skulle resa till Kristiania.

Jag mottog en kort skrivelse från Edvard Grieg efter mitt beslut att bli ett Herrens vittne. Denna skrivelse kan möjligen vara av intresse för många. Den lyder:

Troldhaugen den 12 september 1885.

Bäste Herr Barratt!

Som svar på Edert brev ber jag att få sända Eder mina varmaste önskningar för Eder framtid. Måtte den ställning, som Ni nu har valt, bidraga till att göra Eder och andra lyckliga!

Med vänlig hälsning

Eder
Edvard Grieg.

Samtidigt fick jag en utmärkt rekommendation från herr G. Barry, direktören för Varaldsöy Mining Co. Limited. Den var daterad den 14 augusti 1885 och sänd från 8 Old Jewry, London, E. C. och lydde sålunda:

»Det är mig en stor glädje att intyga, att jag känt Thomas Barratt alltifrån hans barndom. Han är son till kapten A. Barratt, som länge varit bosatt vid Varaldsöys gruvanläggning i Hardanger. Sedan han lämnade skolan, har han assisterat sin fader på kontoret och tagit del i den praktiska ledningen av gruvorna. Enligt min mening har Thomas Barratt visat sig vara en god son, och jag anser honom vara skickad för krävande uppgifter, helt och hållet pålitlig och med ett hederligt sinne.

G. Barry.»

Men ett av de intressantaste brev, jag fick under denna tid, var från min mor. Hon skriver om min kallelse till Herrens tjänst:

»Du minns, att du och jag voro ensamma hemma, att vi just höllo på att få trapporna målade, och att du sov på kontoret och jag i helgdagsrummet (bestestuen). Först kom telegrammet från pastor Ole Olsen, i vilket han bad dig hjälpa honom i Bergen; och två eller tre dagar, innan du var färdig att resa dit, kom brevet med förfrågan, om du kunde fara till Kristiania.

Nåväl, jag hade ju alltid bett och hoppats på att Gud skulle bruka dig i sin vingård; jag hade invigt dig åt Gud alltifrån dina spädaste år, ja, ännu innan du blev född. Jag hoppades, att om Gud ville ge mig en son, han skulle få bli en evangelii förkunnare. Men när nu ögonblicket var inne för dig att gå ut i vingården och verkligen lämna ditt hem, då kände jag mig till en början bedrövad, och frågade mig själv, om jag verkligen varit uppriktig den gången, då jag offrade dig åt Herren. Jo, jag visste, att jag hade varit det. Likväl kände jag ett slags bävan inom mig och sade till mig själv, att jag ville se efter, vad bibeln hade att säga mig om denna sak. Jag öppnade den och läste Matt. 10: 37: 'Den som älskar fader eller moder mer än mig, han är mig icke värdig, och den som älskar son eller dotter mer än mig, han är mig icke värdig.' Jag behöver väl inte säga, att jag bad och grät och offrade dig på nytt åt den store Mästaren?

Då jag berättade detta för dig den första morgonen, blev du blek och sade: 'Var det verkligen detta bibelställe, du fick, mor? Detsamma har också jag fått. Jag kände, hur svårt det skulle bli för mig att resa hemifrån, så jag måste öppna min norska bibel, och då fick jag samma bibelställe.'

Din älskade mor.»

Under vägen till Kristiania stannade ångbåten flera timmar i Stavanger och Kristiansand. »Jag hade därför tillfälle att predika i metodistkyrkorna på båda dessa platser.» I Kristiania skulle jag vara pastor H. Ristvedts medhjälpare i församlingen på Kampen, i den nordliga delen av huvudstaden.

Vad avresan från hemmet beträffade, så »kände jag det svårt att behöva lämna mitt kära, gamla hem. O vilket hem! Vilken kärlek! Vilken harmoni! Gud välsigne mina kära, dyrbara föräldrar och systrar! Men jag var villig att resa dit min himmelske Fader bad mig att resa.»

I samband med mitt evangeliska arbete fortsatte jag mitt

litterära arbete. Det hela var naturligtvis blott i sin linda. Jag översatte en bok om »Metodismens trofasta söner». Ej långt efter sedan jag hade börjat verksamheten i Kristiania, skrev jag i min dagbok: »Själar frälsas, och Guds verk har framgång.»

Jag fortsatte en tid på detta sätt, men det ständiga slitet blev för mycket för mig. Jag blev svårt sjuk. Efter en tids förlopp gåvo läkarna mig tillåtelse att predika igen, men hade jag vilat några månader i stället, hade det säkerligen varit bättre för mig. Jag blev sjuk igen och måste hålla mig borta från all verksamhet ett helt år.

I dagboken skriver jag, att »jag hade utan tvivel överskattat mina krafter, när jag började arbetet i Kristiania. Jag måste lämna huvudstaden.» Den 10 november 1886 skrev jag: »Jag har varit nere vid dödens port, men jag fick inte slippa in genom den. Men de lärdomar, jag fick under sjukdomen, visade sig vara nyttiga för mig senare i livet, lärdomar som jag kanske inte skulle ha lärt mig, om jag fått förbli frisk. Min syster, Polly, kom till Kristiania för att hämta mig hem till Hardanger. Men Herren hade allaredan då såsom svar på bön styrkt och välsignat mig underbart. Undan för undan började jag komma ur det förfärliga svaghetstillstånd, vari jag befann mig. Jesus lade sina välsignande händer på mig och upplivade min ande. Så började jag att verka på nytt, allt eftersom jag återvann mina krafter, och själar blevo frälsta.»

Den 18 september 1886 förlovade jag mig med Laura Jakobsen. Jag skrev om detta i dagboken: »Gud signe henne och göre oss båda lyckliga!» Denna bön har blivit till fullo besvarad.

I de dagarna besökte evangelisten Jewelson Bergen. Han var i särskild grad helgelsepredikant och höll helgelsemöten. Dessa blevo till stor välsignelse. Jag hade samma lördag, som jag förlovade mig med Laura, samtalat med ett av gatans barn och inbjudit honom till mötet i metodistkyrkan på-

följande dag. Han skulle komma till min bostad, och så skulle vi ha sällskap till mötet. Senare på dagen förlovade jag mig med Laura. Vi skulle till ett helgelsemöte, men kom den gången inte längre än till stadens park. På söndagens förmiddag skulle vi som nyförlovade gå till kyrkan, arm i arm. Men då vi möttes, kom jag till Lauras förskräckelse med denne man i sällskap, som jag hade lovat att ta mig an. Och så följde han oss under vårt första besök som nyförlovade i kyrkan. Detta kunde vi väl ha tagit som ett slags tecken på hur vårt framtida liv skulle komma att gestalta sig.

Sedan reste jag till Voss, som jag kallar »mitt nya slagfält». Jag stannade där en månad, och resultaten övergingo alla mina förväntningar. Jag predikade och höll helnykterhetsföredrag, och när jag reste därifrån, höll nykterhetsföreningen en fest för mig, och tidningarna skrevo mycket fördelaktigt om verksamheten. Jag skrev denna gång: »Guds ord hade en mäktig verkan på de stora folkskarorna. En del gåvo till känna, att de hade funnit sin Frälsare, och många blevo överbevisade om sina synder och om nödvändigheten av att söka frälsning. Det märkliga vid detta besök var den hänförelse, med vilken de lutherska vännerna mottogo mig. Till och med prosten Hansteen, kaplanen och deras vänner.» Men jag tillägger: »Jag tror knappast detta skulle ha förekommit, om en metodistförsamling skulle ha bildats där som resultat av mitt arbete. Må Herren hjälpa mig — både i storm och i solsken — att göra Hans vilja och att ära Hans namn!»

Mina antaganden visade sig vara blott alltför sanna.

Sedan jag lämnat Voss, predikade jag åter i Bergen, likaså på kretsmötet i Stavanger. Pastor I. H. Johnson, som var så känd inom metodistkyrkan, deltog i mötena. Han höll bl. a. ett mycket intressant föredrag om »Det religiösa livet bland negrerna». Till jul reste jag hem till Varaldsöy i sällskap med far, min kära Laura och en bekant till vår

familj, fröken S. Johannessen, som nyligen blivit förlovad med min kusin William Jackman. Det var härligt att vara hemma igen. Snön låg djup på marken och alla voro upptagna med förberedelser till julen.

Jag utgav i dessa dagar en liten sångbok, »Evangeliska sånger», vilken innehöll mina egna sånger och psalmer. »Det var väckelse överallt på mötena, lovad vare Herren! På ett möte ropade syndare högt om nåd, och vi våga tro, att flera funno frid genom tron.»

Metodistkyrkan sände mig tillbaka till Voss. Då jag reste första gången, hade jag ingen aning om att detta skulle ske. Detta bör sägas till tröst för dem, som senare ha hört, att jag första gången skulle ha kommit dit »under falsk flagg». När metodistkyrkan förstod, att jag var fullt frisk och färdig till aktivitet igen, menade den, att jag borde resa tillbaka dit, där Herren hade välsignat mitt arbete så påtagligt. Men denna gång kom jag alltså som denna kyrkas representant, och med det målet, att om det var Guds vilja, en metodistförsamling skulle grundläggas på platsen. Men då gick det precis som jag antytt härovan. Den 19 januari 1887 skrev jag: »Strömmen har vänt sig. Jag har både vind och ström emot mig, men Herren är med mig.» Då jag var i Bergen mottog jag en skrivelse från prosten i Voss, i vilken han säger, att han hade all orsak att tro, att jag hade för avsikt att komma till Voss för att bilda en metodistförsamling, och att han och hans vänner därför komme att göra allt, de kunde, för att hindra mig i min verksamhet.

Efter min ankomst till Voss hade jag ett långt samtal med prosten.

— Nu ha vi haft frid här i flera hundra år, sade han, och det är märkvärdigt, att ni vill komma och störa den.

Jag var av den meningen, att om de hade haft frid så länge, var det på tiden att det blev ofrid. I dagboken står det: »Min första text var Apg. 14: 22: 'De styrkte lärjungarnas själar.' Jag har flera vänner här, som vilja stå till-

sammans med mig i arbetet. Prosten annonserade i tidningarna ett möte för lutherska vänner, där man skulle besluta om vad som borde göras och på vad sätt man skulle kunna förhindra metodismen att få fotfäste i Voss. Jag fick hyra ett hotell för mina möten. Herren öppnade vägen. Där fanns en stor salong och flera mindre rum.» Det märkliga är, att sonen till denne hotellägare senare blev föreståndare för pingstförsamlingen i Voss. »Prostens varningar för mig i kyrkan väckte mycken harm och bitterhet mot honom bland folket. Naturligtvis är det många fler som stå på prostens sida, men Herren är med mig. Om kvällen talade jag på hotellet till en skara människor över 2 Kor. 3: 9.»

Den 14 januari: »Man tänker bygga ett bönehus åt mig. Två inflytelserika vänner kommo hit för att samtala om saken i går.» Den 29 januari: »Det hölls ett samtalsmöte emot min verksamhet. Jag svarade med ett långt föredrag, i vilket jag bemötte de angrepp, som kommit fram. Trots allt vad prästerna ha sagt för att hindra folket att besöka våra möten, så komma de likafullt — och Gud är med oss.»

»Den 12 februari 1887 fingo prästerna den lutherske kolportören, herr Andreas Lavik, till att besöka Voss, men denne ville inte tala emot mig. (Han kände till mig förut.) Men man hoppades, att när mycket folk brukade besöka hans möten i kyrkan, så skulle man därigenom förhindra en del att övervara mina möten. Han predikade nämligen i kyrkan. Detta var dock något ganska nytt för Voss, eftersom lekmän i regel inte tillätos på den tiden att predika i kyrkorna. Men det skedde naturligtvis som ett försök att draga folket bort från våra möten. Men folket fyllde vår lokal i alla fall.»

Gud var med oss.

Den 23 februari: »Predikade för en stor församling kl. 6. Ett härligt möte. Jag har många sjuka att besöka, en stor korrespondens att sköta och mycket att uträtta, men min välsignade Fader styrker mig.»

»Söndagen var en välsignad dag. Kyrkosångare Eriksen kom till Voss på lördagen och övernattade hos mig. Han predikade i mitt ställe på förmiddagen. Detta hade en god inverkan på folket. Det visade dem nödvändigheten av att praktisera brödrakärleken och gjorde det klart för dem, att jag var villig till att låta en luthersk broder predika sida vid sida om mig.»

»Så predikade jag på hotellet för sista gången. Ordföranden i tingshuset tillät mig använda detta som lokal. Det blev för litet. Många äro väckta, så att de se sina synder, och flera ha funnit sin Frälsare.»

»Laura besökte mig från Bergen tillsammans med fru Fredrikke Nielsen, den omvända skådespelerskan. Pastor I. H. Johnson och pastor A. Olsen och andra besökte mig också och voro till stor välsignelse för många.»

Så började vi att bygga vårt bönehus. Under byggnadstiden blevo flera lokaler öppna för mig, och så höll jag möten runt omkring på gårdarna. De lutherska hade inte förut varit i stånd till att uppföra något bönehus, men så snart vi hade fått vårt färdigt, började de att bygga sitt, vilket fick namnet »Nain». Vårt hade byggts uppe på en stor kulle, och när mötena skulle hållas, hissade vi på hög stång en vit flagga med namnet »Sion».

En måndagskväll blev jag sjuk, och »fru Hansteen, prostens hustru, visade mig stor vänlighet». Det verkade gott att få se detta sinnelag.

Slutligen upphörde »den bittra striden, och flera av dem, som hade angripit mig mest, började visa mig ett mera broderligt sinne».

Bröllop.

Tisdagen den 10 maj 1887 vigdes jag samman med fröken Laura Jakobsen. Bröllopet ägde rum i Bergen. Jag skriver i min dagbok: »Gud vare lov för denna stora gåva!

Må jag alltid värdera och älska den, och må vårt samliv få bli till välsignelse, ej endast för oss själva, utan för alla dem som vi komma i beröring med.»

På den tiden hade ej metodistpastorerna rätt att förätta vigsel. Vi blevo därför först vigda av borgmästaren. Han kom hem till oss. Därefter blevo vi vigda i metodistkapellet enligt metodisternas ritual. Det var stor glädje och stått den dagen i Skostredet.

Den 12 maj reste vi till Kristiania för att deltaga i konferensen i Porsgrunn, vilken skulle ledas av biskop Ninde. Jag använde tillfället till att besöka församlingen på Kampen, »och alla voro glada över att se mig igen och att höra mitt vittnesbörd ännu en gång. Läkarna hade ju sagt, att det skulle dröja minst tre eller fyra år, innan jag skulle kunna predika igen, men jag började, innan det första året gått till ända. All ära till Gud!»

Efter årskonferensen talade jag i första församlingen i Grünerlökken och reste därefter i sällskap med biskopen, pastor I. H. Johnsen och pastor Lars Petersen till Fredrikstad. Jag fortsatte till Fredrikshald och predikade där på pingstdagen. »Gick fram och tillbaka till Kjölberg och predikade där, och var den följande dagen åter igen i Fredrikshald. Deltog i ett bröllop i Sarpsborg. Reste dit med båt i sällskap med min hustru och pastor J. Sanaker. Kom tillbaka till festen i metodistkyrkan i Fredrikstad samma dag. Dagen efter reste vi tillbaka till Kristiania. Jag predikade i första metodistförsamlingen igen på torsdagskvällen, och vi reste sedan följande dag till Bergen. Vi stannade så pass länge i Kristiansand, att vi fingo tid att göra en tur upp till det natursköna Ravnedal.»

På den tiden fanns det inte bilar att köra med som nu. Strax efter återkomsten till Bergen, reste vi vidare till Voss. »Där slogo vi oss ned i ett hem, som vi hyrt vid älven. En vacker liten plats, ej så långt från Vangen.»

Det var efter vår ankomst till Voss, som vårt nya böne-

hus »Sion» blev invigt. När vi senare flyttade från Voss, brann det ned, men ett nytt blev rest i dess ställe, vilket senare såldes av metodisterna. Nu ha pingstvännerna en präktig lokal i Voss. Min hustru och jag voro där på invigningen.

I detta sammanhang kan det kanske vara av intresse att nämna, att när Björnstjerne Björnson några år senare kom till Voss för att hålla föredrag, voro alla dörrar stängda för honom. Jag sörjde då för att den lokal, som jag hade varit med om att uppföra, öppnades för honom. Jag hade själv varit så förföljd därborta, att jag i min ungdomliga iver formligen gladde mig över att kunna visa detta frisinne emot den store diktaren, fastän jag var fullkomligt oense med honom i mångt och mycket.

Den 22 juli 1887 reste min hustru och jag på besök till Varaldsöy, Hardanger. Med anledning därav skrev jag i dagboken: »Jag är nu tjugufem år. Ett kvarts århundrade har gått, må den följande 'kvarten' bli bättre använd än den första! D. v. s. till bättre andliga resultat.»

»Min nya sångbok 'Evangeliska Sånger' förelåg färdig från tryckeriet i oktober 1887. Jag har hållit många föredrag i helnykterhetsfrågan och i andra ämnen. Föredragen om Bunyans 'Kristens Resa' gjorde ett djupt intryck på folket. Jag gjorde, vad jag kunde, för att få fram god sång i våra möten. En sångkör bildades och religiösa konserter höllos nu och då. Men min största lust var emellertid det evangeliska arbetet och att själar blevo frälsta på mötena och utanför dessa. Ära vare Gud!»

I min dagbok nummer två finnas många urklipp från »Kristelig Tidende» och andra tidningar, som innehåller artiklar, predikningar, brev och skildringar av mitt arbete i dessa dagar, vilka möjligen kunna vara av något intresse för en del, när jag är borta. Jag är emellertid tvungen att i denna skildring inskränka mig ganska mycket för utrymmets skull, men det jag citerar från denna tid, hoppas jag är av intresse också för våra pingstvänner. Det bildar näm-

ligen ett naturligt led i den andliga utveckling, jag haft, och många med mig.

Den tredje dagboken började år 1888 med Ps. 119: 9: »Huru skall en yngling bevara sin väg obesmittad? När han håller sig efter ditt ord.» Jag hade börjat anteckna antalet av mina predikningar, föredrag o. s. v. »Intills nu har jag hållit 570 predikningar och 83 föredrag över olika ämnen, dessutom en mängd kortare tal på möten o. s. v. Nykterhetssaken har gått fram med stor kraft på flera ställen. Hundratals har slutit sig till dess fanor, hundratals har blivit väckta, så att de börjat se sina synder och längta efter frälsning. Hur många som blivit frälsta, skall domens dag uppenbara, men det gläder mig att veta, att många ha blivit förda från mörkret till Guds underbara ljus. I särskild grad har detta varit förhållandet under min vistelse i Voss. Halleluja! Jag känner, att jag är ovärdig en så hög kallelse och giver dig, du evige Konung, hela äran. Styrk mig, uppehåll mig, och giv mig mer visdom, nåd, ljus och inflytande i kommande dagar! Pröva min tro! Döp mig och min kära hustru i den helige Ande! Vi inviga oss på nytt åt dig. Helga oss helt! Tag våra liv och låt dem vara invigda åt dig, Herre. Amen.»

Dagboken omtalar vidare en mängd möten i Voss och på andra platser och om välsignade resultat.

Den 9 april 1888 föddes vårt första barn, Mary.

Strax efter detta meddelande i dagboken kommer följande: »Gruvorna ha nedlagts. Efter mer än tjugo års tid har gruvdriften på Varaldsöy upphört, och de många upplevelser, som äro knutna till denna plats, är det därför slut med.»

Jag reste genast till Hardanger för att hålla en del avskedsmöten med befolkningen där. »Jag kan inte beskriva mina känslor, när jag vet, att det är mitt barndomshem som skall rivas, och att platsen, jag älskar, skall lämnas åt vinden och fåglarna. Men alla intryck från barndomshemmet och

mina kära föräldrars råd och uppmuntringar klinga klart i mina öron och fylla sinnet med de skönaste minnen.»

Den 11 juli skriver jag: »Mina föräldrar ha lämnat Varaldsöy för alltid. De ha bosatt sig på Osterøen.»

Den 4 september 1888 »hölls den första kvartalskonferensen i Voss. Intressant. Vid de olika mötena blevo själar frälsta. Halleluja!» Inom metodistkyrkan hålles årligen fyra kvartalskonferenser. Jag skriver: »Herre, jag prisar dig för din gränslösa nåd. Fyll mig med ett större mått av din varma kärlek! Giv mig fysisk kraft till att fortsätta med det stora arbetet att rädda själar! Besegla mina strävanden med din egen härlighet! Döp mig helt i den helige Ande och eld! O Herre, giv mig en helighet, som är antänd av din eld! Hjälp mig att föra tusenden till Jesu kors och till himlen! Amen.»

Jag bad så på den tiden utan att egentligen veta vad det innebar att bli döpt i Ande och eld. Först aderton år senare fick jag nåden att så helt tränga mig fram, att elden föll. Det var år 1906.

Den 31 januari 1889: »Min käre broder Lars Petersen, som inbjöd mig att komma till Kristiania och upptaga arbete, dog onsdagen kl. 9. En triumferande död efter mycket lidande. Hans liv var helgat och fyllt av kärlek. Han var en av mina allra bästa vänner och min svåger.»

På vägen till metodisternas årskonferens i Kongsberg 1889 predikade jag på flera platser, så ock i Kongsberg. Jag blev ordinerad som diakon av biskop Fowler. Därmed hade jag på allvar börjat i vad metodisterna kallade för »den resande föreningen och som medlem av årskonferensen». Biskop Fowler var en storslagen människa. Jag fick vara hans tolk vid en av konferenssessionerna i pastor M. Hansens ställe. Därmed började också detta slags arbete för mig inom kyrkan. Under senare år blev jag, så länge jag var kvar i metodistkyrkan, biskoparnas ständige tolk, både under års-

konferenserna och i övrigt. Det var ett svårt och krävande arbete, men Herren hjälpte mig.»

»Då förordnandena blevo upplästa vid konferensen i Kongsberg, fann jag, att jag blivit förflyttad till tredje metodistförsamlingen i Kristiania, den församling som nu går under namnet 'Centralkyrkan', och broder Aas blev förordnad som min efterträdare i Voss.»

Mina sista möten i Voss höllos den 11 augusti 1889. »Bönehuset var överfullt på förmiddagen, och jag fick nåd att predika med kraft och inflytande. Hela församlingen grät. Min text var Upp. 3: 21. Gud välsignade sitt ord, både vänner och fiender blevo gripna av den helige Ande, och mycket gott uträttades.»

»Min hustru hade varit en ständig hjälp för mig i arbetet, och hade ofta lett mötena under min frånvaro. Hon talade nu på dessa avskedsmöten med stor innerlighet och verkan.»

Vi kommo till Kristiania år 1889 och flyttade sedan aldrig därifrån. Där hade vi vårt permanenta hem.

VII.

I Kristiania åren 1889—1906 (sexton år).

På vägen till Kristiania besökte vi Osteröen. Vi fingo således ännu en gång vara tillsammans med mina föräldrar, innan vi reste till huvudstaden. Jag predikade för folket på platsen, och vi hade några välsignade dagar tillsammans med våra kära.

Söndagen den 25 augusti 1889: »Höll min inträdespredikan i tredje metodistförsamlingen i Kristiania. Herrens Ande var i sanning verksam ibland oss.»

Jag besökte en del av de närliggande platserna ibland.

Den 6 september bildade vi en förening för ungdom: »Unge folks kristelige forening.» Då verksamheten bland de unga senare ordnades in under den s. k. »Epworth-ligan», införde jag den i församlingen.

Den 27 oktober: »En storartad dag! 150-årsjubileum för metodismens tillblivelse. På festen höll jag föredrag om 'Metodismens begynnelse och utveckling'.» Som ett litet bevis på offerviljan bland metodisterna kan noteras, att festen tillsammans med kollekten inbringade 2.681: 21 kronor.

Ännu höll jag på med basarer som i andra församlingar och samfund för att samla medel till Guds verk. Vid ett tillfälle tecknade jag den stora bilden (kopia av Dorés): Hiskia i templet. Det inbringade åtskilligt.

Den 10 november: »Predikade på förmiddagen, eftermiddagen och kvällen på en fest i Betlehem. Min hustru höll föredrag på basaren om Mary Calvert. På onsdagen höll jag

föredrag om 'Dryckessederna — deras löjliga och allvarliga sidor'.»

I november 1889 »sammanträffade jag med farbror Boltzius. Det var en man, som trodde helt på helbrägdagörelser genom smörjande med olja och trons bön. Det hade en betydelsefull verkan på mig. Ehuru det ej hjälpte mig från ett svårt angrepp av influensan i slutet av detta år, lärde det mig att förtrösta mera helt på Herren för hälsa och krafter. Vid det nya årets början kunde jag återupptaga mitt arbete undan för undan, och jag törstade efter själars frälsning.»

Under mars månad 1890 fick jag ännu en gång tillfälle att sammanträffa med farbror Boltzius. Vid detta tillfälle fick jag också höra flera predikanter, som i de dagarna utövade ett ganska stort inflytande. Jag tror, jag skall citera här, vad jag skrev i »Kristelig Tidende» om ett möte, som jag besökte. Artikeln har som titel »En afton i Möllergaten 38». Jag trodde inte den gången, att jag själv skulle komma att hyra denna lokal under en längre tid för våra pingstmöten. Artikeln lyder så här:

»Det var en tisdagskväll. Jag var då fri att gå, vart jag ville, och började överväga, vart jag skulle ta vägen. Fröken Esmark och fröken W. Jarlsberg skulle tala i Betania, min gamle vän stortingsman Lavik i Ynglingaföreningen, där man samtidigt skulle hålla basar för att skaffa pastor Munch ett hus på sina gamla dagar, och i den mycket omtalade lokalen Möllergaten 38 skulle det också vara möte. Nåväl, jag går väl till Möllergaten, tänkte jag och gick.

»Mötet var dåligt annonserat, men ändå hade mycket folk samlats.

»— Boltzius skall också tala i kväll, sade man.

»Medan vi väntade, sjöng man några livliga sånger till gitarrspel. Klockan blev 8, men ingen Boltzius kom. Han var troligen upptagen med sjuka och bedrövade på andra platser. Slutligen kom en herre in och besteg med största lugn talarstolen. Det var Treider.

»— Boltzius kommer nog snart, sade han, men för att inte spilla bort tiden, kunna vi sjunga och bedja.

»'Ånd fra himlen kom med nåde' blev då sjungen, under det församlingen satt. Treider uppmanade broder — till bön. Denne var ej frisk.

»—Bed, så blir du frisk, sade Treider med ett leende, men då ingen började, bad han själv. Det var en välsignad bön; barnslig, okonstlad och hjärtlig. Boltzius dröjde. Då började Treider att utveckla sin egen och vad han ansåg även vara broder Boltzius' tanke och mening om helbrägdagörelse genom tro. Då jag nu själv tror, att denna nådegåvas välsignelse fortfarande gäller, kunde största delen av det sagda (även om man inte framhöll något som för mig var synnerligen nytt) falla i god jordmån, vad mig själv beträffar. Det fanns dock andra, som voro av en annan mening. Talarens sätt att tala på var honom eget. Ungefär som om han hade stått hemma på stuggolvet och sävligt berättat om sin mening för en del av de sina gamla bekanta. Men se, då blev det plötsligt en liten förvirring nere vid dörren, och farbror Boltzius med två av sina medhjälpare visade sig och gick fram till talarstolen. Han stannade på vägen och samtalade med en kvinna i församlingen.

»— Jag har börjat tala litet, medan vi väntade på dig, broder Boltzius, sade Treider.

»— Ja, svarade farbror med en hes, men vänlig röst.

»Då Treider hade satt sig ned, trädde en högrest, välbyggd herre fram med sin klocka i handen och sade:

»— Bara fem eller sex minuter, så är jag färdig.

»Det låg ett slagfärdigt uttryck över detta bestämda, officersmässiga, men dock vänliga ansikte.

»— Är inte detta ryttmästare Guldberg? frågade jag (jag hade egendomligt nog inte sett honom förr). Jo, det var han. Kvickt och i korta satser anslöt han sig till Treiders tal. Bland annat sade han:

»'Jag kommer till en läkare med en sjuk fot.

»— Hur är det fatt? frågar denne.

»— En sjuk fot.

»— Ta av er stöveln. Se så, sätt den sedan upp på det här bordet, så skall jag undersöka den.

»— Jag orkar inte lyfta den så högt.

»— Sätt den upp på stolen där då.

»— Jag kan inte.

»— På den här pallen då!

»— Nej, det är omöjligt.

»— Jaså. Tag då på stöveln och ge er i väg.

»Just på detta sätt komma många till Gud. Vad fattas dem? Jo, detta och mycket annat. — Nåväl, tro mig, mäktig till att frälsa nu, sätt din fot upp på detta löftenas bord! Omöjligt, det är för högt. Nåväl, men gör då som det blivit oss anbefallt i Jak. 5: 14, 15, sätt din fot på denna löftenas stol! Jag kan inte, den är också för hög. Ja, ja, då får du sätta din fot på den där pallen då: mediciner, örter o. dylikt.'

»Efter en sång besteg farbror själv talarstolen. Han har nu sitt eget sätt att både uppträda och tala på. Stämman, fastän bättre i kväll än förra gången jag hörde och talade med honom, hör ej till det bästa slaget. Det förvånar mig inte, att de, som bara söka avigsidorna, finna i farbrors ohyvlade och obildade sätt att uppträda ett ämne till spetsfundigheter, men lär man känna honom rätt, finner man, hur den barnsliga tron, den bestämda hållningen och det orygglíga modet genomtränger allt hos detta naturbarn, och de yttre obehagligheterna tycktes i synnerhet denna kväll försvinna för den djupa och saftiga kristendom och den andliga kraft, som uppenbarades. Jag har inte sett Boltzius någon gång mera upplivad än då; han sade också själv upprepade gånger: 'Här var det gott att vara!' Och i sanning, det vilade en välsignad frid, ro och andlig makt över mötet. Efter ett hjärtligt tal, i vilket han framhöll flera talande och

kraftiga bevis för Guds verk genom honom, sjöng man en sång.

»Nu följde en av de mest intressanta scenerna under hela mötet. De, som hade blivit helbrägdagjorda, uppmanades att vittna om det. En flicka på tretton år, som ett par timmar innan mötet hade måst bäras av sin moder, var nu så frisk, att hon gick fram och tillbaka inför allas våra blickar. Hon hade visst varit krympling hela sitt liv, men nu hade hennes leder fått styrka, och hon såg ut att bli starkare för varje gång, hon gick. Farbror stod på talarstolen och bad henne att gå ännu en gång. En kvinna, som förr hade måst gå med kryckor, bekände att hon var helbrägda och hade kastat sina kryckor. Därefter gick farbror ned till den lilla flickan, lyfte upp henne i sina armar och tog henne med sig upp på talarstolen.

»— Sjung en sång för oss, sade han.

»I det samma stämde hon upp en vacker sång med sin klara, mjuka och vackra barnaröst. Då sången var över, sade han:

»— Bed också litet!

»Och till allas förvåning började barnet bedja med en så klar och innerlig stämma och i en bön så hjärtlig och varm, att stora, starka karlar gräto. Denna scen glömmer man ej så lätt: Boltzius' kraftiga, fröjdefulla ansikte tätt intill det lilla barnet, denna sång och denna bön!

»— Gud, välsigna barnet! suckade vi.

»Nu omväxlade det med tal och sång. Därefter uppsändes förböner för en hel mängd, som hade insänt bönelistor. Farbrors sätt att bedja är förunderligt. Under bönen blevo alla bibelns böcker uppräknade samt hur många kapitel var och en av dessa hade. Ibland stannade han för att påminna Gud om de löften, varje bok innehöll. Jag måste erkänna, att under de många böner, som uppsändes av Boltzius denna kväll, trängde det en sådan kraft över mig, att jag kände det i hela min varelse. De, som inte hade frid med Gud,

uppmanades att komma fram. Fyra, fem gånger fylldes plattformen av bedrövade själar och enskilda som sökte kroppslig helbrägdagörelse. Nu blev det liv; men på samma gång rådde under det hela en fridfull stämning. Jag satt som åhörare hela tiden, och det mår man aldrig så bra av som att personligen deltaga i arbetet bland de nyväckta. Boltzius höll ut, han tycktes inte tröttna. Ryttmästaren gick slutligen, men Treider och Boltzius och dennes medhjälpare dröjde kvar hos bedrövade själar och sjöngo, bådo, vittnade och arbetade till klockan 12. Något av det sista, jag hörde var Boltzius' bön för det nya missionhuset i Calmeyergaten. Nu blevo bibelns böcker uppräknade igen. Farbror stod upprätt i början av bönen, sedan föll han på sina knän, och under det han kämpade om pengar och hjälp till byggnadsföretaget, tycktes han slutligen se bönhörelsen.

»— De kommer, de kommer! Kommer, kommer, kommer! Jag tror det bestämt! Ja, tack, Herre Jesus! Tack! Tack! Tack!

»Bönen slutade med tack och lov på förhand för bönhörelse. Jag mindes Billy Bray i detta ögonblick. En så barnslig tro måste segra.

»Sedan skildes vi med ett hjärtligt farväl till Boltzius, som skulle återvända till Sverige.» — Så långt artikeln.

»Min far hade varit mycket sjuk den sista tiden. På väg till kapellet den 21 januari 1890 mötte jag pastor Torjusen, som hade fått ett telegram från min syster Polly: 'Förbered Barratt försiktigt. Vår käre far insomnade i dag helt oväntat. Läkaren hade sagt, att det värsta var över. Kom hem!'»

Detta var ett hårt slag, men »jag kände, att Jesu kärlek styrkte mig i denna stora sorg».

Den 22 januari: »En djup och varaktig kärlek rådde alltid mellan far och mig, men nu är han i gott förvar där, varest ingen sorg, smärta, sjukdom och död råder. Han har segrat genom Lammets blod. Prisad vare Herren!»

Jag reste ögonblickligen till Osteröen för att deltaga i

fars begravning och skriver om detta i dagboken: »Det var enastående och gripande gudstjänster, som höllos i samband med den. De efterlämnade en känsla av frid i vårt sinne.» I »Kristelig Tidene» skrev jag: »Huru han vann den norske bondens och gruvarbetarens kärlek och respekt, huru han från början till slut sökte icke allenast deras timliga, utan också deras andliga väl, huru han bland rika så väl som fattiga med sitt livliga humör och gudfruktiga liv spred liv och ljus är tillräckligt väl känt. Den skara arbetare, som i åratal stod under hans ledning, lärde sig med sina respektive familjer att se upp till honom, icke endast som en ledare utan som en far. I över tjugu år var 'Volheine' på Varaldsöy centrum för ett intressant och rörligt liv. Man minnes så väl de sällsamma scener, som livet bland gruvorna förde med sig även där under den första tiden — dryckenskap, slagsmål och synd i avskräckande former, men man bör också minnas, huru allt detta blev förvandlat genom kärlekens makt, Guds ord och helnykterhetsprincipen till ett levande bevis på Guds frälsande makt.

När så gruvdriften på Varaldsöy upphörde, flyttade vår familj till Osteröen, där min far allaredan i några år varit ledare för ett koppar- och nickelverk. Det var här han fick hembud. Han hade lidit av astma en tid, som ständigt försvagade den annars så starke mannen. Den 21 januari 1890 kände han sig på morgonen mycket trött och somnade in — det blev hans sista sömn här på jorden. Kl. 9.45 f. m. — under det min mor och mina syskon stodo kring sjukbädden — kunde de märka förändringen. Själen tog sin flykt till paradisets härliga land. 'Silversnöret hade ryckts bort, gyllene skålen var sönderslagen och ämbaret krossat vid källan, hjulet sönderslaget vid brunnen.' — 'Å, hur gott att alltid vara beredd, när Mästaren kallar', anmärkte han just dagen innan, 'och hur dåraktigt de handla, som uppskjuta sin frälsning, tills de bli sjuka!'»

Lördagen innan han dog, sade han: »Hur gott att få

komma till himlen! Ingen svaghet eller smärta är där, och så många av mina gamla vänner ha gått förut!» Han bad alltid, att Herrens vilja måtte ske, och fastän sjukdomen var svår, hörde man honom aldrig klaga. I fyrtiotvå år hade han tjänat Herren, och nu i sitt sextiotredje år — mogen för himlen genom rik erfarenhet och Guds nåd — var vilan ljuv för hans trötta ande.

Budet om hans död mottogs med djupt deltagande av de tusentals människor, som hade lärt känna honom. En man, över vars liv och död det vilade en sådan frid, vars oegennyttiga och uppoffrande sinne hade uppenbarat sig så kraftigt i hans livsgärning, ett sådant talande och gott föredöme för sina medmänniskor kunde ej annat än bli saknat; tyngst kändes det dock för dem, som voro lämnade kvar i det hem, han så länge hade förskönat och förljuvat med sitt kristliga liv och sina faderliga omsorger.

Onsdagen den 28 januari fördes hans stoft till Bergen. Pastor M. Hansen, pastor Haave och en del vänner kommo från Bergen för att leda gudstjänsten i hemmet, i vilken en mängd inbjudna gäster deltogo. Broder Hansen predikade med en sällsynt gripande verkan över: sabbatsvilan. Stoftet fördes sedan till metodistkapellet i Bergen, och många kommo dit för att se sin älskade vän för sista gången.

Torsdagen fylldes kapellet till trängsel av en stor och deltagande skara. Sångföreningen inledde högtidligheten, varpå broder Aas läste en del ur 2 Kor. 5. Därefter ledde Haave i bön, och församlingen sjöng en sång, som M. Hansen hade skrivit för tillfället. En mäktig predikan av M. Hansen över: »Saliga äro de döda» följde, och den grep stora och små, rika och fattiga med en märklig kraft och spred ett ljus och en glans över högtiden, som aldrig glömmes. Rika köpmän, affärsmänniskor och andra, som aldrig hade besökt våra möten, blev överraskade över att få höra och se så mycket vackert hos metodisterna. Efter en bön av mig satte det stora sorgetåget, som bestod av tjugusex vagnar och en stor

skara till fots, sig i rörelse ut mot Möllendal, där min kære faders stoft skulle läggas till ro intill uppståndelsens härliga morgon. Många blevo gripna, då gruvarbetarna samlade sig kring den med de vackraste blommor så rikt dekorerade kistan för att bära den till graven.

Strax i närheten fanns en annan vördad plats — broder L. Petersens grav. De hade älskat varandra så innerligt dessa två, och märkligt nog inträffade min fars begravningsdag på broder Petersens dödsdag. Nu möttes de. O, må vi alla få mötas glada igen — därhemma!

En mängd vänner samlades därefter hos broder Haave, där vi under läsningen av Guds ord, samtal och bön funno tröst och välsignelse.

Jag skrev följande sång för detta tillfälle:

Farvel, farvel du elsked' fader,
tungt lyder farvelordet nu!
Tomt står det sted som du forlater,
dog hjemmet hist — det höstet du.
Vi sier ei farvel for godt,
vi mötes i Guds kongeslott.

Nu har du stridt og overvunnet.
Vi står ennu på livets strand.
For deg er idel lys opprunnet,
du hviler i ditt fedreland.
For oss enn skjules Jordans flod,
du seiret har ved Jesu blod!

Ha takk da for det liv du levet,
den tröst du spredte på vår vei.
Det lys av kjærlighet du hevet
i hjemmets skjöd fordunkles ei;
det lyser enn, skjönt du er död,
og i vår sorg gir hvile söt.

Farvel — fra hun som mild och kjærlig
sto trofast ved din side her;
hvis söte tröst omga så herlig

hver trengslens sky som dro deg nær.
»Farvel, du kjære! — glad igjen
vi mötes skal i himmelen!»

Farvel! — fra dem du her har gledet:
din barneflokk som har deg kjær.
Takk, at du kjærlig oss har ledet
til livets klara kilde her!
Farvel, farvel! — dog ei for godt,
vi mötes i Guds kongeslott!

Efter begravningen tog jag mor med mig på ett kort besök i Voss. Vi hade där en härlig tid. Sedan vände jag tillbaka till det myckna, krävande och ansträngande arbete, som alltid vilar på en föreståndare i huvudstaden.

Dagboken vittnar om många intressanta episoder från dessa dagar. Den 22 april 1890 står det: »Jag predikade och tog ledningen av Frälsningsarméns möte i Akersveien. En stor skara människor och ett härligt möte. Flera själar kommo fram till plattformen för att söka frälsning. Detta var ett märkligt möte för mig, ty det var första gången jag predikade och sjöng från en Frälsningsarméplattform under blod- och eldfanan, och jag hoppas, att det inte blir sista gången. Jag tackar Gud för detta härliga möte.»

Senare skrev jag: »Jag står i gott förhållande till Frälsningsarmén och tager del i flera av deras möten. Onsdagen den 30 april 1890 sammankallade jag till 'det första mötet för predikanter från flera samfund', som vi hade klockan 12 i vår församlings lokal. Vi bestämde oss för att avhålla speciella möten, som också blevo till stor välsignelse för många.»

Den 1 maj: »Härlig dag. Min tid är ständigt upptagen. Gud, styrk och välsigna mig! På kvällen ledde jag en stor skara människor i Frälsningsarméns tempel till nådens och kärlekens källa. Se annonsen.» Den löd sålunda och är egentligen ganska intressant:

Allians.

RELIGIÖS DEMONSTRATION
DEN 1 MAJ

Guds folk från alla samfund inbjudes härmed
till ett möte i
TEMPLET,
Frälsningsarméns lokal, Pilestredet, kl. 8 i afton.

Troende från andra samfund anmodas att taga plats på plattformen, där frälsningssoldaterna bruka sitta.

MÄRK! Detta möte torde icke förväxlas med det som är ämnat att hållas den 17 maj.

TILLTRÄDE FÖR ALLA! (Fri entré).

Pastor *T. B. Barratt.*

Den 20 juni 1890: »Hörde lektor Waldenström predika vid ett-tiden.» »Metodisternas årskonferens avhölls detta år i Skien under juli månad. Biskop Henry W. Warren presiderade.»

Den 22 augusti: »Jag har mycket att skriva i samband med Epworth-Ligan, då jag blivit vald som dess sekreterare för hela landet.»

Under år 1890 reste jag till England för att samla medel till en ny kyrka i Kristiania. Jag reste den 19 september med »Angelo». I Hull hörde jag den kände Gipsy Smith tala över ämnet »Från zigenartältet till plattformen». Det var en skildring ur hans eget liv. Jag predikade i »Stranger Rest». Märkligt nog på norska.

Biskop John F. Hurst gav mig ett utmärkt rekommendationsbrev till metodisterna och de kristna i allmänhet i England. Han anbefallde mitt företag »till alla sanna vänner av evangelium». Men denna resa hade ej någon särskild framgång, finansiellt sett. Jag höll föredrag i flera städer över ämnet »Midnattssolens land», illustrerat med utmärkta bil-

der. Jag hade nämligen en särskilt fin lanterna magica. »Western Daily Mercury» gjorde ett uttalande och sade bl. a. att »bilderna voro av ovanlig tydlighet och vackra». Emellan föredragen predikade jag. Jag besökte bland annat följande städer: Cardiff, Bristol, Bath, samt flera städer i närheten av min födelseplats, såsom Gunnislake, Callington, Calstock, Petertavy o. s. v. samt själva födelseplatsen Albaston. Tidningarna »Western Daily Press», »Methodist Times», »Bath Herald» m. fl. skrevo många berömmande ord om mina föredrag om Norge. Jag hade norska nationaldräkter med mig och lät en del damer bära dem för att visa dem under föredragen. Men utgifterna för föredragen blevo alltför stora och vinsten alltför liten.

Men jag blev dock förd i kontakt med det religiösa livet i England på ett mycket intimt sätt. Ett av de mest intressanta besöken gjorde jag i Taunton, bland skolorna, särskilt då Queens College, som på den tiden, jag gick där, hette Wesleyan College. Efter mitt föredrag, skrev skolans rektor, mr. Darlington, följande rekommendationsbrev till rektorn för Kingswood College:

»Min käre mr. Workman!

Härmed önskar jag presentera Eder för pastor T. B. Barratt, som är en norsktalande engelsman och för närvarande pastor inom den episkopala metodistkyrkan i Kristiania. Han är en 'old boy' vid detta kollegium och höll i går kväll föredrag för våra pojkar om Norge. De — eller rättare vi — voro mycket hänförda däröver, och jag är alldeles viss om, att Edra pojkar skola bli det i samma grad, om Ni skulle anse det lämpligt att giva honom en inbjudan till Kingswood.

Med högaktning

Eder trofaste
Thw. Darlington.»

Jag fick också en rekommendation från ledaren av »The Independent College» i Taunton, mr. F. W. Aveling, i vilken han säger, att föredraget vid kollegiet »var mycket instruktivt och bilderna från Norge finfina.»

Medan jag uppehöll mig i England, fick jag ett brev från mor, i vilket hon meddelade, att vännerna därhemma voro mycket angelägna om, att jag skulle åtaga mig uppdraget att bli söndagsskolsekreterare i Norge. Jag mottog också ett brev från Söndagsskol-Unionens ledare under mitt uppehåll i London, i vilket han uttryckte samma önskan. Jag anmärker i dagboken, att »Gud får avgöra denna sak för mig, eller hjälpa mig att bestämma vilket steg, jag bör taga. Det är ett mycket svårt spörsmål.» Det visade sig, att jag inte kände mig kallad till denna ställning, fastän jag älskar söndagsskolarbetet mycket.

Under min vistelse i England skrev jag flera sånger på engelska. Jag mottog utan tvivel många rika välsignelser från Gud under dessa dagar, och då brukade jag gärna brista ut i dikter och sånger. Jag kom i förbindelse med många duktiga och mycket anlitade predikanter under detta mitt besök i England.

Den 6 maj 1891 återvände jag till Kristiania. Strax därefter fick jag ännu ett angrepp av influensan, men »allaredan den 26 maj var jag så pass frisk, att jag kunde återuppta mitt arbete för Mästaren».

Den 4 september 1891 omtalar jag i dagboken mina planer på en »Centralmission» i Kristiania. Jag förelade dessa planer för biskop M. Walden, och »de fingo hans erkännande till en viss grad. Och i grund och botten ville han tillstyrka företaget, såvida medel därtill funnos tillgängliga.»

Under årskonferensen i Bergen år 1891 blev jag ordinerad som äldste inom metodistkyrkan av biskop M. Walden.

Den 26 augusti skrev jag i dagboken: »Mycket att göra i samband med vår 'Centralmission'.» Detta var namnet på den nya verksamheten, som jag börjat i huvudstaden. För-

utom väckelsemöten gjorde jag också bruk av den stora »lanterna magica», som jag använt i England, och höll nu »evangeliska möten med lanterna magica». Dessa möten »väckte stort intresse och flera själar blevo förda till Kristus». Morgenposten skrev om föredragen följande:

»Pastor Barratt började annandag pingst på kvällen förevisa en samling ljusbilder i Arbeidersamfunnets stora sal. De två första serierna omfattade motiv ur Kristi liv samt bilder från livet i England. På onsdagen höll pastorn sig på inhemsk grund, då den talrika och mycket intresserade publiken genom en samling av hans vackra och sällsynta, välvalda bilder i anslutning till ett intressant och tilltalande föredrag fick ett tämligen gott intryck av de flera mera kända platserna i vårt land.

»Apparaten, som frambringar bilderna, kostar omkring 1.700 kronor och är inköpt från England. Om vi undantaga den apparat, herr Malins från London använde för förevisning av sina bilder under alkoholkongressen i fjol höst, ha vi icke sett en apparat, som frambringar vackrare bilder än den herr Barratt har. Han kan taga bilder på intill 40 fot. Såväl i England som i Bergen, där han tidigare har hållit föredrag med förevisning av sina bilder, har han i regeln talat för fullt hus.»

September månad: »Min syster, Mary B. Barratt, har blivit antagen som ledarinna för ett barnhem och tänker besöka Stephensons barnhem i England för att sätta sig in i arbetsmetoderna där. 'Emmas barnhem' blev namnet på det nya barnhemmet.» Sedan uppgav hon denna verksamhet. (»Emmas barnhem» har dock fortsatt och växt till en större institution.) Min syster har sedan under många år varit bosatt i Brooklyn, U. S. A. På sistone har hon varit församlingssyster i pingstförsamlingen där i staden.

Min syster Lousia blev gift med snickaremästaren Arent Abrahamsen. De bo nu för tiden på gamla Varaldsöy i Skjelness.

Mitt liv var nu helt och hållet vigt för metodistkyrkans sak, och i ett land som Norge, där statskyrkan är luthersk, finnes mycket att göra. Men jag sökte alltid visa ett broderligt sinne mot de andra samfunden, även om jag på den tiden arbetade av all kraft för att göra metodismen till en makt att räkna med i landet.

Jag hörde general William Booth för första gången i juni 1892 i Frälsningsarméns tempel. Strax efter detta möte — som hölls klockan 3 e. m. — hade vi möte i vår lokal, som fortsatte till kl. 11: 30 på kvällen. »Själar blevo frälsta ända in i mötets sista ögonblick. Halleluja! O Herre, jag prisar dig för din heliggörande och renande kraft! Jag har aldrig varit mera lycklig än på sistone. Jesu blods renande kraft är en verklighet! Pris ske Gud!»

Den 23 augusti 1892: »Jag har varit på en resa till Sverige tillsammans med biskop J. W. Joyce, D. D., L. L. D. Han presiderade vid årets konferens i Drammen. Stora förändringar ägde rum med avseende på vårt arbete. Bland dessa var det en sak, som kom mycket överraskande för mig. Jag blev nämligen av biskop Joyce tillsatt som 'presiderande äldste' (det gamla namn som användes för det nuvarande 'distriktsföreståndare', tillsyningsman) för Kristiania distrikt.»

Vi saknade medel till att effektivt genomföra vårt arbete med »Centralmissionen», men biskopen gav sitt stöd åt mina planer, och jag hoppades att kunna förverkliga dem med denna hjälp. Jag fick nu lämna min ställning som pastor i tredje församlingen och överta en ännu mer ansvarsfull ställning som presiderande äldste för hela Kristiania distrikt. Mitt hjärta uppfylldes av ett brinnande begär efter att få tända en väckelsens eld över hela distriktet, och ej endast nöja mig med att utföra de uppdrag, som voro förbundna med min nya ställning inom församlingarna. Jag uppehöll mig därför längre än vanligt i varje församling, som

önskade hålla väckelsemöten i samband med den presiderande äldstens kvartalsbesök.

Årskonferensen år 1893 leddes av biskop John H. Vincent, L. L. D. Han var en av de mest intressanta biskopar, jag sammanträffat med. Efter vår samvaro visade han mig senare alltid den allra största vänlighet och broderskärlek.

I min privata statistik över de möten, jag haft, anmärker jag också, att min hustru hade hållit åtskilliga möten. Men allt eftersom familjen växte i antal, fick hon mer än nog att göra med att ta hand om barnen. Men hon var likväl alltid villig att avlägga sitt vittnesbörd och förhärliga Kristus! Då jag var trettioett år gammal (den 22 juli 1893), hade jag hållit omkring 1.520 predikningar, 340 föredrag och omkring 600 olika slags andra möten. I allt således 2.460 möten.

Biskop John P. Newmans besök år 1894 var till stor välsignelse för oss. Han bodde i vårt hem, och min hustru företog en resa till Hammerfest i sällskap med fru Newman. »Helt oväntat, utan den minsta antydan från någon, gjorde biskopen följande uttalande på årskonferensen: 'Presiderande äldsten har helt igenom visat sig besitta ett opartiskt och broderligt sinne och fört en klok administration.'» Jag blev också samtidigt redaktör för »Varilden», Epworth-Ligans (ungdomsföreningens) organ.

Under år 1894 blev jag nedbruten efter flera svåra förkylningar. Jag försökte hålla ut så länge som möjligt, men bronkit och astma stötte till, och jag blev ordinerad vila i minst två månader. Men jag var inte helt sysslolös och fröjdade mig i förvissningen över, att »Herren var mitt hopp och min glädje».

En del stora slag utkämpades i flera år för nykterhetssaken, och i dessa tog jag aktiv del och blev därför vald som representant i kommunstyrelsen för nykterhetspartiet. Vi höllo stora demonstrationsmöten både ute i det fria och i de största lokaler, vi kunde uppbringa. Rätt som det var blev

jag ombedd att skriva sånger och hålla föredrag. Jag kände det som en glädje att få göra något för att främja nykterheten och slå ett dödsslag mot dryckessederna och mot allt det djävulskap, som existerade bland en stor del av befolkningen. Gud vare lov, som »gav mig styrka och hjälpte mig i denna stora kamp». Nykterhetsfolket visade sin tacksamhet vid flera tillfällen »och lämnade mig flera värdefulla gåvor med hjärtliga och tacksamma ord. Men detta var ej målet för mina strävanden; jag hade ett intensivt begär att få bringa folket någon välsignelse. Men uppmuntrande och tacksamma ord kunna stimulera en, när man står mitt uppe i eldlinjen.»

Den 15 oktober 1895: »Helgelsefrågan har med stort eftertryck blivit lagd på mina församlingar, där jag dragit fram, och jag kan nu framlägga det med större klarhet än tidigare. Jag tackar Gud för att jag kan vila på Hans dyrbara löften. Mötena i de olika städerna ha blivit storligen välsignade. Många söka välsignelsen av att bli delaktiga av den fullkomliga kärleken, många som en längre tid varit likgiltiga och ljumma.»

Den 23 juni 1896: »Mötte pastor O. P. Pettersen, metodismens grundläggare i Norge, på bryggan. Han kom denna kväll hem från Amerika i sällskap med pastor A. Olsen. På väg till Fredrikshald skrev jag en sång för denne metodismens store hjälte i Norge. Den sjöngs på välkomstmötet.

Jag får ofta skriva sånger, dikter och psalmer och nykterhetssånger. Det tyckes mig, som om de komma fram under inspirationen av en god makt.

Diakonissarbetet inom metodistkyrkan startades år 1896, och det föll på min lott att starta det tillsammans med min hustru. Det har under senare år utvecklat sig på ett storslaget sätt, och utgör nu inom denna kyrka en mycket stor institution med flera sjukhus. Jag blev den förste ledaren.

Den 7 april 1897: »Utarbetade och sände till trycket en 'Konstitution för Bygdemissionen'. Tillsammans med pas-

tor Emil Halvorsen och pastor Ole Olsen har jag utarbetat stadgar för 'Den norska metodistkyrkans nykterhetsförening'. Vi utarbetade 'Stadgar för våra diakonissor' på det sista kommittémötet, och jag har just nu åtagit mig arbetet med översättningen av 'Konstitution för Epworth-Ligan'.»

Som man ser, utfördes åtskilligt förberedande arbete under denna tid. Min korrespondens i »Kristelig Tidende» (metodistkyrkans organ) ger en ganska klar översikt över det evangeliska arbete, som blev utfört, och en god uppfattning om det andliga liv, som yttrade sig inom metodistkyrkan.

I maj 1897 »hjälpte jag d:r (professor) F. Nansen med min stora laterna magica i den gamla logebyggnaden, där han höll föredrag med ljusbilder för stortinget, regeringen och deras damer och släktingar, samt pressen och många andra representativa och framstående personligheter. Det hela gick utmärkt.

Jag höll själv föredrag i går kväll i nykterhetslokalen. Har nu mycket att göra med anledning av vår distriktskonferens.

Den 17 maj (nationaldagen) blev en vilodag för mig, och jag behövde det mycket väl. Jag var ute och såg skarorna, som samlades, i synnerhet på Tullinlökken. Där hälsade professor F. Nansen på mig och påminde mig om den kväll, han höll sitt föredrag i logen.

Distriktskonferensen antog enhälligt min plan för Bygdemissionen, likaså vår plan för organisation av nykterhetsföreningen.»

Den 19 maj: »Sångarmötet i Fredikshald var vällyckat.»

»Biskop Goodsell med fru bodde i vårt hem under sitt uppehåll i Kristiania. Detta ägde rum strax innan årskonferensen i Trondhjem år 1897. Jag blev ombedd att stå kvar som presiderande äldste för Kristiania distrikt.»

Den 3 februari 1898: »Jag vände hem igen efter en bortovaro på omkring fem veckor. I varje stad har Gud välsignat

mina strävanden, och en mängd själar ha blivit frälsta. Detta var särskilt fallet i Horten, där en härlig väckelse bröt ut. Hundratals ha blivit väckta och många frälsta. Eftermötena ha ibland räckt i flera timmar.»

Vid de politiska valen skrev jag ibland artiklar i tidningarna till fördel för dissenterna. Alla troende utanför statskyrkan betraktas som 'dissenter', och dessa ha, sedan den omöjliga dissenterlagen trädde i kraft, måst kämpa för sina rättigheter på många sätt. Man har nämligen inte gärna velat ge dem samma frihet som andra människor i samhället, fastän just dessa människor utan tvivel varit det goda saltet i samhället under åratal. Kunde man stänga vägen för dissenternas framgång, gjorde man det gärna. Men efter hand har dock ljuset börjat tränga in bland folket, och man har börjat förstå, att dissenterna ha lika mycket rätt att existera och docera sina åsikter som de statskyrkliga. Särskilt under senare år har förståelsen blivit bättre i detta stycke, men så länge det i Norge existerar en dissenterlag, som gör skillnad på folk, så länge är inte Norge ett helt och hållet fritt land!

Den 1 april 1898: »Professor Nansen bad mig ännu en gång hjälpa honom med min stora laterna i gamla logen, där han skulle hålla två föredrag denna vecka. Jag lovade detta och tillbringade två mycket intressanta kvällar där.

Mitt hälsotillstånd har blivit bättre, ära vare Gud, och jag är glad och tacksam därför, ty jag har haft en massa arbete och dessutom rest åtskilligt. Gud är mitt hopp och min glädje!»

Den 3 augusti 1898: »Konferensen är över. Det var en tid av mycket strängt arbete, men också av mycken välsignelse. Viktiga förändringar kommo till stånd. Pastor A. Olsen blev presiderande äldste i mitt ställe. Min period var nämligen utgången. Jag gav min personliga röst till hans val. Det föreslogs, att jag skulle bli presiderande äldste i Bergens distrikt; men jag kände, att det pastorala arbetet skulle bli en

lämplig ändring för mig, och att det inte skulle bli så lätt för mig, att avhålla mig från det. Jag blev därför förordnad som pastor i första metodistförsamlingen samt som föreståndare för diakonissarbetet. Biskop Walden ledde denna konferens och gästade vårt hem under vägen till Stockholm efter konferensen.»

I september mottog jag en tacksamhetsskrivelse från sekreteraren för »Det norske totalavholdsselskap» (Den norska helnykterhetsföreningen) för min tjänst som tolk för miss Slack under hennes uppehåll här och »för andra tjänster dessutom».

Den 12 september: »Jag har haft en god tid i första församlingen hittills.»

Jag blev åter igen sjuk i februari 1899. Denna gång i influensa igen, men Gud hjälpte mig igenom.

Förutom det allmänna arbetet i församlingen anordnade jag »religiösa konserter» och höll föredrag för att nå folket och lyfta både deras sinnen och hjärtan. Stora möten för predikanter inom de olika samfunden arrangerades »för att uppväcka broderlighet och kärlek mellan de olika grupperna».

Under de speciella mötena i första församlingen utgav jag en liten tidning, som var avpassad för arbetet där. Titeln var »Glöder fra alteret» (Altarglöd), och på sista sidan fanns sånger, som skulle sjungas på mötena.

Ett brev från sekreteraren inom Inremissionen skall säkert intressera många. Det kom som en följd av mitt försvar för denne i kommunstyrelsen. Det är daterat den 15 april 1899:

»Herr pastor T. B. Barratt!

I ett referat i 'Morgenbladet' av den diskussion, som ägde rum inom kommunstyrelsen, ser jag, att Ni försvarade Kristiania Inremission emot d:r Nissens angrepp. Detta bragte oss stor glädje, och jag önskar genom dessa rader bringa

Eder vårt hjärtligaste tack. Ja, vi tacka Eder för brodershanden, och må Herren välsigna Eder till gengäld.

Högaktningsfullt, Eder

A. Mortensen.»

Samtidigt angrep jag offentligt de lutherska biskoparna och andra inom det lutherska prästerskapet i en artikel om »Biskoparna och nykterhetsfrågan» för deras motstånd i denna sak.

Friluftsmöten.

Den 10 maj 1899: »Vi ha börjat med friluftsmöten på sistone. Tillsammans med herrar Buck och Aall (herr Buck var egentligen själen i detta) har jag hänvänt mig till myndigheterna om denna sak gång på gång, sänt ansökningar till regeringen o. s. v., och nu äntligen ser det ut som om vi skulle ha övervunnit alla våra svårigheter.» Senare skrevo tidningarna: »Tillstånd har nu definitivt beviljats, och som en följd därav ha vi sett, att Frälsningsarmén utvecklat sina banér på torgplatserna. Metodisterna stå ej heller efter. Senaste söndags eftermiddag höllo de ett talrikt besökt friluftsmöte i Birkelunden, där pastor Barratt talade.»

Detta var alltså begynnelsen till de friluftsmöten, som nu ganska regelbundet hållas på torgen och i de offentliga parkerna under sommarmånaderna.

Under dessa dagar arbetade jag mycket för Guds folks enhet. I ett brev, daterat den 29 juni 1899, från »Misjonærens» redaktör, tackar han mig för en artikel, som egentligen var ett svar på deras spörsmål i denna sak, och han lovade att regelbundet sända mig deras tidning som honorar för artikeln.

Under senare år har jag ändrat min åsikt i denna fråga ganska mycket. Jag har nämligen upptäckt, att mycket av den så kallade »enhetsanden» intet annat är än rena hyckle-

riet, övertäckt med fromma ord utan verkligt innehåll. Det är en förnekelse av Skriftens djupaste sanningar. Jag anser det fortfarande riktigt, att man bör respektera de kristna i de olika samfunden och älska dem, men detta får ej hindra en i att framhålla den syn på de bibliska frågorna, som man är överbevisad om vara riktig, även om den går rakt emot de andras. Det är inte det viktigaste för mig att bevara »vårt lutherska arv», eller »vårt metodistiska arv», eller något annat arv, som är en produkt av människors tänkande. Vårt stora arv måste obönhörligt vara det bibliska! Vad säger Skriften? När detta är klart, och man börjar undersöka Skriftens ord i alla frågor och rättar sig därefter, då tror jag, att vi skola komma att finna varandra. Då skall den rätta enheten uppstå!

Den 30 september: »Jag började med översättningen av 'Miraklet i Markhan' av C. Sheldon. Likaså började jag på min nya bok: 'Erik Arnesen'.»

Den 22 juni 1900: »Har hållit en mängd friluftsmöten i sommar i Birkelunden, vid Nybroen och andra platser. Min hustru har rest till Skottland som delegat från Norge för »Hvitebånds-hæren». Hon skulle deltaga i konferensen, som hölls i Edinburg.»

»Fem tusen möten! O, Gud! Hur många själar? Uppståndelsens morgon skall uppenbara det. Hjälp mig att alltid vara trogen och förbliva i din eviga sanning! Leva efter den, predika den och vila i den in i döden! Hjälp mig att alltid visa syndare hän till korset och att arbeta med framgång för ditt rike. Ditt namn vare lovat!» Av dessa möten voro 2.716 predikningar och 620 föredrag.

Den 10 juli: »Min hustru återkom från Skottland senaste lördag och höll ett föredrag om sin resa till 'Den internationella konventionen i Edinburg' för en stor skara människor i första metodistkyrkan.»

En tryckt predikan, vars titel var: »Vårt största behov», blev sänd till hennes majestät drottning Sofia, till den luth-

erske biskopen, herr Bang, och till stiftsprósten Hall med flera. Jag mottog tacksamhetsskrivelser både från drottningen och biskopen. Drottningens svar hade skrivits av hennes »vakthavande kammarherre». Det löd sålunda:

»Efter nådigaste befallning har jag härmed äran att framföra H. M. Drottningens tack för den översända predikan.

Med utmärkt högaktning
Carsten Schlytter.»

Biskopens skrivelse var också mycket intressant:

»Jag framför Eder härmed mitt tack för den översända predikan, som jag med glädje har genomläst, och som jag vid tillfälle blott skall uttala mig väl om. Jag måste få säga Eder, att det gjorde mig gott, att Ni bevisade mig den uppmärksamheten att sända mig Edert arbete. Jag såg däri ett vittnesbörd om, att jag av Eder blivit uppfattad just så som jag önskar att bliva det, nämligen som en man, vilken alltid vill arbeta för att de utanför vårt samfund stående mindre församlingar och den kyrka, som jag tillhör, kunna arbeta i fred vid sidan av varandra, respektera varandras egenheter och gemensamt arbeta för Guds rike och strida den goda striden mot mörkrets makter.

Slutligen har jag också behov av att uttala mitt erkännande med anledning av det sätt, varpå Ni alltid har uppträtt i Kristiania kommunstyrelse i kyrkliga frågor.

Oslo Biskopsgård den 3 april 1901.

Med utmärkt högaktning
A. Chr. Bang.»

Min mor kom nu och då på besök hos oss. I juli månad 1901 var hon i Kristiania under d:r Adna B. Leonards besök. Han kom dit i sällskap med sin son, pastor A. W. Leonard och biskop Vincent som skulle presidera vid årskonferensen i Hamar.

Det var under denna konferens d:r Adna Leonard höll tre märkliga predikningar om den helige Ande. Jag var tolk och blev så överväldigad ibland, att jag knappast kunde fortsätta att tolka honom. En tid efter det jag blivit välsignad av Anden i New York år 1906, träffade jag d:r Leonard igen och frågade honom, om han kunde minnas sina föredrag i Hamar om den helige Ande. Jo, han mindes dem mycket väl. Så berättade jag för honom, att det, som han predikade om den gången, hade jag nu upplevt. Han blev mycket stilla i några ögonblick och så sade han:

— Ja, jag kan inte pruta av på någonting av det, som jag den gången förkunnade.

Jag arbetade ganska mycket denna tid med ett försök att skriva »Metodismens historia i Norge». Jag samlade åtskilligt material för detta arbete, och hjälpte också till med utgivandet av en sångbok för »Epworth-Ligan»; »Lærken» var namnet på den.

Stora möten avhöllos i Calmeyergatens missionshus för att insamla medel till de fattiga, och jag tog ivrigt del i dem. Jag gav också ut ett församlingsblad för första metodistkyrkan med namnet »Vekteren».

Den 12 maj 1902 började kampanjen mot varietéerna i Oslo. Dessa bestodo av en blandning av teaterstycken och konserter. Det var fruktansvärda stycken, som ofta voro präglade av en avskräckande moral. Uppförandet skedde av människor, som önskade tjäna pengar, oavsett hur många själar de ruinerade både andligt och moraliskt.

Jag uppsökte dessa platser för att se och höra, vad man i verkligheten hade för sig, och därefter gav jag en offentlig skildring av det hela. Gud hjälpte mig! Pressen och andra gjorde narr av mig, men ju mer de förlöjligade mig, desto mer röjde de, hur dräpande mitt slag mot dessa nöjen varit. Det blev en fullkomlig uppståndelse i huvudstaden. Intet annat upptog sinnena under dessa dagar så som detta angrepp mot varietéerna. Mitt föredrag blev tryckt av en luthersk

präst och spritt i vida kretsar. Till en del kompletterade jag detta föredrag med ljusbilder. I Calmeyergatens missionshus visade jag ibland bilder ur Jesu liv i anslutning till föredrag härom. Men då varietésaken kom på tal, visade jag även bilder från varietéerna mot slutet. Detta menade tidningarna var oriktigt handlat av mig, emedan jag lät det ske på en bönedag. De fäste sig mera vid detta än syndalivet på varietéerna. På samma sätt som fariséerna angrepo Jesus, därför att han helade sjuka på sabbaten. Men allvarligt tänkande människor ansågo, att just detta att se bilder ur Jesu liv var en dom över det liv, som praktiserades på varietéerna i Oslo, liksom förkunnelsen av Hans ord ännu i dag är en ständig dom över all den omoral, som utövas både privat och offentligt. Men det finnes ju alltid människor, som vilja motarbeta sanningen!

Den 29 juli: Biskop Mc Cabe hade lovat mig att hålla sitt berömda föredrag i huvudstaden över »Den ljusa sidan av livet i Libby fängelse». Det var också mycket fängslande och intressant.

I referatet från metodisternas årskonferens, som hölls i Fredrikshald detta år, omtalas mitt förordnande som ledare för Kristiania Bymission.*)

I och med detta hade en ny period inletts i mitt liv.

---

[1]) Bymission = stadsmission. Denna verksamhetsgren inom metodistkyrkan i Norge liknade i mångt och mycket Räddningsmissionen inom Filadelfiaförsamlingen i Stockholm, men Bymissionen anordnade dessutom fristående väckelsemöten på hotell, biografer, teatrar, salonger och annorstädes, där man ansåg sig ha möjlighet att nå sådan publik, som aldrig annars besökte gudstjänsterna i kyrkorna. Övers. anm.

VIII.

»Kristiania Bymission.»

Som många säkert minnas, försökte jag att starta en »Centralmission» tidigare, men nu blev jag genom mitt nya förordnande i stånd till att övertaga arbetet, obunden av annat värv, och gav verksamheten ovanstående namn.

Den 4 september skrev jag i dagboken: »Det som gjorde, att konferensen blev av sådan betydelse för mig, var beslutet om att starta 'Kristiania Bymission'. Jag har talat och bedit om detta, och nu har det äntligen blivit verklighet. Jag har varit oviss om det bästa sättet att ordna densamma, om den skulle vara knuten till en församling (i så fall 'tredje församlingen'), eller om den skulle bedrivas fristående. Jag utarbetade min plan och mitt tal till konferensen, men efter ett samtal med presiderande äldsten, bestämde jag mig för att hålla mig till den förra tanken och framlade denna för konferensen. Jag överlät sedan till konferensen att avgöra vilket som var det lämpligaste, under det jag litade på Gud för utslaget.»

Min »appell till konferensen» finnes i årsrapporten. »Det uppstod en väldig storm, när förslaget om att knyta missionen till tredje församlingen blev framlagt, och samtidigt såg det ut att finnas en inte så liten ovilja mot själva planen hos en del. Men efter ett tal av pastor Ole Olsen, stod jag upp och sade, att jag kände det som en kallelse från Gud. Mina argument och det allvarliga sätt, på vilket jag talade (stund-

tals under tårar), överbevisade alla om att något måste göras, så att till och med pastor Ole Olsen ändrade mening och talade ivrigt för planen: »Det bör beslutas nu!»

Ett förslag av pastor A. Olsen, vilket gick ut på, att en »bymissionär» (stadsmissionär) skulle anställas, blev enhälligt antaget. Samtidigt bestämdes det, att jag ej skulle få någon lön från missionskassan, från vilken alla de andra predikanterna fingo sin lön. »Detta beslut ställde mig utan lön och utan möbler».[1])

»Förordnandena blevo upplästa på söndag eftermiddag, och Laura, min hustru, fick ej reda på det verkliga förhållandet, förrän hon erhöll mitt brev på måndagsmorgonen. Detta vållade henne åtskilliga bekymmer, ty hon var rädd för att vi i den nya uppgiften skulle bli ställda alldeles ensamma. Och jag kan inte annat än bekänna, att när jag stod vid sidan av biskopen som hans tolk, och han läste upp förordnandena, smög sig en egendomlig känsla över mig, när jag översatte orden: 'Första församlingen: G. Rognerud; T. B. Barratt: stadsmissionär.' Men det var ju detta, som jag hade sett fram emot, och när så styrelsens sax klippte av alla de trådar, som under fyra år bundit mig vid första församlingen som dess pastor, föll jag direkt ned i det arbete, som Gud säkerligen hade kallat mig att utföra.»

»Jag öppnade min bibel, när jag på söndagsmorgonen föll på mina knän, och ögonen fästes på tjugonde psalmen. Jag läste igenom den helt och hållet och blev tröstad och styrkt i min ande. Denna psalm skulle hädanefter bli 'bymissionens' psalm, och deras valspråk blev: 'För Kristi skull!'»

Laura blev också hjälpt igenom sin kamp. Jag telegraferade: »Omöjligt på något annat sätt. Gud lever. Möblerna, som tillhöra femte församlingen, få vi använda till en början.» Så berättade jag, att en kollekt allaredan hade uppta-

[1]) På den tiden var det sed, att församlingarna höllo de flesta möblerna för sina föreståndare, och vid flyttning från en plats till en annan fick den nye föreståndaren övertaga möblerna efter den avflyttade. Övers. anm.

gits för oss. Jag har ännu kvar det brev som jag sände till henne efter förordnandet. Låt mig få citera några rader: »Älskade! Jag önskade, att du hade hört biskopen! (Denna gång var det biskop Mc Cabe). Då skulle dina tvivel ha tagit till flykten. Gud lever, min kära! Och biskopen sade till mig personligen (och till många andra med för resten), att vi få nog, ja, mer än nog!» Biskopen själv gav mig en check på 250 kronor. Han sände också ett inspirerande brev till Laura, som jag ännu har i behåll, och tillät mig även att resa till Kristiania följande morgon för att klargöra förhållandet för henne. Till min stora glädje var Laura och alla barnen, med undantag av Mary som ej var hemma, nere på stationen för att möta mig. De ha aldrig sett vackrare ut för mig, än de gjorde just den dagen. Jag var så lycklig, och min kära Laura hade fått nåd till att lägga allt på Herren.

I Calmeyergatens missionshus fortsatte biskop Mc Cabe med insamlingen till 'Kristiania bymission' omedelbart efter sin predikan. Det kom som ett blixtnedslag, men över 2.000 kronor inflöto.»

På detta sätt började »Kristiania Bymission».

Detta hände på sommaren 1902, och när jag ser tillbaka på dessa dagar, så måste jag i sanning erkänna, att Herren var med oss hela tiden. Bymissionen var utan tvivel den bro, som skulle bära mig över till pingstvälsignelsen, och som en följd därav också till själva pingströrelsen i de nordiska länderna och i England.

Man kan få en föreställning om det arbete, som blev utfört, när man minnes, att »Bymissionen» höll sitt första möte på en teater. »Söndagen den 5 oktober öppnade vi 'bymissionen' i Tivolis teater. Vi hade bestämt oss för att använda Cirkus, men denna lokal var ej helt i ordning, varför jag beslöt mig för att använda teatern. Folk blevo förskräckta av att höra om detta, ty de trodde minst av allt, att man

nu skulle överlåta teatern till mig, i synnerhet efter mitt skarpa angrepp på teatrarna och varietéerna.»

»Broder Nils Bolt (nu pastor i metodistkyrkan) deltog i mötet. En av de första, som tryckte min hand i eftermötet var fru Rinman, mor till den då kände svenske evangelisten. Hon var hänförd över mötet och sade, att jag från och med denna dag skulle bli uppförd på hennes bönelista. Även den välkände prästen inom statskyrkan, pastor Storjohann, var med.»

Pressen skrev ganska långa artiklar om mötet och gav sina läsare *sin* uppfattning och mening om den nya missionens verksamhetsmetoder. En artikel hade som rubrik: »Amerikanskt». Författaren skrev så här: »Vi börja bli mycket amerikanska på olika sätt, och den mest amerikanske bland oss alla är utan tvivel metodistprästen, herr Barratt.»

Det var att vänta, att denna nya verksamhetsmetod skulle komma att bli föremål för en del opposition och giva de världsliga skribenterna inom pressen tillfälle att förlöjliga Guds verk, men följden blev, att skaror av människor nåddes på detta sätt, vilka aldrig besökte kyrkan och ej heller hade någon lust att bli kristna, och många blevo frälsta genom dessa extraordinära metoder.

Mötena höllos i konsertsalar, i studentföreningen, på Grand Hotel, på teatern, i det fria och överallt, där vi kunde nå massorna med evangeliet.

Missionen upptog även filantropiskt arbete av olika slag, och undan för undan samlade den kring sig en skara trofasta medarbetare. Konserter, naturligtvis med religiös prägel, höllos ibland i samband med ett eller annat föredrag eller tal, och vi anhöllo om ekonomisk och andlig hjälp från flera olika samfund så väl som från metodistkyrkan.

Då och då besökte jag andra städer och höll liknande möten där. En mängd skildringar av dessa möten finnas i tidningarna, både i den religiösa och i den allmänna dagspres-

sen, vilka visa den välsignelse dessa möten blevo till genom Herrens hjälp. Flera referat från mötena finnas också i mina dagböcker. Mitt mål var ständigt själars frälsning och Guds barns uppbyggelse.

Den 16 februari 1903: »Min kära mors födelsedag. Hon är sjuttiotre år gammal i dag. Gud välsigne henne och give henne ännu många år!»

Tisdagen den 7 april: »Har just läst d:r Torreys bok: 'Hvorledes man skal före mennesker til Kristus.' Han har samma uppfattning, som jag har förfäktat i många hänseenden. Det gjorde mig särskilt gott att läsa hans skildring om dopet i den helige Ande.»

Den syn på saken, som jag hade fått genom en god metodistteologi blev åter väckt till liv i mitt sinne av denne store ledare bland predikanter.

I »Misjonæren» n:r 13 fanns ett referat av de möten, som jag ombads att hålla i Trondhjem. Den långa artikeln hade följande rubrik, med stora bokstäver: »*Pastor Barratts arbete. Kristiania Bymission. Alliansmöten i Trondhjem. Hundratals själar vid korsets fot.*» Den gav en mycket sympatisk skildring av »Bymissionen» och en levande beskrivning av mötena i Trondhjem. Jag nämner detta för att påpeka, att Herren rikligen välsignat mig, även innan jag mottog andedopet i New York 1906. Så långt jag hade kommit, sökte jag att vara trogen det ljus, som jag mottagit. Prisad vare Herren, som gav mig nåd till det!

Vid metodistkyrkans årskonferens blev jag återigen utsedd till biskopens tolk och fick samtidigt avge en längre skildring av den nya »framstegsrörelsen» inom kyrkan. Då åtskilligt i denna skildring kastar ljus över de förhållanden, som rådde på den tiden, vill jag göra ett utdrag därur:

»Vi önska blott avlägga en rapport om det moraliska och religiösa tillståndet i huvudstaden och omnämna det arbete, vi ha begynt, samt en del av resultaten.

Man kan säga om Kristiania detsamma, som man skulle kunna säga om de flesta storstäder. Det beror på, vad man framhåller och specifierar. Skulle jag t. ex. stanna inför de många institutioner, som finnas för folkets bildning, och i detalj skildra de ädla strävanden, som göras för att höja huvudstadens moraliska nivå, då skulle man kunna säga, att Kristiania ej behövde vår omsorg och vårt intresse, utan kunde göra anspråk på vår största högaktning. Man har gjort så många moderna förbättringar för att möta folkets sociala behov, att den, som blott tillfälligt och ytligt betraktar förhållandet, kommer att bli förvånad i allra högsta grad av att höra, att en stadsmission (bymission) behöves. Så är likväl fallet.

Var och en som känner till huvudstadens *inre* tillstånd vet, att de moraliska förhållandena ej på långt när äro så gynnsamma som i andra delar av landet.

Direktör Kjær har utarbetat en karta för att illustrera landets moraliska tillstånd. På denna karta finner man, att Kristiania är märkt med en djup, grå färg, som en jämförelse till kartans ljusare och mörkare delar.

Värdsligheten, otukten och dryckenskapen bland en stor del av befolkningen ha blivit orsak till stor bedrövelse bland de kristna i allmänhet. En av de ledande lutherska prästerna har uttalat, att 'Kristiania i moraliskt avseende är en sjunkande stad'.»

Därefter omnämner jag de olika missioner och samfund, som på ett särskilt sätt sökte att avhjälpa nöden, och påpekar samtidigt den verksamhetslinje, som vi följde inom »Bymissionen». Arbetet var indelat i sju avdelningar: (1) Evangeliskt arbete. (2) Socialt arbete. (3) Litterär avdelning för spridandet av god litteratur, samt folkupplysning genom föredrag o. s. v. (4) Musik, sång, underhållning m. m. (5) Arbete bland de unga och barnen, Epworth-Liga, söndagsskola, grossbrigad o. s. v. (6) Korrespondens. (7) Finanser.

Alla, som slöto sig till missionen, antogo följande villkor:

»Genom den helige Andes hjälp vill jag söka att leva ett liv i personlig umgängelse med Gud och förverkliga de kristliga principer, som äro uppenbarade i Guds ord, samt göra mitt bästa, efter förmåga, för att främja 'Bymissionens' intressen.»

Vårt stora mål var — som sagt — att nå massorna och att få människor frälsta. Mottot löd, som jag förut antytt: »För Kristi skull.»

Som man ser var målet gott, och mycket intresse väcktes kring det arbete, som blev utfört. Inbjudningar inkommo ständigt från andra samfund till ett besök i deras församlingar.

Så uppstod det s. k. »dissentertinget» (de frikyrkligas ting). Ändamålet därmed var att säkra dissenternas, de frikyrkligas, rättigheter överallt i landet. Jag blev medlem av detta ting. De senare åren har jag dragit mig tillbaka därifrån av flera anledningar.

År 1903 besökte jag Rom. Vår dotter, Mary, vistades där och studerade musik i Crandon Hall. Det var en övermåttan intressant resa, under vilken jag fick rika tillfällen att se den gamla berömda staden. »Jag predikade både där och på återvägen i olika städer genom tolk.»

I november besökte jag Stockohlm, där Gud gav mig en härlig tid. Skaror besökte metodisternas trefaldighetskyrka, där pastor Åhgren var föreståndare. Tidningarna gåvo en intressant skildring av »Bymissionen» och mitt besök i Rom, likaså ett referat av mötena i Stockholm.

År 1904 besökte jag Sverige igen. Denna gång Göteborg. Jag fick en speciell inbjudan av Ynglingaföreningen, samt Betlehemskyrkan och metodistkyrkan och blev ombedd att hålla ett föredrag för predikanter från olika samfund, till och med från statskyrkan, över ämnet: »På vad sätt kunna vi nå massorna?» Det uppstod en mycket livlig diskussion, vilken resulterade i ett förslag, som antogs och som gick ut

på att ett liknande arbete som »bymissionens» skulle närmare diskuteras på ett följande möte.

Endast ett par år efter detta blev jag andedöpt i New York, och det resulterade i, att »bymissionen» försvann för den fasta församlingsordning, som uppstod enligt Guds ord. Jag tror knappast, att någon »bymission» bildades i Göteborg.

För att bättre kunna koncentrera arbetet och främja de sanningar, som »bymissionen» sökte att framhålla, startade jag en ny tidning, Byposten, som blev till stor välsignelse för många människor.

Första numret utkom den 27 februari 1904.

Min dotter *Sussies död* i maj månad gjorde ett mycket djupt intryck på mig och hela familjen.

»Vårt älskade barn, Sussie (Sussanah Wesley Barratt var hennes verkliga namn), insomnade i dag den 3 maj 1904, tolv år gammal, lycklig i tron på sin Frälsare.»

En av de bästa sånger, jag skrivit tillkom i samband med hennes sjukdom och bortgång, och jag blev ännu mer inspirerad i arbetet för Herren.

Den skrevs, den tid vi bodde på Grefsen, och under hennes sjukdom, och sjunges ännu ganska mycket bland de kristna:[1])

Her fra mitt Sion jag skuer
frigjortes fedreneland,
glarhavet funkler och luer,
tender mitt hjerte i brann.
Bak alle glitrende tinder
ser jeg den sollyse stad,
tenk når Guds dag så opprinner,
tenk på dens brusende kvad!

[1]) Sången är översatt till svenska och har nummer 58 i Segertoner. Övers. anm.

KÖR: Snart vil den evige morgen
löfte det tårvette slör —
Hist i hint fredfulle rike
ingen blir syk eller dör!

Döden har tapt all sin velde,
brodden er brutt i hans skjöd,
Golgata-seiren skal gjelde,
frelser i liv og i död!
Lev da ditt liv ved Guds hjerte,
hvil dig i Frelserens favn,
ingen som han kjenner smerte,
ingen som han kjenner savn!

Fristelser mange deg möter,
verden begriper deg ei,
dog over synden der blöder
sorgfylte vunder hos deg!
Bi kun på Herren! — Hans tempel
reises blant slekter på jord:
Sett kun hans kjærlighets stempel
der på det sted hvor du bor!

Jag skrev en broschyr om Sussie, som gick ut i flera upplagor. Hon var en charmerande ung flicka, fylld av kärlek och tro till sin Frälsare. Alltid när vi frågade henne:

— Huru går det för dig, Sussie? så svarade hon alltid:

— Bara bra!

Hennes död drog mitt hjärta närmare himlen. Det var något så änglalikt över hennes väsen.

Ej långt efter detta fick också min svåger och kollega i metodistkyrkan, pastor Simon Haave, hembud. Han var en av de trofastaste arbetare i vingården, jag mött, en verklig evangelist och själavinnare.

Ett brev från biskop Vincent under denna tid kan säkert vara av intresse för många:

»Chautauqua, N. Y., 2 juli 1904.

Min älskade Barratt!

Jag ber att få uttala mitt innerliga och hjärtevarma deltagande med dig med anledning av din stora sorg. Kära Sussie — så söt och vacker — togs bort ur din famn! Jag fruktade, att så skulle ske, då jag läste ditt förra brev. Jag förutsåg dödens frost i decembers gryning och det vackra bladets ömtålighet. Jag undrar ibland, om Gud sänder ned sina änglar till oss i mänsklig gestalt, för att de skola få leva en tid och genomlysas av det himmelska ljuset. Och sedan tar Han dem hem igen för att fullborda en eller annan välsignad tjänst — kanske på jorden — vakande, vårdande och beskyddande dem, som älskat dem så högt. Huru underbara äro icke Hans vägar! Och huru fulla av ömhet!

Må du och din kära hustru och dina barn, och kära farmor också, känna Guds tröst i dessa sorgens dagar. Och käre Haave — så god och trofast — har också lämnat oss. Framför min innerliga och sympatiska hälsning till hans sörjande hustru!

Vilken god biskop, ni komma att få i biskop Burt!

Hälsa alla, som minnas mig!

Din trofaste
John H. Vincent.»

Biskopens berömmande ord om biskop Burt visade sig vara välförtjänta. I mina noteringar från konferensen i Stavanger år 1904 skriver jag: »Konferensen var en av de bästa, jag någonsin deltagit i. Biskop Burt presiderade, och han visade sig var en storartad man. Jag kände honom från mitt besök i Zürich i fjol och genom Mary, under hennes upphåll i Rom.»

Min medhjälpare i »Bymissionen», herr Nils Bolt, blev tillsatt som pastor i Trondhjem.

Efter konferensen besökte jag Varaldsöy, där min mor och Louisa, min yngsta syster, och hennes barn tillbringade

ferien. Jag blev alldeles betagen under besöket uppe på Volheine efter aderton års frånvaro. Allt var öde och tomt däruppe, men barndomsminnena stormade mot mig överallt. Jag tyckte mig känna igen varje klippa, varje fjäll och varje tjärn.

Arbetet inom »Bymissionen» gick stadigt framåt. Enligt dagboken hade jag från den tid, då jag började hålla möten, haft 7.661 möten, däri inbegripet 3.669 predikningar, 825 föredrag och tal vid fester och eftermöten.

»Byposten» gav sina läsare en allmän överblick över mötena, som hölls i Kristiania och på andra platser. För första gången nämner jag Los Angeles i nummer 8, men ej i samband med pingströrelsen (den hade på den tiden ej blivit en verklighet), utan som plats för Metodistkyrkans generalkonferens. Allra minst tänkte jag den gången på, att denna stad skulle bli centrum för en av de största väckelser sedan apostlarnas dagar — ja, kanske den största.

Mötena i Kristiania höllos regelbundet i olika lokaler och på torgen. Tusenden nåddes av evangeliet, vilka aldrig gingo i Guds hus, och detta var ett tecken till väckelse, inte endast i Kristiania utan i städerna runt omkring huvudstaden och i bygderna.

Det var vid denna tidpunkt, som den sedan så välkände evangelisten, Albert Lunde, kom till Kristiania. Han fick använda den största lokalen i staden för sina möten — Calmeyergatens missionhus. Denna lokal hade byggts av ledarna för en tidigare väckelse i staden, som gick under namnet »Treider-väckelsen». Lunde fick till och med tillträde till en så aristokratisk kyrka som Uranienborgs kyrka. Gud använde honom till många själars frälsning. Evangelisterna Paul G. Sand och Modalsli utövade också ett stort inflytande i samband med denna väckelse. Mycket kunde skrivas om detta Guds verk. Sedan fick Albert Lunde sin egen lokal i huvudstaden, där han under många år verkade till välsignel-

se. Han var aldrig knuten till pingstväckelsen, men han har ej offentligt, så vitt jag vet, motarbetat densamma.

Jag var metodist, och detta förorsakade alltid vissa svårigheter att bedriva Bymissionen, fastän jag vågar säga, att ingen tog mera aktiv del i alliansarbetet i dessa dagar än jag. Vi skulle mötas på evangeliska linjer. Jag tog därför aktiv del i de kända »enhetsmötena», som höllos, och skrev mycket hjärtligt om dem i »Byposten» och annorstädes. Men man hade alltid den känslan, att ledarna inom statskyrkan tvivlade på de frikyrkligas rena motiv. De menade helt naturligt, att vi sökte att locka deras får in i våra egna bås. Ty de flesta människorna — utom dissenterna, de frikyrkliga — tillhöra statskyrkan, antingen de äro frälsta eller icke![1]) Deras egna kolportörer samt de evangelister, som stodo kvar inom statskyrkan, hade — även om de senare på flera mycket väsentliga punkter kunde vara oense med den, — mycket lättare för att vinna prästernas och de statskyrkligas förtroende.

Jag däremot var ej endast metodist utan även ledare för en alldeles ny organisation, »Kristiania Bymission». Man kan därför lätt förstå, varför partiskhet och motstånd mötte mig snart sagt överallt, i än det ena, än det andra hörnet av mitt arbete.

Men trots alla hinder fanns det tillräckligt mycket att uträtta. Syndare dogo i sina synder, och jag förstod, att ett fritt, djupgående Guds verk var nödvändigt för att nå dessa själar. Trots all partiskhet och alla protester och till och med förlöjliganden från många håll kände jag, att tiden var kort, och att jag hade intet annat att göra än tränga framåt. I en appell, som jag senare utarbetade för engelsktalande läsare, kunde jag äntligen säga, att pressen då hade intagit en helt

[1]) I Norge tillhöra dissenterna (de frikyrkliga) ej statskyrkan, såsom förhållandet är i Sverige. När man går in i en frikyrkoförsamling i Norge, utträder man ur statskyrkan. Övers. anm.

annan hållning och skrev med respekt om det arbete, som missionen utförde.

Även de fria evangeliska samfunden och Frälsningsarmén började visa åtskilligt intresse för arbetet, och den lutherska inremissionen skrev flera gånger mycket vänligt om detsamma.

Jag organiserade mitt arbete på en så bred basis som möjligt, i det jag tillät de nyfrälsta att sluta sig till missionen, utan att lämna statskyrkan. De kunde senare bestämma, om de ville ansluta sig till metodistkyrkan eller ej. Vår verksamhet tillsatte sedan en styrelse, som skulle ta hand om arbetet i samråd med mig.

Så uppstod frågan, om att bygga en stor, central lokal för Bymissionen och bedriva verksamheten med denna som centrum. Men varifrån skulle vi få pengar till detta företag? Mitt tidigare försök i England att samla medel till en centralkyrka för metodisterna i Oslo hade misslyckats, men kanske skulle Amerika kunna hjälpa oss nu?

Under år 1905 var Byposten fylld med artiklar om Väckelsen i Wales under Evan Roberts ledning, likaså med beskrivningar av de härliga väckelsemöten, som Torrey och Alexander höllo i England. Detta hade ett stort inflytande på många i Norge. Naturligtvis voro de andra religiösa tidningarna också ganska mycket intresserade av dessa händelser. Böner uppsändes: Herre, sänd en stor andlig väckelse över Norge!

Skildringen om huru Evan Roberts fick sitt andedop började väcka längtan hos de troende efter samma välsignelse. Stora rubriker över artiklar om väckelsen i England och Wales lyste upp Byposten: »*Väckelse! — Väckelse! — Väckelse!*» Många började gå knävägen, ej blott i Kristiania utan på många andra platser.

Jag skrev ett brev till Evan Roberts, som möjligen kan intressera läsarna:

»Käre broder Evan Roberts!

Det kommer att förvåna Eder att få mottaga dessa rader från en som befinner sig så långt borta från väckelsemötena i Wales, men det skall säkerligen intressera Eder att veta, att vi uppmärksamt följa Eder och det stora arbete, Gud utför där. O, det är härligt! Jag grät av glädje, då jag läste berättelsen om Eder av mr. Ferrin Hulme och andra i 'The Metodist Times'.

Vi ha också haft väckelsemöten i Norge, och på flera av våra möten i de olika samfunden ha själar blivit frälsta, men det allmänna ropet är: 'Herre, giv oss en väckelse, vars make vi ej skådat förr!' Jag började en del middagsbönemöten för en tid sedan, och vårt stående bönemöte var: 'Väckelse över Kristiania!' Dessa möten ha blivit mycket välsignade, och vi ha sett resultat av dem på flera sätt. Fem av oss sände senaste vecka en inbjudan genom tidningarna till de kristna och till predikanterna inom alla samfund om att hålla liknande möten och att bedja om precis detsamma. Vi hade vårt första möte i måndags kl. 12. Det var ett verkligt gott möte. Sedan har intresset växt. De meddelanden, jag givit om väckelsen i Wales, ha varit och äro ännu ett medel till inspiration för oss alla. Jag har allaredan hållit tvenne föredrag inför fullpackat hus om väckelsen och så gott som fyllt 'Byposten', vår missions tidning, med en framställning av den. Andra vänner ha talat om den, och man har hållit föredrag om den. Så Ni ser, att det finnes vänner långt borta från Wales, som glädja sig med Eder över de härliga resultat, Ni ständigt får vara vittne till, och vilka Gud i hög grad har använt Eder som det direkta medlet att åstadkomma.

Vill Ni och Edra vänner minnas Norge och vårt arbete i Kristiania? Förenen Eder med oss i bön om en mäktig väckelse över detta centrum för det politiska, sociala och religiösa livet i detta härliga, gamla land! Jag har lärt att älska detta land och dess folk. Jag kom hit från England

med mina föräldrar, då jag var fem år gammal, och är numera en naturaliserad norrman. Jag reste genom Wales för omkring elva år sedan och deltog då i möten i Cardiff.

Gud välsigne Eder — mer och mer! Bed för mig personligen! Jag har ofta upplevt den helige Andes kraft i mitt arbete som pastor och nu som ledare för Kristiania Bymission inom den episkopala metodistkyrkan, men jag behöver ett mera fullständigt dop i eld! Bed om det!

Eder i Kristus Jesus,

T. B. Barratt.»

Detta brev blev, har det berättats mig, intaget i en av tidningarna i Cardiff. Det är karakteristiskt för väckelsen i Wales, att intet skall göras med mindre man är ledd av Anden.

En av Evan Roberts vänner och medarbetare sände mig följande svar på ovanstående brev:

»Käre broder!

Jag har just läst Edert brev och ledes av Anden till att sända Eder ett fotografi av den helige mannen — Evan Roberts.

Prisad vare Herren! Väckelsen är gudomlig i sin upprinnelse och i sitt inflytande — pris ske Gud — den skall sprida sig över hela världen. Bed för oss! Vi beder för Norge, Spanien, Amerika o. s. v. Må Herren välsigna dessa länder med dopet i den helige Ande och deras folk likaså.

Eder i Kristus Jesus,

L. S. Jones,
Baptistpastor, Bromford.»

Ingen av oss anade den gången, på vilket sätt alla dessa böner slutligen skulle besvaras. Pingströrelsen är utan tvivel resultatet därav. Halleluja!

Mitt under allt detta bestämde jag mig för att resa till Amerika för att insamla medel till den nya lokalen, vilken

skulle bli ett centrum för »Bymissionen». Jag tillkännagav mitt beslut härom i juli 1905. I september höllos stora avskedsmöten i Kristiania. Jag företog först en kort resa i landet tillsammans med min hustru och vår pojke, Tom, och besökte Trondhjem, Kristiansund, Ålesund och Bergen och höll möten överallt. Sedan reste jag från Bergen till Liverpool och därifrån till New York.

IX.

I Amerika.

Jag tog med mig en del utmärkta rekommendationsbrev till alla metodister och till de kristna i allmänhet, vilka jag fått från flera biskopar inom metodistkyrkan. Norske konungen tillät mig att använda hans namn i samband med företaget. Jag föreslog som namn på den planerade byggnaden först Håkonshallen, men då man allaredan använt detta namn i Bergen, valde jag Håkonsborgen, vilket också blev godtaget av konungen.

Biskop William Burt, som var europabiskop inom metodistkyrkan på den tiden, skrev:

»Det gläder mig mycket att få intyga, att pastor T. B. Barratt är en medlem, som har ett gott namn om sig inom den norska konferensen.

Han har kommit till detta land (Förenta staterna) av intresse för det stora arbete, han utför i samband med Kristiania Bymission, vilken kan göra anspråk på alla kristna människors beundran och hjärtliga stöd.

Han är en man med utmärkta gåvor, en intressant föredragshållare, en framgångsrik evangelist och en god musiker.

Jag rekommenderar honom på det hjärtligaste till alla våra predikanter och allt vårt folk, både på grund av hans personliga värde och på grund av det stora arbete, som han representerar med sådan skicklighet.

Låt mig för honom utbedja ett hjärtligt mottagande i alla våra kyrkor.

Brooklyn den 20 november 1905.

William Burt.»

Biskop John H. Vincent skrev:

»Det gläder mig att kunna intyga pastor Barratts skicklighet. Han representerar i det norska arbetet inom vår kyrka, vad kaplan Mc. Cabe i så många år representerade i Förenta staterna.

Han predikar, han sjunger, han beder, han tjänar folket, han når skarorna, han för människor till Kristus, och eftersom han behärskar engelska språket lika bra som det norska, så kan han tillförsäkra sig alla engelsktalande människors sympati.

Jag tillönskar herr Barratt under hans arbete i Förenta staterna alla goda människors sympati och samarbete i alla de församlingar, som representera den heliga allmänneliga kyrkan.

Indianapolis, Ind., den 11 november 1905.

J. H. Vincent.»

Biskop Mc. Cabe skrev:

»Käre broder!

Edert brev är mottaget. Jag rekommenderar på det hjärtligaste Edert företag, då det gäller att bygga en lokal för Kristiania Bymission i Norge, och jag hoppas, att Ni skall få stor framgång. Jag har varit där, och jag har sett de stora skaror, som det är möjligt att samla under ett tak för att lyssna till Kristi evangelium. Jag hoppas, att Ni skall träffa några, som vilja medverka till att detta företag snabbt kan förverkligas.

Philadelphia, P. A., den 3 november 1905.

Eder trofaste

C. C. Mc. Cabe.»

Dessa och andra rekommendationer inspirerade mig till mod och hopp, och jag litade på att alla församlingar skulle hjälpa mig, och att det skulle bli en lätt sak att samla de nödvändiga medlen. Då jag nådde Amerika, möttes jag av följande annons: »Vänta icke på att något skall dyka upp — sörj själv för att det dyker upp!» Det låg mycket i denna tanke, tyckte jag, och egentligen har den också varit den röda tråden i mitt liv. Kanhända har jag ibland begått det felet, att jag allt för mycket i egen kraft sörjt för att de olika tingen dykt upp, men den tiden var nu inne, då Herren ville lära mig, att Han önskade att få mera att säga till om, då det gällde mina planer. Ja, att Han hade en speciell plan för mig, en plan som ännu var osynlig.

Mitt första steg var att bli bekant med predikanterna för att sedan kunna få hålla en aftongudstjänst i deras kyrkor och möjligen få en kollekt till »Bymissionen».

Dagen efter min ankomst till Amerika, mottog jag ett brev från Laura, vari hon meddelade mig, att mor hade dött.

Det var ett hårt slag. Hennes liv hade haft ett stort inflytande på mig och kommer att ha det ända till mitt livs slut. Hon var en helgad själ, levde för Gud och spridde den evangeliska sanningen både genom sitt liv och sina handlingar. Hon var älskad av alla, som lärde känna henne. När vännerna hörde mig gråta, försökte de trösta mig. Biskop Burt, d:r Leonard och pastor Trelstad talade vackra, tröstefulla ord till mig, likaså biskop Dowell, men Gud allena kunde giva mig fullkomlig tröst, och det gjorde Han.

Egendomligt nog fick jag detta meddelande dagen efter min ankomst till Amerika.

Metodistkyrkans organ »The Christian Advocate», en stor och inflytelserik tidning, skrev en utmärkt artikel om »Bymissionen», och jag hoppades, att den skulle ha en god verkan på församlingarna. Jag besökte flera platser. I Chicago hade jag flera möten bland de skandinaviska metodis-

terna. Där mötte jag också d:r Torrey och sångaren Alexander såväl som pianisten mr. Harkness, vilken ackompanjerade den senare. Under mitt uppehåll där anmodade mig ordföranden för ynglingaföreningen, i vilken Albert Lunde tidigare hade verkat för Herren, att hålla en serie väckelsemöten. I Chicago mötte jag också evangelisten Jones, som tillsammans med Evan Roberts deltagit i arbetet för väckelsen i Wales.

I mina brev till Byposten skrev jag uppmuntrande ord från Minneapolis till vännerna i Bymissionen därhemma och förklarade för dem, hur svårt det var att bli känd i de amerikanska eller engelsktalande församlingarna och att detta tog sin tid. Jag hade goda möten i Minneapolis bland de norska metodisterna och reste därifrån till S:t Paul och andra städer.

I samråd med biskoparna och andra ledare inom metodistkyrkan bestämde jag mig för att hänvända mig till alla predikanter inom metodistkyrkan och bedja dem uppmana sina medlemmar att på en bestämd dag erlägga 5 cents till Kristiania Bymission. Det var naturligtvis nödvändigt, att intresset för denna plan blev upparbetat redan genom konferenserna. Om denna plan hade lyckats, hade vi utan tvivel blivit i stånd att bygga Håkonsborgen. Från New York skrev jag den 19 juli åtskilligt om helgelsemötena i Des Moines, och uppehöll mig särskilt vid helgelsefrågan och nödvändigheten av ett rent hjärta.

Missionssekreteraren, d:r Adna Leonard, uttalade en dag sin stora sorg över att det såg ut som om den tid, de valt för mitt besök bland de engelsktalande församlingarna, var olämplig, ty samma år hölls det stora jubileet i Indien, och mycket måste också göras för att fylla människornas behov i San Fransisco efter branden. Han trodde, att det följande året hade varit lämpligare för mig. Jag skrev till Byposten den 16 juli 1906 och meddelade, att jag redan hade köpt biljett tillbaka till Norge, men just då mottog jag ett

brev från biskop Burt, i vilket han önskade, att om det funnes någon möjlighet att öppna de engelsktalande församlingarna, borde jag förlänga mitt uppehåll. Jag tänkte först, att det var bäst att fara hem till Norge och återvända till Amerika frampå hösten. Mycket berodde också på den ställning, biskoparna komme att intaga till mitt förslag om femcents-offret, men både biskop Burt och biskop Fowler önskade, att jag skulle stanna längre. »Om ingen är sjuk därhemma, så stanna kvar och fortsätt ditt arbete,» sade biskop Fowler. Jag beslöt mig därför att stanna, och det gläder mig verkligen, att jag den gången inte lämnade Amerika. Ty detta steg ledde slutligen mig därhän, att jag fick mottaga dopet i den helige Ande och eld, en välsignelse som var av större värde än varendaste cent i Amerika.

Jag slog mig ner i d:r A. B. Simpsons missionshem. Pastorerna i de norska och engelsktalande församlingar, som hade inbjudit mig på besök, hade visat mig all möjlig vänlighet, och fastän jag ej uppnått det resultat, jag önskat, var det likväl en uppmuntran för mig att veta, att varken de eller deras församlingar eller jag personligen hade förlorat något i finansiellt hänseende, utan att stor välsignelse hade följt med gudstjänsterna och mötena, vilka hållits på de olika platser, jag besökt.

En bok, som denna tid intresserade mig och gav nya impulser, var »Finneys liv» samt en bok av d:r Hall om de centrala sanningarna i kristendom. Den innehöll en kraftig appell för den ortodoxa teologien. Den förstnämnda boken var som ett nytt kapitel i Apostlagärningarna.

Omkring ett år hade gått, sedan jag lämnade Norge, och det var omkring fyra år sedan Bymissionen började. Jag skrev följande den 11 september 1906:

»Vad detta år betytt för mig, vet Gud allena. Han har lärt mig många ting, och mycket av det jag kände till förut har blivit större verklighet för mig. Man lär så länge man lever. Vilka resultat detta år kommer att skänka med tanke

på det mål, jag har för ögonen, kan jag ej säga på förhand. Allt är lagt i Guds händer. Jag har varit som en främling bland främlingar. Jag har haft en god tid bland de norska församlingarna; och en del av de engelsktalande församlingarna har varit mycket vänliga, men i det hela taget har det varit en hård och mödosam tid alltifrån begynnelsen. Jag har försökt flera vägar. Men resultaten ha hittills varit tillräckliga att nedslå modet hos den mest hoppfulla man som funnits — var han nu finnes, vet jag icke. Men Herren har styrkt mig med en underbar frimodighet, så att innan den ena planen omintetgjorts, har den andra varit för handen. Jag har bedit och gråtit, jag har varit tuktad i anden och tröstad och sedan ånyo fortsatt kampen. Hade det ej berott av den starka tro, jag har på verkligheten av detta verk, om att Herren ännu ville visa mig en utväg, så skulle jag resa hem med en gång.»

I juni talade jag på det stora predikantmötet i New York, då den man, som skulle tala, ej infann sig. Församlingen tackade mig för föredraget och gjorde ett förslag om en morgedag, och min fem-cents-plan blev antagen med en appell till alla pastorer inom metodistkyrkan såväl som till ledarna för Epworth-Ligan och söndagsskolorna om att söka intressera alla, både unga och gamla, till att giva fem cents till Håkonsborgen någon av söndagarna i december. Detta förslag blev undertecknat av George Adams, J. W. Campell och Storbridge.

Jag hoppades verkligen, att när så många pastorer antogo denna resolution, dörren äntligen skulle öppnas för mig. Men nej! Den gode Herren hade något bättre i beredskap för mig än det. Halleluja!

När jag bad, kände jag alltid nödvändigheten av en ännu större välsignelse över min egen själ. Jag hade alltifrån min ungdom försvarat helgelseläran och nödvändigheten av ett dop i den helige Ande och hade ofta känt något av denna eld brinna i mitt inre: En beröring av den osynliga handen!

Jag visste, att det måste till ett ännu djupare verk och en ständig seger.

Alla de prövningar, jag hade genomgått det senaste året i Amerika, förde mig ned — djupare ned inför Herren. Jag sökte och bad och grät i Hans närhet och törstade efter ett fullkomligt dop i den helige Ande — jag ville nå fram till själva upplevelsen och inte längre nöja mig med endast en intensiv längtan efter den. Vad det skulle komma att betyda, var jag naturligtvis ej på det klara med, men den helige Ande drev mig närmare målet dag för dag. Välsignad vare Gud!

Naturligtvis hade det arbete, som utförts för den kommande insamlingen, ännu en del inflytande, och om jag hade fortsatt med det, är det möjligt, att det skulle ha blivit ett mera fördelaktigt ekonomiskt resultat, men min törst efter en djupare andlig välsignelse var nästan outsläcklig.

Vid denna tid läste jag om väckelsen i Los Angeles. I Byposten (n:r 20, 1906) gav jag en skildring av den under titeln

»*En ny pingstdag.*

Los Angeles är nu besökt av en väckelse, som påminner om den, vilken omtalas i Apg. 2.»

Jag skildrar sedan den märkliga utgjutelsen av helig Ande på mötena där med åtföljande tecknen. Redan då var det omkring 13.000 själar, som hade mottagit andedopet och talade i tungor såsom på pingstdagen. Den helige Ande sjöng också genom dem. Denna skildring gav utan tvivel många av läsarna i Norge en kraftig stöt, då de läste den i Byposten. Men den beredde också vägen för det, som senare följde. I nummer 22 berättar jag om min egen upplevelse under titeln: »Då jag fick mitt pingstdop.» Jag trodde nämligen, att jag nu hade fått det fulla andedopet.

Jag hade vågat att tro på en fullkomlig rening sista dagen i september (söndag) kl. 5:30, och precis åtta dagar efter på samma plats och på samma klockslag fick jag en mäktig

upplevelse av Andens kraft, som jag trodde var andedopet. Men det blev klart för mig sedan, att vad jag än upplevde den gången av andlig välsignelse, så kunde man ej kalla det andedop, förrän man fick det på samma sätt som de första kristna, alltså det som Jesus själv kallade andedop (Apg. 1: 5).

Den välsignelse, som lärjungarna fingo, när Jesus andades på dem och sade: »Tagen emot helig Ande!» — räknades ej av Honom som andedop. Det var säkerligen en försmak av det, men inte själva andedopet. Detta åtföljdes alltid av tungotal, profetia och lovprisning. Vid de fem tillfällen i Apostlagärningarna, där andedopet omtalas, nämnes alltid tungotalet i samband därmed, med undantag i Samarien, men det finnes ingen anledning att mena, att Anden frångick sin vanliga praxis där (Apg. 8: 14—19). Ej heller när det gäller Paulus. (Apg. 9:17; 1 Kor. 14: 18).

Det Paulus omtalar i 1 Kor. 11 och 14 gällde de speciella nådegåvornas fortgående utveckling och för vilkas bruk bestämda regler blevo uppställda. För det tungotal, som förekommer i samband med andedopsupplevelsen, finna vi inga bestämmelser angående dess bruk. Det, att apostlarna senare på nytt blevo fyllda av Anden, betecknades ej såsom andedop. Det fanns ett inledande andedop; därefter skulle de krav, som tiden medförde, göra nya påfyllningar nödvändiga (Apg. 4: 31; 1 Tim. 4: 14).

X.

En mäktig upplevelse av Andens kraft.

I hänförelsen över min upplevelse skrev jag till flera tidningar, däribland »The Christian Advocate» och till d:r Adna Simpson, och berättade, vad Herren hade gjort. Jag kände, att jag borde glädja dem med detta. Men allt detta var likväl endast inledningen till själva andedopet, som jag mottog den 15 november 1906. Men jag prisar Gud för denna försmak av andedopet. Lärjungarna hade ju — som sagt — också en liknande upplevelse före pingstdagen (Joh. 20: 22).

Det var många, som önskade, att jag skulle publicera berättelsen på nytt, och det gjorde jag. Och den beredde utan tvivel vägen i mångas hjärtan och sinnen för ännu större ting. Den inre kraft, som jag redan hade fått genom denna mäktiga smörjelse, drev mig till att omtala upplevelsen för många människor, som utan vidare började att söka sig hän till korset för att undfå full rening i Jesu blod och den heliga elden från himlen. Jag skall först återge min skildring i Byposten:

»New York den 8 oktober 1906.

Halleluja!

Det skedde i går, söndagen den 7 oktober mellan kl. 5 och 6 på eftermiddagen, och nu skola ni få höra, vad som har lett till detta. O, prisad vare Herren! — Det brinner i min själ! Jag tycker, jag är den lyckligaste man i världen. Allt

har blivit som nytt för mig. Jag är fylld med glädje och frid och kärlek till Gud och människor!

Ja, Herrens vägar äro i sanning härliga. Alla dagar har Han lett mig, och ständigt har det ropat inom mig: Framåt! Framåt! Allt sedan min svåra sjukdom för över tjugu år sedan, har det funnits krafter inom mig, som jagat mig fram, goda krafter. Helgelsefrågan har varit min käraste; och för helgelsetanken har jag kämpat så ofta utan att äga erfarenheten själv. Men det har funnits tider, då jag trott, att jag ägde välsignelsen, men på grund av otrohet och fruktan för att vittna om den mottagna nåden har jag förlorat den igen. Men många gånger har jag varit så uppfylld av Gud, tycker jag, att det sprudlat över, och de tider då de flesta själar ha blivit frälsta, ha varit de tider, då jag haft det bäst i mitt förhållande till Gud och legat Honom nära i ständig bön och tro.

Men det har förekommit så många diskussioner om helgelse också, som endast fört en till bitterhet i stället för till helgelse.

Jag berättade visst i Byposten om en härlig välsignelse, som jag mottog strax före jul här i New York. Jag läste litet om Moodys liv och om hans möte med Henry Moorhouse, och hurusom denne predikade sju gånger över Joh. 3: 16. Under läsningen av detta kände jag, att Herren fyllde rummet, där jag var, och fyllde också min själ med sin kärlek. O, det var härligt! Men dock intet mot det jag nu erfar.

Så träffade jag samman med nyteologiens män. (De finnas i alla samfund). Och min ande blev upprörd. Men förunderligt nog, har Herren genom den litteratur, jag fått tag i, och genom de föredrag, jag hört, just stärkt min tro på de bibliska sanningarna, och det även genom det sätt, på vilket de blivit belysta från vetenskapligt håll. Aldrig förr har jag studerat medelpunkten i allt — försoningen — såsom nu. Aldrig har jag vilat tryggare på den gamla grunden. Halleluja!

Så vet ni nu av vad jag skrivit, att alla mina försök att få medel till Håkonsborgen ha intill denna dag ej burit den frukt, jag önskat. Till detta kom, att fastän Herren formligen tvingade mig till att stanna här i sommar, så har jag ändå inte kunnat uträtta något stort. Och de sista veckorna har Han nekat mig att tala i de amerikanska kyrkorna, eftersom ingen bett mig att tala. Jag kunde visserligen ofta ha talat i de norska, men det var ej mitt mål just då.

Då förstod jag, att den käre Guden var efter mig — *mig!* Jag hade i timtal dagligen bedit om hjälp till Håkonsborgen, ända tills jag blev stum och måste lägga hela saken ned för Hans fötter. Då började Anden med sitt sökarljus lysa i min själ som aldrig tillförne. Jag tvivlade aldrig ett ögonblick på mitt barnaskap. Hade jag gjort det, då hade jag blivit rent förtvivlad. Men jag ägde så många bevis på Hans nåd mot mig, att jag kände, det skulle vara att synda mot Guds Ande och nåd, om jag dragit det i tvivelsmål.

Men hur stygg och eländig blev jag ej i mina egna ögon inför Guds renhet och helighet! Jag såg min äregirighet, min självviskhet, min självrådighet, min köttslighet. O, min Gud, jag såg så mycket, så mycket, som måste ha bedrövat Hans helige Ande! Jag blev förkrossad och böjd mot jorden som en mask, gång på gång.

Nu hade jag blivit åhörare. Jag gick omkring och lyssnade på flera predikanter. Och gång på gång slog Herren mig så hårt, att jag blev förfärad. Men Han gav mig också tröst, prisat vare Hans namn! Nu, medan jag skriver detta, är mitt hjärta så fullt, att jag nästan inte förmår fortsätta. Men till Guds ära måste det komma fram. Kanske andra, som skola läsa detta, kämpa en liknande kamp. Min vän, Jesus vill hjälpa dig ut, så som Han hjälpt mig. Tvivla ej på det!

Finneys erfarenhet blev mig till stor hjälp under dessa dagar. Jag läste hans levnadsbeskrivningar tillsammans med bibeln, ända tills det ropade inom mig efter hjälp. Flera

ting, som d:r A. B. Simpson skrev i sin tidning, hjälpte mig mycket. Men det förunderligaste var, att jag kände till allt detta förut och hade predikat om det mångfaldiga gånger, och fastän jag hade erfarit så mycket, var det alltsammans som nytt nu. Jag måste genomgå det rad för rad, ord för ord, och det ofta under gråt och intensiv bön på mina knän, ofta med mitt ansikte böjt mot golvet.

Så fick jag höra om väckelsen i Los Angeles (den jag skrev om). Jag sände strax ett brev till vännerna där och förklarade min ställning, så gott som det var mig möjligt. Men man kan ju aldrig finna ord för det, som rör sig djupast inne i ens hjärta. På ett möte hos Simpson, där evangelist Lyal (vi hade blivit personliga vänner) talade, bad jag dem bedja för mig, att jag måtte få hjärtat fyllt av Guds Ande.

På söndagen — för åtta dagar sedan — efter långa stunder i kamp på knä, tog jag bibeln bort till fönstret, och mina ögon föllo på något ställe. (Men vilket det var, har jag glömt, märkvärdigt nog). Ögonblickligen omfattade jag den fulla reningen i min dyrbare Frälsares blod. Jag grät och skrattade om vartannat, länge. O, hur lycklig jag blev! Jag hade visst hållit på en halvtimma på detta sätt, då några norska vänner kommo för att hälsa på mig. De sågo, hur förgråten jag var, och jag måste berätta för dem om Guds nåd mot min själ.

Det gick till tisdagen. Då kom det brev från Los Angeles. Jag skall återgiva det. Det är ett märkligt brev. Jag läste det flera gånger, och delar av detsamma upprepade jag ständigt. Vännerna där borta framhålla, att när hjärtat är renat, skall det ej blott stanna vid det, utan man skall bedja Herren — (o, hur det brinner i min själ när jag skriver detta!) — att Han fyller det renade templet med samma andedop, som på pingstdagen. Jag visste, att man skulle kunna uppnå detta. De tro också därborta, att samma tecken skola följa dem som tro, nu som på pingstdagen. Detta har jag också

trott; men hur ofta har det ej uppstått en kamp mellan oss predikanter om det! Det gällde endast för den tiden, då kristendomen skulle införas, har man sagt.

Vi ha pinat våra själar nästan till döds med vår otro och givit kyrkan och världen ett halvt evangelium. Det ha vi gjort! Herren vare lov, som har visat mig detta.

De tro naturligtvis inte, att alla få samma gåvor, utan det visar sig, att många få olika gåvor alldeles som på pingstdagen. Jag fick ej tungomålsgåvan, men vill Herren ge mig den, så får jag den också. Det gäller bara att vara Hans villiga och lydiga redskap i allt.»

Som man ser, hade jag ännu ej lärt att skilja mellan det omedelbara tungotalet, som medföljer andedopet, och själva tungomålsgåvan. I min skrivelse återger jag sedan i översättning det brev, som jag mottog från Los Angeles:

»Käre broder i vår Herre Jesus Kristus!

Du hälsas i Hans namn! Ditt allvarliga brev rörde våra hjärtan. Vi nedbedja det fulla pingstdopet över dig, så att du måtte bli bättre skickad för Hans tjänst, än du någonsin förut varit. Gud är alltid redo att giva — är redo nu — till att giva dig detta välsignade andedop, så snart du är färdig att mottaga det. Det måste till en fullkomlig självuppgivelse, och allt måste lämnas för Jesu skull — allt måste lämnas ur sikte utom Gud, till och med de ting vi ha gjort, våra egna erfarenheter, teorier, idéer, ja även våra egna tankar, och vi måste låta Herrens egen dyrbara vilja få ske i oss. Sedan du hängivit dig helt åt Honom och vet, att Han har renat ditt hjärta, så bör du fasta och bida efter Herren. Håll dig ständigt i ett mottagande förhållande till Honom — och vad som än försiggår i din kropp, så måste du ständigt vara överlåten åt Herren och bedja Honom om att Han måtte leda dig sin väg. Du behöver inte frukta, när du är under blodet. 'Den fullkomliga kärleken utdriver räddhågan.' Ibland infinner sig en sällsam skakning i ens varelse, och ofta yttrar sig språket till en början som när ett

barn försöker sig på att tala; men låt Herren få allt — tunga, händer, fötter, hela kroppen. Frambär det allt inför Honom såsom din förnuftiga gudstjänst! När den helige Ande kommer över dig, skall du också veta det. Ty Han vill också genomtränga hela din kropp. Var lydig på alla områden. Var ett intet — på det att Han må bli allt och i allt. Det skulle glädja oss, om Gud ville föra dig hit till Los Angeles. Många ha kommit långväga ifrån och ha vänt tillbaka med sitt underbara pingstrop: halleluja!

Vi sända provexemplar av vår tidning och glädja oss över att få höra från dig igen. Jag har bott i Los Angeles i omkring tolv år, och riktigt många av mina vänner, som jag har känt i åratal, få nu sitt pingstdop och äro redo att möta Jesus, när Han kommer. De arbeta som aldrig tillförne i sitt liv för att vinna själar, och de vilja fortsätta därmed, tills den tid kommer, då de få gå hem till härligheten. O, pris ske Gud evinnerlig! När vi ha fått detta andedop, äro vi helt olika mot vad vi voro förut — och vi vilja göra allt för att inte förlora det. Det bereder oss för bålet — eller vad annat som än måste komma!

Måtte Gud giva dig detta härliga andedop snart! Det är vår innerliga bön.

Fru I. May Throp.»[1])

Allt detta stod i min skrivelse till Byposten, och jag kände, medan jag översatte hennes brev: »Jag måste sluta med skrivningen och gå ned på mötet. Det brann i mitt bröst hela tiden. Det fanns en norrman där på mötet, som ofta brukade besöka våra möten i första metodistförsamlingen i Kristiania. Han kände nästan inte igen mig, sade han, och då jag vittnade var det en annan klang — halleluja!»

Men låt oss fortsätta med skrivelsen till Byposten:

»Nu har det skett! Huru skall jag kunna tacka Herren för

[1]) Det var detta brev, som prof. Linderholm menade vara apostoliskt. Förf. anm.

Hans outsägliga nåd mot min själ. Jag vill taga frälsningens bägare och åkalla Hans namn! Efter att ha mottagit ovanstående brev, bestämde jag mig för att jag ville ha samma välsignelse, som är omtalad i Apg. 2 och som vännerna i Los Angeles hade fått. Jag behövde det både för att leva för Gud och för att arbeta för Honom. Men fastän jag före reningen hade uppgivit allt, kom det ännu så många minnen upp från mitt tidigare liv, att jag blev mycket bedrövad. Jag trodde, att Jesus hade renat mitt hjärta nu. Jag höll fast i ordet om tron i Apg. 15: 9. De hjärteböner, som uppstego varje dag intill söndagskvällen, då jag fick välsignelsen, voro utan tvivel en följd av Andens mäktiga inflytande över mitt sinne och hjärta.

Jag skulle egentligen ha varit både hit och dit, men måste uppge nästan alla mina ärenden ute i staden. Jag fastade också. Låt mig få säga i detta sammanhang, att detta gjorde vi en gång hemma i Norge. Det var en skara predikanter, som hade kommit tillsammans för helgelsemöten, vilka varade några dagar. Men även om jag var oerhört starkt upptagen av helgelsefrågan, då vi den gången kommo samman i Sarpsborg och fastade, så var det inte med samma allvar, som det blev denna gång. Flera av predikanterna talade ganska lättfärdigt och skämtsamt om fastandet sedan, och aldrig har jag fastat sedan heller förrän nu. Jag läste Guds ord om igen. O, vilken hjälp det blev för mig under denna tid, där jag låg ensam och instängd med Gud på mitt rum! Apostlarna fastade och utan tvivel de första kristna också. Men det var visst inte meningen, som någon har trott, att kroppen därigenom skulle försvagas. Att hoppa över ett mål mat ibland är hälsosamt; även i den engelska hären äter man visst blott två rejäla måltider om dagen. Jag märkte, att det alls inte skadade mig under denna bönekamp att förbigå en måltid då och då. Under fredagen höll jag på i bön hela dagen till klockan ett på natten, och nästföljande dag till klockan elva på kvällen. Så kom söndagen. Jag näm-

ner ej detta för att väcka den tanken hos någon, att detta är absolut nödvändigt för alla. Det är många i Los Angeles, som bli frälsta, renade och döpta i Anden i ett och samma möte.

Men där stod jag så länge. Håkonsborgen hade fått ge sig i väg. D. v. s. jag sade till Herren före reningen: 'Vill du att denna sak skall ha framgång, så sker det även om människor och djävlar stå den emot, men vill du ej att det skall lyckas för mig, så vill jag det ej heller. Jag vill endast det du vill i denna sak.' Och Herren allena vet, vilken börda som vältrades bort från mitt hjärta. Nu har jag inget bekymmer för detta mer, vänner. Det får bli med denna sak som Herren själv vill.

Och så allt det andra, som fick gå samma väg! Jag tänkte mig möjligheten av, att man därhemma och på andra platser skulle förfölja mig, om jag komme att framhålla det fulla evangeliet på detta sätt. Jag har aldrig varit rädd för det förut, så långt jag förstod det. Men o, allt detta sökande efter egen ära, som omedvetet tränger in i själen och blandar sig in i de heligaste tjänster! Nu få de säga vad de vilja. Allt blev offrat och lagt på altaret: berömmelse (om det fanns någon, så var den i så fall alldeles oförtjänt), ära, energi, tid, möjligheter, förutsättningar, vänner, alla mina kära (jag tog dem med smärta en efter en och lade dem igen, — men denna gång helt — på Herrens altare), vad jag var, vad jag kunde bli, mina planer (och de ha varit många, det är då säkert), mina förhoppningar, min framtid. Gud kunde sända mig vart Han ville: till den minsta församlingen i landet eller till den största, till Kina, Afrika, Island, vart som helst. Han kunde låta mig fortsätta med det arbete, jag hade, eller sända mig runt omkring i Norge, eller runt omkring i världen, jag var Hans med allt. Och det dyrbaraste, det sista jag släppte helt, mitt eget liv, det fick Han också. Jag har sagt de senare åren, att jag inte fruktar döden, men att jag gärna ville leva för de mina och för kyrkan,

för själars frälsning, tills jag inte orkade längre. Nu måste jag säga: Jesus, vill du att jag skall dö nu, så gör som du vill. — En stund satte Satan åt mig, men jag ropade till Gud och sade, att även om jag blev sänd till helvetet, så ville jag klänga mig fast vid Jesu försoning. Men då blev det med ens klart för mig, att helvetet inte passade för mig. Jag var Hans, min Frälsares, eviga egendom! —

Allt detta genomgick jag, innan Herren renade mitt hjärta. Och sedan, när jag sökte Andens dop, gick jag ännu en gång över terrängen, men kände mig då trygg i min ande, ty saken var ordnad. Men djupt, djupt ner måste jag. Sönderkrossad och ropande efter hjälp. Ibland sade jag: Jesus, omtala för mor och far och Sussie och de andra därhemma i himmelen, vad jag håller på med nu! Och Han gjorde det säkert. Himlen var säkerligen vittne till min kamp. Det var Guds Ande, som kämpade för att få den fullkomliga segern i min själ och i mitt liv.

På lördagskvällen gick jag ned till ett av mötena. En predikant från Wales talade just då, och jag stannade på mötet, ty jag kände att det var en hälsning från Gud till mig. Han talade om den helige Ande och var fylld och genomträngd av Honom själv. Jag gick inte fram med de andra till förbön om välsignelse, men låg på mina knän och väntade, där jag var. Jag vilade gott den natten, och på söndagen deltog jag i en nattvardsgudstjänst i det lilla kapellet här. Pastor Wilson tjänade. Han var präst i episkopala kyrkan (samma kyrka som engelska statskyrkan), men blev frälst på ett märkligt sätt genom Frälsningsarmén. Han använder ännu sin prästdräkt, när han deltager i gudstjänsterna. Här i Alliansen äro nämligen alla samfund representerade. Organisten var en kvinna från Frälsningsarmén i full uniform, och även andra predikanter voro närvarande, förutom mig själv. Bakom altaret på väggen fanns inskriptionen: Jesus allena. Och således smälte vi samman i Honom. Efter nattvarden gick jag upp på mitt rum och låste

mig inne hela dagen, gick inte ned till middagen eller lunchen. Nu förstod jag, att den stora krisen hade inträtt i mitt liv. Fick jag inte välsignelsen nu, så fick jag den kanske aldrig. Men då ropade det inom mig: Ja, vill inte Gud förbarma sig över mig, så skall jag hålla ut, även om jag måste kämpa i egen kraft. Men detta sista blev så hopplöst, så hopplöst, så som det alltid blir för dem, som kämpa i egen kraft, mången gång utan att veta det.

Under söndagen hade jag flera gånger känt en förunderlig värme bränna i mitt bröst, men den försvann igen. Denna söndag grät jag länge och stönade under bördan.

På söndagskvällen inemot klockan fem började jag att gråta igen, och elden förnams åter i mitt bröst. Jag gömde ansiktet i en handduk för att dämpa mina rop, så att jag ej störde dem som bodde vid sidan om mig. Men det dröjde inte länge, förrän jag skrek så högt, att man säkerligen kunde ha hört mig lång väg, om det inte larmat så väldigt på gatan. Efter en stund badade jag i svett. Jag kunde inte styra mig själv och blev gripen av Guds kraft i hela mitt väsen. Den for som en brusande ström genom hela min kropp också. Jag kom då ihåg rådet, jag fått i brevet, om kampen även i kroppen. Jag var för resten inte rädd. Jag var ju villig till att dö. Men för att förvissa mig om att detta var Guds Ande, lade jag handen på pulsen. Den slog jämnt som vanligt. Jag drack ett glas vatten, under det stormen gick fram. Så fick jag tag i evangelisten broder Lyal, men kunde nästan inte säga något, när han kom in. Då skälvde hela kroppen alltigenom under Andens mäktiga arbete.

Någon vill väl tro, att jag var överansträngd efter den långa kampen. Nej, jag hade ju vilat i flera veckor utan att arbeta med möten. Jag kände mig starkare till kroppen än annars. Broder Lyal visste nog inte, vad han skulle tro, då han kom in och såg mig utsträckt över en stol på golvet. Han ville bedja till Herren för mig, men jag avbröt honom och

sade: 'Detta är Herren!' 'Ja, men, min broder, du vet, att djävulen sätter åt folk ibland', sade han. 'Djävulen är övervunnen för länge sedan, min broder', svarade jag kvävd av gråt, men segerviss, 'detta är Guds Ande!' —

Jag hade bett Herren giva mig andedopet så, att jag alltid skulle vara säker på att det inte var mänskliga känslor eller människoverk, utan övermänskliga krafter, som verkade i mig och genomträngde hela mitt väsen, kropp, själ och sinne. Nu fick jag erfarenhet därav. Guds Ande var över mig och for igenom hela mitt väsen. Broder Lyal hjälpte mig upp och bad mig ligga en stund på sängen. Medan jag låg där, fortsatte Andens flöde lika mäktigt.

Så gick han ner igen. Om en stund kom han tillbaka och hade då teologie d:r March, en av d:r A. B. Simpsons medarbetare, med sig. Men då satt jag på en stol, och hela min själ var fylld av Guds underbara frid. De blevo så glada, då de sågo mig. Vi samtalade och tackade Gud tillsammans, och jag gick ned för att spisa middag (middag är här kl. 6 e. m.). Därefter gick jag in på mötet. Guds heliga eld brann ständigt i mitt bröst. Jag var den lyckligaste man i världen, tyckte jag. Allt var nytt — allt!

De två män, som jag samtalade med, gingo genast fram för förbön och lämnade sig åt Gud. Den ene var en ung svensk. När jag sedan berättade, vad Gud hade gjort med min själ, blev det ett oändligt jubel. O, vilken seger Gud gav mig! Jag kunde inte somna på länge den natten. Anden talade och bad och jublade inom mig.

Påföljande dag — i går alltså — skulle jag sammanträffa med biskop Burt på expeditionen. Överallt vart jag kom, måste jag berätta för folk, vad Gud hade gjort, och fråga dem om de voro frälsta eller döpta i Anden. Biskopar, predikanter och människor i olika ställningar i livet. Det var predikantmöte på huvudexpeditionen den dagen. Och tänk, ögonblickligen voro de efter mig för att jag skulle hålla möten, detta innan jag hade berättat för dem om välsig-

nelsen. Som sagt, de hade inte bett mig på länge. Man sade till mig:

— En journalist sitter här och väntar på er; det är en reporter från en av de större tidningarna.

— Vad vill han?

— Ni har ju bett att få tala med honom?

— Nej, ni tar alldeles fel, svarade jag, jag har inte bett att få tala med någon reporter.

Men där stod han, en stor, tjock man. Han hade för resten hört mitt föredrag om Norge för en tid sedan.

— Ja, vill ni rapportera något, sade jag, så berätta om att Herren i går döpte min själ i den helige Ande (Jag trodde verkligen den gången, att jag hade mottagit ett fullkomligt andedop).

Han ville veta mer, och jag gav honom ett budskap från Jesus.

Mitt möte med biskop Burt var välsignat. Jag hade givit honom en skriftlig rapport, när han kom på onsdagen om allt jag hade uträttat, hurudan ställningen var, och nu kunde jag också omtala för honom om denna härliga smörjelse av Guds Ande. Tänk, han hade genomgått en liknande erfarenhet! Hans stora plan var, som vi veta, upprättandet av en unionsskola för hela Europa. Och nu stod han inför en mur och kunde inte komma någon väg, utan måste böja sig för Herrens vilja.

— Ja, nu har jag packat kofferten för att resa hem med Coronia i morgon, sade jag.

— Nej, svarade han, du måste stanna här till december. Arbeta så som du har gjort och res så hem till jul. Kanhända Herren ännu har en utväg. Framför allt gäller det kollekten i december. Du har gjort vad du har kunnat, men du måste bida Herrens tid.

Var det inte märkligt, vänner, att Herren hade berett mitt hjärta för detta möte med biskopen. Jag kände nu, att det var Herrens vilja, att jag skulle stanna, och fastän jag inte

har något bekymmer för resultatet, huru detta än kommer att bli, så vill jag arbeta, som Herren leder fram till december. Jag tror säkert, att det blir väckelser på de platser, jag nu är ombedd att besöka. Halleluja!

Biskop Burt menade, att planen om en kollekt i december var utmärkt. Han ville framföra detta på biskopsmötet ('Femton biskopar ha allaredan lovat att stödja planen') och på missionsmötet, när det kommer samman. Så ta vi då saken med ro. Vi lita på Herren och tro, att Han skall visa oss vad Han vill.

Jag hade hoppats att snart få återse de kära därhemma (om fjorton dagar); men må Herren själv vara med dem och eder alla, såsom Han nu i sin nåd är med mig. Detta är endast begynnelsen till Hans välsignade gärning. Denna eld kommer att gripa omkring sig, pris ske Hans namn! Huru många jag talade till på gatan och annorstädes, vet jag inte. Ingen blev förnärmad. Alla, som jag samtalade med, voro män. Jag kände, att mitt hjärta blev varmt, och att jag måste stanna för att tala med dem. Jag har talat med människor på gator och platser förut och har haft nöd för själar. Men o, hur helt annorlunda har jag det inte nu! Jag vaknade i natt vid tretiden, och då började Anden bedja inom mig för alla dem som jag talade med i går. Jag grät av glädje vid tanken på Jesu nåd, och jag kände, att jag älskade dessa människor, som jag aldrig hade sett i mitt liv förut.

I går träffade jag en amerikansk predikant, som såg mig på mötena i somras. Han blev så glad, då han hörde om allt detta.

— Du ser tio år yngre ut, sade han, och du har fått av den smörjelse, som förbliver.

Ja, den skall förbliva, så sant jag ständigt vilar i Jesus allena. Bed för mig, vänner, att detta må ske och att Guds eld må falla på alla Hans tjänare, hela Hans församling på jorden, och över kära gamla Norge!

På mötet i går kväll kom min syster in. Jag får så sällan

se henne. Hon var på genomresa och jublade och grät av glädje, då hon fick höra allt detta och se mig. Då jag träffade pastor Trelstad i går, sade jag:

— Det är inte längre den gamle Barratt, du ser, broder.

Och jag berättade så, vad Gud hade gjort med min själ.

Under den tid jag kämpade — innan kraften uppenbarades — tänkte jag på en del vänner därhemma i Norge, som kanske mången gång ha blivit harmsna på mig, när jag stormat fram för att få mitt eget igenom, och jag bestämde mig för, att jag skulle bedja dem alla om förlåtelse, så snart jag kom hem. Jag har varit överilad, radikal och haft en obändig vilja, med vilken jag har tyckt mig kunna trotsa den onde själv, men Gud vet, hur dum jag har varit. Och jag vet, att när jag nu ber om detta, så förlåta de mig allesammans. Innerst inne i mitt hjärta har jag varit ärlig och menat väl, men det framfusna sinne, som ibland blivit tämjt och underkuvat, men som ibland brutit fram, har kanske sårat många. Jag trodde, att jag snart skulle få se eder igen och då personligen bedja om förlåtelse, men nu få ni giva mig den ändå. Jag gråter och beder, medan jag skriver detta. Må Herren vara oss alla nådig.

'Jesus, Jesus, Jesus sikter
alt mitt hjertes önske til,
og seg herved sterkt forplikter
at *jeg vil hva Jesus vil;*
hjertet i meg glad och still
roper: *Herre, som du vil!*'

Herren vare med eder alla!

T. B. Barratt.»

XI.

De omedelbara följderna.

Detta mitt långa brev infördes — som sagt — i Bypposten. Det var berättelsen om den första mäktiga andeutgjutelsen över min själ den 7 oktober 1906.

»Dagarna, som följde efter denna välsignade smörjelse av Anden voro som en ständig uppenbarelse av Guds kärlek till mig, så som jag aldrig tidigare sett eller känt det. En ständig frid härskade inom mig. Ibland kändes den helige Ande som en eld inom mig, vilken ständigt påminde mig om den inneboende Kristus och Hans gränslösa kärlek. Jag visste, att Kristus hade tagit sin boning i mitt hjärtas tempel. Mitt största begär är nu att förhärliga Hans heliga namn. Alla andra upplevelser ha blivit överskuggade av denna stora uppenbarelse av Guds kraft i mitt hjärta. Min bägare flödar över.»

Så skrev jag i dagboken den 12 oktober.

Det är omöjligt för mig att citera allt det, som står i dagboken. Jag vill bara göra ett utdrag ur den. Till att börja med blevo mina frågor och samtal ganska välvilligt mottagna på gator och gränder. Men det fanns också sådana, som inte tyckte om dem.

»Jag gick en dag bort till en grupp unga män i ett gathörn. Några gjorde narr av mig. Men jag tror, att mitt budskap likväl blev respekterat. En del judiska kuskar upptogo det på ett sympatiskt sätt. Den ene var dock benägen för att skämta, men hans kamrat tillrättavisade honom. Jag frågade en ung man, som stod vid en kiosk, om han var en

kristen. 'Nej', svarade han, 'och jag har inte tänkt bli det heller'. Han var en jude. 'Känner ni judarnas Gud personligen?' — 'Nej.' — 'Min Kristus vill uppenbara sig för er', fortsatte jag. Han stod mycket tankfull, då jag lämnade honom.

Jag mötte en katolsk präst på spårvagnen. Det såg ut, som om han var mycket intresserad av min berättelse. 'Är ni katolsk präst?' frågade jag. 'Ja', svarade han, och räckte, även om något tillbakadragen, fram sin hand för att hälsa på mig. 'Jag är en protestantisk pastor', sade jag, 'och fick en väldig välsignelse i söndagskväll.' — 'På vad sätt?' — 'Herren döpte min själ i den helige Ande, och sedan har jag varit så välsignad och glad. Det flödar över, så att jag är tvungen att omtala det för alla, som älska Herren Jesus.' Vi hade ett längre samtal. Han hade just börjat läsa i sin bönbok, då jag bytte plats och satte mig vid sidan av honom.

Jag gick förbi en välklädd herre på gatan. Mitt hjärta kom i brand och jag visste, att jag måste tala till honom. 'Goddag, min herre! Vill ni tillåta mig ställa en fråga till er? Är ni en kristen?' — 'Ja', svarade han. Jag berättade då om min upplevelse för honom, och vi promenerade tillsammans ett långt stycke nedöver gatan. Han var en av de ledande männen i en 'reformert kyrka'.

Unga affärsmän ha blivit intresserade av att lyssna till min berättelse. Jag mötte två präktiga unga män på Broadway en kväll och kunde ej gå förbi dem. 'Ursäkta mig, mina herrar, älska ni Herren?' De sågo på varandra och därefter på mig och svarade inte något på en lång stund. Den längste av dem vände så blicken upp mot himmelen, under det den andre frågade: 'Vad menar ni?' Detta blev ett tillfälle för mig att ge dem ett kort vittnesbörd. Jag har mött flera katoliker. Och deras svar äro mycket intressanta. En stor, tjock man, som rökte, höll fast vid den åsikten, att det som man hade varit alltsedan sina pojkdagar, borde man alltid

förbli. Han var katolik. Jag hade ett intressant samtal med honom. Då jag gick förbi ett stall litet längre ned på gatan, såg jag flera män stående där. Jag gick förbi, men måste vända tillbaka, och som en inledning till samtalet frågade jag dem, om de ville ta emot en tidning, och jag gav den väsentligaste personen ett exemplar av 'The Christian Advocate'. De voro mycket hövliga. Den ene av dem var dansk och litet berusad, stackars man. Då han hörde, att jag var från Kristiania, berättade han, att han hade varit där. Det var på det sättet jag fick veta, att han var dansk, och så talade jag till honom på norska.

Då jag besökte första mötet i den evangeliska mötesserie, som hölls för predikanterna i New York East och Newarkkonferenserna, kände jag, att Gud ville att jag skulle tala till denna skara. Men huru skulle det ske? Programmet var allaredan bestämt, och dessa på förhand uppgjorda program utestänga ofta den helige Ande från kyrkan. Det är så många stora män, som måste få tillfälle att framträda, att den helige Ande inte får något tillfälle. Under det biskop Fowler talade, lättades jag något av att då och då säga amen, men mot slutet kände jag, som om jag skulle ha kunnat svimma under trycket av Guds Ande, som ville, att jag skulle resa mig upp och tala. Jag minnes, huru jag tidigare skulle ha känt mig ängslig och skälvande vid tanken på att träda fram för en så stor skara av amerikanska predikanter, men nu hade Herren fyllt mig med ett budskap av speciell art. D:r Henderson skulle tala efter biskopen; men innan han fick tillfälle till detta, stod jag upp och ropade: 'Biskop — d:r Henderson, vill Ni ge mig ett tillfälle att tala? Om icke, så tror jag, att mitt hjärta spränges.'

Jag ställde mig då framför dem och berättade om Guds underbara nåd. Det var allenast Guds Ande som kunde giva mig frimodighet till att göra det, och jag förstår, att budskapet gjorde ett mäktigt intryck och slog igenom. En predikant sade, att det blev grundtonen för mötena. Jag vet

inte, men jag hade dock lättat mitt hjärta och prisade Gud för tillfället och den nåd, som bevisades mig.

Den käre, gamle biskop Andrews talade så vackert till mig efter mötet och biskop Fowler likaså. Han sade: 'Nu vill du väl stanna här, skulle jag tro.' Han åsyftade mitt beslut om att resa hem. Han tackade Gud för mig, prisad vare Herren. Efter d:r Hendersons tal inbjöd han alla pastorerna till att samla sig kring altarringen. Det var en stor skara, varför den snart blev fylld, såväl som bänkarna runt omkring. Jag kunde med en gång börja att tacka Gud för Hans nåd mot mig, och bröderna fortsatte i bön. Jag kastade mina armar om en av bröderna, som var närmast mig, och uttalade hur saligt det var. 'Prisa Honom!' svarade han. 'Ja, det gör jag. Min själ är uppfylld av det!' Jag böjde mig ned mot golvet alldeles vid sidan om den rike herr —, som hade givit mig hundra dollar lördagen förut till Håkonsborgen. Det var han som hade öppnat mötet. Jag grep hans händer mot slutet, och det såg ut som om han vore starkt påverkad. På ett eller annat sätt var isen bruten, och det var knappast någon i hela skaran, som inte gick omkring och hälsade på alla, de kunde få tag på i kyrkan. I metodisternas bokhandel antar jag, att alla vet om detta nu. I butikerna och på spårvagnarna verkade Gud genom detta fattiga rör. Två gånger har jag varit driven till att ropa ut en inbjudan till Kristus i spårvagnen. Det är ett nytt liv, en välsignelsens källa i min själ!

Ibland har jag om natten blivit väckt genom att den helige Ande har suckat och bedit genom mig för dem, som jag talat till, och jag tror, att de skola bli frälsta. På mötena i dag grät jag som ett barn, då en sång, som handlar om den andedöpta själens härliga seger, sjöngs av en man och hans hustru. Sången beskrev hela min kamp och seger.

Då jag kom från det första mötet, som jag nu har skildrat, hörde jag, att en ung man kom gående med raska steg efter mig. Jag stannade och frågade honom, om han var en kris-

ten. 'Nej', svarade han. Så gingo vi tillsammans ned till högbanan, och där lämnade han mig. På plattformen frågade jag en polisman, om han var en kristen. Jag gav honom ett budskap och steg in i spårvagnen, som just då kommit. Men då han skulle samma väg, steg han också in och tog plats vid sidan av mig, och vi resonerade tillsammans. Han var irländare. Då jag lämnade högbanan, träffade jag två herrar och gav dem ett budskap. På detta sätt har Guds Ande hållit på genom mig. Det var detta slags arbete jag tyckte allra minst om att göra.

Då jag gick ned till White Star Lines brygga för att vinka av min käre broder Lyal vid hans resa, blev den gamle mannen i biljettluckan vid högbanans plattform mycket intresserad av mig. Han lät mig få intaga hans plats, medan vi väntade på vagnen. Han var slaktare till yrket. Men det hade gått dåligt för honom, så nu hade han övertagit detta jobb. Gud lät honom få ett budskap. I spårvagnen fick jag konduktören till att sitta vid sidan av mig, under det jag gav honom ett budskap. Då han reste sig vid den första stationen, tog en annan man plats. Han såg mycket barsk ut, men jag riktade frågan direkt till honom: 'Är ni en kristen, min herre?' Han mottog budskapet mycket vänligt. Jag gav honom mitt visitkort och han bad att få veta, var jag skulle predika, ty då ville han komma och lyssna.

Så har det gått. Härliga liv!

Jag har talat till folk förr. Det fanns många, som tyckte, att jag gjorde alltför mycket av det då. Det låg i sanning ett mycket djupt begär i mitt hjärta efter att bringa människor en välsignelse. Men nu tränger det fram som en följd av en djup förvissning och som ett flöde ur en kärlekskälla av långt djupare verkan. Halleluja! Prisad vare Gud! Herren gav mig ett helt litet missionsarbete på gatorna i New York. Flera av dessa tillfällen voro mycket märkliga.

En man som jag tilltalade var rysk jude. Han var en bitter motståndare till de kristna. Men det sätt, på vilket Gud

gav mig nåd att tala till honom, övervann honom. Han framhöll, att om de kristna hade levt, såsom Jesus lärde, så skulle det nog varit det rätta. Jag hade nämligen sagt till honom, att Jesus lärde, att vi skulle behandla alla människor så, som vi själva önskade att bli behandlade. 'Om Jesus var Messias', sade han, 'då borde Han ha gjort sitt arbete bättre, och vunnit seger för sitt folk för länge sedan. Att tala till mig om kristendomen nu, det är lika lönlöst som att tala till lyktan där.' Och så pekade han på den elektriska lyktan i gathörnet. Jag sade, att jag älskade hans Gamla testamente lika mycket som han själv gjorde. 'Men säg mig nu, ha ni judar alltid lytt den Gud, ni tillbedja, och leva ni efter Hans bud? Kan man klandra Gud för att ni icke göra det?' Han svarade ingenting. Jag fortsatte: 'Då har ni ingen rätt till att anklaga Kristus, för att alla de kristna, som nämna Hans namn, icke vandra i Hans fotspår. Det ljus Kristus giver', sade jag och pekade på samma lykta i gathörnet, 'övergår allt annat ljus i denna världen. Han allena uppenbarar Gud för ert hjärta.' Under samtalets gång sade han: 'En del kristna äro sådana', sade han och sökte illustrera en stor mage med sina händer. 'Om de bara finna att ett ansikte bär judisk prägel i Ryssland, så vilja de döda en, om de kunna.' Jag måste ju erkänna, att den stora magen är alltför ofta en sann symbol för dem, som bära det kristna namnet.

En ung man stod alldeles utanför en stor butik. Då jag gick förbi, frågade jag honom, om han var en kristen. Han tog cigarren ur munnen och sade: 'Nej, och jag önskar inte heller bli det.' — 'Varför inte?' frågade jag, och så började samtalet. Han svor mest hela tiden. Jag bönföll honom innerligt: 'Å, tala inte på det sättet, min vän! Detta är Guds kallelse till er.' — 'Nåväl, det avgör saken,' svarade han, 'jag går till helvetet'. Han bad mig flera gånger att draga till helvetet. Jag talade om för honom, att jag inte skulle dit. Då sade han, att det gjorde det samma, vart *jag* ville

komma, ty *han* skulle dit. Det sista ord han sade till mig var: 'Gå till helvetet!' Men likväl kände jag, att det ord, jag talat till honom, hade träffat hans hjärta, och han skall, hoppas jag, bli frälst.

En herre som stod på trottoaren och läste på ett stort plakat på Broadway, tilltalade jag. Det stod en mängd män där och stirrade på resultatet av en baseballtävling. Jag sade till honom: 'Jag hoppas, att den dagen skall komma, då människor bli lika villiga att stå och se antalet av de själar, som rapporteras som frälsta. Den dagen kommer säkert.' Han skrattade, gav sitt bifall och vände sig om för att gå — men stannade, då jag frågade honom, om han var en kristen. 'Ja', svarade han. Men han hade inte hjärtat med i svaret, och därför måste jag ge honom ett budskap.

En av dem jag talade med visade sig vara tysk. Hans barn gingo i söndagsskola, och han hade tidigare haft att göra med dessa religiösa ting, sade han, men nu hade han alltid så mycket arbete, att han hade överlämnat det till sina barn. Vi gjorde sällskap ett gott stycke, och han tackade mig, när vi skildes. Jag mottog i går ett vänligt brev från pastor Seymour, Los Angeles. Men nu är segern vunnen, halleluja! Amen. Gud fördjupar sitt verk mer och mer.»

Detta skrevs i oktober, och jag visste inte den gången, att Gud hade en ännu större välsignelse i beredskap åt mig, nämligen det fullkomliga dopet i den helige Ande och eld.

Söndagen den 14 oktober: »Jag övervar missionsmötet i Tabernaklet på förmiddagen, där d:r Adna Simpson predikade, och missionskollekt upptogs. Tillsammans med kvällens kollekt kom det in över 70,000 dollar. Jag anser d:r A. B. Simpson för att vara en av de största predikanterna i vår tid.

På kvällen predikade jag i d:r Byrts kyrka i Brooklyn. Han förde mig till epworthligamötet (ungdomsmötet) först, där jag deltog. Vi blevo förvånade över, att så många hade kommit samman till detta möte, och likaså till gudstjänsten

i kyrkan. Jag tror, att Gud välsignade sitt ord i mångas hjärtan. Altarringen fylldes vid mötets slut av församlingens ledande män och medlemmar, som sökte andedopet.»

Måndagen den 15 oktober: »Jag hade en härlig dag i går. Precis på samma plats där Jesus mötte min själ söndagen förut och nästan på samma klockslag. Ära vare Hans namn!»

Arbetet på gatorna fortsätter. Ibland utspelas många gripande scener. Jag har inte så litet skrivarbete, i synnerhet brevskrivning, och då berättar jag om Guds härliga verk och hur viktigt det är att bli fylld med Guds Ande. Herren har också hjälpt mig ur många ekonomiska svårigheter.

Dagen efter min upplevelse bad d:r Neff mig hålla väckelsemöten i Degroots metodistkyrka, Newark. Jag lovade utan vidare att göra detta. Senare reflekterade jag närmare över svaret. Jag skrev till honom och framhöll som en förutsättning, att de ledande männen och medlemmarna skulle söka ett rent hjärta och den helige Andes dop, och inte se upp till mig, utan till den helige Ande som väckelsepredikanten, och att jag inte kunde komma, med mindre detta skedde, och att om en väckelse av detta slag skulle bryta ut, då kunde man också vänta de åtföljande tecknen, samt slutligen att mötena komme att räcka hela dagen. Då skulle också en väckelse bli det naturligaste resultat i världen. Jag mottog ett brev från pastor Neff, i vilket han uttalade sig, att han inte trodde, att det skulle vara lämpligt att hålla helgelsemöten. De voro så vana vid den sortens möten i Amerika, sade han, så det var inte något nytt för dem. Och han var säker på, att församlingen ej heller skulle stödja mig i ett sådant företag. Han önskade, att jag skulle predika Jesus Kristus som Frälsare och vända mig till de oomvända. Jag svarade honom, att detta skulle jag visserligen göra, men om inte församlingens ledare ville böja sig för Gud och vara villiga till det, så komme det inte att bli någon väckelse i församlingen. Jag bad honom läsa min skrivelse för styrelsen, eftersom jag

inte hädanefter önskade framträda på någon plats, där styrelsen inte var enig med mig om verksamhetsmetoden. Jag skulle inte känna mig hemma hos dem, med mindre de vore det.

Det blev inte några möten där.»

Torsdagen den 18 oktober: »Jag kom i en verklig knipa i går. Alla mina insamlingar hade ebbat ut. Min hustru hade som vanligt erhållit, vad hon skulle ha, så det var ordnat, och alla mina personliga utgifter voro klarade, med undantag av hyran för sista veckan här på hotellet. Jag hade utbetalat den sista cent, jag ägde, så jag hade inte ens pengar till porto längre. På expeditionen ville inte d:r Leonard utbetala något i förskott, fastän jag omtalade, att jag blivit lovad 50 dollar av d:r Hall i Forest City.

Detta är det största 'lågvatten' jag upplevt hittills. Och tanken kom ånyo: Varför inte genast resa hem till Norge? Under det jag bad till Gud, kom det för mig, att jag skulle se efter i min gamla plånbok, och mycket riktigt fann jag där en dollarsedel. Det var tillräckligt för mig att kunna sända i väg mina brev och resa till Brooklyn till ett möte för de norska predikanterna. Och så beslöt jag mig för att se, vad Herren ville göra. Jag hade bara att fortsätta här i Amerika, ty biskopen hade ju påbjudit mig att göra det.»

Fredagen den 19 oktober: »På mötet för de norska predikanterna i Brooklyn omtalade jag mina upplevelser under de senaste fjorton dagarna, och många blevo välsignade. Halleluja! O, vilket härligt liv detta är! Min nya sång, som jag översatte från engelska till norska: 'Jeg har nået Sions sollyse höye' o. s. v., sjöng jag, och den blev hjärtligt mottagen av församlingen, som stämde in i kören. Då broder Hanson gjorde inbjudningen, blev altarringen genast fylld av kristna, som bådo om andedopet, och syndare, som sökte frälsning. Det skulle taga för stor plats att ingå på detaljer om dessa möten. Många kunna finna dessa i mina dagböcker.

Biskop Vincent sände mig ett mycket intressant brev, efter det han fått mottaga en skildring av min upplevelse. Han trodde, att jag allaredan tidigare varit fylld av Anden. Jag framhöll så tydligt som möjligt det bestämda verk, som den helige Ande hade utfört nu. Han skrev många förtjusande ord, men jag påstod lika fullt, att jag verkligen hade mottagit en bestämd upplevelse, som jag ej tidigare hade gjort.

Jag var inte klar med hänsyn till Andens gåvor. Jag väntade inte tungotalet som ett bestämt bevis för pingstvälsignelsen. Men vännerna i Los Angeles skrevo och sade, att jag måste tränga mig fram för att få tungotalet. Som svar på detta skrev jag: »Jag är villig till att vara vad som helst för min dyrbare Frälsare.»

Den 23 oktober: »Jag söker tungomålsgåvan och andra tecken på pingstkraften, som Gud i sin nåd vill skänka mig.»

Den 24 oktober: »Har bedit hela dagen. Intog ingen lunch, utan sökte gåvorna intensivt. Förnyade mina löften, bad och prisade Gud. Invigde mig på nytt, fastän jag inte visste av något speciellt hinder — allt tillhör Jesus. Jag har studerat saken ännu en gång och har känt elden ofta brinna, men väntar en förnyelse av Anden i samband med tungomålsgåvan och andra gåvor, som Herren måste skänka mig.

Det förvånar mig, att jag måste vänta så länge, till synes förgäves. Men Gud har naturligtvis sin mening med det. O, måtte denna besegling av pingstkraften snart bli mig given!»

Den 25 oktober: »Jag har vilat gott och njuter fullkomlig frid. Jag vet, att det var en mäktig utgjutelse av Anden, jag mottog den 7 oktober, men jag önskar det fullbordade verket. På ett sätt blir det aldrig fullbordat på jorden, men pingstvittnesbördet eller beseglingen av denna kraft (tungorna) och ännu mera kraft önskas. När jag ser tillbaka på mitt liv, och när jag i mina tankar minnes, vad Kristus har gjort och fortfarande gör för mig, då kan jag endast prisa

Honom. Tänk, det är i dag ett år, sedan jag första gången såg Amerika. Det har varit ett märkvärdigt år. — Klockan 1:30: Jag söker fortfarande gåvan, men vilken härlig stund hade jag ej med Herren i morse! Han var själv närvarande här. Den heliga elden brann i min själ och fyllde mig med glädje, såsom när en bägare flödar över. Glada hallelujarop bröto fram. Prisat vare Hans namn!»

»Jag hörde Gipsy Smith i går kväll i Grace metodistkyrka. Det var ett mycket andligt möte, och Gud gav honom stor kraft. Jag hörde honom en gång för länge sedan i Hull, England, då han höll sitt berömda föredrag: 'Från zigenartältet till predikstolen'. Han kände igen mig, när jag hälsade på honom.»

»Jag mottog ej tungotalet i går, och ännu i dag har jag inte fått det, men Gud välsignar mig på ett härligt sätt.»

»Jag har skrivit till Los Angeles för att få svar på flera frågor. I tidigare brev berättade de mig om förföljelser, till och med från metodister, men de påminde mig om att den helige Ande kan fylla oss helt, först då vi äro färdiga med oss själva.» Jag har ännu dessa brev kvar. De glädja sig över att höra om min upplevelse. Låt mig här få citera några rader ur ett av breven:

»Under det jag läste ditt brev, kunde jag känna, hur Anden rörde mig och genomströmmade mig med glädje och bar vittnesbörd om det stora arbete, som blivit utfört i ditt hjärta. Må Herren bevara dig i detta nådens tillstånd och denna djupa ödmjukhet, som du nu fröjdar dig över. Jag omtalade din upplevelse på mötet i går och det var stor glädje i församlingen. Tungorna skola följa andedopet. Om du hade förblivit under kraften, tills Herren fått fullfölja sitt verk, så skulle du säkert ha talat i tungor. Inte för att använda dem på missionsfältet, utan som ett bevis för dig att pingstkraften hade kommit, alldeles såsom det skedde hos Kornelius och i Efesus. Några kunna få vänta flera dagar efter andedopet, innan de tala i tungor, men om du inte

talar i tungor, så har det alltid en tendens att ebba ut. Det ger djävulen ett tillfälle att fresta dig. När vi söka en biblisk erfarenhet, då kunna vi lika gärna gå hela vägen med Jesus och uppfylla alla villkoren. Det finns många, som ha tagit den ståndpunkten, att tungotalet inte är nödvändigt, och när de sedan fått uppleva en mäktig utgjutelse av Anden, ha de menat, att de fått sitt fulla pingstdop. Men deras kraft var begränsad, och nästan alla ha sett att de tagit fel, och därför ha de fått bida efter Herren, tills de talat i tungor. Må Herren välsigna och använda dig!»

Jag erhöll också ett brev, daterat den 2 november:

»Ditt brev av den 26 oktober är mottaget. Det gläder oss att höra, att Gud gör så mycket för dig. Satan är inte omvänd, och det är fortfarande hans uppgift att förvilla Guds folk. Han är mycket klok och listig och använder sig av många knep, som varken du eller jag ha någon aning om. Du måste hålla dina ögon riktade på Jesus. Och tvivla inte på, att Gud har börjat ett verk, som Han är i stånd till och villig att fullfölja. Gud har många läxor i ödmjukhet och tålamod att lära oss genom att hålla tilbaka gåvor och välsignelser, som vi tycka borde ligga nära till hands för oss. Ju innerligare vi söka gåvor från Gud och ju mera vi offra för att erhålla dem, desto mera värdesätta vi dem, när vi fått dem.»

Dessa brev utövade ett stort inflytande på mitt sinne. Jag förstod, att det fanns en brist i min livserfarenhet, men visste, att Gud var villig att fylla den och tillfredsställa alla mina behov.

När jag ser tillbaka på dessa bönedagar och detta allvarliga sökande inför Herren, förstår jag, att den helige Ande lärde mig stora sanningar undan för undan. Men jag hade inte fått någon undervisning tidigare om tungotalet som ett speciellt bevis för andedopet i de kretsar, där jag hittills varit.

Måndagen den 12 november: »Hela dagen med Gud, lör-

dag och långt fram på natten till kl. 2. Och det var som om Jesus själv var tillstädes i det lilla rummet tillsammans med mig. Det var Han också, och jag hade gemenskap med Honom ansikte mot ansikte. I går hörde jag biskop Burt predika i metodistkyrkan. Biskopens ämne var: 'Tillkomme ditt rike!' Jag blev uppmanad att bedja. Jag hade tidigare talat där, och vännerna voro glada att få se mig och hälsa på mig igen. Jag åt middag tillsammans med biskopen hos mr. Cornell. Han gav mig ett utkast till en appell till församlingarna, som skulle införas i tidningarna angående kollekten i december (norgedagen). Vi voro ense om, att jag skulle stanna här, tills vi fingo se resultaten och sedan resa hem vid jultiden, om Gud ville det så. Jag predikade på kvällen i den norska församlingen i New York. Flera kristna beslöto sig för att nedlägga allt för Kristus, och tre oomvända (två män och en kvinna) gåvo sina hjärtan åt Gud. Dagligen fortsätta samtalen och de intressanta episoderna på gator och gränder.»

Den 13 november: »Fick de bästa nyheter hemifrån. Min kära hustru skriver, att arbetet hemma har börjat att blossa upp, och att Gud giver en nådens väckelse som aldrig förr.»

Den 14 november: »Jag upplevde en härlig kväll, alldeles ensam, med Jesus i går. O, hur härlig denna gudomliga gemenskap är!»

Den 15 november: »Äntligen mottog jag dopet i den helige Ande och eld åtföljt av tungotal, alldeles som lärjungarna fingo det på pingstdagen i Jerusalem! O, vilken härlig och underbar upplevelse! Dyrbare Frälsare, huru skall jag kunna tacka dig för all din omsorg och barmhärtighet? Välsignat vare ditt härliga namn! Amen.»

XII.

Döpt i den helige Ande enligt Apostlagärningarna 2: 4.

En skildring av erfarenheten den 15 november sändes hem till Norge, dagen efter det elden fallit, för att bli införd i Byposten och andra tidningar. Man hade ju tagit in skildringen av min första upplevelse den 7 oktober, och nu kände jag, att mina vänner borde få veta utgången av det hela.

Jag talade som sagt ej i tungor den 7 oktober. Jag hade aldrig sett någon ta emot den helige Andes dop. Denna mäktiga erfarenhet, som söktes och mottogs av alla i den första kristna församlingen (Apg. 19: 2; 1 Kor. 12: 13), tycktes vara alldeles okänd i de kristna församlingarna i våra dagar, om jag undantager en del personer, som jag har läst och hört talas om, men ganska få av dessa talade i tungor eller skrev något om dem.

I Apostlagärningarna finna vi, som förut omtalats, tungotalet i samband med tre mäktiga andeutgjutelser. Vid två andra tillfällen, nämligen i Samarien och vid Pauli andedop, förstå vi, att det ej heller där gjordes ett undantag från den allmänna regeln. Men jag hade adrig sett elden falla, och kände mycket litet till tungotalet, innan nyheterna om Guds mäktiga verk i Los Angeles nådde mig. Hade jag mottagit tillräcklig undervisning om denna mäktiga sanning tidigare, då hade jag — som broder Cook skrev i sitt brev

— kunnat »kämpa mig igenom med Herren» till dess tungotalet kommit, allaredan den 7 oktober.

Huru märkligt, att allt detta skulle vara så främmande för oss! Vilket stort ansvar vilar inte på de kyrkor och församlingar, som lagt denna stora och betydelsefulla välsignelse åsido i ljumhet och otro!

Herren visade mig likväl under denna brist i min erfarenhet, att det är möjligt att få mottaga kraftiga meddelelser av Anden utan att tala i tungor, men att om vi ta emot ett fullt pingstdop, såsom lärjungarna »i begynnelsen», då åtföljes detta av tungotal, profetiskt tal (Apg. 19: 6) och lovprisning (Apg. 10: 46). Men i synnerhet skall tungotalet göra sig gällande, ty detta skulle vara det speciella tecknet i den nya nådeshushållningen (Mark. 16: 17). Alla de andra tecknen — som uppräknas där — hade uppenbarats bland de troende före pingstdagen.

Jag skrev därför i min berättelse till tidningarna:

»Det synes mig, som om — då jag talade i tungor — det skedde i samband med en kraft, som vida övergick allt det jag tidigare hade upplevat, och att upplevelsen den 7 oktober var en härlig inledning till dopet i den helige Ande och eld, vilket jag mottog den 15 november 1906. Det är möjligt, att jag gjorde ett misstag den 7 oktober och hindrade Andens verk genom att vänta hjälp från andra. Jag måste i varje fall vänta en hel månad, innan Anden kom över mig som på pingstdagen, så att jag fick tala i tungor och högljutt prisa Gud i den helige Andes kraft. Men denna gång var det ingenting som hindrade den gudomliga Andens verkningar. Och resultatet därav blev, att samma utvärtes tecken på Andens närvaro blev sett och hört på samma sätt som på pingstdagen i Jerusalem. Jag lärde mig också, att den förändring, som åstadkommes i vårt liv av den helige Ande, när vi bli Guds barn (pånyttfödda), är en helt annan erfarenhet än andedopet, ty i andedopet fyller Jesus oss och

doppar ned oss så att säga i Andens eget väsen (1 Tess. 5: 23—24; 1 Kor. 3: 16—17).»

Min skildring av andedopet var följande:

»Många komma att bli förvånade och ställa sig tvivlande inför det, jag nu skriver, men andra komma att glädja sig, det är jag övertygad om, och många komma också att söka denna välsignelse.

Jag väntade omkring en vecka efter min upplevelse den 7 oktober, och bidade ständigt efter att tungotalet skulle komma, men intet skedde. Då skrev jag på nytt till Los Angeles för att om möjligt av dem få veta orsaken till att tungotalet inte kom. De bådo mig endast att förbliva inför Herren i bön, så skulle Han själv leda mig. En dag tillbringade jag tolv timmar inför Herrens ansikte för att söka utröna Hans mening om saken. O, hur härligt det var här i stillheten allena med Herren!

Många ting lärde Herren mig då, och Han kastade nytt ljus över min ande. Huru dyrbara blevo ej Hans ord! Det var dagar och stunder, som aldrig kunna glömmas. Om och om igen frestade fienden mig med den tanken, att tungotalet inte var för mig. En gång var djävulen så nära mig, att jag skakade mina knytnävar mot honom i Herrens namn, fastän jag inte såg honom. Orsaken till att det dröjde så länge var utan tvivel den, att jag tvivlade på att *jag* skulle kunna få uppleva tungotalet. Och den tanken, att något så egendomligt skulle inträffa, som att jag plötsligt skulle tala i främmande tungor, hindrade Andens verk i mig. Så snart jag märkte en särskild rörelse i mina käkar och i min tunga, stärktes min tro undan för undan, och jag började kunna tro, att tungotalet även skulle kunna givas mig, och att det också var mitt privilegium. Jag hade endast att bida Herrens tid, när Hans fulla kraft skulle intaga mig.

Men Herren ville inte, att detta skulle äga rum i en avkrok. På onsdagskvällen berättade jag för några troende vänner,

som sutto vid min sida vid middagsbordet, att jag sökte denna välsignelse och säkert skulle få den. Ögonblickligen for en märklig känsla genom hela min kropp. Sedan fick jag höra, att en läkarfru hade kommit från Los Angeles. Hon hade fått uppleva andedopet och tungotalet. Jag talade med henne och bad henne lägga sina händer på mig och bedja för mig. Ögonblickligen kände jag samma rörelse i talorganen, men denna gång starkare än förut. Hon hänvisade mig till en av sina väninnor, som ledde möten i New York. Denna hade nyligen mottagit andedopet i Kanada enligt Apg. 2: 4.

Jag gick till detta möte, och om jag hade varit som förut, hade jag säkerligen inte stannat där, utan genast gått hem igen. Men du kan vara säker på att när Guds kraft faller över en människa, följer hon inte längre de gamla reglerna och traditionerna så noga. Här förekom en rörelse och ett liv, som inte skulle ha passat in i en högmässa i en katedral, men det skulle ej ha skadat katedralen, ej heller gudstjänstbesökarna där, om detta ljus och liv hade funnit vägen in till dem. Nästa morgon gick jag dit igen, och vi hade ett underbart bönemöte. Jag övervar också kvällsmötet.

När jag nu tänker närmare på saken, finner jag det egendomligt, att Herren skulle behöva föra mig till ett sådant okänt ställe, för att giva mig den största välsignelse, som jag någonsin mottagit i mitt liv.

Det kan vara nyttigt för en del att lägga märke till, att jag måste sluta att bedja om tungotalet. Ty Anden sade till mig, att det gällde framför allt att helt komma i besittning av fullheten, och då skulle tungotalet komma av sig självt. Så nu ropade hela min varelse efter att få uppleva det fulla pingstdopet, så som de kristna i den första församlingen fingo uppleva det. D. v. s. ett andedop, som åtföljdes av tungotal, alldeles som det skedde i Apg. 2: 4; 10: 46 och 19: 6. Nu var jag förberedd för detta yttre bevis på kraften och inte på minsta sätt ängslig, som många ha va-

rit, därför att de inte vetat, vad det var, och därför stått emot den helige Andes kraft.

Det var inte många människor med på kvällsmötet, men Guds kraft var mäktigt nära. Jag bad mötets ledare strax före midnatt att lägga sina händer på mig och bedja för mig. Ögonblickligen började Guds kraft att verka i min kropp såväl som i min ande. Jag var liksom Daniel alldeles hjälplös under den gudomliga beröringen (Dan. 10: 8), och måste stödja mig vid ett bord på plattformen, där jag satt, men gled slutligen ned på golvet. Åter började mina talorgan komma i verksamhet, men inga ljud hördes. Jag bad en broder (en norrman), som ofta hört mig predika i Kristiania, samt läkarfrun att bedja för mig ännu en gång.

— Försök att tala, sade norrmannen.

Men jag svarade, att om Herren ville tala genom ett mänskligt väsen, då skulle Han själv driva mig därtill genom sin Ande! 'Det fick ej vara någon humbug med i denna sak!'

Under det jag bad, sågo de närvarande en eldkrona över mitt huvud och en kluven eldtunga ovanför kronan. (Se Apg. 2: 3—4). Det var många, som sågo detta övernaturliga, starka, röda sken.[1]) Jag såg det naturligtvis inte själv, men i samma ögonblick fylldes hela mitt väsen med ljus och en obeskrivlig kraft; och jag började tala ett främmande språk med all makt.

En lång tid låg jag på rygg på golvet och talade. Därefter lade jag mig på mina knän med slutna ögon. Detta höll på någon tid. Slutligen satte jag mig på en stol och hela tiden talade jag 'i olika slags tungor' (1 Kor. 12: 19), med korta mellanrum. Under det jag talade ett av dessa språk,

[1]) Under mitt besök i Amerika 1928 träffade jag samman med pastor Brown och miss Williams, vilka hade varit närvarande, då jag blev andedöpt. Jag frågade dem, om de verkligen hade sett eld över mitt huvud vid tillfället. Ja, en hel del av de närvarande hade gjort det. Och dessa bekräftade ytterligare det, som jag meddelar härovan. Förf. anm.

kände jag en märkbar förändring av stämbanden. Jag är förvissad om att jag talade sju eller åtta olika språk. Det framkom mycket tydligt. Tungans olika rörelser och röstens olikartade ljud, den omväxlande accenten läto mig förstå, vad som skilde dessa språk från varandra. (Nu medan jag skriver detta, verkar Anden så kraftigt på mina stämband, att jag måste sjunga).

Det vackraste i alltsammans var sången. Då nådde inspirationen sin höjdpunkt. Jag bröt fram i ett underbart barytonsolo. Jag hade aldrig förr hört melodien och kände ej heller till orden, men det var ett övermåttan vackert språk. Det gick så lätt och ledigt att uttala orden. De som voro närvarande och hörde det sade, att min stämma var helt förvandlad. Jag skall aldrig glömma, hur vacker och klar sången hördes. Det lät, som om rytmen i verserna och kören varit så fullkomlig som möjligt. Sedan dess har jag sjungit sånger i Anden vid flera tillfällen, och i dag har Anden oavbrutit sjungit genom mig på ett främmande språk. Jag har återgivit dikt efter dikt, som blivit mig omedelbart givna av Anden.

Efteråt bad jag Herren att ge mig uttydningen på det, jag talat. Det hela varade till kl. 4 på morgonen. Nio personer stannade kvar till kl. 3, och de kunna bekräfta sanningen av varje ord, jag skrivit. En del andra vänner stannade till kl. 4.

En gång kom en stor nöd över mig, det gällde inte mig själv, utan andra. Min stämma steg kraftigare och kraftigare. Jag reste mig upp och talade med en brinnande nitälskan, tills segern var vunnen. Det var säkerligen ett allvarligt budskap, Anden gav mig i detta ögonblick. Ibland steg rösten så högt under den mäktiga kraft, som uppenbarades när jag talade i tungor, att tusenden säkerligen kunde ha hört mig, om de varit närvarande.

Sedan kom bönens Ande över mig. Och då blev Norge och mina kära och mina vänner lagda så oerhört tungt på

mig, att jag måste ropa högt under trycket. Hela Skandinavien, hela Europa, New York och Amerika lades på mitt hjärta på samma sätt. Aldrig har jag kunnat bedja på ett sådant sätt förut. Det var Anden själv som bad genom mig 'med outsägliga suckar' (Rom. 8: 26—27).

Då och då brast jag ut i tacksägelse till Gud för Hans underbara nåd mot mig. Jag låg på golvet, jublade och prisade min Frälsare för Hans kärlek. Ibland tycktes det, som om förlåten var så tunn mellan mig och himlen, att jag nästan kunde vänta att få se himlen öppen över mig; halleluja — ära vare Gud! Tänk, att jag, så ovärdig som jag är, fick uppleva något sådant! Vid denna tidpunkt, med undantag av de ögonblick då jag frambar de allvarliga budskapen, var mitt sinne fyllt av frid och vila. Det gick sådana väldiga vågor av Guds kärlek över mig, att jag grät och sjöng i Anden.

Ibland kändes det, som om jag vore stark nog att kunna kasta berg i havet. Nu förstår jag hemligheten till Simsons och Davids styrka. Vid fyratiden på morgonen gick jag till vila och sov sött som ett litet barn.

Jag har allaredan berättat om denna härliga nådens upplevelse för flera vänner. Jag vilade mig något i eftermiddags och tog sedan den gymnastik, som jag i allmänhet brukar ta varje morgon (enligt Müllers system). Jag är lycklig och fröjdar mig i Herren som aldrig tillförne.

Orsaken till att jag ingått så noga på detaljerna i denna skildring, är den, att jag förstår, att många olika frågor och problem komma att uppstå i mångas hjärtan angående denna sanning, men, kära vänner: läs edra biblar! Hundraårig otro och de människors bibeltolkningar, vilka inte äro ledda av Guds ord och Ande, kunna inte längre tjäna som auktoritet i denna sak. .

Om *jag* kunde få erfara en så härlig välsignelse, då kan vem som helst med frimodighet tränga sig fram och bedja Herren visa dem sin vilja. Träng dig fram och låt din själ

bli fylld med denna pingstkraft, om du är en kristen. Då skall du bli översvämmad av den gudomliga kärleken. Ingen — förutom verkliga kristna — kan mottaga Faderns löfte (Luk. 24: 49). Du behöver denna fullhet av kärleken, ty dopet i den helige Ande och eld är ett gudomligt dop i kärlek, som hjälper dig att älska dina fiender och välsigna dem, som förbanna dig.

Träng dig fram, träng dig fram nu! Dröj ej ett ögonblick längre! Tag emot rikedomarna i det arv, som Jesus har berett för dig!

Om du inte är frälst, så skynda dig! O, skynda dig! Håll dig inte borta från Herren längre! Allt detta väntar dig, men du måste gå den rätta vägen. Fly synden och tag emot Jesus som din Frälsare i tro. Sök inte att avlägsna synden i egen kraft! När du kommer i förbindelse med Kristus, då är det Han, som verkar i dig både vilja och gärning — det som du själv inte är i stånd till att uträtta.

Du skall få ett nytt hjärta. Du skall bli född in i Guds rike genom den helige Andes kraft, och då står vägen öppen för dig till att tränga fram och genom trons bön ta emot den rening och fullhet i ditt andliga liv, som Jesus skänker. Skynda dig! Tiden härefter är kort!

Jesus kommer snart! Halleluja!»

— — —

Det var denna skildring av mitt andedop, då elden hade fallit med tungorna som tecken, som jag sände hem till Norge.

Men det märkliga är, att denna artikel på ett eller annat sätt blev förlagd därhemma, ty den kom inte in i Byposten. Det var heller inte fritt, att min hustru kände sig litet ängslig över denna min nya erfarenhet, och tänkte: När han nu så snart kommer hem, kan han ju själv förklara det hela för vännerna. Av de brev, jag fick från henne, fann jag, att också hon hade kommit in i andliga brytningar. Men det värsta för ögonblicket var, att jag fick in så litet medel för

Håkonsborgen och därmed också föga och ibland rakt ingenting till familjens underhåll. De två sista månaderna fick min hustru visst knappast något till sitt underhåll. Hon var inspirerad och hänförd av allianstanken, som framhölls så kraftigt i d:r Adna Simpsons tidning, vilken jag regelbundet sände henne, och själv var jag också till en början starkt gripen av denna tanke.

Jag deltog i flera möten efter mitt andedop och blev vittne till många märkliga ting. Jag höll inte tillbaka min nya erfarenhet, utan berättade överallt om andedopet och om tungotalet, som åtföljde det. Jag omtalade även för biskop Burt och pastor Trelstad min upplevelse.

»Jag har dessemellan också verkat på gatorna. En söndag tillbringade jag i Beecham Hills metodistkyrka. Hela dagen var en s. k. 'helgelsedag'. — Nästan hela eftermiddagen stod jag under den helige Andes mäktiga tryck, och det var så kraftigt, att jag knappast kunde gå upprätt. Jag var som en berusad man. Under lördagen och söndagen såg jag, hur fröken Williams kom i hänryckning. Det är första gången, som jag sett en människa vara hänryckt i Anden. Jag beder nu om uttydningens och helbrägdagörelsens gåvor. Ära vare Gud för Hans kärlek och nåd!»

Detta visar, att man ej behöver bli hänryckt eller komma i extas för att bli döpt i den helige Ande och tala i tungor.

Följande skrivelse från Los Angeles efter mitt andedop kan vara av intresse:

»312 Assuza str., Los Angeles.

Vi fingo Edra sista brev och gladde oss outsägligt över att läsa dem, i synnerhet det sista. Jag kände Guds kraft, då jag läste det och skrev av det för att ta in det i vår tid tidning. Jag tog med det till mötet och läste det för de heliga. Guds kraft föll på dem, under det jag läste; en tog emot sitt pingstdop och började tala i tungor. Det var broder G. G. Cashwell, en helgelsepredikant, som hade kommit hit hela den långa vägen från Dunn, N. C., för att bli ande-

döpt. Han hade väntat på Gud i några dagar, och då han var med på mötet denna eftermiddag, föll elden på honom, under det brevet lästes, och han fick uppleva ett verkligt pingstdop. En broder tolkade de första orden, han talade på det främmande språket, till: 'Jag älskar Gud av hela min själ'. Vi bedja, att Gud mäktigt skall få använda Eder, ty Ni är ett utvalt redskap till att frambära detta evangelium. Amen. Vi glädja oss över de tidningar, vi fått mottaga. En broder, som söker Andens dop, och som kan Edert språk, fröjdar sig över att läsa Eder tidning. Vi blevo också uppbyggda av att läsa Eder skrivelse i den Kristliga Alliansens tidning. Herren skall också mäktigt använda Eder som skribent. Ni kan ju skriva på två språk, som äro Edra egna, och den helige Ande kan predika på alla språk genom Eder och skriva vilket som helst språk, Han önskar. Vi glädja oss också över att veta, att den helige Ande har sjungit genom Eder. Han sjunger genom många här och talar många språk. En del komma flera tusen mil (engelska) härifrån och söka sitt pingstdop. Många längta därefter, men de kunna ej komma hit. Vi önska få höra från Eder ofta. Vi önska få upprätthålla förbindelsen med Eder och vara ett med Eder i bön och i den helige Ande. Må Herren få bevara Eder ödmjuk och under blodet, så att Han kan förhärliga sitt namn och meddela Eder under och tecken, vilka kunna utföras i Hans namn genom Eder, så att många därigenom må söka frälsning och dopet i den helige Ande och helbrägdagörelse genom Eder.

Eder i Kristus,

Clara C. Lum, redaktör.»

Den 21 november: »I dag reste biskop Burt hem till Rom med Baltic. Jag var ombord och tog farväl. I går åto vi en måltid tillsammans. Han sade då inte något om tungotalet, men i sitt samtal bad han mig, att jag inte skulle uppehålla mig vid den välsignelse, jag hade mottagit, utan

sätta i gång med mitt arbete och inhösta resultaten på det evangeliska arbetsfältet. Jag svarade, att jag naturligtvis inte kunde tänka mig att vila på välsignelsen, ty det ansåg jag skulle vara detsamma som att bygga på verkningarna i stället för på orsaken.

Han var så älskvärdig, den gode, käre mannen. Må Gud välsigna honom! Jag var likväl skarpögd nog att upptäcka (jag tror, att Herren givit mig förmågan att bedöma andar), att han och pastor Trelstad, som också träffade mig i metodisternas bokhandel i går, inte vore så litet upprörda med hänsyn till min erfarenhet av tungotalet. Och jag undrar, om de inte trodde, att det var bäst att få mig i väg hem till Norge så snart som möjligt. Kanhända tänkte de, att jag hade kommit under ett eller annat olämpligt inflytande. Biskopen menade, att det var bäst, att jag tog lördagsbåten allaredan denna vecka. Det må vara med det som det vill. Jag måste låta mig ledas av den helige Ande. Jag är lycklig och tillfreds med Hans underbara vilja och inflytande. Och vilka resultat, som än komma att följa genom att jag är lydig Honom, så tar jag emot dem i Hans kraft och i min välsignade Återlösares namn.»

»På ett möte, som jag övervar i måndags kväll, smög det sig in en främmande ande, under det någon vittnade. Det var en ande helt motsatt den, som Gud givit mig. Jag kan inte vara ett med det köttsliga oväsen, som en del göra; de vilja hoppa, som om de befunno sig på en lekplats. Jag lämnade mötet tillsammans med min syster, som genom ett märkligt sammanträffande också var närvarande den kvällen. Jag fröjdar mig och kan ropa mitt halleluja tillsammans med de glada själarna i Sion, men vilda skrik äro något helt annat. Likväl fördömer jag ingen, men man behöver inte arbeta sida vid sida med dem, som tillåta köttet råda i stället för Anden, såvida jag inte kan lyfta dem till ett högre plan eller tillföra deras hjärtan större ljus genom den helige Ande. Då jag kom hem och bad och lade mitt

huvud på kudden, strömmade en outsäglig frid in över min själ. Gud skall bevara mig genom sin nåd.»

Den 25 november: »Sista veckan var märklig på flera sätt. På onsdagskvällen mötte jag herr och fru Mead, vilka voro missionärer från Los Angeles. De voro på återresa till Afrika. Jag hade väntat på dem en tid, och de gåvo mig en klar uppfattning av väckelsen i Los Angeles. Torsdag kväll voro vi i missionshallen i Fjortonde gatan 250 och därefter på missionsmöte vid Fyrtionde gatan mellan Åttonde och Nionde Avenyn. Här mottogo sex personer ett fullt pingstdop med tungotal. På fredagskvällen blevo vi bjudna hem till en person, som gav sig ut för att söka denna välsignelse, men vi funno snart, att han och hans vän endast sökte ordstrid. Resultatet blev, att jag skrev en broschyr över ämnet, vilken broder Mead bad mig sända till Los Angeles för att tryckas där.»

På så sätt började den långa kamp, vilken jag blivit ledd att kämpa under alla dessa år mot väckelsens motståndare i samband med mitt evangeliska arbete. Det sades, att jag var den förste i New York, som tog emot pingstvälsignelsen med tungotalet som tecken. Gud allena vet det. För inte så länge sedan fick jag höra av broder Oscar Halvorsen, att han ungefär samtidigt sökte samma välsignelse efter läsningen av pingstvännernas tidning i Los Angeles. Men vi kände inte något till varandra den gången. Det var ett verkligt under, att min stackars ovärdiga själ blev delaktiggjord av denna underbara välsignelse på detta märkliga sätt.

Jag skrev också följande i dagboken den 25: »Många söka nu andedopet! Under nattens lopp blev jag väckt och måste bedja för min hustru och min familj, och min själ gick till Gud med bön om Hans hjälp i vart och ett avseende. Men jag hade inte bett länge, förrän jag hörde en röst inom mig säga:

— *Psalm 20; 121: 3.*

Jag stod upp och läste först Ps. 121: 3 och därefter Ps. 20. Nu vet jag, att det var Guds budskap till mig. Tjugonde psalmen var den, som Bymissionen särskilt valt som sin. Versen ur etthundratjugoförsta psalmen hade man sänt mig telegrafiskt på Bymissionens fyraårsdag. Den passade precis för mig.»

Den 29 november: »Tacksägelsedagen i U. S. A. Sedan min sista anteckning i dagboken har Herren lärt mig flera stora lärdomar. Jag är precis som ett barn, vilket får börja att stava sig fram. Anden har nu lett mig till att skriva en broschyr: 'Tankar om pingsten och om tungomålsgåvan.' Detta studium har varit till nytta för mig. Vi ha haft märkliga möten vid Fyrtionde gatan. Någon har tagit emot det fulla pingstdopet med tungotal. I går kväll var det ett härligt möte. Gud är min eviga tillflykt och mitt hopp. Han hjälper mig i timliga avseenden också.»

I och med detta började pingstväckelsen i New York med alla de härliga mötena där. Redan den 21 november skrev jag: »Verkan av mitt andedop blev strax synlig. Flera av mina vänner menade, att jag stod under ett olämpligt inflytande och att ett ombyte i förhållandena skulle göra mig gott. Vetskapen om att jag hade talat i tungor förorsakade en hel del förfäran bland dessa i stället för att väcka deras tacksägelse. Biskop Burts förslag om att jag skulle resa hem med första båt till Norge störtade över ända alla mina planer på en norgedag med en fem-cents-kollekt. Men i grund och botten hade denna härliga utgjutelse av den helige Ande kullkastat åtskilligt mer än det, som vi komma att se av de senare skildringarna. Håkonsborgen var borta för alltid, men så hade den helige Ande kommit i stället.»

»Nu blevo mötena många, och ibland varade de så länge, att jag slutade upp med att räkna dem. Herren vet om det hela. Min första predikan höll jag för tjugusex år sedan, den 5 december 1880. Nu var jag litet över fyrtiofyra år

gammal. Ankaret var kapat, och jag kunde inte och ville inte heller för mitt livs skull vända tillbaka.»

Den 1 december 1906: »Ett utmärkt bra möte i går kväll. I går eftermiddag vittnade jag om min upplevelse i Gospel Tabernacle. Måtte Gud bli ärad genom det!»

Den 3 december: »Vi ha blivit angripna i tidningarna i dag, och jag har just skrivit ett svar. I 'New York American' hade man infört en vilseledande illustration, där man ritat av en del scener, som man påstod skulle ha ägt rum på våra möten, samt en artikel som visade klart, att varken författaren eller tecknaren hade det minsta begrepp om det, de skrevo eller tecknade.»

Min tid i New York närmade nu sitt slut. Det arbete, jag utfört på gatorna och på andra platser i den stora staden, måste jag då ge upp. Och de, som hade mest att säga till om (på den tiden), ansågo det klokast för mig att vända tillbaka hem. Men låt mig ännu omtala några få händelser från mitt arbete på gatorna:

Jag mötte en dag en svårare uppgift än vanligt.

— Är ni en kristen, min herre? frågade jag en bredaxlad, kraftig herre, antagligen en affärsman, omedelbart efter det jag talat med en annan.

— Vad menar ni? Vill ni veta, om jag är medlem av någon kyrka?

— Nej, visst inte. Men om ni har givit ert hjärta åt Gud?

— Hur så? Vad menar ni?

— Om ni har öppnat ert hjärta och liv för Kristus?

— Jag skall säga er, vad min religion är: Jag tror på att man skall behandla alla människor rättfärdigt.

— Det betyder alltså, att ni vill behandla dem på ett rätt sätt, förstår jag.

— Ja.

— Och — i kärlek.

— Alldeles riktigt, svarade han en smula ovilligt, under det han försvann för mig bland folkmassan och gick in i

en butik. Men vem vet, hur långt dessa ord kunna nå? Gud, fräls honom! — —

— Är ni en kristen, min herre? frågade jag en ung man, som kunde vara tjugusju år gammal. Han svarade mig med en motfråga:

— Är ni religiöst förryckt?

— Nej, min herre, svarade jag, det är jag inte. Ni kan väl inte säga, att en människa är förryckt, som har ett hjärta så fullt av Guds kärlek, att hon vill försöka att göra något gott för sina medmänniskor?

— Men det verkar dock ganska besynnerligt att ge en människa en sådan fråga mitt på gatan, eller hur?

— Jag vet det, men det är likväl mycket viktigt.

— Jag skall be att få säga er, tillade han, att var och en bör se till, att han sköter sig själv och sina egna saker.

— Ja, men det är min sak, min uppgift att rädda själar!

— Min själ blev frälst för länge sedan, svarade han kallt.

— Nåväl, svarade jag, då bör ni sätta värde på den fråga, jag ställer till er.

Vi höllo just på att skiljas vid ett gathörn, och jag upprepade mitt svar ännu en gång:

— Jag förstår då, att ni kommer att sätta värde på den fråga jag gav er, eller hur?

— Naturligtvis, svarade han, och så skildes vi åt.

Det är möjligt, att jag aldrig mer kommer att få se honom, men jag känner mig aldrig irriterad, när jag blir motsagd, ty Gud bevarar mig stilla och fyller mig med kärlek till dem, jag talar med. Måtte de alla bli frälsta!»

»Jag har fått nyheter från mitt hem i dag. Laura och Nils Bolt och många andra söka välsignelsen. Vår käre Frances har haft difteri, men är bättre nu. Jag får brev från människor här i landet, som ha blivit välsignade genom att läsa skildringen av mitt andedop, vilken jag sände till Los Angeles.»

Den 8 december: »Om allt går väl, så är detta min sista

dag i Amerika. I förrgår kväll var jag i Brooklyn och tog farväl av mina vänner där. I går kväll hade vi avskedsmöte vid Fyrtionde gatan.»

Huru märkligt, att avslutningen på min tid här i Amerika skulle äga rum i denna enkla lilla lokal bland dessa enkla vänner! Hur annorlunda var inte allt detta mot vad jag hade hoppats och tänkt — och dock, det var just detta som jag mest av allt fröjdade mig över. Detta stod bäst i harmoni med det nya livet och den Andens fullhet, jag hade fått erfara — ty Gud var där på ett härligt sätt. Vi kände Hans närvaro och tröst och ljus och kraft!

Jag har haft det ganska arbetssamt med att ordna för avresan med 'Campania' i morgon. Vännerna från Los Angeles, som äro på väg ut som missionärer, skola också resa samtidigt.

Huru mycket har jag ej lärt under dessa dagar! Pris ske Gud! Skrev en traktat färdig i går: Ett ord till kyrkomedlemmar.

Söndagen den 16 december: »Jag lämnade New York den 8 december. I dag höll jag möte ombord och fick de svenska vännerna, som voro med, till att vittna och leda sången. Och Gud gav oss ett stort och härligt möte.»

»Vid ankomsten till Hull i går fick jag tillåtelse att tala till emigranterna i stora väntsalen. Där voro flera hundra människor samlade, och Gud gav mig ett budskap, som blev välvilligt mottaget av denna brokiga skara av skandinaver. O, hur många eder och förbannelser, dryckenskap och kortspel har jag icke hört och fått bevittna under denna resa!

Nu ligger alltså New York och Amerika bakom mig och en värld full av händelser framför mig. Gud allena vet, vad som kommer att hända.»

XIII.

Hemma i kära gamla Norge igen.

Så långt det varit mig möjligt, hade jag hållit mina läsare av Byposten underrättade om händelsernas utveckling i Amerika och berättat, hur väckelsen trots allt motstånd vann terräng och vilka härliga resultat, denna mäktiga andeutgjutelse hade haft till följd. Själar hade blivit frälsta och helgade och fyllda med den helige Ande. Märkliga helbrägdagörelser och under hade man fått bevittna nästan varje dag, och väckelsen hade utbrett sig från stad till stad. Fastän djävulen gjorde sitt yttersta för att hindra verket, så var Gud i det. Därför utbredde det sig också vida kring. De angrepp och karikatyrteckningar, som förekommo i tidningarna, och de brutala försök, som gjordes för att stoppa väckelsen, visade sig blott vara ett medel till att väcka ännu mera intresse för detta Guds verk.

Och nu är jag åter i Norge. Vad skulle månne resultatet bli av min nya ståndpunkt, och hur skulle mina gamla vänner betrakta det hela?

Jag hade bestämt mig för att låta mig ledas av Anden i alla ting och under vad som än komme att hända.

I dagboken står det den 29 december följande: »En stor utgjutelse av Guds Ande äger rum. Tio ha nu tagit emot andedopet, och fem av oss sjunga i tungor, två ha haft syner och flera ha profeterat i Anden. Det är många, som söka. Halleluja!» Den 7 januari 1907 skrev jag följande: »Över tjugu ha nu tagit emot pingstdopet. Gud vare lov!

Tidningarna ha blivit intresserade. Några skriva emot det som sker, men andra äro mycket försiktiga och nöja sig med att beskriva, vad som händer på mötena. Skarorna strömma tillsammans på mötesplatserna, själar bli frälsta och Guds namn blir ärat.»

Det första numret av Byposten för år 1907 hade följande rubrik på sin ledande artikel:

»*Väckelsen har utbrutit i Kristiania.*»

Låt mig få göra ett utdrag ur denna artikel: »Denna väckelse har hitintills i första hand omfattat de kristna. Därmed menas ej den stora svärmen av namnkristna, utan de verkligt troende, sådana som en längre eller kortare tid varit vissa om att de äro Guds barn, men som under Andens fostrande nåd börjat söka ett rent hjärta med Andens vittnesbörd och den helige Andes dop. Detta är ju helt naturligt, ty skall en väckelse bli grundlig och varaktig, måste domen begynna på Guds hus (Hes. 9; 1 Petr. 4: 17). Så mycket formalism har trängt in både bland de statskyrliga och de frikyrkliga, och så många av dem ha blivit besmittade av rationalismens ande, att Herren finner det nödvändigt att tala allvarliga och kraftiga ord till Sions dotter i dessa dagar (Jes. 52: 1—2).

Hur skall världen kunna väckas, om Guds barn sova? Och om den skulle bli väckt, hur skulle den kunna finna glädje, ljus och omsorg, när den klappar på en slö och likgiltig kyrkas dörr? Ja, måtte Herren väcka sitt folk!»

Jag framhåller även förkunnelsens innehåll: (1) Väckelse och frälsning för syndare. (2) Uppgörelse måste komma till stånd mellan oeniga personer. (3) Guds barn måste upphöra med sitt slöa, egenkära liv och tro på en fullkomlig hjärterening i kraft av Jesu blod. (4) Andens vittnesbörd om detta nådeverk i själen. (5) Ett fullt pingstdop med tungotal som åtföljande tecken.

Artikeln är lång, och vi göra därför endast ett utdrag. Vi citera vidare:

»För oss är det helt naturligt nytt, att det talas i tungor, och vi förvånas inte alls över, att många stå frågande, i synnerhet inför de starka rop som ibland höras. Det gjorde också jag, då jag första gången läste berättelserna från Los Angeles. Men mitt tvivel är nu övervunnet. Dessa rop komma som en följd av andliga brytningar i själen. Att detta med tungotalet, som en präst sade, skulle kunna vara självsuggestion, är en absolut omöjlighet. Det måste ju då finnas ett magasinerat stoff till detsamma i hjärncellen, som vederbörande själva då och då kunna ta fram och använda, men när man ej har språket inlärt i hjärnan, så kan man helt naturligt ej ta fram det till användning, hur mycket man än suggererar sig; det måste då komma utifrån. Och det är just detta som sker. Vederbörande stå ej under sin egen kontroll, utan under den helige Andes kontroll.»

»Dagen efter min hemkomst från Amerika hade Bymissionen anordnat beklädnadsfest i Citypassagen för de behövande, och jag var närvarande. Annonsen i Morgenposten var avfattad så här: 'Onsdagen den 19: Hjälpföreningens beklädnadsfest. Tal av B. och b.' Stora B skulle vara jag och lilla b skulle vara Bolt (pastor Nils Bolt). Till denna fest kom också broder Erik Andersen Nordquelle. Han hade hört, vad Gud gjort mot mig i Amerika, och ämnet om det rena hjärtat var hans ständiga intresse.»

De annonser, som kommo in i Morgenposten omedelbart efter denna beklädnadsfest, voro följande: »Söndag den 23: Turnhallen kl. 10:30 f. m. och 4 e. m., tal av Barratt. Juldagen kl. 7 f. m., bön och vittnesbörd. Kl. 11 f. m., och 6 e. m., tal av Barratt. Mötena hållas i Citypassagen. Annandag jul kl. 11 f. m., möte i Citypassagen, tal av Barratt. Kl. 6 e. m., fest Möllergaten 20. Nyårsafton kl. 8 e. m., möte i Studentersamfunnet. Nyårsdagen kl. 4 e. m., möte i Studentersamfunnet.» I dagboken står det den 30 december: »Ännu är det inte mer än åtta dagar, sedan det första stora mötet hölls i Turnhallen (den 23 december 1906), och det har hänt

så mycket på den korta tiden, att vi blott kunna förbliva stilla och tacka Herren för Hans outsägliga nåd mot oss.

Alltifrån första mötet har en mäktig kraft vilat över hjärtana — den helige Andes kraft. Vi våga ej föreskriva Honom någon förordning för de möten, som hållas. Vi ha inget bestämt program, Anden själv får bestämma det. Ibland sjunga vi en unison sång, sedan blir det kanske tungotal eller ett profetiskt tal eller en andlig undervisning (1 Kor. 12: 3). Sång, vittnesbörd och bön ingripa ofta i vartannat. Ibland kan en mäktig stillhet lägga sig över mötet, då ingen öppnar sin mun men då Herrens röst talar kraftigt i stillheten. Denna kan avbrytas av en sång i tungor, eller av ett vittnesbörd eller av något annat; men man kan aldrig få något begrepp om ett sådant möte, förrän man själv varit närvarande.

Ofta ha mycket starka utbrott av Guds kraft uppenbarats, vilka ej kunna förklaras på ett naturligt sätt. I regel har det hittills varit de troende, som blivit föremål för detta, men när man fått erfara något liknande själv, förstår man det. Guds ord, framburet i Andens mäktiga kraft, träffar nämligen ett Guds barns hjärta och överbevisar honom eller henne om slöhet, partiskhet, världslighet, egenkärlek, köttslighet, stolthet, andliga makter från mörkrets rike, för vilka man givit efter. Och sedan följer det fullkomliga överlåtandet åt Guds vilja — en getsemanekamp.

Och en sådan kamp utkämpas inte utan starka rop, vad beträffar en del människor; några bli så överväldigade, att de falla till golvet och ropa på Herren. Några bli fullkomligt vanmäktiga under Andens arbete. De svimma inte. Det är ingen fara med det, men det slutar ofta med att de tala i tungor eller profetera i Anden, fyllda av en obeskrivlig lycka och seger. Halleluja! Men dylika upplevelser äro mera sällsynta, de flesta få det på ett helt annat sätt, mera stillsamt. Det finnes så många olika slags lynnen hos människor, och Guds Ande måste arbeta olika med dem alla.

Men en märklig förändring inträder med alla dem, som komma helt igenom.

De stillsammaste och tillbakadragnaste människor bli modiga som lejon, all människofruktan brännes upp, och de få uppleva en underbar seger över alla svårigheter. Det är något enastående och underbart att få se deras strålande ansikten och höra deras jublande utrop. Här följer liksom i Los Angeles och New York ett mäktigt, jublande halleluja med. Ibland skrattar och gråter man av glädje. Läs 126 psalmen!

Det är alldeles onödigt att göra mötena kända; vi omtala endast för folket, var de skola hållas. I går stod skaran så tätt i Studentersamfunnet, att det var svårt att kunna röra sig. Det finns naturligtvis mycken nyfikenhet också. Man hoppas få höra tungotal eller få se en eller annan uppenbarelse av Guds kraft. Men hundratals av Guds barn söka efter ett renat hjärta och efter Andens dop. Och många oomvända söka frälsning för sina själar.

Detta är blott begynnelsen. Denna kraft är till för allt Guds folk, inte för något visst samfund, utan för alla, som frukta Herren och som vilja helt underordna sig Honom. Och vi våga förutsäga, att denna andekraft kommer att gripa omkring sig överallt. Herren har begynt ett verk i de olika länderna, som skall tränga in i alla läger och bryta ned allt motstånd och förbereda nationerna för Kristi tillkommelse.

Vi möta motstånd allaredan.

Många förstå sig inte på denna förunderliga kraft. Några kalla det till och med för djävulens verk; men de böra taga sig till vara, så att de inte bli skyldiga till den oförlåtliga synden, samt minnas hur det gick för Ussa (2 Sam. 6: 3 o. f.), då han vidrörde Herrens ark.

Det är sant, att djävulen nu söker träda fram på samma sätt, som han gjorde genom gycklarna på Mose tid. Spiritisterna vilja gärna framhålla, att de ha denna samma kraft;

men det är lätt att märka skillnaden. Den andefyllda själen har allt sitt genom Jesu blod. Frälsarens namn får denne till att jubla av glädje och fröjd! Spiritisterna ha intet att göra med blodet. Djävulen har ännu aldrig gjort någon lycklig eller fyllt någon själ med seger över synden, med djup frid och glädje och verklig tillfredsställelse i Gud.

Vi ha också lagt märke till att ett par människor rest sig i församlingen för att protestera och införa ovidkommande lärobegrepp, men vi vilja ej uppta någon diskussion i våra möten. Det har aldrig gagnat Guds sak. Vi bedja, att kraften måtte komma över alla samfund — statskyrkliga, frikyrkliga och de fria. De behöva den allesammans, ty de hålla på att stelna till i former och försmäkta inför de rationalistiska elementen i brist på kraft.»

Lägg märke till, att detta skrevs i början av väckelsen!

Julfesten som anordnades av Bymissionen var, som man ser, bestämd att hållas annandag jul i lokalen Möllergaten 20, där på den tiden Det Norske Totalavholdsselskap hade sin festsal. Lokalen blev fylld till trängsel. Herren hade själv sörjt för annonseringen på ett speciellt sätt. Guds välsignelse strömmade ned över oss. Det var i sanning nytt vin, som fylldes i gamla läglar, vilka också blevo sprängda.

»En mor reste sig på plattformen, och under det hon pekade på sina två söner, som lågo slagna under Guds kraft, ropade hon högt och jublade. Den ene av dem reser numera omkring i Danmark och vittnar om Gud, och den andre är missionär i Kongo. En syster, som hade varit under Guds kraft, sade när hon reste sig med håret i oordning: 'Herre, det var alltså mina lockar och mitt krusade hår, som hindrade mig!' En syster, som vi senare träffade i Chicago, satt där och såg tämligen underlig ut, under det hon stammade fram de egendomligaste ljud. Två systrar sutto stilla och blickade upp mot himmelen och talade något, som varken de eller vi begrepo. En officer inom Frälsningsarmén ackompanjerade oavbrutet med högljudda rop:

'Halleluja — halleluja!' En ung man var i hänryckning till kl. 6 på morgonen. Hans mor och far, som stodo bredvid, voro förfärligt ängsliga för honom, då han blev så länge borta, men vi försäkrade hans mor om att ingen dog i detta tillstånd. Omkring fyrtio stannade kvar till kl. 6 för att se, vad Gud ville göra med honom .En annan ung man, som säkerligen var besatt av en ond ande, vilken inte gav honom någon ro, ropade och skrek om befrielse, så att vi måste bedja för honom. Allt blev uppenbarat i denna väldiga krafts närvaro.

Flera ledande metodistbröder voro närvarande, men ingen av dem tycktes taga anstöt. Guds Ande var så nära. Frälsningsofficeren gjorde en gång ett uppehåll, tog fram sin klocka ur västfickan, höll upp den för dem, som stodo honom närmast, och frågade efter tiden. (Han skulle nämligen resa med nattåget). Och då han hörde, att han hade en stund kvar, fortsatte han med sina halleluja-rop. Vid ett-tiden gick min hustru hem, men då hon vid tre-tiden ringde upp oss, svarade broder Åsen i telefonen och sade, att det gick härligt. Den natten blev också han andedöpt.»

»Bymissionens söndagsskola hade sin söndagsskolfest på samma plats, och när de sista barnen gingo hem och vi för rimlighetens skull borde sluta, strömmade vuxet folk in i salen, som t. ex. den nu hänsovne broder Grimstvedt och flera andra hänsovna metodistpredikanter. Det blev en av de märkligaste nätter vi hade upplevat. Medan vi gingo runt julgranen och sjöngo, föll Guds Ande på en broder, så att han började sjunga i tungor. Flera själar blevo frälsta, och Guds barn ropade högt om Andens kraft. En gång var kraften över mig så mäktigt, att jag kände som om jag likt David ville dansa av fröjd. Jag rörde mig mellan alla de lösa stolarna utan att stöta omkull någon av dem, och detta med slutna ögon. Alla förstodo, att det var Herren som drev mig.

Den gamle, gode vaktmästaren i Möllergaten 20 skola

vi alltid minnas med tacksamhet. Han lät oss hålla på och störde oss aldrig.

Så fortsatte det under hela jul- och nyårshelgen, och vi hade mäktiga möten på flera platser. Ingen gjorde oss någon förtret eller skrev om oss. Alla skolor hade ledigt, studenterna hade rest hem, och tidningsreferenterna togo det med ro under julhelgen, och vi hade lämnats i fred ... Men så kom stormen!

»Under ett möte i Citypassagen fick en äldre herre andedopet med tungotal, just som vi lade händerna på honom. En lärarinna hörde en av de unga kvinnorna sjunga två sånger i Anden, en på engelska och en på tyska. Uttalet var alldeles perfekt. En dam hörde en man tala på flera språk, som hon kände till. Medan en annan man låg på golvet och talade i tungor, lade vi händerna på honom och bådo, att Herren skulle giva honom sångens gåva. Ögonblickligen började han sjunga på ett främmande tungomål med en vacker barytonstämma till sin Frälsares pris. Sedan talade han i tungor, profeterade och sjöng i Anden gång på gång.

Möten höllos också på dagen från kl. 10 f. m., i Torvgaten 7. Vi måste nämligen sluta med middagsbönemötena i Citypassagen, ty det kom bud från alla kontoren där, att vi störde dem. Och så sade den käre, nyligen hänsovne predikant Bot Nyborg: 'Jag brukar tala i Nordquelles lokal, och jag är säker på, att han inte har något emot att ni hålla era möten där.'

»Och så vände strömmen sig dit. Denna lokal blev som en Adullams grotta. Vi läsa i 1 Sam. 22: 1—2, att alla som voro i nöd och trångmål, alla som ansattes av fordringsägare och alla missnöjda, slöto sig till David, och så blev han deras hövding. Där samlades vi nu om — Jesus. Folk av alla slag styrde sina steg till Torvgaten 7. Jag skriver i dagboken:

»Broder Erik Andersen (Nordquelle) är i full harmoni

med rörelsen; likaså söka många av de vänner, som bruka gå på Torvgaten 7, dopet i Ande och eld. På samma sätt går det till i första metodistförsamlingen och i Templet (Frälsningsarmén) och på andra platser. Detta kommer att bli allmänt, och de präster och predikanter, som stå emot, skola få se, att Herren kommer att bana sig en egen väg för sin sak mitt inför deras ögon, och de göra därför bäst i att ödmjuka sig och söka allt det, som Herren har i beredskap åt dem.»

Senare: »I Studentersamfunnet hade vi en märklig dag. Alldeles i början av förmiddagsmötet föll en broder på knä under Andens kraft och bad högt och blev till sist liggande rak lång på golvet. Rätt som det var utbrast han i höga rop till Herren, under det att vittnesbörden och sångerna pågingo. En broder långt nere i den stora församlingen reste sig och frågade, om vi inte kunde tala tröstens ord till honom, som låg där. Vi svarade, som saken var, att vi nog hade försökt att trösta honom men funnit, att han var frälst och renad i Jesu blod och nu sökte ett fullt andedop som på pingstdagen. Många kristna förstå sig ej på detta.

Det är nog gott och väl att ha medömkan med en sökande själ, men många av dem som ha det, borde själva krypa ned på sina knän och söka ett renat hjärta. Det måste också komma därhän med alla nyfikna själar på mötena, att de vända sina blickar bort från människorna och lära känna sin egen nöd samt låter Herren få sin väg med dem.

Mot slutet av nämnda förmiddagsmöte kom Andens fullhet över denne broder, då han satt på en bänk. Han talade i tungor med stor kraft och länge. En kvinna föll till golvet framför honom under Guds kraft, och han började inbjuda folk på engelska till att komma fram och söka frälsning. Han talade fyra olika språk den förmiddagen; till slut gick han upp på talarstolen och förmanade på norska folket till omvändelse. Och strax efter låg en hel mängd på sina knän runt omkring. Några sökte frälsning, några ett renat hjärta

och några andedopet. Ett litet under hade skett mitt i folkets åsyn. Alldeles som på pingstdagen.

Att det är Guds kraft och inte en människas, förstår man av den outsägliga lycka i Gud, som denna man erfor. Han hade varit predikant under många år, och många själar hade blivit frälsta under denna tid genom hans verksamhet, men en sådan kraft som den, han nu erfor, hade han aldrig tänkt sig möjligheten av att uppnå, berättade han. Jag frågade honom, om han kunde tala engelska. 'Nej', svarade han. Och på talarstolen sade han, att han alls inte kände till något av det, han hade talat, men Herren gav sitt erkännande till vittnesbördet genom att frälsa själar där på platsen; och det var naturligtvis ett ännu större under.

Härmed bli också med ens alla rationalismens påståenden om att under inte kunna ske vederlagda. Herren vill låta de visa komma på skam och uppenbara sin makt genom dem, som lita på Honom.»

»Många snälla Guds barn ha naturligtvis tidigare fått mottaga mäktiga smörjelser av den helige Ande. Och hade de vetat om möjligheten av att kunna få uppleva eldtungorna som åtföljande tecken, hade de säkerligen också sökt dessa. Det kommer en underbar fullhet av kraft och kärlek och seger in i ens ande och liv, när man får uppleva eldtungorna.»

»En kvinna, som vi hade bett med, fick sitt elddop, då hon gick på gatan. En broder talade i tungor på ett möte i andra metodistförsamlingen på nyårsdagen. Människor fylldes av förundran (Se Apg. 2; 7), och både stora och små föllo på knä inför Herren. Pastorn måste pålysa ett möte för de nyväckta nästföljande kväll.

Tungotalet har även blivit hört i Calmeyergatens Missionshus. Vi hoppas, att man också i dessa kretsar skall förstå, att det är Herren, som talar till dem. Ja, vi vilja tro det. De eldfyllda själarna tillhöra de mest skilda samfund och missioner, och de bära elden med sig överallt, vart de

komma. En blev ledd till att träda fram i Vår Frelsers kirke. Prästen gick emot honom och sade: 'Det är sant, vad du säger, men du stör oss.' Och så fördes han till sidan av prästen, som samtalade närmare med honom på tumanhand. Ett är visst, att ingen har biblisk rätt att hindra någon till att vittna om Herren eller att tala med tungor i en kyrklig församling. Läs vad Paulus säger om de i 1 Kor. 14: 39.

Flera predikanter söka nu sitt pingstdop.»

»Folk kommer nu in från landsorten och städerna för att höra och se det verk, Herren gör ibland oss. Det kommer bud om att det väckt uppmärksamhet över hela landet. En referent på en större tidning berättade för mig, att han hade fått telegram från Sverige med förfrågningar om saken, ty elden hade börjat sprida sig även där. En del elddöpta svenska vänner äro redan på väg till Sverige från Los Angeles, står det i tidningen 'The Apostolic Faith'.

Två kvällar ha mötena hållits i metodistkyrkan på Grünerlökken, och i Torvgaten 7 är det möte varje kväll.

Herren lyfte sitt ansikte över oss alla och välsigne Norges huvudstad, ja, hela landet med strömmar av nåd!»

Kom ihåg, att detta skrevs i januari 1907. När vi nu se oss om efter de många kära ansikten, som voro med i begynnelsen, äro de borta. Herren har hämtat dem hem. Man fylles av vemod, när man tänker därpå, men samtidigt av tacksamhet till Gud, som har visat oss, att det evangelium, vi förkunnat, har givit dessa vänner seger i både liv och död.

Snart skal vi mötes hos vår Frelser kjær
som hvite skyer imot himlen farer.
Tenk hvilken dag når vi hans åsyn ser
og synger höyt hans pris blant frelste skarer!

Den 11 januari 1907: »I dag hade vi ett möte i Citypassagen för kristliga arbetare i de olika samfunden. Ganska

många hade kommit tillsammans, däribland ledande män från Inremissionen, frikyrkosamfunden, de fria missionerna och Frälsningsarmén. Flera uttalade sig. Pastor Olsen preciserade mycket bestämt sin ståndpunkt, att tungotalet inte var för alla. Vår redogörelse blev densamma, som tidigare framställts i Byposten och annorstädes, att tungotalet ej var det väsentligaste, utan kärleken. Men att det synes framgå av skildringen i Apostlagärningarna, att tungotalet följde det fulla pingsdopet.

Pastor Ågren från Uppsala, metodistkyrkans mest kända predikant i Sverige, var närvarande tillsammans med fabriksägare Söderberg och dotter. De hade kommit hit för att få korrekta upplysningar om väckelsen, eftersom tidningarna i Sverige hade tagit upp många av de förvrängda skildringar, som stått att läsa i en del kristianiatidningar. Många inbjudningar ha inkommit från flera församlingar i Sverige om ett besök.»

»Tillslutningen till mötena är nu så stor, att vi knappast våga annonsera dem. Många själar söka Gud. Och det är skaror av Guds barn, som söka ett renat hjärta och Andens dop. Trängseln utanför de mindre lokalerna blev på kvällen så stor, att mötena i en av dem måste inställas tills vidare.

Utifrån landet komma meddelanden om, att elden faller — prisad vare Herren! Vi måste hålla oss riktigt nära Honom i bön, ty då kunna vi vara säkra på seger. Vi vilja ej uppta någon strid med våra motståndare med hänsyn till mötenas gång. Vi kräva endast en ärlig behandling, men få vi inte det, så tacka vi Herren ändå. Allt tjänar den till godo, som älskar Honom.»

Den 14 januari: »En bekant ungdomsledare, redaktör för en kristlig ungdomstidning, har kommit från Göteborg för att studera förhållandena och för att själv söka välsignelsen. Han berättar, att även tidningarna i Köpenhamn tagit upp väckelsen till behandling. Redaktörer för olika religiösa tidningar i Stockholm och Örebro ha intervjuat oss.

Pastor S. med fru från Göteborg äro också här med anledning av väckelsen. Han talade till stor uppmuntran för oss i går. Omkring trettio ha nu fått mottaga Andens dop med tungotal, och det finnas utan tvivel många, som vi ej veta om.»

»I Grönland 9 (Frälsningsarmén) har väckelsen brutit ut.

Härliga möten höllos också hos baptisterna i Tabernaklet sista veckan. Trängseln under mötena i går var övermåttan stor. I alla lokalerna var Guds Ande kraftigt närvarande, många själar blevo frälsta och andra sökte sitt pingstdop.»

»Nu strida de lärde om tungotalet. Psykiatrerna (sinnessjukläkarna) söka få folk att tro, att Guds kraft gör folk galna. Vi veta, att hemliga synder, laster och otro kunna göra det; men Guds kraft har aldrig gjort det. Världen tål inte, att Guds barn äro glada. På politiska och sociala sammankomster med klirrande toddyglas kan man vara vild av hänförelse, utan att någon anmärker därpå. Men Guds barns rena glädje slutar på dårhuset, menar man. Nej, min vän — den slutar i himmelen! Världsglädjen slutar ofta på dårhuset och alltid i evigt mörker.»

Senare: »Tidningarna, både de religiösa och de världsliga, ha haft bråttom. Stort motstånd har rest sig mot väckelsen. Men den går segerrikt fram, ty Gud är i den. De svenska, danska, finska, amerikanska, tyska och engelska tidningarna skriva om väckelsen, och nu tror jag, att mina böner den märkliga natten i New York börja bli besvarade. Denna väckelse skall sopa rent i hela Europa, ära vare Gud!

Huru många möten jag haft sedan jag kom hem, kan jag inte säga. Jag har två eller tre om dagen. Och mötena hålla på i fyra à fem timmar, och ibland gott och väl det. Väckelsen sprider sig över hela landet. Jag har naturligtvis mycken korrespondens att sköta utom allt det övriga arbetet, men Gud vet vilket arbete Han givit mig att utföra och på vilket sätt Han skall stödja och hjälpa mig. Nu kan det

ej bli tal om att slå till reträtt. Man kan inte komma bort från detta, och inte önskar jag att göra det heller. Gud är min glädje och styrka evinnerligen.»

Senare: »Det är märkligt, med vilken hastighet väckelsen breder ut sig över Norge. Gud har säkerligen berett väg för den. Den har satt fart som eld i torrt hö. I stället för att behöva uppsöka människorna, så komma de till oss. Skaror fylla de lokaler, vi använda för våra möten. De äro alltid för små och kunna inte rymma alla de hungriga själar, som komma. Man kommer från när och fjärran. En stor skara har blivit döpt i den helige Ande, och har sedan tagit elden med sig hem igen. Det är verkligen märkligt, att se, hur den helige Ande leder sitt eget verk. Man hade fått skriva flera böcker, om man skulle kunna skildra denna väckelses utveckling i detalj.»

Den 16 januari 1907: »Sistlidne söndag var det tre veckor, sedan det första mötet hölls i Turnhallen. Föga trodde vi den gången, att Guds ord skulle gripa kring sig med sådan väldig kraft och sådant omfång på så kort tid. Vi väntade att få se härliga ting, det är sant, men Herren gör alltid långt mer, än vi kunna tänka och begära.»

Falska rykten.

Man har spritt ut de förskräckligaste rykten bland folket om väckelsen genom kristianiatidningarna, och dessa ha blivit återgivna i utländska tidningar. Men detta har mången gång verkat så, att präster, predikanter och redaktörer ha känt det som sin plikt att komma hit för att med egna ögon se, om det förhåller sig så, som det blivit dem sagt. Det är ett mindre gynnsamt vittnesbörd om tidningsreferenternas ärliga framställning av förhållandena, när personer ha så ringa tillit till dem, att de måste resa från det ena landet till det andra för att vara säker på sin sak.

I detta fall är, som sagt, en del av våra norska journa-

lister skuld till förhållandet. Och därtill kommer sedan de fantasifulla skildringar, som de andra ländernas referenter lägga till de norska uppgifterna. Enligt en finsk tidning lära vi en lång tid ha drivit på med våra uppjagade väckelsemöten ända därhän, att resultaten gränsat till religiöst vanvett. Ja, flera svenska tidningar ha betecknat detta härliga verk, som Herren utför i dessa dagar i Kristiania, som 'religiöst vansinne'.

Men alla de, som något litet känna till det sätt, varpå världen betraktar ett märkligt verk av Guds Ande, förundra sig inte det minsta över dylika angrepp. Det är för dem blott ett bevis för huru stark den bomb var, som Herren lät falla med bland all rationalism, världslighet, stolthet, egensinne och synd och last, som råder här i Kristiania. Detta var just vad som måste komma.

Varje opartisk deltagare i våra möten vet, hur helt vi ha låtit Herren leda dessa möten genom sin Ande. Att det ibland kan uppträda män och kvinnor med ett köttsligt sinne, vilka tala utan den helige Andes ledning, är sant. Vi ha varit färdiga att avbryta dem gång på gång, men det enda som avhållit oss därifrån är vår opartiskhet och uppfattning att låta var och en få uttala sig; men så har det sedan också blivit desto lättare att bedöma vilka, som varit ledda av Anden och vilka som inte varit det.

Ej heller kunna vi rå för den oordning med skrål och skrik, som förekomit på gården utanför Torvgatan 7 bland de element, som brinna av hat mot Kristus och Hans verk och som de *tidningar,* vilka varit motståndare till väckelsen, trummat samman. För dessa uppträden få de själva bära hela ansvaret.

Lyckligtvis ha de skaror, som kommit till våra möten, över lag uppträtt ordentligt. Ibland har det varit packat med folk på gatan utanför lokalen, och där ha människor med öppen bibel samtalat om väckelsen och tungomålsgåvan.»

»Hade inte Turnhallen varit upptagen av gymnastikföreningen, så hade vi använt oss av den varje kväll. Många ha rått oss till att använda Calmeyergatens Missionshus, men ännu ha vi inte fått något erbjudande om det. Det visar sig nu tydligt och klart, att tanken på att få en ny, stor lokal här i Kristiania, som föranledde min resa till Amerika, var på sin plats. Men Herren ville inte att det skulle ske på det sätt, vi hade tänkt och hoppats. Vårt besök i olika församlingar här har också visat sig vara till välsignelse. Baptisternas Tabernakel, frimissionsvännernas lokal, Betlehem, metodistkyrkorna och verksamheten på Torvgaten 7 ha alla stått öppna för dessa möten. Dessutom har Bymissionens lokal i Citypassagen, Möllergaten 20, Studentersamfunnet och den stora Turnhallen var för sig varit ett centrum för andlig kraft och välsignelse. Inom Frälsningsarmén har också väckelsens eld börjat att härligt brinna. Vi få ständiga meddelanden därifrån om att själar bli frälsta och att Guds barn söka att bli andedöpta.»

»Ett välsignat bönemöte för kristliga arbetare från alla kyrkosamfund, d. s. v. sådana som äro ledare och arbetare inom de olika religiösa institutionerna, kommer att hållas varje måndag förmiddag i Citypassagen. Från kl. 10:30 f. m. hållas möten hela dagen i Torvgaten 7. Du kan komma och gå efter behag. Vi samlas där för att bedja, vittna och tacka Herren samt hämta uppbyggelse i gemenskap kring ordet.»

XIV.

Väckelsen utbreder sig.

Den sång, som jag skrev i Amerika både på norska och engelska, blev nu hjärtligt mottagen och sjungen överallt. Det är n:r 213 i vår norska sångbok Maranata:

Jag har nået Sions sollyse höye
och har lagt det dystre dalbunn igjen.
Her i Jesus jeg meg rett kan förnöye,
selv om Satan brummer hen.

KÖR:
Her fra tind til tind det ruller et »halleluja»
midt i solglans, midt i solglans.
Å, hvor praktfullt, hvilke syner det for alle er
som Guds kjærlighet attrår!

Lenge söktes Åndens fylde, men aldri
vant jeg opp på dette sollyse fjell.
Her jeg blir nå med min Jesus bestandig,
priser ham av hjertets vell.

Ofte sa jeg alt var lagt på hans alter;
å, hvor mildt min Frelser talte til meg!
Men jeg var dog mest en nidkjær forvalter —
inntil Jesus fikk mit »jeg».

Nå er hjertet fylt med ild fra det höye,
gledens sanger bruser fram som en flod.
Å, om alle for Guds ord vil seg böye —
renses i det dyre blod!

Denna sång ger just uttryck för vad de befriade själarna hade fått uppleva. De hade bott i en dyster dalbotten, de hade trälat under lagen, de menade väl, men voro för det mesta nitiska förvaltare, till dess Jesus fick ta hand om deras »jag». Då kom elden från det höga och fyllde hjärtetemplet, då fingo de uppleva, att det var kraft i kristendomen, en kraft som kunde lyfta dem över det vardagliga, det köttsliga sinnet och skänka en fullkomlig seger i anden. De blevo fyllda av en brinnande kärlek till både Gud och sin nästa.

Men inte alla förstodo detta. De fäste sig vid enskilda yttre företeelser och brister och framhöllo dem som ett bevis för hur dålig pingstväckelsen var. Men det är sant, vad pastor Lewi Pethrus säger: »Vill man gå in genom sin grannes stora och präktiga portaler, så kan det nog också hända, att man blir i tillfälle att samla några korgar fulla av den frukt, som fallit ned från hans träd. Men om man sedan går in i staden och visar fram denna fallfrukt som ett bevis för sin grannes dåliga fruktträd, så talar man inte sant, ty då ger man människorna en oriktig föreställning, om förhållandet. Ty alla som känna till det veta, att grannen har en fruktträdgård, som är full av ypperlig och förstklassig frukt. Så kan man också alltid peka på svagheter och felsteg i vilken väckelse som helst, men det är synd att framhålla detta som ett sant uttryck för själva väckelsen.»

En av de män, som angrep mig kraftigast i begynnelsen, var en av mina kolleger inom metodistkyrkan, men som nu för länge sedan är död. Han var en mycket vältalig man men förstod sig inte på denna väckelse. Han hade läst en artikel om väckelsen i en metodisttidning i Amerika, vilken

var fullständigt missvisande och oriktig, och dömde hela vår verksamhet utifrån denna artikel. Artikeln gällde särskilt väckelsen i Los Angeles, men tillämpades av min kollega på väckelsen här i Norge. Men det visade sig, att människor, vilkas ärlighet och sunda förnuft ingen har rätt att draga i tvivelsmål, framhöllo de kraftigaste bevis för att väckelsen i Los Angeles var ett verk av Gud. Och likaså visade det sig, att det verk som nu hade begynt i Norge också hade framsprungit ur den eviga källan.

Den 18 januari: »En kyrkoherde här i staden lär ha sagt till sina konfirmander, att även om de inte voro med i väckelsen, så borde de ej ställa sig som motståndare till den. En annan har enligt uppgift uttalat sig på ett samtalsmöte, att Herrens kraft var med i denna väckelse, och även om satan naturligtvis sökte göra sitt, så var det gripande att se de stora skaror, som sökte komma in på mötena och som begärligt längtade att få höra mer av livets evangelium.»

D:r Chr. A. Bugge — vilken mening han än må ha om tungotalet — yttrade följande i Örebladet: »Kan man emellertid få massorna till att möta upp på detta sätt och därtill behålla dem för en längre tid, då är därmed redan mycket vunnet. Ty de komma genom pastor Barratts möten under en hälsosam påverkan, och det betyder oerhört mycket.» —

»Det är uppmuntrande att lägga märke till, att en framstående luthersk teolog vill uttala så erkännande ord om en frikyrkopredikants arbete. Vi taga inte åt oss äran för det, utan betraktar det som ett tecken på att intoleransens och partiskhetens ande börjar vackla i flera kretsar.»

Den 29 januari: »Lokalerna voro i går fyllda till trängsel. Den stora Turnhallen kunde inte rymma de skaror, som strömmade till kvällsmötet. Flera hundra kommo ej in. Hela dagen var oförgätlig.»

»De präster och redaktörer, som komma hit från Sverige för att undersöka förhållandena kring väckelsen, ha bara

gott att säga om den, när de komma tillbaka till hemlandet. I går voro finska predikanter närvarande, vilka hade kommit hela den långa vägen för att få vara med. De prisa Herren för Hans stora makt. Tillresande ha också kommit ända från Trondhjem, Ålesund, Kristiansund och från landsorten och platser kring Kristiania. Jag frågade i dag en luthersk kyrkoherde, som kommit hit för att tacka Gud med oss: 'Hur länge ämnar Ni stanna här?' — 'Så länge jag kan', blev svaret. En mängd själar ha nu blivit frälsta på mötena, och Guds barn ropa högt efter Andens fullhet. Det berättas nu också om flera helbrägdagörelser genom tro. Mötena pågå hela dagen i Torvgaten 7. Och på kvällarna i veckan hållas möten där och i flera andra församlingslokaler och metodistkyrkor i staden. Herren har påbegynt ett verk, som skall komma att omfamna hela Skandinavien. De som kalla detta för 'den barrattska väckelsen' synda mot Guds Ande varje gång, de säga så, eftersom de därmed tillskriva människor den ära, som allena tillkommer den helige Ande. De fördelaktiga vittnesbörd om väckelsen som avgivits av utlänningar, vilka personligen varit med och sett den, måste kännas som en dom över den kritiserande, kalla, fördömande ande, som gripit en hel del människor här i landet.»

»Drammen upplever nu en besökelsetid av Guds Ande på ett särskilt sätt. Hundratals måste vända hem från mötena i brist på plats. I Fredrikshald har elden också blivit tänd, och Guds barn bedja litet varstans om att glöden måtte falla på hjärtealtaren överallt.»

I samma nummer av Byposten meddelas det, att »prästföreningen i Kristiania stimuleras av Guds verk här i staden till att söka Andens dop, meddelar Aftenposten. En präst som var närvarande vid deras sammankomst berättar, att det egentligen fanns föga motstånd mot väckelsen. Tungotalet var visserligen för många en stötesten, men man

ansåg dock, att det måste till mera kraft i deras verksamhet.»

Betecknande för den kraft, Anden här uppenbarar, är också det uttalande som Bymisjonærens redaktör (Inremissionens organ) avslutar en artikel med. Han skriver om väckelsen:

»Men enligt vår mening ha stadens präster, inremissionen och alla troende, som tillhöra vår kyrka, en stor uppgift här. I sanning, denna sak angår oss själva, ty den försiggår inte endast utanför våra fönster i den stad, där vi fått vår verksamhet anvisad av Gud, utan den har väckt ett intresse hos befolkningen på sistone som intet annat. Utlandet sänder korrespondenter hit, och predikanter från avlägsna landsdelar komma till Kristiania för att se och höra om dessa ting. Det är medlemmar från våra församlingar och föreningar, som det till stor del gäller, just dem som vi blivit satta till att vaka över. Borde vi då inte komma tillsammans och rådslå om huru detta kan omsättas till gagn för Guds rike även bland oss? Pastor Barratt skildrar i sin tidning ett gripande ögonblick, då en stor församling i New York av biskopar och präster, som hade hört om hans andedop, på stället knäföllo i endräktig bön till Herren, om att även de måtte få Andens fullhet. Månne inte också vi borde gå in för en sådan endräktig bön? Många bedja dagligen om dopet i den helige Ande i ensamheten i sin kammare, men det säges upprepade gånger i Apostlagärningarna, att de som blevo fyllda av Anden blevo det under endräktig bön. — Vi stå här inför liv, hysteriskt, oklart, svärmiskt, men ändå — liv! Vem skall råda bot för trons brister?»

Därtill svarade vi: »Det hysteriska, oklara och svärmiska följer med varje väckelse. Det följde också med de 'gammaldags goda lutherska väckelserna'. Saken är den, att när Guds kraft har slagit ned som en bomb i ett moras av synd och last och förspillda liv, ned i en skara av förtorkade, världsligt sinnade, styvsinta, egenkära, kritiserande, bakta-

lande namnkristna, då få vi inte bli så förskräckta, om det sprutar kring till alla kanter något av den smuts, som satan har belagt vår huvudstad med.»

Strax efter detta, i samma nummer av Byposten, står följande: »Väckelsen har nu utbrutit i Skövde i Sverige. Själar frälsas, Guds barn renas och fyllas med Guds Ande och tala i nya tungor.»

Den 9 februari 1907: »Vi hörde om en av predikanterna, som har varit här på besök från Sverige, att han hade blivit omvänd. Allt hade blivit så nytt och välsignat för honom och hans församling.»

»Vi ha för närvarande besök av bröderna Plum och Rasmussen från Köpenhamn, utgivare och redaktör för Kirkeklokken, vilken är väl känd. Likaså av pastor Mygind, en dansk statskyrkopräst.

Det kommer ständigt nya meddelanden från landsorten och olika städer om att väckelsen börjat. En kvinna berättade en dag, att 14 människor hade fått elddopet på den plats, där hon bodde. Någon hade fått det på gatan, någon om natten, och ytterligare någon hade fått det i spårvagnen. Anden faller ständigt över de väntande själarna.

Flera ha nu även kunnat uttyda det, som de talat i tungor på mötena, och det har haft en utomordentlig verkan. Pastor Mygind, som kan flera språk, har allaredan konstaterat tillfällen, då ett språk talats av personer, som inte kunnat det förut. En ledande officer inom Frälsningsarmén berättade för oss, att hon kände till ett fall, då en stilla, anspråkslös soldat inom armén hade bedit på ett främmande språk, som hon inte hade den minsta kännedom om.»

»D:r Ording lär ha ställt sig mycket välvillig och erkännsam i sitt föredrag om väckelsen. I Vår Frelsers kirke inbjöd pastor Kjeld Stub folket att stanna till eftermöte, berättas det, i synnerhet dem som sökte frälsning och Andens fullhet. Både i Grönland 9 (Frälsningsarmén) och andra kårer ha flera av soldaterna fått uppleva Andens dop. Dagmö-

tena i Torvgaten 7 äro besökta ända till trängseln, och broder Erik Nordquelle är både tidigt och sent med oss i arbetet. Flera gånger har man sett eldtungor över våra huvuden under mötena. Detta har också hänt i Drammen. Människor ha sett rum upplysta av ett övernaturligt sken, då pingstdopet kommit. De förklara detta på sitt sätt; vi notera det endast som faktum, under det att vi åter igen påpeka, att det största är dock hjärtats rening och det elddop, som Jesus har lovat åt alla de sina.»

»En sak synes nu vara bevisad: tungotalets allmännelighet. Äldre människor, barn, män, kvinnor, fattiga och bättre lottade, predikanter och kristna i de mest skilda levnadsförhållanden, sådana som ha varit kristna under lång tid och sådana som nyligen blivit frälsta, alla dessa få jämt och ständigt tungotalet tillsammans med sitt andedop. En kvinna kom i går kväll till mötet i lokalen vid Ankertorvet av ren nyfikenhet; hon blev frälst, renad och döpt i Guds Ande och begynte tala i nya tungor på samma möte. Plats eller sysselsättning ha ej heller någon betydelse, som vi redan påvisat. En kvinna fick till och med sitt elddop, under det hon skurade golvet, och samtidigt såg hon sin Frälsare.»

I Byposten börja nu berättelser om huru väckelsen utbreder sig mer och mer över världen. Under rubriken »Glimtar från Västern» meddelas om väckelsens framgång i Amerika. Regelbundna skrivelser från de nordiska länderna inflyta också i tidningen. I denna bok är det dock meningen, att vi i huvudsak skola hålla oss till det, som ägde rum i direkt samband med mitt eget arbete. Likväl måste jag då och då meddela något litet av vad som hände i utlandet och på andra platser i Norge.

Skillnaden mellan förr och nu.

I begynnelsen var allt detta med tungotal, profetia och helbrägdagörelser m. m. i samband med dopet i den helige Ande och eld så nytt, att tusentals människor stodo frå-

gande: »Månne detta är möjligt? Kunna de gamla undren och tecknen upprepa sig? Kunna vi verkligen vänta en väckelse lik den, som ägde rum bland de första kristna?» Och när detta skrives är det trettio år sedan pingstväckelsen kom. Folk börjar på att förstå alltsammans vida bättre än förr. På den tiden artade mötena sig ofta som ett enda stort eftermöte. Det blev ofta ej något tillfälle till att predika; tiden upptogs av sång, bön, fria vittnesbörd och bön för alla dem, som trängde sig fram och ville bli frälsta eller helbrägda eller andedöpta. Under tidens lopp har det dock visat sig, att alla dessa själar behövde en fast, klar och enkel förkunnelse av evangeliet för sin tillväxt och utveckling. Verket måste byggas upp genom Guds ord och bön. Men vi ha alltid sörjt för, så långt det låtit sig göras, att eftermöten hållits med inbjudan till själar att söka frälsning och ett djupare liv i Gud, så man kan säga, att även om mycket av den nyfikenhet, som i begynnelsen gjorde sig gällande, nu är borta, så lever väckelsen fortfarande kvar ibland oss. Det har varit en ständig väckelse under dessa trettio år.

Men låt oss återgå till dagboken!

Från Fredrikshald skriver pastor Severin Larsen den 6 februari 1907 om de underbara ting, som hände där. I Stockholm skriver »Dagens Nyheter», att man har intervjuat pastorerna Engström och Hurtig, vilka båda varit närvarande, då en välkänd fru, tillhörande metodistsamfundet, vid tre olika tillfällen talat till församlingen på språk, som varit både henne och de närvarande obekanta. Båda pastorerna kände henne mycket väl. Hon tillhörde metodistsamfundet, och de voro övertygade om, att här förelåg äkta tungotal. Under denna tid utbröt också väckelsen i Arvika, enligt »Arvika Nyheter», i ett baptistkapell. »Hundratals fingo stå utanför kapellet, ty det fanns ej tillräckligt med plats inne. Det var motstånd också på denna plats. Den första platsen i Sverige var, som sagt, Skövde, och det var den

unge mannen Jansson (Ek), som Herren använde som redskap där. Jag träffade honom i New York på Alliance House, där vi bodde bägge två. Morgenposten omtalar väckelsen i Skövde och jämför den med väckelsen i Kalifornien och Kristiania. Tidningen nämner även, att pastor Hugo, som var pastor i baptistförsamlingen i Skövde, där väckelsen började, var en gammal vän till Barratt, och att han hade den största respekt för Barratts intelligens och religiösa sans.»

Strax efter det elden fallit i Skövde, började den sprida sig utöver Sveriges land från plats till plats. I samma nummer av Byposten berättas det, »att mötena i Kristiania besöktes av så stora skaror, att vi aldrig förr varit med om något liknande.» Mötena höllos i Torvgaten 7 och i Turnhallen. Att människor kunde orka hålla ut att stå så sammanpackade i timtals under våra möten, är förvånansvärt. Hundratals måste vända om i brist på plats. »Över förmiddagsmötet i Turnhallen vilade en underbar, stilla kraft, men under de mera stormfyllda mötena lördag och söndag kväll talade också Herren lika kraftigt till folket. Många själar blevo frälsta, och en stor skara sökte hjärterening och Andens dop. Det är nästan omöjligt att komma ned på sina knän i en dylik trängsel, men hjärtana fingo ett möte inför Herrens tron. Vid tiotiden på söndagskvällen var det omöjligt att röra sig aldrig så litet i lokalen, men då började bönemötet litet varstans i lokalen, vid sidorna och emellan stolarna, ja, överallt, och de församlade blevo omslutna av ett eldhav av bön och sång.»

»Sambåndet», inremissionens organ på Vestlandet, intog en mycket sympatisk artikel om väckelsen. »Vi känna ännu alltför litet till väckelsen i Kristiania för att kunna säga något mera ingående om den, men vi äro dock klara över, att den ej kan förkastas, därför att man talar med tungor, eller därför att den förorsakar så mycken andlig kamp med

höga rop och djup nöd, eller därför att den utlöser så stor glädje och jubel hos de lösta själarna. Detta är ej något nytt i Guds rike.

Och vi vilja därför säga till de kristna: Var försiktiga med att döma väckelsen! Vi måste för all del se till, att vi inte komma att strida mot Herren själv. Herren skall visa oss det rätta, och vi få inte överila oss. Att det behövdes en allvarlig rörelse ibland oss, därom råder intet tvivel» o. s. v.

Den 18 februari 1907: »I går var det sju veckor sedan dessa möten började. En mängd själar ha blivit frälsta — grundligt frälsta; och huru många Guds barn som blivit renade i Jesu blod och fyllda med den helige Ande, veta vi ej. Men de äro många. Gud vare lov! Han vet det, och folket som kommer till mötena, vet också om det. Ty en elddöpt själ sätter märken efter sig.

På ett middagsmöte under senaste veckan reste en ung luthersk präst sig och bad om församlingens förbön. Han skulle just tillträda en ny plats här i landet och önskade Andens dop, så att allt skulle kunna bli nytt. Broder Brengle i Frälsningsarmén deltog i ett middagsmöte i veckan och gav oss ett härligt budskap från Mästaren. Flera av våra danska bröder återvända hem denna vecka efter en längre tids vistelse ibland oss. Herren följer dem och tänder sin eld över hela Danmark. Pastor Rohrbach från Florakyrkan i Stockholm, som också har besökt oss, har sedan dess varit i Finland och berättar nu om stor väckelse på mötena där. Flera svenska predikanter ha varit på besök igen. En evangelist från Gotland söker Andens dop.»

Den 2 mars 1907: »Senaste lördagskvällen och söndagsförmiddagen höllos mötena i Turnhallen, och då lokalen var upptagen på söndagskvällen, fördelade vi mötesbesökarna på lokalerna vid S:t Olavsgate, på Grünerlökken, i Torvgaten 7 och vid Citypassagen, men det visade sig likväl bli otillräckligt för att kunna rymma alla dem, som ville komma

in. På måndagskvällen var metodistkyrkan på Grünerlökken återigen överfylld av hungriga skaror, och Guds kraft var mäktigt nära. För mig personligen var både detta möte och mötet i Torvgaten 7 samma dag ovanligt härligt, ty Guds kraft verkade så underbart på mig, att jag både sjöng och talade i nya tungor. Min kropp blev gripen av Guds kraft tvenne gånger, så att jag vändes mot olika delar av församlingen. Under ett långt uppehåll, då jag stod stilla i bön utan att röra mig, böjdes i Andens kraft mitt huvud bakåt och lyftes mina händer upp i bedjande ställning av den osynliga makten. Medan jag profeterade i Anden och bönföll folket om att vända sig till Gud, fördes mina händer sammanslutna fram och tillbaka mot bröstet med stor häftighet. Jag drevs till att sjunga, och sången var mjuk och klar, men ibland så kraftig, att den hördes ända ned i portgången. Denna sång drevs fram av Guds Ande med en sådan oemotståndlig kraft, att det kändes som om hela min själ skulle flytta ut ur kroppshyddan. Därpå omgavs jag av ett härligt sken. Herren vare ärad för allt, vad Han gör! Men vi söka inte endast tecken. Det största tecknet för oss är golgatakorset, och de största undren äro själars frälsning och Guds barns rening och deras uppfyllelse av Hans Ande. Men vi prisa Honom även för de åtföljande tecknen (Mark. 16: 20), vilka Han sagt skola följa dem, som tro.»

XV.

Utländska präster besöka Kristiania.

Mitt första besök i Sverige och Danmark efter andedopet.

Bland de många, som besökte oss i begynnelsen av väckelsen, var pastor Alex. A. Boddy från All Saints parish, Sunderland, England. Han kom inte endast för att se väckelsen, utan också för att få välsignelse för sin hungriga själ. Genast började han enträget bedja mig om ett besök i hans församling i Sunderland. För många var det nog litet underligt att få se en engelsk statskyrkopräst på våra möten, med den karakteristiska prästkrage, som dagligdags brukas i England. Folk hade lätt för att tro, att det var en katolsk präst. Men Boddy var, trots sin värdiga hållning, så ödmjuk och böjd i sin ande, att Herren kunde välsigna honom. Han låg på knä tillsammans med alla oss andra och ropade till Herren om Andens dop.

Den 4 mars 1907: »Pastor A. A. Boddy predikade i Turnhallen i går. Det väckte stort uppseende, i synnerhet när man fick veta, att han sökte andedopet.»

Den 6 april 1907 skriver jag i Byposten, att »den kände pastor Paul från Tyskland kommit för att studera väckelsen. Han är särskilt bekant för sin kontakt med helgelserörelsen i Tyskland.»

»Emellanåt måste jag företa kortare resor hit och dit för att hålla möten. Överallt utövar den helige Andens eld ett mäktigt inflytande på de skaror, som fylla kyrkor och loka-

ler. Guds barn bli döpta i den helige Ande, syndare bli frälsta och Kristus förhärligad. Halleluja!»

»Önskemål om förbön börja strömma in till våra möten från olika länder från Schweiz, Ryssland, Nya Zeeland, Sydafrika, England, Amerika, Sverige, Finland, Danmark, Island och Tyskland. Pastorer, lutherska präster och andra begära våra ringa förböner både för sig själva och för de församlingar och kyrkor, de representera.»

»Byposten blev liksom ett centralorgan för alla de nyheter, som inkommo från platser runt om i Norge, där elden fallit, såväl som för nyheter från andra delar av världen, dit väckelsen nått.»

Pastor Boddy begärde särskild förbön för sina medlemmar i England under våra bönemöten. »De voro samlade till bön i England samma kväll som vi. Detta må anses som en dom över kristna och Herrens vittnen här hemma, vilka stå på avstånd och döma och kritisera, därför att de inte själva kunna förstå allt, som försiggår på mötena, medan så många Herrens vittnen komma långväga ifrån för att bedja tillsammans med Guds folk i Kristiania om Andens fullhet, tills de få draga åstad hem igen med tack till Herren för den välsignelse, de fått.»

»Elden har fallit i Skien, Asker, Trondhjem, Spydeberg, Sandsvär, Sarpsborg, Larvik, Kristiansand och Ålesund.» Som ett litet intryck från väckelsen kan jag citera, vad Varden skrev om mötena i Skien: »Tillströmningen till mötena i metodistkyrkan, Betania och Frikyrkan var i går (den 21 februari 1907) om möjligt ännu större än någonsin tidigare. Dörrarna öppnades vid sjutiden och i en handvändning voro lokalerna, läktarna och gångarna överfyllda — ja, från torget och upp mot metodistkyrkan böljade hela kvällen stora folkskaror fram, vilka väntade att få komma in. Själva mötena voro i går betydligt lugnare, nyfikenheten synes inte vara så stor nu. När någon talar eller sjunger i tungor, är det dödstyst, och det ser ut, som om de flesta

mitt i sin förundran också äro betagna. När fru Seehuus (pastor Seehuus' hustru) står upp och talar eller sjunger, stirra alla ögon på hennes läppar, man betraktar henne nästan som ett helgon. Hon har också en behaglig stämma, och över hennes tal och väsen vila en innerlighet och en övertygande kraft, som göra djupt intryck.»

Nu när detta skrives är det redan flera år, sedan Herren hämtade henne hem, men hon efterlämnade ett ljust minne.

Nya meddelanden inkomma ständigt till Byposten från många städer och landsdistrikt om den kraftiga ingång, väckelsen fått på skilda ställen. Från Danmark skriver pastor Anton Christensen inom metodistkyrkan: »Herren give oss en liknande pingsttid i Danmark!»

Tidningarna syntes i det stora hela inte förstå sig på väckelsen, vilket man ej heller kunde begära. De voro ej vana vid den sortens gudstjänster. I Fredrikstad hade vi väldiga möten i Frikirken och i Tivoli. »På kvällsmötet i Tivoli», — så skriver jag i Byposten, — »rådde en välsignad ande bland de församlade. Många voro gripna av Guds Ande, och det var ett tecken till härlig seger för Jesus. Sedan började eftermötet, och vi uppmanade alla dem att komma fram, som önskade överlämna sina liv åt Herren. En hel del kommo fram. Det var stilla i samlingen. Men medan vi bådo, började en av systrarna att sjunga i Anden. Tonerna kommo så stilla och klara men fullt hörbara för alla, och för de flesta var det antagligen första gången de hörde något liknande. Med ens började de tränga sig fram för att se och höra; ett ständigt brus steg upp ur människohavet, och när jag öppnade mina ögon, mötte mig en hel mur av ansikten. Lokalen var full av nyfikna hela vägen fram, och de bortersta hade klättrat upp på bänkryggarna för att se bättre. Då grep Guds Ande mig på samma sätt som i New York, och jag talade till folket på mina knän och begynte bedja. Jag kände, att Jesus skulle segra i detta möte. Folk började sjunka ned på sina knän inför Herren. En kvinna

ropade högt i folkhopen. Tre kvinnor tyckte sig höra ett väldigt bönemötesbrus över sina huvuden såsom ljudet från tusende människors böner, och av en annan sågs helig eld.

Just i samma ögonblick kom en broder fram och sade, att mötet måste avslutas. Jag sade, att detta var omöjligt, ty nu skulle Herren segra. Men denne broder bad folket avlägsna sig, ty i annat fall komme ljuset att släckas. Detta var utan tvivel ett satans knep. Jag talade några ord till de församlade och bad de kristna, som sökte kraften, att hålla tillsammans. 'Ja, ge ni er inte i väg nu, så utrymma vi lokalen med polisens hjälp', sade någon som var mig alldeles obekant. Denna publikens hållning var inte något ovanlig vid våra möten. Den liknade också utan tvivel folkets hållning i Jerusalem den dag, då elden föll och lärjungarna talade i tungor, ty då »församlade sig hela hopen, och en stor rörelse uppstod». Hade Herren nu fått råda i stället för köttet, så hade utan tvivel stora ting fått ske. Men även detta skall tjäna Herrens sak till godo. 'Konversationen', platsen där det förra mötet hölls, och där det sista mötet skulle hållas, blev nu stängd för oss. Men så öppnade Frälsningsarmén sina dörrar, och där hade vi ett härligt möte ända till den stund, då avresan skulle ske.

Tidningarna ville söka få saken därhän, att jag jagades från staden. Men nu ha samma män, som hindrade mig, och en mängd andra personer bett mig komma tillbaka. De beklaga, att mötet i Tivoli blev avbrutet och tro nu, att Guds Ande skall segra.»

Jag gjorde även ett besök i Spydeberg. Där var det snöstorm. Men folket fyllde ändå bönehuset, fastän mötet endast blivit annonserat per telefon. Pastor Röisland från Frikyrkan i Sarpsborg var också närvarande samt en frikyrkopredikant från Mysen. Innan vi reste dagen därpå, hade vi ännu ett välsignat möte i bönehuset.

Länsmannen hade per telefon satt sig i förbindelse med

broder Kiserud efter vår avresa och förhört sig med honom, om några »galenskaper» förekommit på mötena. Kiserud begärde naturligtvis en förklaring av länsmannen. »Ja, det var egentligen det där med tungotalet», sade han. Kiserud kunde då upplysa honom om, att »både han själv och flera andra därute hade nu fått Andens dop och talade i tungor. Halleluja!»

»Samma kväll talade vi i metodistkyrkan och baptistkyrkan i Fredrikshald. Följande dag hade vi i metodistkyrkan ett eftermiddagsmöte, som varade till kl. 3, och på kvällen möten i frikyrkan och metodistkyrkan igen. Elden brinner härligt i Fredrikshald — Guds heliga eld! Pastor Smedstad från Sarpsborg var också närvarande och talade på mötena.»

På detta sätt gick det till överallt, dit Herren sände mig. I Kristiansand hade det — enligt en artikel i Byposten om väckelsen där — »från motståndarnas läger slungats ut den ena bannstrålen efter den andra mot det Guds verk, som nu pågår. Det sista man funnit på är att säga, att det hela är ett djävulens verk. Denna förklaring kommer från en del kristna, vilka stå utanför rörelsen och vilka på grund därav omöjligen kunna få en korrekt och klar uppfattning om densamma. De se blott på alla de skavanker, som kunna uppstå på grund av det onda, som finnas i människorna. De äro för kortsynta att se, att det är just detta onda i människorna, som vi vilja komma till livs och som så tydligt framträder under Andens strålkastarljus. Söka de bara, finna de nog tillräckligt av djävulens bländverk inom sitt eget läger. Ha de något av Guds kraft i sig, skall nog satan snart komma i harnesk mot dem, men hålla de sig stilla och lugna inom sin krets, är detta ett gott bevis för att de andliga krafterna inte äro overksamma eller så värst stora i deras liv. Överallt dit de första apostlarna kommo, vände de upp och ned på världen, 'de uppviglade hela världen' (Apg. 17:6).»

»Trängseln på mötena är fortfarande lika stor, även sön-

dag förmiddag äro alla sittplatserna i den stora Turnhallen upptagna, så ock i Torvgatan 7. Många ha nu under påskhögtiden under fyra-mötena måst vända om i brist på plats, och det har nästan varit omöjligt att kunna tränga sig fram genom folksamlingen i Turnhallen på kvällen. Naturligtvis komma många hånare och belackare med, vilka till en stor del uppeggats av pressen. Den oro, som märkes bland de församlade i eftermötena understundom, är en direkt följd av den lättsinniga och lögnaktiga ande, som väckts till liv av de okristliga, fanatiska och intoleranta artiklar, vilka offentliggjorts i en del av dagspressen. De kräva rätt att tro, vad de själva vilja om Gud och religionen, men kasta samtidigt sten på dem som anse sig berättigade till samma förmån. Och så utger man sig för att tillhöra den »liberala» pressen. Det är därför helt naturligt, att när man under en lång tid inte gjort något annat än klandrat en verksamhet, så komma de människor, vilkas bibel är tidningen, att tro på den, och så blir deras hållning därefter. Vi äro dock tacksamma för att många nu synas förstå, att ju djärvare en del tidningar bli i sina angrepp mot väckelsen, desto säkrare tecken ha de för att den går på djupet och verkar gott. Vi kunna ju inte vänta något annat av den rationalistiska pressen, vilken alltid försöker att riva ned Kristi gamla fana. Ty när allt kommer till allt, så är det inte tungotalet kampen står om; nej, kampen ligger djupare än så. Ty kan det bevisas, att det förekommit tungotal såsom på apostlarnas tid — och det har blivit bevisat — då äro de tvungna att erkänna undret. Det där med tecken och under är alltså verklighet i alla fall! Och på våra möten framhålles försoningen — blodet — som grundvalen för allt. Det finns ingenting, som satan är så rädd för att släppa fram, som just talet om blodet. Han förlorade slaget på Golgata, men angriper ännu Kristus på Hans kropp, vilken är församlingen. Men detta hjälper inte satan. — Han har visserligen många medhjälpare och hantlangare, det är sant.

Han använder pennan, bläcket, bibeln, sånger och en del förblindade kristna och sin egen stora, mörka härskara, både den synliga och osynliga i sin kamp emot oss, men den bloddränkta fanan skall han aldrig kunna fälla till marken! Det är just om detta kampen står — tungotalet är endast ett yttre svepskäl för angreppet. Vår kamp gäller rationalismen, otron, synden och djävulen, och detta skall ske i blodets tecken — det heliga Jesu blod, och i Hans helige Andes kraft. Därför skola också vi segra i alla ting, ja, vi skola mer än segra. Halleluja!»

»Många bli frälsta, Guds barn renas och fyllas med den helige Ande. En mängd hem ha blivit förnyade och prydda med Jesu rena och välsignade närvaro och med Andens klara ljus. Lovad vare Herren!»

Ovanstående stod att läsa i Bypostens aprilnummer och är ett sant uttryck för den Andens kamp, som pågick under dessa dagar och som alltjämt pågår, där väckelsen tränger sig fram. Samtidigt inkommo meddelanden om väckelsens framgång runt om i världen och från de platser i Norge, där elden slagit ned.

I aprilnumret skildrades också de stora möten, som Albert Lunde och Ludv. Hope höllo i Calmeyergatens missionshus, i fästningens gymnastiklokal och på andra ställen. De hade likväl inget samband med våra möten.

»En mängd husmöten höllos också av väckelsens vänner i vilka Guds Ande föll över de bedjande med eld och kraft. I Turnhallen måste vi stänga dörren en halv timma efter mötets begynnelse. Orsaken var den, att många ej kommo, förrän Guds ord blivit predikat, och blevo därför inte gripna av förkunnelsen; de kommo ju direkt till eftermötet med ett oförstående sinnelag. Kritiska och nyfikna foro de så omkring i den stora hallen och störde mötet. Men denna nya ordning verkade gott. Det blev mera lugn och ro. När vi sedan hållit ett kort eftermöte, lämnade vi de sökande själarna en biljett till möten i ett par andra lokaler, där Guds

Ande verkade med stor kraft. Flera fingo till och med se eldtungor. Herren vare lovad för varje själ, som blir frälst, och för var och en, som blir renad och döpt i den helige Ande!»

»Men ibland utgöts Anden så mäktigt på de offentliga mötena, att hela mötet fick karaktären av eftermöte. Kraften var så stor, att jag inte kunde predika, utan hade fullt upp att göra med att gå omkring i lokalen och vägleda de sökande, bedja för dem och undervisa dem.»

I maj månad kom det brev från pastor Alex. A. Boddy, som då hade återvänt till England, och han meddelade, att två personer hade tagit emot andedopet där och talade i nya tungor. Men han hade ännu inte själv mottagit andedopet. Elden hade således börjat falla även i England på samma sätt som på pingstdagen i Jerusalem. Men ännu mera välsignelse skulle komma.

I Sverige.

Det var i samma månad år 1907 som jag första gången besökte Sverige efter andedopet. »Skaror deltogo i de möten, jag höll i Stockholm. Det är precis tre år sedan jag under mitt förra besök i Stockholm fick telegram från min hustru om att vår kära Sussie blivit sjuk och var nära dödens port. O, hur många härliga erfarenheter har jag inte genomgått sedan dess!»

»Här i Stockholm började väckelsen i tvenne baptistkyrkor, och den har fått röna ett förfärligt motstånd, till och med från många kristna. Det är likväl märkligt att se, huru Herren välsignar folket, som deltager i mötena. Mötena höllos i baptistkyrkorna Elim och Tabernaklet, likaså i metodistkyrkan S:t Paul, och avslutades i det stora Cirkus.»

»Jag besökte också Uppsala och predikade i min vän pastor Åhgrens kyrka. Omkring 100 studenter voro närvarande. 'Det är lätt att se, att den helige Ande är i verksamhet',

sade broder Åhgren under mötets gång. — Därefter besökte jag Göteborg, där stora skaror besökte mötena, och resultaten blevo desamma där som eljest överallt. Halleluja!»

Oavbrutet inkommo rapporter till Byposten från olika håll i Norge, och man skildrade Guds helige Andes härliga verkningar i mötena.

I Danmark.

Från Sverige reste jag till Danmark och började verksamheten i Köpenhamn. Det första mötet hölls i »Golgata», metodistkyrkan, där pastor Christensen verkade. Den 10 juni 1907 skrev jag i Byposten:

»Elden har fallit i Gjentofte och Köpenhamn. Halleluja!» Det kan vara av intresse att få höra litet mer om dessa första möten i Danmark:

»De sista fyra dagarna ha varit fyllda av härliga segrar för Jesus. På lördagskvällen voro en hel del vänner i Gjentofte samlade hos fru Mollerup, pastor Myginds svärmor och styvmor till den kände pastor Mollerup. Hon är änka efter hänsovne kyrkoherde Mollerup. Flera lutherska vänner voro närvarande, däribland Kjærsgård med fru, Inremissionens kassör här i Köpenhamn, som besökte Kristiania tillsammans med Kristelige Dagblads redaktör, pastor Mathiesen. Likaså voro en del predikanter från metodistsamfundet och andra, däribland några diakonissor, närvarande. En ingenjör var också med; han hade rest hela vägen från Sverige, från en plats ovanför Stockholm, för att deltaga i mötena. Det blev ett välsignat samtals- och bönemöte. Mot slutet gingo de flesta hem, endast Mollerups, Myginds och en ung kvinna från Kristiania stannade kvar. Den natten föll Guds Ande över oss. Vi höllo på till klockan 4 på morgonen och voro som slagna till golvet av Andens kraft. Mygind, den unga norskan och jag talade och prisade Gud i nya tungor. Fru Mygind sjöng i Anden, fastän hon saknade sångröst,

och de andra blevo så mäktigt fyllda av Guds kraft, att jublet aldrig tycktes vilja taga slut. Kvinnan från Norge hade sagt förut, att hon inte ville resa hem till Kristiania, ty där talade allesammans i nya tungor. Nu höll hon själv på och sjöng och talade i tungor oavbrutet i omkring fyra timmars tid, och likadant under mötet påföljande dag. En annan kvinna såg Jesus på korset, och sedan fick hon se, hur Han stod vid korset med utsträckta händer mot henne, under det Han sade: 'Frid vare med dig!'

När så söndagens möten kommo, uppenbarades en ovanlig kraft över dem. De höllos kl. 10 f. m. och 7: 30 e. m. i den stora Marcuskirken och kl. 3 e. m. i Golgatakirken. Dessutom hade broder Bast friluftsmöte och talade till hundratals människor i parken, och broder Christensen och C. Olsen på en annan plats i landet, broder Rosendahl likaså. Många blevo döpta i Guds Ande på mötena. Höga bönerop ljödo ibland, men det bröt igenom till en så härlig seger, att vi både skrattade och gräto tillsammans. Då den sökande skaran låg kring altarringen på förmiddagsmötet, såg en känd syster, att himlen öppnade sig över oss, och hon fick se Guds härlighet och en skara skinande väsen. 'Det var ej blott en syn, det var verklighet', sade hon efteråt till någon av oss.

Vi kunde säkerligen ha hållit på hela söndagsnatten i Marcuskirken. Någon kom under kraften, många ropade till Herren om hjälp, men det rådde ingen förskräckelse. Min broschyr 'Invändningar besvarade' har visst öppnat folks ögon. Å, dessa glada ansikten! Hur avspeglade sig inte himlen i dem, då själen kommit igenom till seger! Alldeles i början av mötet, sedan pastor Bast och pastor Mygind talat, drev Anden mig att tala i nya tungor och giva uttydning omedelbart. Strax efter blev altarringen fylld av sökande, och mötet var i full gång. Ett är säkert: många komma att minnas denna dag med tacksamhet till Gud. Halleluja! I dag skola en hel del av oss ut till greve Moltke i Enekkerstue och ha möte där. Och i kväll är det åter igen möte i Marcus, men i

morgon fara vi, några predikanter och andra, ut till Nissens lantställe och stanna där i tre dagar — avsides med Gud. Herre, låt nu din heliga eld utbreda sig över hela Danmark!»

»De första mötena, sedan vi återkommit till Köpenhamn, höllos i Bethanien kl. 2 och så ett i Templet (Frälsningsarmén) samma kväll. Min gamle vän kommendör Sawton deltog, och det var en stor glädje att se honom och hans trofasta hustru igen efter så många års förlopp. Vi hade haft många möten tillsammans i Kristiania för omkring femton år sedan. På den tiden var jag föreståndare för tredje metodistförsamlingen i Torvgaten 11. Andra av arméns ledande officerare voro med och deltogo, så ock den präktiga musikkåren. En stor skara hade mött upp. Sawton, Christensen, Jensen-Maar och jag vittnade, och Guds kraft uppenbarade sig på ett särskilt sätt. Bänkrad efter bänkrad fylldes av sökande själar, och då vi skildes vid elva-tiden, rådde det bara en mening bland oss alla, nämligen att Herren hade låtit oss se sin härliga kraft verksam ibland oss till mycken frälsning.»

»På söndagskvällen måste vi använda oss av det stora Konsertpalæet. Det kostade visserligen 300 kronor i hyra för mötet, men vi behövde ej ångra att mötet förlades dit. Det var en inspirerande syn att se alla de människor, som samlats där denna härliga sommarkväll. I mötet kunde man förspörja en stor hunger efter Gud. Ofrälsta blevo inbjudna att komma fram till förbön, och efteråt gingo vi in i en mindre sal och bådo med dem och sådana, som sökte Andens dop.»

»Predikanter kommo från Tyskland, och de längtade efter att få se samma Andens uppenbarelse i sitt eget land.»

Det skulle säkerligen uppta alltför stort utrymme att återge skildringarna av alla de möten, som höllos under detta mitt besök i Danmark. Den 2 juli 1907 skriver jag:

»Guds Ande griper ständigt djupare in bland folket. Inte ett möte hålles, utan att själar bli frälsta och Guds barn

döpta i Ande och eld. Inte två möten äro lika varandra. Anden får ha sin egen väg med avseende på ledningen av mötena. Det har uppstått en hel del motstånd, men det har dock aldrig fått någon makt över mötena. Jag har knappast, varken i Sverige eller i Norge, sett en så stor förståelse för ett kraftigt Andens verk som här i Danmark nu senast i söndags kväll. Konsertpalæet var upptaget, och mötena höllos i den rymliga och vackra Wittmarkslokalen. Flera — både män och kvinnor — blevo kastade i golvet under Andens kraft, men kommo jublande igenom och stodo upp och vittnade för församlingen. Flera sågo Jesus i syner, däribland tre unga män. Den ene sade, att han såg Jesus på plattformen tillsammans med apostlarna, då talet hölls. En kväll förut hade en kvinna sett Jesus under mötet i Arbetarföreningens lokal. Han hade gått omkring och lagt sin blodiga hand på allas pannor. Då han tagit bort sin hand, stod det med lysande bokstäver på allas pannor: 'Helgad åt Herren.' Men hon såg, att flera lyfte sin hand och strök bort inskriften. — Hur många det nu finns i Danmark, som talar i tungor, är ovisst, men det har blivit många under de sista åtta dagarna. Rörelsen har nu gripit omkring sig så mäktigt, att vi anse det oriktigt att avsluta mötena. Det har därför bestämts, att jag — om Gud vill — reser till Kristiania på måndag för att deltaga i metodistkyrkans årskonferens och sedan återvänder hit om åtta dagar. Min familj skall då följa med för att tillbringa semestern hos Nissens på Grönnæs herrgård. Hur länge uppehållet i Danmark blir, är ovisst.»

Middagsmötena varade ända upp till 3 à 4 timmar. »I går berättade en broder, att en del vänner kommo från vårt möte i Marcuskirken vid Rigensgate. De hade bestämt sig för att gå till ett hus och hålla bönemöte. En av systrarna i skaran kände sig då driven av Guds Ande att gå till en större danslokal för att vittna om Jesus. Som ett bevis för att man alltid bör lyda Guds Ande berättas, att då hon stod inne på

golvet och talade med någon där, föllo hennes blickar på en kvinna uppe på läktaren, som låg med huvudet framåtböjt, som om hon bad eller sov. Hon gick genast upp till henne och lade handen på hennes skuldror och sade: 'Vakna upp, du som sover, och stå upp från det döda, så skall Kristus lysa för dig.' Hon fick likväl inte något svar. Hon märkte då till sin stora förskräckelse, att kvinnan var i färd med att taga sitt liv genom kvävningsförsök. Hon skrek då plötsligt till så högt, att de dansande gåvo sig förskrämda i väg. Hon skar då av bandet, som låg över kvinnans mun, och förde henne till hennes hem och räddade därmed hennes liv från döden.

I går kväll voro flera metodistpredikanter med på mötet. På lördagen hade jag ett samtal med fröken E. H., som var den första som talade i tungor i Danmark. Strax innan jag skulle gå till mötet i Marcuskirken i går kväll, fick jag brev från Lyngby, en villastad i närheten av Köpenhamn, och jag förstår av detsamma, att elden också fallit där.»

Den 5 juli: »I går fick jag ett ord av en broder, som blev mig till stor tröst: Apg. 18: 8—10. Vi ha måst avbryta flera personer i deras vittnesbörd, emedan de haft en oren ande; en lögnens ande har talat igenom dem. En del hörde till de s. k. 'skyskraporna' och en del till 'Milleniets Daggry' (Tusenårsrikets gryning). Vi böra akta oss noga över hela linjen för sådana riktningar och vaka över, att de inte komma fram och få någon makt i våra möten. Vi vilja ej fördöma dessa människor, men vi måste beklaga dem och bedja för dem och stänga vägen för deras åsikter i våra möten.

Ganska många voro med på mötet i går kväll; själar blevo frälsta, och många sökte renhet och Andens dop. En del hånare voro också närvarande, men Guds Ande skall förfölja dem.»

Omedelbart efter min hemkomst till Kristiania deltog jag i metodisternas årskonferens. Det var vid detta tillfälle, som

jag begärde att få bli löst från min förbindelse med den. Den 11 juli läste jag upp min förklaring.

Den innehöll min rapport till biskopen och årskonferensens medlemmar. Jag förklarade, huru Herren hade lett mig, sedan jag kom hem från Amerika, och framhöll mycket klart och tydligt, att jag för framtiden inte kunde bindas av någon bestämd plan och att detta möjligen också kom att skilja mig från Bymissionen, som jag hade älskat och verkat för. Ty ständigt fick jag mottaga inbjudningar från alla delar av landet, liksom även från andra land, att komma och hålla evangeliska möten. Jag kände, att mitt arbete borde utveckla sig enligt den Evangeliska Alliansens plan så mycket som möjligt och att jag borde möta alla dessa krav, som ställdes på mig, oavsett varifrån de kommo. Likväl hoppades jag, att konferensen inte skulle nedlägga Bymissionen, eftersom jag ansåg, att den »kunde, om den leddes rätt, vara till ovärderlig nytta i huvudstadens religiösa liv.» Jag tackade biskopen och bröderna för den broderlighet, de visat under år, som gått, för all den kärlek, de bevisat mig, och för allt överseende, jag rönt, alltifrån det jag var en helt ung man. Jag bad om konferensens förböner, och förtröstade på att Guds välsignelse även i fortsättningen i rikt mått skulle vila över den kyrka, som jag hade tillhört sedan min barndom.

Jag kunde knappast hålla tårarna tillbaka, då jag läste upp rapporten, men jag kände att jag måste gå den väg, som Gud ville att jag skulle gå.

Biskopen talade några vänliga ord, och resultatet blev, att jag enligt min egen önskan blev skild från medlemskapet i årskonferensen, även om jag fortfarande skulle stå såsom medlem av kyrkan.

De två första, som reste ut från Norge förutom jag själv med detta härliga evangelium, voro systrarna Dagmar Gregersen (Engström), och Agnes Thelle (Beckdahl). De reste först till Tyskland och sedan till Schweiz. I båda dessa län-

der föll Guds eld, och framstående predikanter slöto sig till rörelsen. Det är rörande att läsa om huru de båda systrarna i dessa länder hängåvo sig helt och hållet åt Guds Andes mäktiga ledning.

Dessa två systrar ha sedan i många år verkat som missionärer i Indien till stor välsignelse.

XVI.

Åter i Danmark.

Elden faller i England.

Jag mottog ett brev från Danmark med följande innehåll:

»Jag hörde i går från en av de ledande männen i missionskretsarna, att de präster, som hade bevistat mötena, voro allesammans överväldigade av att känna den Guds kraft, som verkade i mötena. De voro rädda för fenomenen, men likväl måste det sägas, att de genomgående äro välvilligt inställda; och den danska församlingen kommer att ställa sig sida vid sida med dig och de andra vännerna. Allt väl!»

Mitt i allt detta kom det ett brev från M. K. Kleppe, Bergen: »Halleluja! Länge ha vi bedit och väntat, att Herren skulle besöka även Bergen. Nu har Han kommit, halleluja! Inte så, att Han ej varit här förut. Men nu uppenbarar Han sig som den väldige Guden... Flera syskon i Herren ha nu blivit döpta i den helige Ande och eld och sjunga och tala i nya tungor till Herrens namns ära. En del resa sig till motstånd, därför att mötena inte äro tillräckligt stilla; men när det blir nöd i hjärtana, blir det ofta skrik och väsen, och när Herren kommer, så kommer Han alltid på sitt sätt.»

Strax efter denna skrivelse från Kleppe kom min sång i Byposten, vilken skrevs på tåget den 15 juli med tanke

på den, som söker full rening och Andens fullhet: »Eld från himlen kom o. s. v.»

Men tillbaka till »Väckelsen i Köpenhamn»!

»Vi ha haft tvenne speciella möten för Guds barn denna vecka, det ena vid Zinnsgate och det andra i metodistkyrkan. Man kan i det stora hela säga, att väckelsen fortfarande mest berör de troende. Själar bli frälsta, prisad vare Herren, och många avfällingar komma tillbaka. Pastor A. Christensen sade i går kväll, att han inte hade varit med i någon rörelse, där han hade fått bedja med så många avfällingar som i denna.»

»På flera platser runt Köpenhamn brinner elden. Det har presterats ett kraftigt motstånd från olika håll, ej så mycket från tidningarna som från andra.»

Den 24 augusti: »Det skulle kunna berättas många intressanta ting från den danska huvudstaden, men utrymmet tillåter det ej.» Sedan omnämnes ett oerhört intressant möte bland vänner i Arbeidersamfunnets sal, där bl. a. min dotter Mary spelade på fleras begäran. »I kväll reser min familj till Kristiania, om Gud vill, och på torsdag kväll i den kommande veckan reser jag till Sunderland, England. Pastor Alex. A. Boddy har inbjudit mig gång på gång att komma och verka i hans församling, och nu förstår jag, att tiden är kommen att göra denna resa. I en lång tid ha de hållit speciella möten för denna sak i Sunderland och bedit om väckelsens eld.»

I dagboken står följande rubrik över min skrivelse från Sunderland: »Elden har fallit i Sunderland, England.» Jag gör ett utdrag ur berättelsen:

Den 3 september 1907: »Ära vare Gud! Han har begynt ett stort verk här i Sunderland. Jag säger 'här'. Ja, tänk, nu är jag åter igen i England och sitter i en statskyrklig prästgård och skriver dessa rader. Vem skulle ha trott det för ett halvt år sedan? Att jag skulle bli sänd till England, ansåg jag visserligen möjligt, men att den förste, som skulle be mig

komma, skulle vara en statskyrkopräst, det var det sista jag hade vågat tro. Men Herrens tankar äro inte våra. Jag hade länge ingen lust att fara hit, men hade likväl lust att göra min Mästares vilja.

De sista dagarna i Köpenhamn voro rika på välsignelse. Då min familj reste till Kristiania, sade någon till mig efteråt: 'Det var en dyrbar last, Ni sände i väg.' — 'Ja', svarade jag, 'av jordiska ägodelar var det det dyrbaraste jag har — mitt allt. Men de äro också Hans, lagda i den Eviges hand, var jag än färdas.'»

Det sista stora mötet i Köpenhamn avhölls i Konsertpalæet och avslutades med eftermöte i den mindre salen. Vi hade tre möten för Guds barn samt också flera husmöten. Ej så få blevo rikligen välsignade av Herren. Några kommo igenom och talade i tungor. Halleluja!

»Då båten 'Primula' gled från kajen i Köpenhamn i torsdags kväll, hade en stor skara mött upp för att taga farväl. Sång efter sång brusade fram, medan man viftade med sina näsdukar. Gud vare lov för så många trofasta vänner! Jag blev glad, då jag fick se deras lyckliga ansikten och över att veta, att det var Jesus, de sågo upp till och inte mig. Han hade givit dem lyckan och välsignelsen. Vi äro bara 'onyttiga tjänare', som Paulus säger.»

»Pastor Alex A. Boddy, som dagligen sände meddelanden om förhållandena i England och i hans församling, överlämnade genom ett bud ett brev till mig, just som jag steg i land i Newcastle. Vänner hade, enligt brevet, kommit från olika håll och kanter av landet för att deltaga i mötena. O, vad jag kände min ringhet och mitt beroende av Gud! Men jag såg ganska tydligt, att Herren stod bakom det hela och skulle använda detta mitt besök i mitt gamla fädernesland till sitt namns ära.

Redan samma kväll (lördag) hade vi ett härligt bönemöte i sakristian, och stor välsignelse kom flera till del. Jag förstår, att Herren genom broder Boddy har banat en god väg

för väckelsen. Här finnes många som längta och som i veckotal sökt sitt pingstdop. Någon ända sedan broder Boddy kom hem från Norge. Och inte endast här; utan på många andra ställen i England, där hans skrifter blivit spridda. Allt flera samlas nu i Sunderland för att söka välsignelsen.

Under söndagen var det nattvardsgudstjänst i kyrkan. Det är inte någon 'högkyrka', men även i 'lågkyrkan' finnes mycket mer ritual, än vi äro vana vid ... Kl. 3 e. m. talade jag i 'Parish Hall' (det stora församlingshuset) och omedelbart efter kvällsgudstjänsten i själva kyrkan. Därefter ett härligt bönemöte i sakristian. Flera blevo härligt välsignade av Herren, någon döpt i den helige Ande och eld och talade i tungor. Eftermötet varade till fyra-tiden på måndagsmorgonen.

Bara att tänka sig (inte därför att jag trår efter det), att en engelsk statskyrkopräst tillåter, att en, som inte är ordinerad inom deras kyrka, får tala i kyrkan omedelbart efter aftonsången, medan församlingen ännu är kvar! Nu har det hänt! Men broder Boddy är inte lik präster i allmänhet. Hans svåger, som också är statskyrkopräst, är med här och söker att bli andedöpt.»

Den 4 september 1907: »Mötena hållas varje dag i den stora 'Parish Hall' kl. 3 e. m. och 7.30 e. m. Vi hålla eftermöte i kyrkans sakristia efter varje möte. Det märkes ett stigande intresse bland de troende för mötena. Folk från olika samfund och Frälsningsarmén deltager. Det är ännu mest troende, som komma, men i går kväll kom en man upp genom salen och begärde förbön och överlämnade sig frivilligt åt Gud ... Elden faller varje dag. Mötet i natt varade till kl. 3 på morgonen. Vi vänta stora ting här. Bed, bed mycket för Sunderland och England och för mig, eder ringe broder i Herren.»

P. S. »Hör att d:r Pierson, som eljest har manat till försiktighet i tidningarna angående denna rörelse, nu skrivit och sagt, att väckelsen i Skandinavien åtföljdes av äkta tec-

ken på att verket var Guds. Kyrkoherde S. i Köpenhamn citerade Pierson i sin tidning 'Annexet' emot mötena där och sade, att de inte voro av Gud. Skall han månne nu citera denna Piersons mening om det?»

Mötena forsatte i Andens kraft. »En ung lärarinna fick sitt andedop och talade i nya tungor. En god och känd predikant av 'Konventionen' i Hearthfield blev döpt i den helige Ande och eld, och på kvällsmötet talade han i tungor och prisade storligen Gud. O, vilket outsägligt jubel! Hela mötet upplöstes i tårar och lovprisning. En diakonissa blev andedöpt och talade i tungor på samma möte. En ung kristlig arbetare, som fick sitt andedop på ett av våra första möten, blev använd till stor välsignelse nu ... Sådana möten, som vi ha nu, har man aldrig förut upplevat här. Herren står mitt ibland oss!» —

»I går kväll höllo vi på till sent igen. Kvällen innan hade vi ej något eftermöte för att få litet vila. Men klockan blev över två, innan vi kommo hem i natt. Sju personer kommo igenom i går och talade i tungor, och många andra blevo storligen välsignade av Herren. Två av dem lågo på golvet under Andens kraft en lång tid. Det dröjer nog inte länge, förrän även de prisa Herren i nya tungor. Den ene av dem sjöng härligt i Anden.»

Här följer en intressant skildring av demonbesättelse. Men utrymmet tillåter endast ett utdrag ur dagbokens skildringar: »En kvinna, som kom hem efter en mäktig andedopsupplevelse i sakristian, där hon hade talat och sjungit i nya tungor, uttytt och lovprisat Herren, berättar, att då hon lade sig, gick det en skälvning genom hennes mans kropp. Han är ej omvänd och låg vid hennes sida i sängen. Sådan kraft utgick det från henne.»

»Det är blott fem dagar sedan mötena begynte, och att döma av tecknen i mötena och av resultaten annars börjar denna väckelse lika kraftigt här, som väckelsen i Kristiania vid jultiden. Lovad vare Herren! Vi tro, att den skall tränga

in i hemmen och utbreda sig vida kring och genom Guds barn sändas ut över världen.»

Den 9 september 1907: »Gårdagen var en välsignad dag. Herren uppenbarade sin härlighet ibland oss. Sådan sång i ett möte, i det att Anden fyllde hjärtana med tacksägelse, har jag aldrig tidigare hört. I går kväll (söndag) var det som en liten fest; vi tackade då Herren för de segerrika första åtta dagarna. Halleluja!»

Den 11 september 1907: »Det har varit stor glädje bland vännerna här över den seger, Gud har givit oss. De hade i veckotal hållit vad man i England kallar för 'waiting meetings' (väntemöten). I timtal hade de stilla bön tillsammans, eller omväxlande med högljudd bön eller sång, men på knä hela tiden.» De bröder och systrar, som ha kommit igenom, utgöra redan en kraft i mötena och överallt där de komma. Tungotalet uttydes ständigt, och verkan därav är kraftig. Vi ha fått många underbara budskap från Herren på detta sätt. Sången i Anden var understundom rent betagande. Det var en försmak av den »himmelska kören».

»Broder Boddy är trogen. Ännu har han inte fått sitt andedop, men han står på bibelns grund och övar ett välsignat inflytande på alla. Vare sig han uppträder på predikstolen i kyrkan eller är med på de andra mötena, står han beslutsamt och helhjärtat med i denna väckelse. Han sade härförleden i kretsen av de församlade vännerna: 'Jag är beredd på vad som än må hända. Om inte kyrkan vill taga emot denna välsignelse från Herren utan hindrar mig att sprida den, så lämnar jag hellre min ställning som präst inom statskyrkan. Men kyrkan vill nog inte.'»

Efter detta hans uttalande frågar jag i dagboken: »Vem vet?»

— — —

»Det är underbart att se den förändring, som försiggår med dem, som mottaga andedopet. Ansiktena stråla, och svaga, försagda röster bli starka och klara. De som aldrig

förr tordes upplåta sin mun på mötena bli frimodiga och vittna nu utan fruktan om blodets frälsande och renande makt och om Andens fullhet. Å, dessa förvandlade ansikten! Huru fylla de oss inte med fröjd och draga våra tankar mot himlen! En del personers fröjd har varit obeskrivlig, ja, i verkligheten allas. Efter långvarig kamp har en del plötsligt kommit igenom till full seger. De ha ropat: Ära, ära!

Onda andar måste utdrivas, innan en del kunna komma igenom. Den kamp, som en broder måste utkämpa en kväll i sakristian, var särskilt hård. I samma ögonblick som jag lade mina händer på hans huvud, föll han ihop på golvet i våldsamma ryckningar. Det blev en hård kamp, men Gud förde honom segerrikt igenom, och kvällen därpå vittnade han om den underbara nåd, han fått mottaga. Det kändes som om han hade varit bortryckt till The Island of the Sea, och talade det språk som brukas där. Det var också en härlig kväll, när fru Boddy fick sitt andedop. Jag kände, hur elden gick igenom mig och ledde mig till att gå bort, där hon satt, och lägga mina händer på hennes huvud och bedja för henne. Enligt hennes eget vittnesbörd kände hon ej min beröring som en fysisk, utan som en andlig förnimmelse. Jag lade märke till att hennes högra arm och hand skälvde litet. Hon mottog tungotalet samma kväll och rörde sig ibland oss såsom i hänryckning. Vi komma aldrig att glömma den vackra sången, hennes ansiktsuttryck och stämmans klang, allt efter som kraften genom blodets makt fyllde hennes själ. Med utsträckta händer sade hon: 'Blodet, blodet, det är blodet.' Vi kände alla, att vi voro i Guds närhet.»

Vi upplevde detsamma här som i andra länder, att några kunna komma så att säga direkt in från gatan, bli frälsta och döpta i Anden omedelbart, och de komma igenom långt före andra, vilka sökt välsignelsen länge. Det kommer sig därav, att de förra ta sakerna enklare än de senare. De bli som barn och ta emot välsignelsen i tro. »De sista skola bli de första» — det är en sanning, som kan nämnas i detta sam-

manhang. Det är mycket förödmjukande för dem, vilka sökt välsignelsen i veckor och månader, att nyomvända kunna bli andedöpta så där omedelbart. Men Gud är i detta: De väntande hjärtana komma en gång, sedan de mottagit välsignelsen, att tacka Gud för att Han lät dem vänta så länge. Ty därigenom få de lärdomar, som bli dem till nytta, sedan elden fallit. En sång, som ofta blev sjungen i Sunderland, var den jag skrev i Amerika strax efter mitt andedop: »Jeg har nået Sions sollyse höye» (Jag har hunnit Sions solljusa höjder).

Jag skrev flera små broschyrer om pingstväckelsen, då jag var i England, och pastor Boddy spridde dem runt i tusental. Jag nämner ett par av dem: »When the Fire fell», »A friendly talk with Ministers and Christian Workers», »Facts concerning Pentecost and the Gift of tongues» och flera andra. Jag tror, att de blevo till hjälp för många.

Den 18 september 1907: »Gud gav mig en underbar dag i går. Jag har blott några få gånger förut upplevt en sådan fullhet av eld och kraft, och då har jag känt det som om jag skulle kunna dö. Men i går var det inte bara en förnimmelse av Hans heliga närvaro, utan mitt hjärta genomströmmades av den renaste glädje, och det kändes som om jag vandrade i min Konungs närhet och prisade Honom.»

Den 10 oktober: »Mötena fortsätta som förut. Nästan alla som mottaga tungotalet få också uttydningen. Tidningarna ha börjat skriva långa artiklar om denna väckelse, som nu sprider sig ut över England. Folk kommer från alla håll och kanter av landet och bär med sig budskapet om vad Gud gör till sin hemtrakt. Härförleden fick jag brev från en man, som äger en stor nöjesplats. Han skrev, att han hade blivit omvänd genom att läsa tidningsreferaten.»

Den 13 oktober: »I går fick jag höra, att pastor Paul, en framstående lärare och evangelist i Tyskland, har blivit andedöpt. Detta betyder mycket för Tyskland. Han besökte

Kristiania och Fredrikstad för att studera väckelsen där, och nu har han själv kommit igenom. Halleluja!»

»I Londontidningen 'Daily Chronicle' hade man intagit en artikel, som på ett tydligt sätt visar de utomståendes fullständiga brist på andlig insikt. 'Galenskap', 'hysteri', 'drömmare', 'konstiga kroppar' äro beteckningar som återkomma. Några rubriker lyda så här: 'Extraordinära väckelsescener', 'Tungomålsgåvan i Sunderland', 'Folk talar okända språk', 'Underliga väckelsescener', 'Nyttan av tungotal' o. s. v. En tidning berättar om alla dem, som komma från när och fjärran för att höra väckelsepredikanten. En annan tidning omtalar, att jag var överhopad med kallelser och inbjudningar från alla platser runt omkring att hålla möten, men att det fanns minst lika många hemma i Norge, som väntade mig tillbaka, varför jag inte kunde efterkomma dem alla.

De sista dagarna i Sunderland voro fulla av välsignelse. Gud skall få en härlig seger där. Halleluja! Vi hade några härliga möten i sakristian på dagen och i kommunallokalen på kvällen. Sista söndagen talade jag återigen i kyrkan. Jag började mina väckelsemöten i kyrkan och höll en av mina sista predikningar där. Sista mötet på fredagskvällen var mycket gripande.

Detsamma kan sägas om avskedsmötena i Sunderland. En broder vittnade och berättade, hur ledsen han var, att han inte hade fått vara med under de fem första veckorna av väckelsen. Fördomar hade hållit honom på avstånd, ty han visste inte bättre. Hans dotter hade blivit frälst på ett av de sista mötena. En broder från Frälsningsarmén prisade Gud för den välsignelse han hade fått under mötena; likadant var det med en neger från London. Jag tog sedan den tid jag behövde för att säga några uppmuntrande ord och framföra min farvälhälsning. Efter detta inbjöd jag alla, som ville mötas i himlen, till att samla sig runt bordet. Det

var en gripande syn. Vi fattade varandras händer och sjöngo och bådo tillsammans. Pastor Boddy tackade Gud för att jag hade ärat blodet och bibeln. Andra vittnesbörd avgåvos också.

En stor skara vänner följde mig till stationen. Fru Boddy stannade kvar och tog hand om de sökande själarna. På plattformen sjöngo vi sånger och psalmer, tills tåget kom. Pastor Boddy och ett tjugutal vänner följde mig till Newcastle. Den sista samvaron med vännerna hade jag ombord på S/S 'Sovereign'. Vi sjöngo och bådo tillsammans, och så skildes vi. Jag tackar Gud för den härliga tiden i Sunderland och för resultaten av mötena. Verkningarna av dessa märkas långt utanför Sunderlands gränser.

På detta sätt började elden att falla i Sunderland, England, år 1907.

Detta år 1907 är ett av de rikaste åren i mitt liv, och när helst pingstvänner i Skandinavien tala om väckelsen, sammanställa de den alltid med välsignelsen år 1907. Från denna tid daterar sig nämligen begynnelsen av denna stora, himlasända väckelse i Europa.

All ära till Gud!»

XVII.

Resan till Indien.

Besök i flera europeiska länder, Palestina och Syrien. Konferensen i London och Sunderland.

Då jag kom hem från England, fann jag att den heliga elden brann med större intensitet än någonsin tillförne. Underbara ting skedde, och allt detta gav naturligtvis motståndarna mer än nog att göra. Satan gjorde sitt yttersta för att hindra och förstöra detta Guds verk, och många — sorgligt nog även bland Guds eget folk — togo ståndpunkt med de ogudaktiga mot väckelsen.

Men elden kunde inte utsläckas, pris ske Gud!

På nyåret skriver jag i Byposten: »Vilket underbart år har inte 1907 varit! För många av oss har det varit det märkligaste och välsignelserikaste året i vårt liv. Vårt livs farkost har glidit in på djupare farvatten. Vi ångra ej detta. Vår själ är fylld med lovsång och tack till Gud för det sista årets erfarenheter. Och när vi se framåt, är det med den fasta förvissningen, att vår kapten skall föra farkosten säkert fram över vattnen. Vårt enda mål har varit och är att förkunna det fulltoniga evangeliet om Jesus.»

I början av året fick jag en inbjudan att besöka Indien. Jag har fortfarande i behåll de brev, som mr. A. N. Groves sände mig vid detta tillfälle. Han ordnade hela resan för mig. Likaså har jag kvar breven från fröken Maud Orlebar och herr Max. Wood Moorhead. Brevet från broder Groves var daterat den 8 januari 1908 och lydde sålunda:

»Käre pastor Barratt!

Jag är obekant för Eder, och det är föga troligt, att Ni har hört mitt namn. Men i dessa dagar fara nyheterna hastigt i väg. Vi ha i detta hörn av världen blivit mycket intresserade vid läsningen av 'När elden föll', där vi ha läst om vad Gud gjort med Eder. Likaså var det intressant att läsa om de möten, som Ni på pastor Boddys inbjudan höll i Sunderland. Jag tror, att vi blivit manade av Anden att skriva till Eder med en förfrågan om huruvida Ni inte haft en tanke på Indien och dess många missionärer, som förkunna evangeliet för hedningarna och som ofta själva hungra efter andlig föda. Några hundra av dessa missionärer äro av olika anledningar samlade på bergsstationerna i Syd-Indien under de varmaste månaderna av året. Från den 15 mars till den 15 juni äro de lediga från sitt arbete. Det är då goda tillfällen att komma i kontakt med dem. Under förra året väcktes deras intresse för den s. k. pingströrelsen genom det besök, herr och fru Garr från Los Angeles, Kalifornien, U. S. A., gjorde, men jag beklagar, att jag måste säga, att det även framskapade mycken bitterhet. Vi tro dock, att det hos många finnes en ärlig, djup längtan efter andlig välsignelse. Om den helige Ande skulle leda Eder till att för en liten tid lämna arbetet därhemma och komma hit ut till oss i mars, april och maj eller för längre tid, så tro vi, det skall bli till stor välsignelse. Vi se det som en förmån att få garantera alla utgifter i samband med resan.

(Därpå ger han en anvisning om den bästa resrutten.)

Jag är ej själv missionär, utan plantageägare, men tar stor del i missionärernas arbete.

Eder i Herren

A. N. Groves.»

Efter att ha framlagt saken inför Gud, bestämde jag mig för att resa till Indien och sände enligt mr. Groves' önskan ett telegram till honom om mitt beslut. Han skrev följande svar

på detta: »Det har glatt våra hjärtan denna morgon att få mottaga Ert telegram från Kristiania.» — Han förberedde också vägen för mig genom att sända följande rundskrivelse till missionärer och andra vänner i Indien:

»Det har under en lång tid legat på enskilda Guds barns hjärtan att vänta och bedja om att Herren skulle finna en lämplig lärare i sanningen angående den s. k. pingströrelsen. En man, som av egen erfarenhet och inte blott teoretiskt vet, att den helige Ande både kan och vill verka i dessa yttersta dagar, såsom Han påtagligt gjorde under den kristna församlingens första tid. Han har i sin stora nåd öppnat vägen för sin tjänare pastor T. B. Barratt från Norge, som kommer ut till Indien i mars. Vi hoppas, att det måtte bli tillfälle för många missionärer och andra att komma upp till Coonoor under den heta tiden för att själva höra och med bibelns ord pröva sanningen av det, som Hans tjänare vill lära oss. Gud har själv — sedan han år 1906 mottog sitt andedop — bekänt sig till hans arbete i Kristiania och på andra platser på ett sådant sätt, att ingen allvarligt troende kan motsäga detsamma.

Må Herren lägga det på sitt folks hjärtan att komma tillhopa i samma ande, som behärskade folket i Berea (se Apg. 17:11), och till att tro de tecken, som åtfölja Andens utgjutelse såsom skedde med Kornelius och hans vänner (Apg. 10:46). Låt oss under tiden fortsätta att bedja, att Gud, och Han allena, måtte bli ärad genom detta besök!

Coonoor, februari 1908.

A. N. Groves.»

Jag lämnade Kristiania på måndagskvällen den 9 mars. En stor skara vänner hade mött upp för att taga farväl. Jag kände det tungt att lämna min familj igen för en så lång resa, men min kära hustru uppmuntrade mig och sade, att det skulle inte bli någon glädje genom att stanna hemma, när Herren önskade använda mig på en annan plats. På min

väg till Indien reste jag genom Sverige, Danmark, Tyskland och Schweiz, och överallt höll jag möten.

I Göteborg bodde jag hos mina vänner Holmgrens. Mycket folk hade samlats i den stora Ynglingaföreningens lokal. Det berättades för mig, att flera hundra hade mottagit andedopet; och om detta är förhållandet, måste vi snart stå inför en genomgripande väckelse bland världens barn, ty kraften har blivit oss skänkt till tjänst. Vi få inte bara tänka på oss själva och huru vi skola i mesta möjliga mån komma i åtnjutande av saliga och lyckliga känslor utan att dela med oss åt andra. Ty då blir kraften tagen ifrån oss.

I Köpenhamn hade jag möten i Golgatakyrkan, där pastor A. Christensen var föreståndare, samt i den stora konsertsalen Olympia, som rymmer 1.500 människor. Det var välsignade möten. Brandväsendet hade inte underrättat oss i tid att stolarna måste vara sammanbundna med varandra. Strax innan mötet skulle begynna, kommo de därför och togo bort alla stolarna i mittpartiet, så att folket måste stå hela tiden.

I Hamburg mötte pastor Meyer mig. Väckelsen i Tyskland har spritt sig mest bland den arbetande klassen. Kyrkorna ha inte haft någon officiell befattning med den, utan väckelsens vänner äro spridda över många läger. Den har också mött ett våldsamt motstånd. I Hamburg deltog jag för första gången i en brödsbrytelse. Vilken frid och kraft som härskade!

Påföljande morgon for jag vidare till Zürich i Schweiz. Jag fick lagom tid på mig för att hälsa på pastor Nils Bolt, när tåget passerade Frankfurt a/M. I Zürich hade vi tre möten ena dagen, och mycken välsignelse uppenbarades i dem. En del vänner, som deltagit i våra möten i Sunderland, voro också med. Man har också haft många svårigheter att kämpa mot i Zürich. Man har saknat en ledare, som kunnat vägleda och hjälpa vännerna. Då systrarna Dagmar Gregersen och Agnes Thelle voro där, bröt en kraftig väckelse

ut, men otro och tvivel smög sig in, och det är alltid detsamma som att öppna dörrarna för orena andar, vilka föra oro och förödelse med sig. På tisdagsmorgonen var jag i Rom. Det var fem år sedan mitt första besök där. Min dotter Mary och en norsk vänninna till henne mötte mig på stationen. Vilken glädje det var att få mötas!

Dagarna i Rom blevo härliga vilodagar för mig. Jag hade endast ett möte för ungdom i metodistkyrkan. Resten av tiden använde jag till att bese alla de intressanta, historiska minnesmärken, som Rom är så rik på.

I Brindisi gick jag ombord på S/S Osiris, som förde mig till Port Said. Härifrån fortsatte jag med S/S India, som skulle till Australien, och jag fick ännu en gång byta båt i Port Aden.

Från Sunderland fick jag ett brev från pastor Boddy, att han hade startat en pingsttidning med namnet »Confidence» (Tillit). Detta var den första i sitt slag i England, och den utgjorde under många år ryggraden för pingstväckelsen i England.

Mr. Max Moorhead mötte mig i Bombay. Jag fick höra, att de hade anordnat möten där, och då tillslutningen blev mycket stor, stannade jag där i tre veckor. Djävulen var verksam och gjorde sitt yttersta för att kväva det inflytande, mötena utövade. En anonym person skrev en hel del lögn om mig personligen och sände det till missionärerna, men lögnerna voro så fräcka, att en missionär sade, att anden i hela brevet var det bästa beviset för att det var falskt. En broschyr, skriven av en tysk pastor, »Satan bland de heliga», och några artiklar i »The Christian», författade av en fru —, blevo spridda bland missionärerna. Jag skrev ett svar på den tyske pastorns ondskefulla angrepp, »Satan bland de kritiska», vilket blev medlet till att öppna ögonen på många och till att bryta inflytandet av hans falska framställning. Många fortsatte att söka välsignelsen i Bombay, och Kristus blev förhärligad. Halleluja!

En del ondsinnade personer försökte att få folk att tro, att väckelsen i Mukti ingenting hade med pingstväckelsen att göra. Men nedanstående brev, som sändes mig från fröken Minnie Abrams (Pandita Ramabais högra hand), bevisar hur felaktig denna framställning var.

»Bara några rader för att hälsa Er välkommen till Indien och för att meddela, att vi bedja om välsignelse över Bombay. Ni kommer att möta mycket motstånd, ty pingstdopet är inte behagligt för kött och blod. Även kära Guds barn ha på grund av sin okunnighet ställt sig i spetsen för detta motstånd mot Herren. Så bli nu inte förvånad, om Ni finner Er väg kringgärdad av dylikt motstånd.

Herren håller nu på att utgjuta sin Ande på nytt här i Mukti , och för det prisa vi Honom. Vi skulle ha varit glada att få komma till Bombay, men vi kämpa en stor kamp häruppe och vilja hjälpa till med våra böner. Gud skall välsigna sitt verk här och hålla allt mänskligt på avstånd.»

Under ett av mötena i Bombay blev min själ fylld med en sådan kraft och välsignelse, att jag bröt ut i tungotal. Uttydningen gavs av fröken Gardner. I samma ögonblick hörde jag en röst inom mig säga på engelska:

»Jesus is coming soon!» (Jesus kommer snart!)

Vi ha härliga möten, och broder Moorhead får ständigt brev från andra delar av Indien om Guds verk där. Alla vittna om seger för Jesus. Man måste beundra de missionärer, som våga något för sin Herre och Mästare och för sina medmänniskors frälsning. De få ofta genomgå ganska stora försakelser och försmädelser. De arbeta bland så mycken förtvivlan och synd och så djupt hedniskt mörker, att deras hjärtan kunna försmäkta. Men Jesus förstår också, att det verksammaste sättet att nå hedningarna är, att missionärerna komma till en full och klar förståelse av pingstkraftens välsignelser och dopet i den helige Ande och eld. Vi se detta av de resultat, som redan uppnåtts.

En enträgen uppmaning från Coonoor om att påskynda

min resa dit, gjorde det nödvändigt för mig att avbryta mötena i Bombay. Det var den hetaste resa jag någonsin företagit. Det var oerhört trångt i tredje klass, och för att kunna sträcka ut benen något litet, måste jag sticka ut dem genom kupéfönstret, vilket jag såg att de andra gjorde.

På stationen möttes jag av A. N. Groves och en del andra vänner. Det var ett kärt möte. Det var underbart vackert häruppe. Rent av som ett paradis. Det är omöjligt att ge en detaljerad beskrivning av mötena här. Missionärer från många stationer deltogo. Broder Groves hade arrangerat allt på ett utmärkt sätt. Husmötena visade sig vara till stor välsignelse.

Kampen fortsatte naturligtvis här såsom i Bombay. Otaliga angrepp blevo riktade mot detta Guds verk, men den helige Ande förde oss vidare, och ej så få av missionärerna fingo mottaga ett fullt andedop, ära vare Gud! Vi höllo också möten bland de infödda. Jag hade olika tolkar, och Guds välsignelse vilade över dessa möten på ett underbart sätt. Broder Manikkam Joshua, som var min tolk på den offentliga marknadsplatsen, hade blivit döpt i Anden för elva år sedan. Ingen kunde därför säga, att han förut hade haft förbindelse med pingstvänner. Han vistades efter sin omvändelse i malabartrakten och ville gärna tala till folket på deras eget tungomål. Efter mycken bön kom han till mötet, och där föll Guds Ande på honom. Han talade inte på det språk, han hade önskat, utan i tungor, och det med en så våldsam kraft att många blevo rädda. Man hade aldrig hört något sådant förut. En halv timma höll han på. Man frågade honom, varför han betedde sig på detta sätt, och då berättade han för dem, vad han hade bett Gud om. Nej, sådant där kunde man inte bedja om, menade man. Den tiden var förbi. Den välsignelsen gällde endast apostlarna.

— Du måste ha fått något galet, sade man.

Hur underligt, att folk, så snart de inte förstå något nytt, genast äro färdiga att säga, att det kommer från onda mak-

ter, precis som om vår himmelske Fader skulle ha förändrat sig sedan Jesu tid och ville börja att ge sina barn stenar i stället för bröd, en orm i stället för fisk och en skorpion i stället för ägg och en ond ande i stället för den helige Ande (Läs Luk. 11: 9—13). Gud vare tack! Han är alltid densamme kärleksfulle Fadern.

— Har du talat i tungor sedan dess, Joshua? frågade jag.

— Ja, ofta. När jag är mycket lycklig i Gud och beder till Honom, så kommer det helt naturligt.

Å, det är samma, gamla pingstkraft med samma underbara resultat! Över tjugu personer ha nu här i Coonoor fått sitt pingstdop, och de tala i nya tungor. De flesta äro missionärer. En hel del ha känt den heliga elden brinna i sina hjärtan och i sina kroppar, men de ha ännu inte nått fram till det fulla pingstdopet. Men vi tro, att de snart skola göra det.

Medan jag var i Coonoor, tog mr. Groves mig runt till olika stammar. Naturen var praktfull, och hettan var ej så intensiv som nere på slätten. Vi mottogo ständigt budskap från alla världens hörn om att väckelsen utbredde sig och att mäktiga ting blevo utförda för Mästaren.

Kalkutta den 25 juli 1908: Här är jag nu i det brittiska rikets näst största stad med över en million människor. Därav över 24.000 européer och eurasier, resten äro infödda. Det var mycket svårt att lämna Coonoor efter alla de härliga mötena däruppe. Nu äro de, som deltogo i våra möten, spridda över hela Indien. Den sista söndagen hade vi en härlig nattvard tillsammans. Alla voro med, från de äldste ned till barnen. Vilka förtjusande barn! De få mitt hjärta till att längta efter mina egna därhemma. Vi bådo tillsammans och tackade Gud, ty flera av dem hade blivit döpta i Anden.

Under fortsättningen av min resa måste jag stanna en hel dag i Madras. Vem tro ni jag träffade där? Jag hade gjort

en liten tripp bort till den stora basaren och blev varse en stor, kraftigt byggd indier och en indisk pojke. Strax föll det mig in, att det måste vara Josef Israel. Jag hade inte sett honom på elva år, och då bara en enda gång i Norge. Jag såg så länge på honom, att han blev uppmärksam på det och tittade upp, men han kände inte igen mig. Jag tänkte, att jag tagit fel. Jag gick vidare, men i det samma kom han efter mig med raska steg. Han gick förbi utan att tilltala mig. Då jag kom ut, stod han vid en religiös bokhandel. Då sade jag till mig själv, att det måste vara han, och jag bad Gud om att låta mig få reda på det. Vi växlade några allmänna ord, och jag fick tillfälle att fråga honom, om han kände till Josef Israel.

— Ja, det är jag, det, svarade han.

Det blev en ömsesidig återseendets glädje och vi fingo ett intressant samtal med varandra, medan han följde mig till stationen.

— Om jag hade vetat, sade han, att ni hade kommit denna väg, skulle jag ha anordnat möten för er här i Madras.

Denna gång blev det inte tid för det.

Kalkutta, Kalkutta, dit måste vi nu.

Under uppehållet i Kalkutta hölls mötena i S:t Andreaskyrkan, en skotsk-presbyteriansk kyrka, samt i en stor baptistkyrka. Gamle pastor Hook stod helt med i väckelsen och sade:

— Här kan ni göra fullständigt, som ni vill.

Flera andedöpta missionärer voro med och hjälpte till. Jag kunde dock inte stanna länge, varför det bestämdes, att de missionärer, som hade hjälpt till vid mötena, skulle fortsätta arbetet. Den baptistkyrka, i vilken vi hade våra möten, hade byggts av den kände William Carey, vars minnessten finnes där. Likaså finner man minnesstenen över den kände missionären Adoniram Judson, som tillsammans med sin hustru utsändes av den amerikanska missionsstyrelsen. På vägen ut antogo de den baptistiska uppfattningen om dopet

och döptes vid ankomsten till Indien just i den dopbassäng, vid vilken jag nu stod och talade.

Jag kände, att jag inte kunde lämna Indien utan att ha besökt Mukti. Mukti betyder frälsning. Platsen är känd för sina bedjande grupper och för sin endräktiga bön. Jag kom in i kyrkan, under det de bådo. Omkring 300 unga kvinnor voro alla upptagna var för sig med att bedja högt. Många människor tycka inte om, när alla bedja högt på en gång, men då skulle de vara i Mukti! Det såg ut, som om varenda en hade gått in för att få just det, han bad om. Jag måste ofrivilligt tänka på änkan och domaren och likaså på mannen, som väckte sin granne mitt i natten. Det var ju just så, som Jesus ville, att lärjungarna skulle bedja. Och även vi. Tills vi få! Bönen höll oavbrutet på, tills man skulle ha paus. Då marscherade man ut klass efter klass, men bönen höll på ändå, tills sista klassen gått ut. Till sist fanns det ändå några kvar därinne, som prisade Gud i nya tungor.

Jag kommer ihåg, att jag läste en gång en artikel, som en journalist hade skrivit om Mukti. Han erkände, att han inte kunde förklara det, men att han kunde intyga, att han hade hört dessa unga flickor tala olika döda språk och andra, som de absolut inte hade någon kännedom om. Under bönen kom det bud till mig, att Pandita Ramabai ville hälsa på mig. Så fick jag då tillfälle att för första gången se och tala med denna märkliga kvinna. Livlig och anspråkslös var hon, och hon ägde denna djupa blick, som endast de ha vilka leva mycket nära Gud. En morgon talade jag till omkring 1.200 av dessa kvinnor. Jag hade fått en ypperlig tolk, och Guds välsignelse vilade över mötet. De gåvo mig Luk. 10: 21 som en hälsning hem till vännerna i Norge.»

Den 31 augusti: »Jag bestämde mig för att besöka Palestina på hemvägen. Det skulle bli för mycket att beskriva alla mina intryck därifrån. Den första stationen, jag stannade vid i Palestina, var Lydda. Namnet på stationen stod an-

givet på samma sätt som vi ha det i vår nya bibelöversättning (Apg. 9:38). Lydda var en obetydlig plats. Den omtalas första gången i bibeln under namnet Lod. (Esra 2: 33, Neh. 7: 37). Den var av betydelse under mackabéernas tid. Under romartiden var den huvudplatsen för ett distrikt i Judeen, och tidigt blev den ett centrum för de kristna i dessa trakter. Pelagius höll sitt försvarstal här år 415. År 1191 ödelades platsen av Saladin. S:t Georg, som stred mot draken, lär vara begraven här. Enligt sägnen har Muhammed förklarat, att Kristus på den yttersta dagen skall tillintetgöra Antikrist vid Lyddas portar. Liksom alla andra, vilka besöka Palestina, måste jag bese alla de historiska platserna, och det fanns mycket som grep mitt hjärta. Men det som dock grep mig mest var förvissningen om, att här var platsen, där Frälsaren hade levat och lidit döden för världens frälsning. Alla dessa berg hade Han sett, och här hade Han uppenbarat sin härlighet. Rätt som det är, gripes jag av en underlig förnimmelse av att jag står med mina fötter på platser, där allt det, som jag alltifrån min barndom menat vara heligast och störst, blivit utfört. Det finns andra stora och mäktiga städer i världen, men ingen stad är som Jerusalem. Det blev tillfälle att hålla blott ett enda möte i Jerusalem. Jag använde mig av tolk, eftersom både infödda och engelsmän voro närvarande.»

Den 11 september: »Från pastor Mygind, som verkade som missionär i Syrien, kom ett brev, i vilket han önskade att jag skulle besöka hans mission. Under tiden jag var där, föll Anden på längtande själar. Jag samtalade med folket om särlaregnet, och de förstodo mycket väl dess betydelse på det naturliga området, fastän de tänkte mindre på att Gud också berett ett särlaregn på det andliga området.

Om inte särlaregnet får falla över församlingarna, så kommer mycket av det goda och gedigna arbete, som utförts under tidigare år, att bli ödelagt. Under ett av våra

möten föll Anden på en fjortonårig flicka. Hon talade, sjöng och profeterade under en halvtimma i Anden, och tungotalet blev delvis översatt sats för sats. Ingen tvivlade på att Gud talade till dem genom henne, och verkan därav var överväldigande. Otro och tvivel försvunno. Syndare begynte söka frälsning, de sjuka sökte helbrägdagörelse, och Guds folk fylldes med inspiration, glädje och tro. Kristus och Hans dyrbara namn blev förhärligat. Detta var i sanning Andens frukt och intet annat.»

Den 17 september: »Att väckelsen har börjat här är otvivelaktigt. Intet liknande har man erfarit förr på dessa platser.»

Den 24 september: »Jag upptäckte, att min biljett mellan Bombay och Genua gällde endast en månad, och jag måste därför bestämma mig för att lämna Schweifait i dag för att hinna båten i Port Said i tid. Det var ingen lätt sak att lämna dessa kära vänner i Syrien nu. För fjorton dagar sedan var jag främmande för dem alla utom för Myginds, men så sände Herren sina underbara strömmar av välsignelse över oss, och därför blev det så svårt att lämna de strålande ansiktena och de glada själarna där.»

Den 26 septemeber: »Resan går långsamt mellan Beirut och Port Said med dessa båtar. De föra med sig så mycken last och lägga till vid minsta lilla plats, men det gör ingenting, bara jag hinner fram i tid till båten i Port Said. Broder Mygind följde med till Beirut. Nu sitter jag ombord och skriver detta, medan man ute på däck larmar med lossning och lastning under hojt och skrik av dem, som mena att livet inte går utan allt detta. Vädret är vackert, jag har bibeln tillhands, och Gud själv uppenbarar sig för dem, som söka Honom. Ja, än mer, Han fyller själen med en förblivande och outsäglig och härlig glädje. Halleluja.»

Hemresan.

Den 29 september: »På Medelhavet. Jag reser nu ungefär samma led, som Paulus reste, men han for till Rom och jag är på väg till Genua. Det är många missionärer och ämbetsmän ombord, som skola hem för att vila. Och det finns katolska präster, som skola till Rom. Vad skulle väl Paulus säga, om han nu kom till Rom och fick se all denna helgon- och relikdyrkan? Måtte denna väckelse, som nu pågår i den protestantiska världen, också tränga in och reformera det katolska systemet! Den helige Ande kan bana väg, där inga andra makter kunna det. Reformen åstadkommes knappast genom ett angrepp på lära och organisation och påve, utan allenast genom en mäktig andlig väckelse bland katolikerna själva.»

Den 3 oktober: »Längs Italiens kust. I går kommo vi till Neapel. Dagen för vårt uppehåll där använde jag till att bese Pompeji. På resan passerade vi tätt förbi ön Stromboli med vulkanen med samma namn. Det var underligt att se den sticka upp ovan vattnet, precis som om jorden behöver en skorstenspipa till att slunga ut allt det onda igenom, som den inte vill behålla i sitt inre. När vi i solnedgången gledo fram utmed kusten, kunde vi med hjälp av våra kikare och delvis med blotta ögat i fjärran se S:t Peterskyrkans kupol.»

Zürich den 8 oktober: »Här stannade jag också på vägen ut till Indien och lovade då göra ett litet längre uppehåll på hemvägen. Zürich är en av de städer i världen, som jag tycker bäst om. Ljus, vänlig och frisk, med en blandning av forntid och nutid och med de härligaste omgivningar. Vi ha härliga möten här. Huru länge jag stannar, vet jag inte nu. Jag har en inbjudan från fil. d:r Hassenstein i Gross-Almerode i Tyskland, och så önska vännerna i Köpenhamn, att jag skall stanna där en tid. När kommer jag då hem?» Jag förstod, att det behövdes en fast hand till att leda arbetet i Zürich. Vi började på neutral grund, och allt

flera slöto sig till undan för undan. Arbetet växte, och jag kunde inte lämna det, hur gärna jag än ville komma hem till Norge. Det kom för mig, att pastor De Labilliere var mannen, som behövdes här, och genom en underbar ledning kunde detta ordnas. Jag bad innerligt till Gud för saken, och en dag, då jag tänkte telegrafera efter min hustru för att kunna stanna i Zürich, mötte jag pastor De Labilliere, som sade, att nu var saken ordnad. Hans hustru, som var i England, hade haft en väldig bönekamp för Zürich och hade då fått från Herren Jes. 60: 1. 'Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp över dig.' Hon sände detta som ett budskap till sin man om att Herren skulle giva honom en öppen dörr i Zürich, och just detta ord hade också han själv fått under bön, innan budskapet från England kom.»

Som statskyrkopräst hade De Labilliere tjänat en av de mest aristokratiska kyrkorna i England. Då han efter sin omvändelse i Sunderland för några år sedan började predika omvändelse och pånyttfödelse för sina förnäma åhörare i Skottland, där han då var, väckte det ett våldsamt uppseende, och tidningarna skrevo långa artiklar om saken. Det enkla evangeliet tilltalade ej hans adliga och förmögna församling. Lönen nedsattes med många hundra pund, och några gingo till en annan kyrka. Men så fyllde folket med ens hans kyrka, och en väckelse började, vars verkningar kunna skönjas ännu i denna dag. Trots sin lärdom och vältalighet (han tog master-of-artsgraden vid oxforduniversitetet) är han en av de ödmjukaste och älskvärdaste män, jag mött.»

Konferensen i Hamburg.

Den 8 december: »Konferensen öppnades i Strand-Missions lokaler. Predikanter från England, Holland, Sverige och Tyskland hade kommit tillsammans. Vi hade bara tre dagar på oss, och det var mycket att tala om, varför vi måste

ha möten så gott som hela dagen. Det var intressant att höra, huru väckelsen gick fram i alla länder, och huru arbetet utfördes på de olika platserna. När man såg ut över denna församling av gudahängivna kvinnor och män och visste, att många av dem på grund av denna väckelse hade fått erfara, vad det vill säga att lida för Kristi skull, och man fick lyssna till deras friska och kraftiga vittnesbörd, då kände man behov av att tacka Gud för att man fått komma med i denna väckelse, som av många teologer räknas för att vara den största sedan apostlarnas dagar och antagligen den sista, innan Kristus kommer och hämtar sin brud.»

Efter konferensen i Hamburg reste jag till Köpenhamn och hade en del möten där. På grund av en del tidningsskriverier hade väckelsen rönt starkt motstånd även där, men vännerna hade ej låtit sig skrämmas. När man har fått en välsignelse från Gud, kan inte något tidningssladder ta den ifrån en. Mötet hos fru Anna Larsen för skådespelare blev en oförgätlig stund. Det var helt privat, men tidningarna fingo tag i det och hånade och förlöjligade det hela. De fingo svar av en känd skådespelare, som bl. a. sade: »Om fru Larsen ännu en gång öppnar sitt hem för en sådan sund sak, så hoppas jag, att många skola finna vägen dit.»

Från Köpenhamn reste jag till Göteborg, där vi hade möten i Torghallen. En härlig ande rådde bland vännerna, och det kändes gott att vara där. I Tabernaklet höll jag ett föredrag om det tjugonde århundradets väckelse.

I Norge igen.

Trots allt motstånd fann jag, att väckelsen spred sig mer och mer. Onda makter gjorde, vad de kunde för att förstöra detta härliga Guds verk. Det var nästan omöjligt för mig att få hyra en större lokal i staden. Erik Nordquelle lät mig emellertid få använda hans lokal, men han vågade inte annonsera mig, ty då riskerade han att mista den. Jag arbeta-

de fortfarande efter allianstankens principer och trodde och hoppades, att Herren skulle förena alla splittrade själar, så att vi kunde älska varandra och arbeta tillsammans på en bred och evangelisk basis. En stor del av dessa, som hade slutit sig till våra led, kom från olika församlingar och kyrkor, och själv var jag heller inte klar med vattendopet.

Bypostens spalter voro fyllda med brev, artiklar och vittnesbörd om arbetet, inte endast i Norge, utan från alla delar av världen. Jag tillbringade mycket av min tid på resor runt om i Norge, och överallt var Gud med. Själar blevo frälsta, sjuka sökte och funno helbrägdagörelse, och Anden utgöts över många längtande hjärtan. Överallt fylldes lokalerna både av nyfikna och av vänner. Det var helt naturligt, att en sådan mäktig Andens vind, som blåste fram över Norge, utgjorde ett tacksamt stoff för tidningarna, som på alla möjliga sätt sökte förlöjliga och förvränga det, som skedde. Herren vet dock bäst själv, hur Han skall sköta sin sak. Överallt fann jag, att Herren gick fram och använde, vem Han ville. Han går inte precis på de vägar, som människor stakat ut för Honom. Han går sina egna vägar och förödmjukar människan, tills hon villigt följer i Hans spår. Herre, gör oss alla villiga att gå dina vägar!

Påsken år 1909 hade vi konferens i Kristiania. Mötena höllos i Västra Arbetarföreningens lokal och i Torvgaten 7. Så många vänner ha väl knappast förut varit samlade till möte i Norge. Lokalerna voro överfulla, och många människor måste vända hem igen. Det var härliga möten, där Gud själv var närvarande. På långfredagen hade vi brödsbrytelse, då omkring 1.000 vänner deltogo. Det var en härlig syn att se den stora skaran av glada Guds barn, samlade till Jesu döds åminnelse. Gud har genom sin Ande givit mig en sång eller psalm då och då, och dessa ha blivit sjungna av vännerna på mötena.

Den 13 april 1909 i Örebro: »Nu är jag ute på långfärd igen, och börjar i Sverige. Immanuels- och Filadelfiakyrkor-

na ha inbjudit mig till möte här. Vi ha möten i båda kyrkorna. Stora skaror samlas, långt innan mötet begynner, och stor andekraft har vilat över mötena. I går blev hela det stora auditoriet i Filadelfiakyrkan upplöst i tårar, syndabekännelser och bön, men sedan också i jubel och glädje. Herren grep mäktigt in bland syndare, och vi fingo bedja med flera själar.

I Örebro finns det omkring 30.000 människor, men tänk, just detta antal blev frälst under väckelsen i Boston. D:r J Wilbur Chapman — vilken tillsammans med sångaren Charles Alexander (densamme som tidigare verkade tillsammans med Torrey) och sextio andra evangelister, pastorer och evangeliska sångare ledde dessa möten — säger, att han aldrig förr upplevat något liknande. På 27 dagar höllos 990 möten med ett minsta besökarantal om 15.501 (första dagen) och ett största om 61.501 (den 14 februari). Mötesbesöken voro sammanlagt 720.953, och antalet av dem som bekände sig ha blivit omvända, icke mindre än 30.534. Efter en så stor skörd kommer det att bero på Herrens vittnen, om de förmå att hjälpa de nyfrälsta fram till det djupare livet i Gud och till fullheten i Anden. Herren själv skall leda dem.

I Örebro se de två baptistförsamlingarna, som avhålla dessa speciella möten, fram emot stor seger i Herrens kraft. Väckelsen har på ett mäktigt sätt trängt in bland baptisterna här i Sverige, och överallt för den med sig stor välsignelse. Men det finns också många, som söka att stänga för Guds Ande, men det leder blott till att sådana församlingar slutligen bli uttorkade. Huru skulle det kunna bli annorledes, när man motarbetar Guds helige Ande? Detta bidrager också till att många lämna församlingar, som stänga för Andens pingstvind. Och så ger man väckelsen skulden för den splittring, som uppstår, fastän det är församlingarnas egen skuld. Metodistkyrkan har tyvärr här som i Norge till stor del utestängt denna mäktiga pingstvind.

O, att de ändå måtte vakna upp! Många av dem äro så

rädda för att offentligen bli omtalade, och att tidningarna skulle få det att säga om dem, att även de vore smittade av 'rörelsen'. Ännu har ingen av dem kunnat bevisa, att den ej är av Gud. Den som vill vara ärlig måste ovillkorligen erkänna, att det har förekommit lika äkta tungotal i Sverige och Norge som på apostlarnas tid. Måtte Herren förbarma sig över det folk, Han har älskat och som Han fortfarande älskar, men som inte känner sin besökelsetid! Även min själ har varit bunden med de starkaste band. Jag var villig att offra mitt liv för kyrkan och hennes framgång. Men hädanefter kan jag aldrig offra mitt liv för ett samfund, men gärna för Jesus. Jag hoppas och beder, att mina fäders kyrka ännu måtte bli väckt upp ur sin dvala och gripas av den väckelse, som Gud nu sänder över världen.»

Göteborg den 21 april 1909: »I söndags hade vi två möten i baptisternas Tabernakel. Herren verkade mäktigt i båda mötena, och vi bådo med en del själar. Måndag kväll möte på samma plats, där Guds Ande verkade ännu mäktigare.»

Köpenhamn den 26 april: »Har nu haft möten vid Zinnsgate och i Studenterhuset. Varenda plats var upptagen, och Gud är oss nära med sin välsignelse och helbrägdagörande kraft. Efter mötet för skådespelare hos fru Anna Larsen (Björner), ägde en härlig helbrägdagörelse rum, då fru Larsens mor, som under en längre tid varit sjuk, blev helbrägdagjord. Hon vittnade om detta på mötet i går kväll. När därför Örebladet i Kristiania frågar: 'Hur länge skall man uthärda?' då kunna vi svara, att det bör vara en lätt sak att uthärda, att våra medmänniskor bli friska och kunna glädja sig över 'en sund själ i en sund kropp'. Från Danmark ha några vänner rest ut till missionsfältet. Det är härligt att lägga märke till det vaknande missionsintresset hos vännerna. Där ha vi alla en samlingspunkt i arbetet för Kristi sak, vilken bör kunna fylla varje elddöpt själ med hänförelse.»

London den 5 maj 1909: »Min hustru och jag bor nu på Peniel, pastor Niblocks troshem. Det ligger mitt i hjärtat

av London. Ledaren för verksamheten i London är broder Cecil Polhill. Han är mycket förmögen och underhåller arbetet själv. Broder Polhill tillhörde på sin tid den berömda missionsgruppen 'The Cambridge Seven' (De sju från Cambridge), sjustjärnan också kallad. Den utgjordes av sju unga män, som lämnade Cambridge-universitetet för att fara ut till Kina som missionärer.

Den första, som i samband med denna rörelse talade i nya tungor här i London, var mrs. Prise i Brixton. Detta ägde rum före mitt besök i Sunderland. Guds Ande kom över henne, medan hon var i sitt hem, och hon började prisa Gud i tungor, såsom apostlarna gjorde på sin tid. Hennes hem blev snart samlingsplatsen för alla dem, som ville få bättre kännedom om den nya välsignelsen. De möten, som höllos där, voro således inledningen till väckelsen i London. Vid Upper Street i Islington,norra London, började pastor Cantel, och hans verksamhet utbreder sig hastigt. Snart slöto sig flera till här och där. Broder Polhill började först med husmöten i sitt hem. På det sättet nådde han många ganska framstående människor, som inte gärna brukade gå på offentliga möten. Senare förhyrde han större lokaler. För de speciella mötena under denna konferens ha vi hyrt Zion College Hall. Den helige Ande var ibland oss och välsignade ordet, som förkunnades. Vänner från alla delar av Storbrittanien, Tyskland, Norge, Nederländerna och andra länder hade samlats här. I sanning en härlig konferens, full av välsignelse och Andens kraft.»

Den 10 maj 1909: »I går höllo vi till i Faerd Street Tabernacle och Hyde Park. Det är första gången jag varit på ett möte i Hyde Park, och här fick jag en inblick i den frihet, som råder i England. På en sträcka av 60—70 meter strax innanför Marble Arch var det minst tio olika församlingar, som höllo möte. Det är icke tillåtet att använda instrument i Hyde Park för att ej störa varandra, men man kan bara ställa sig upp på en liten pall och börja tala ut i

luften, så får man snart en liten skara människor omkring sig. Vi pingstvänner slogo oss ned på det gröna fältet, där andra grupper höllo till, och Gud gav oss ett välsignat möte.»

Den 24 maj 1909: »Efter mötena i London togo min hustru och jag ett par vilodagar, innan vi reste till Sunderland. Vi reste också ut till Windsor och besågo slottet där. Vi spisade lunch i en liten trevlig restaurang, som hade varit i samma familjs ägo i nästan trehundra år. I denna stad tillbringade drottning Victoria sina lyckligaste dagar. Här kunde hon gå fritt omkring, älskad av alla, och vackert är det innanför i detta gamla slott med dess många historiska minnen.»

I Sunderland hade vi en storslagen konferens med många av deltagarna från London-konferensen och med många vänner från olika länder. Vi voro åtta personer från Norge. Det kunde vara intressant att referera några av de tal, som höllos, men det skulle ta för stort utrymme i denna bok. Jag vill blott nämna, att en kväll hade vi ett socialt möte, då alla de utländska deltagarna voro samlade på plattformen och sjöngo i tur och ordning en sång på sitt eget språk och sade några ord om arbetet i sina respektive hemland.

Medan jag var i England denna gång, tog jag mig tid att besöka de trakter, där jag är född och har levat mina första år. Sista gången jag besökte de trakterna, hade jag åkt med »coach» (postvagnen). Vägen gick över Kit-Hill, den äldsta och högst belägna gruvanläggningen, omkring 1.000 fot över havet. Vilken härlig natur! Inte norsk, men vackra avrundade kullar med leende gröna ängar, åtskilda från varandra genom gärdesgårdar, och så skogspartier med små byar strödda däremellan. Långt borta i fjärran sågo vi Engelska kanalen. Bred och blank slingrade Tamarfloden sig förbi Salt Ash, på vilken man kunde se toppen, och så vidare mot Devonport. Sedan var det inte långt till Plymouth. Vi nådde S:t Ann's Chapel, ett litet samhälle

med ett litet wesleyanskt kapell. Där bodde en gång en av mina gamla tanter, som jag gästade under en julferie.

Så kommo vi till ett ställe, där det förr i tiden fanns en grind, där alla måste betala grindpengar för att få passera. Här steg jag av och tog av från huvudvägen in mot min hemort Albaston. Där stod hemmet. Jag tittade in över grinden. Samma präktiga gamla träd, som skyddade mot väster, stodo där ännu, men den gamla brunnen, där jag så när hade drunknat en gång som barn, var igenfylld. Det kändes egendomligt att gå omkring i det gamla huset. På andra sidan vägen stod de »primitiva» metodisternas gamla kapell. Där såg jag som barn de första ljusbilderna. Jag träffade många, som kommo ihåg mina föräldrar och min övriga släkt.

Här var det, som de gamla kära hade sina många intressen. Det kunde skrivas mycket om de väckelser, som uppstodo här och i Mary Tavy. Min morfar, kapten Georg Ball, kapten Kent med flera, voro ivriga medarbetare i väckelsen i Mary Tavy. Mina föräldrar blevo frälsta på den tiden. I Albaston tog min mor ivrigt del i väckelsearbetet och i det övriga arbetet i församlingen. På en dörrskylt stod namnet Secombe. Jag måste ta reda på, om det var far till den Secombe, som hade varit anställd vid gruvan i Hardanger. Nej, men det var hans farbror, och det intressantaste av allt var, att han i sina unga dagar hade tillbringat flera år tillsammans med min far vid guldgruvorna i Australien.

Min tid var knapp, men jag måste även undersöka, om gamla fru Doidge ännu fanns i livet. Jo, tänk! Hos henne hade jag ätit mer än en äppel- och fruktpudding med devonshirekräm på. Det var inget långt samtal, vi hade, men vi hunno med en hel del på några få minuter, och så hade vi en god, varm bönestund till sist. I järnvägskupén träffade jag en person, som kände hela min släkt. Han hade gått i min mors söndagsskolklass.

Den 7 juli: »Jag hade tänkt att resa hem i förrgår med båt via Köpenhamn, men Herren visade mig tydligt, att jag skulle stanna här ännu ett tag. Vi ha möten här varje dag. På lördag är det meningen, att vi skola resa ned till Bedford för tio dagars verksamhet där. Jag besökte för en tid sedan Wesleys gamla kapell i City Road. Ute på kyrkogården letade jag mig fram till hans, Bradfords, Olivers, Adam Clarks och många av de första metodistpredikanternas gravar. Det grep mitt hjärta att gå där och minnas dessa heliga män. Jag hade läst om deras liv och verk... Nu äro de över på den andra sidan!

De hade alla utfört det arbete, Gud hade lagt till rätta för dem, och sedan gått över floden för att få sin belöning. Herre, hjälp oss att vandra i dina fotspår och att vara trogna intill döden.»

Pastor Niblock och jag togo en tur ned till Smithfield, där man förr i tiden brände martyrerna. Därefter reste jag till Bedford, där vi hade välsignade möten. Vi fingo också tillfälle att bese Elstow, det lilla samhället, där John Bunyan levde. Härifrån hämtade han helt säkert många motiv till sin bok »Kristens resa». Nu har man rest en stor staty av honom på en plats i samhället, men på den tiden fick han sitta tolv år i fängelse för att han vågade predika levande Guds ord.

XVIII.

Bråkiga möten i Köpenhamn.

Verksamheten i Kristiania utvecklas.

Efter mitt andedop i New York hade jag rest mycket. Gud hade lett mig till att besöka olika länder. Under oktober månad 1909 var jag på en konferens i Muhlheim vid Ruhr i Tyskland. Alla, som ville deltaga, måste underteckna följande förklaring:

»Jag erkänner denna pingstväckelse vara från Gud och söker efter det fulla pingstdopet med tungotal samt att jag tillsammans med de andra vännerna i ödmjukhet vill söka pingstväckelsen utan egenkärlek och partiskhet.»

Mellan 2.000 och 3.000 personer underskrevo detta uttalande.

Jag hade tänkt att endast stanna några dagar i Köpenhamn på min hemresa till Norge, men Gud ledde det annorlunda. Mitt uppehåll i Danmark räckte till inemot jul med besök runt omkring till närliggande platser. Största delen av tiden verkade jag dock i Köpenhamn. Det blev en tid full av kamp mot ondskans andemakter. Tidningarna införde långa referat från mötena, oerhört överdrivna, och många människor strömmade till av ren nyfikenhet och för att ställa till bråk. Särskilt lade ungsocialisterna ett så rått, obehärskat och hånfullt uppträdande i dagen, att själva tidningarna kände behov av att påtala det. Dock, under allt detta frälste och döpte Gud många själar.

Till en del speciella möten såldes biljetter à 25 öre, vilka

kunde erhållas endast hos troende vänner. Detta för att hindra orosstiftarna att komma med och störa dem, som sökte Andens dop och som verkligen hade behov av att få något av Gud. Väckelsen trängde på ett mäktigt sätt in bland alla samhällsklasser, och flera inom teatervärlden blevo väckta och några av dem frälsta. Det att fru Anna Larsen och fru Anna Lewini lämnade Dagmarteatret, blev ett stående samtalsämne. I synnerhet att fru Anna Larsen gjorde det. Det inflytande hon med sin konst utövade var långt större än de, som inte besöka teatrarna, ha en aning om. Hon hade blivit gripen vid läsningen av Marie Corellis bok: »Två världar.» Men det var särskilt genom tungotalet, hon förstod, att Gud verkligen kunde komma människan så nära, att hon blev fylld av Hans Ande och kunde tala, driven av denna Andens kraft.

Våra möten höllos i olika lokaler. Wittmarks stora sal, Konsertpalæet, Studenterhuset och vid Zinnsgate. Som förut nämnts voro särskilt socialisterna förargade på våra möten. Vid ett av de stora kvällsmötena i Konsertpalæet hade en hel del kommit tillsammans för att ställa till bråk, men det blev en väldig seger för Jesus. Orosstiftarna avbröto talarna då och då med speglosor, visselpipor och dylikt. Ja, en kväll kom en man in med en stor korg levande ål, som han tömde ut på golvet. Men det klarade upp sig. Det rådde också stor stillhet ibland. Gud fyllde mig med sådan frid och ro, och det fröjdade mitt hjärta att få vittna för denna stora skara. Efter mötets slut stod en skara utanför och väntade på mig. Med hånande tillrop trängde den så tätt inpå mig, att jag knappast kunde röra mig. En av dem pressade sin fot ovanpå min och överöste mig med skällsord, medan hans ansikte lyste av djävulskt hat.

— Ni ville nog bra gärna slå till mig, sade jag och såg honom lugnt in i ögonen.

— Nej, ni är för gammal för att jag skulle vilja kröka ett hår på ert huvud, svarade han.

(Vid den tiden var jag inte mer än fyrtioåtta år, men det gråa skägget gjorde att jag såg äldre ut.)

Jag tänkte på Wesley, omgiven av rasande människor, och gladde mig över att ha fått erfara något litet av samma sak. Den ene ropade ett, den andre ett annat, men Gud gav mig en fullkomlig frid, så att jag kunde svara milt, men bestämt på deras frågor. Mannen med djävulsansiktet räknade upp allt det onda kristendomen hade gjort, men jag svarade naturligtvis, att det inte var kristendom. En del humoristiska anmärkningar föllo också under samtalets gång, som när jag sade:

— Det skulle kunna hända, att vi äro ense på många punkter.

— Vad? utbrast mannen. Ni vill väl inte jämföra mig med de där idioterna?

Och så följde man mig i procession till spårvagnen, och jag fick då tillfälle att tala med några av dem.

Den 26 november: »I kväll hölls mötet i Studenterhuset. Vi hade hoppats, att mötet skulle avlöpa lugnare än vanligt, ty vi hade annonserat, att endast de som inte ville störa mötet fingo komma in. Gatan utanför var svart av folk, och själva höllo vi knappast på att komma in. Redan efter en kort stund blevo störningarna så svåra att jag beslöt mig för att avbryta mötet, men folket räckte då upp sina händer och bad mig fortsätta, och med Guds hjälp kunde jag göra min röst hörd över oron. Plötsligt blev emellertid en så förunderlig stillhet rådande, och vi förstodo av polisens hållning, att något var i görningen. I lilla salen hade man slagit in en del fönster på ena sidan och förstört ett par dörrar, och i ett nu kastades stora stenar in genom fönstren. Poliserna rensade salen och gatan, och vi kunde gå hem.

Ungsocialisterna frågade mig, om jag ville tala till dem på ett av dem anordnat möte. Jo då, jag lovade att komma. — Mitt ämne var: 'Jesu program — vårt!' Jag hade beslutat att läsa mitt föredrag denna gång och hade kommit halv-

vägs igenom det, trots larm och tumult i salen, men fortsatte sedan utan koncept och avslutade. Strax var den livligaste diskussion i gång. Man ropade och skrek. Det var hån, skratt och skällsord om varandra. Ledaren ringde med en klocka för att åstadkomma lugn, men hans röst drunknade till största delen i larmet.

Jag har bara Gud att tacka för Hans beskyddande nåd i den stunden. Broder Wittrock måste bana sig väg genom de rasande människorna, som stormade in på honom. Jag ville hjälpa honom, men starka armar föste mig ut i sidorummet, och där fick jag sedan höra, att han hade kommit välbehållen ut. De följde mig därefter till spårvagnen. Det fanns en del, som hade sett mig komma ut ur lokalen, och de kommo springande efter för att söka stoppa spårvagnen, men föraren körde i väg och stannade inte förrän flera hållplatser längre fram på linjen.

Då orosstiftarna upptäckte, att vi hade kommit i väg, gingo de löst på varandra och sparade varken stolar eller bord eller andra ting, som kunde tjäna som kastvapen. Jag har hela tiden varit på min vakt mot att säga något, som skulle kunna väcka onödig upphetsning, och Gud har hjälpt mig. Många av de värsta orosstiftarna ha nu slutat upp med att störa oss och våra möten. Gud har fyllt mitt hjärta med ännu mera kärlek till dessa, och jag tror och hoppas, att allt skall tjäna till väckelse för dem.»

Den 11 december: »Seger! — det är just rätta ordet. Det stormiga mötet i Folkets hus stack hål på bölden. När en del börjat beskylla oss för upptågen, så är detta rena lögnen. Vi ha blott predikat det eviga evangeliet, och det har inte satan tålt. Han är rädd för andefyllda människors inflytande, och därför har han gjort sitt yttersta för att uppvigla folket mot oss, men Jesus har segrat. Vi trodde, att många skulle komma att hålla sig borta efter det våldsamma mötet i Folkets hus, där satan formligen utöste sin harm

emot oss, men folk från alla samfund går fortfarande på våra möten. En av dem, som bråkat mest, kom en dag och bad om förlåtelse. — 'Jag visste inte bättre', sade han, 'och har aldrig haft respekt för kristendomen'. Många ha blivit gripna av det fasta och bestämda, men kärleksfulla sätt, som Herren hjälpt oss till att uppträda på i dessa förföljelsens dagar.»

Den 13 december: »I går använde vi oss av Konsertpalæet, och inga störningar förekommo. Guds Ande smälte ned hjärtana. Skall jag döma efter ett brevkort, som jag fick i dag, så ha även ungsocialisterna börjat läsa bibeln. En av dem hade gått in på ett bibliotek för att få tag i en bibel och undersöka om vår förkunnelse var riktig. Så skall man göra! Om bara folk läste bibeln och undersökte själva skulle de snart finna, att vi stå på Guds ords grund i alla stycken.»

Den 17 december: »De två sista mötena i Wittmarks lokal blevo särskilt välsignelserika. Den ungsocialist, som hade bett om förlåtelse för sina upptåg, hade blivit frälst och vittnade på detta möte för alla sina kamrater.»

»Trots all oro på mötena och folkets hån och förakt har det visat sig, att det i denna stad finns många människor, som gå med väckelse i sitt sinne och tro, att denna rörelse är från Gud.» Efter ett kort uppehåll i Norge, där jag firade jul tillsammans med min familj och deltog i en del möten runt omkring, reste jag åter till Köpenhamn. Gud var med och ledde sin sak härligt igenom.

I Korsets Seiers årgång förekommer en artikelserie med rubriken »Världsväckelsen». Den innehåller nyheter och budskap från alla delar av världen om huru Gud verkar. Låt oss citera ett par rader från en del platser, t. ex: från Durban, Sydafrika: »Den heliga elden är nu tänd i Durban. I en familj är far, två döttrar och två söner döpta i Anden.»

Från Tirschtiegel i Posen skriver broder Meyer: »Första dagen under konferensen fingo vi, Gud vare lov, uppleva

en stor välsignelse, och den andra dagen, nämligen den 13 december, föll elden från Gud över oss. Hela församlingen blev andedöpt.»

Från Trögstad, Norge: »Nu ha vi fått uppleva pingstanden även här. Herren verkar med makt bland sina barn och delar ut nådegåvor i rikt mått.»

En syster i Mysen sänder oss fyra nya prenumeranter på Korsets Seier och gläder sig över att denna klara stråle av sanningens ljus finner väg bland folket i Arendal: »Väckelsens vindar förnimmas. Den helige Andes eld börjar att brinna.»

Från England: Pastor Inchcombe skriver: »Det skall säkert komma att glädja dig att höra, att Herren utgjuter sin Ande över oss på mötena.»

Från Austefjorden, Norge: »Gud går härligt fram här och stadfäster sitt ord med åtföljande tecken.»

Från Växjö, Sverige: »Vi äro några Guds barn här, som nu i ett års tid bedit om att bli beklädda med kraften från höjden. Vi samlas varje dag till bön och vänta på Guds svar.»

Från Kina; Broder Mok Lai Chi, som var den första infödda kines, som fick uppleva det fulla pingstdopet, skriver: »Det är en stor förmån att få en liten andel i Herrens verk nu i tidens elfte timme.»

Så lät det från när och fjärran. Överallt trängde pingstvinden fram till välsignelse och styrka för alla, som ville taga emot den.

Den världsliga pressen i alla länder skrev mycket om väckelsen under de första åren. Man kunde ha haft anledning att tro, att personer i de så kallade kristna länderna borde ha haft större insikt om de djupare tingen i Guds rike, men i samma ögonblick Gud börjar att verka, visar det sig klart och tydligt, att det är en oerhörd skillnad på formkristendom och levande sådan. Jag korresponderade i fjol med fru . . ., en ledande förkunnare av helgelselivet, och även

med andra, och försökte påvisa, huru oriktiga och ovederhäftiga deras angrepp på denna väckelse voro. Likaså påpekade jag faran av att bruka sitt inflytande på detta sätt, mot Guds eget verk. Fastän jag fick mycket vänliga svar på mina brev, — de finnas ännu i min dagbok — så skrevo de dock intet, som rubbade det inflytande, deras tidigare angrepp hade utövat. Hur sorgligt är inte detta!

Här funnos dyrbara Guds barn, som i verkligt allvar och med de renaste avsikter sökte den nödvändiga kraften till att leva heliga i livet och överlåta sitt allt åt Gud. När så pingstkraften kom och samma resultat uppenbarades som i apostlarnas dagar, trädde några av helgelserörelsens förkunnare fram och talade emot, ja, till och med fördömde det hela som ett verk av onda andar. De hade aldrig upplevt en sådan bekräftelse på Andens kraft. Tänk, att man kan vara så blind! Det bevisar, att Gud är i stånd till att leda en del människor, inflytelserika personer, ett gott stycke på vägen, tills de plötsligen stanna och inte låta sig ledas vidare.

Fru . . . åberopade i sitt brev framtiden och hoppades, att den skulle bevisa allt. Närmare tjugo år ha gått sedan denna korrespondens, och jag kan tryggt säga — och många med mig — att denna pingstvälsignelse har bevisat, att den håller. Vi vilja ej återgå till vårt gamla liv, ty vi känna, att denna härliga flod blir allt djupare och djupare. Till hösten detta år (1927) är det tjuguett år, sedan elden föll på min längtande själ i New York. Jag har i sanning haft goda tillfällen att vända tillbaka, men min välsignade Herre har ständigt lett mig framåt. Tusentals människor runt om i världen fröjda sig i dag över samma välsignade upplevelse. Rörelsen vinner oavbrutet terräng och har samma tecken på Guds sanktion i våra dagar som pingstväckelsen på Petrus' och Paulus' tid.

De som inte vilja ta lärdom av sina felsteg och återkalla sina förfärliga domar över den helige Andes verk, skola

en dag få se det misstag, de gjort genom att missbruka sitt inflytande till att hindra tusentals av Guds barn från att söka pingstens välsignelse.

Men dessa blinda och famlande angrepp ha emellertid för alltid knäckt det inflytande, som dessa folkets ledare utövat i vida kretsar. Tusentals människor ha förlorat sin tillit och sitt förtroende till dem.

XIX.

Verksamheten i Kristiania.

Gud ledde mig efter hand att börja en verksamhet i Kristiania. Genom Guds nåd och genom goda, troende mäns och kvinnors stöd och fulla hängivenhet till detta stora och härliga verk grundlade jag pingstförsamlingen i Kristiania. Vi hyrde Möllergaten 38. Jag skriver i min dagbok den 5 september 1910: »Jag har hyrt Möllergaten 38, som utan tvivel kommer att bli ett centrum för våra vänner i Kristiania såväl som för vänner utom staden.» Detta steg skulle bli av varaktig betydelse och till gagn för Kristi sak. Salen tillhörde en nykterhetsloge, men vi hade tillfälle att använda den så mycket vi ville. Över plattformen satte vi med stora bokstäver det nu så välkända ordet: Kraft till liv och tjänst för Jesus.

När jag var ute på mina resor, sände Gud en eller annan evangelisk syster eller broder till att leda mötena. Jag måste ju i begynnelsen dela min tid mellan Norge och andra länder i Europa. Väckelsemöten och konferenser bådo om den hjälp, som Gud gav mig nåd att giva. Vid årsskiftet 1909—1910 ändrade vi namnet på vår tidning Byposten till Korsets Seier. Det gamla namnet passade bättre för Bymissionen, men det nya namnet harmonierade mera med pingstanden. Tidningens inflytande har ständigt ökat, och den är en kraftig representant för pingstväckelsen, inte endast i Oslo utan över hela Norges land. Den har fortfarande samma namn och har alltid stått på Guds ords grund och framhållit de

speciella sanningar, som kännetecknar pingstväckelsen. Den har samlat och spritt de goda nyheterna om arbetet i världens alla länder och inte minst i Norge. Gång på gång har den fått strida för de sanningar, Gud anförtrott åt oss.

Arbetet med tidningen har visserligen tagit en stor del av min tid, men jag har känt Guds ledning att använda min penna såväl som min tunga i kampen för Hans rikes framgång. År 1911 samlade jag omkring 600 psalmer och sånger till bruk, inte endast för våra möten utan för vännerna i hela landet. Vi kallade sångboken för »Maran Ata». (1 Kor. 16: 22.) Denna sångbok har varit till stor välsignelse i arbetet, och den har tillsammans med Korsets Seier hjälpt till att binda vännerna i hela landet samman med varandra.

År 1911 var jag på en resa i Finland och fick också hålla några möten i S:t Petersburg (Leningrad) i Ryssland. Gud var också med mig där. Medan jag var i Finland, började jag utgivandet av Korsets Seier på finska. Den kallades för Ristin Voitto. Broder Brofeldt skötte om översättningen åt mig. Den utkom också en tid i Sverige under namnet Korsets Seger, och meningen var att börja den i Danmark också. Jag hade redan gjort teckningen till titelbladet.

År 1912 hade vi besök av pastor J. H. King från Amerika. Han blev till stor välsignelse för oss alla. Han predikade det fulltoniga evangeliet och gav oss genom sina predikningar en djupare inblick i Kristi rättfärdiggörande nåd och uppståndelsekraft. Han visade oss den stora skillnaden mellan bokstavens och Andens väsen och att intet finnes, som kan sammansmälta hjärtat så som Kristi kärlek. I Korsets Seier n:r 12, årgång 1912, har jag skrivit en längre skildring om »Den evangeliska missionen i Möllergaten 38» och framlagt den lära, vi predikade där. Denna artikel trycktes också i broschyrform och spriddes vida omkring. Jag var ännu inte döpt i vatten, varför de där uppdragna linjerna för verksamheten mera byggde på allianstanken.

I maj månad deltog jag i konferensen i Sunderland igen.

XIX.

Det var femte konferensen bland pingstvännerna i England sedan väckelsens början. Efter en kort tids uppehåll i Kristiania reste min hustru och jag till Finland. Vi hade härliga möten där. Pris ske Gud! I augusti månad var jag på en resa till Hardanger och höll en del möten. Jag besökte alla de kära platserna, som gömde på så många dyrbara minnen från mina barndoms- och ungdomsår. Där inne i fjorden går jag mest under namnet Tom Barratt.

— Jag kände igen dig, så snart jag såg dig på vägen, sade en.

— Ja, men är det Tom? undrade hon. Du har blivit litet grå, du också, ser jag; du ser ut till att bli gammal.

— Å, jag är ju bara femtio år, svarade jag.

— — —

År 1913 fick jag de ryska myndigheternas tillstånd att utvidga Korsets Seier på ryska. »Pabeda Krista» blev tidningens namn. Den utdelades gratis, och upplagans storlek var därför beroende av de gåvor, som kommo in. Kassör och ombud för den ryska, finska och svenska upplagan av Korsets Seier var syster Tytti Lagerstedt.

Under hösten samma år inbjöds jag ännu en gång att komma till Finland. Jag lämnade Kristiania dagen efter det broder Frank Bartleman hade anlänt dit. Han var en av pingstväckelsens ledare i Los Angeles. Min hustru tolkade honom. Stora skaror kommo för att lyssna till honom, och Gud välsignade rikligen hans besök ibland oss.

XX.

Äntligen döpt i vatten.

Jag lämnar metodistkyrkan.

I min dagbok den 16 juni 1913 skriver jag följande om pastor Lewi Pethrus: »Broder Pethrus och hela hans församling har uteslutits ur distriktsföreningen.» Detta bekräftades och stadfästes av konferensen i Eskilstuna i juni 1913 på ett sådant sätt, att det betydde uteslutning ur hela Svenska baptistsamfundet. Anledningen var, att Lewi Pethrus hade tillåtit vuxna döpta, som inte tillhörde Baptistsamfundet, att deltaga i nattvarden. De hade blivit döpta på grund av sin tro, men de önskade inte gå in i Baptistsamfundet. En sak är jag förvissad om: hade baptisterna förstått räckvidden av detta sitt steg, så skulle de nog ha väntat litet längre med sitt beslut och talat litet mer med Gud om saken.

Personligen menar jag, att alla Guds barn ha rätt att deltaga i brödsbrytelsen. Det är sant, att dopet är ett vittnesbörd om vår tro på Jesus, men det är brödsbrytelsen också. De, som sutto vid det första nattvardsbordet, hade inte undfått det kristna dopet. Detta instiftades först efter uppståndelsen (Matt. 28: 18, 20. Det finna vi också tydligt av Apg. 19: 3—5).

Ett stort antal baptistpastorer och baptistförsamlingar ha lämnat sitt gamla samfund och anslutit sig till pingströrelsen med det resultatet, att vi ingen annanstans i världen

finna, att pingströrelsen haft en sådan framgång som i Sverige. Det är helt enkelt enastående underbart. Herren tillät baptisterna att göra detta misstag. Hans vilja är att oavbrutet föra sitt folk längre fram, högre upp, så att de kunna bli mera användbara i Hans tjänst. Pingströrelsen i Sverige är nu en faktor, som man måste räkna med. Duktiga män från olika samfund ha slutit sig till den, och andra ha blivit frälsta och uttagna till ledare inom den. Min kære vän Lewi Pethrus är en av främsta ledarna där. Han kom i kontakt med rörelsen på en genomresa i Kristiania.

Vattendopet.

Gud hade en hel del arbete med mig, innan jag såg betydelsen av vattendopet. Det märkliga var, att jag absolut inte kunde se detta förr. När jag tänker på att Herrens egna lärjungar, fastän de voro andedöpta, ej insågo nödvändigheten av att lämna judendomens tro på omskärelsen, känner jag mig något litet tröstad.

Jag kunde aldrig erkänna den lutherska synen på dopets pånyttfödande makt. Allt ifrån min ungdom såg jag det falska i denna teori, och jag utkämpade mången kamp med lutherska präster om detta. Då tyckte jag, att metodisternas lära var klarare. Barnen voro födda i synd, men voro under blodet och tillhörde därför redan Guds rike, och därför borde de döpas. Jag förfäktade denna teori till och med efter mitt andedop. Mina dagsboksanteckningar från dessa år visa klart alla de tankar, som strömmade genom mitt sinne. Många av mina vänner gingo, en efter en, dopets väg, men jag stod fast vid min gamla teori ända till 1913.

Min kära hustru var fullkomligt klar på denna punkt. Hon var inte döpt som barn. Hennes föräldrar tillhörde den s. k. »Lammerska friförsamlingen», en grupp gudfruktiga och helgade män och kvinnor, och dessa praktiserade inte barndopet. Då min hustru anslöt sig till metodistkyr-

kan, blev hon döpt, men ej genom nedsänkning. Hon framhöll dock alltid i våra samtal, att hon trodde, att baptisternas syn på dopet var det rätta. Utan tvivel hade min syn på dopet mycket att göra med mina försök att bilda en sammanslutning av alla pingstväckelsens vänner. Jag var fullt ärlig i min kamp för detta. Jag trodde helt enkelt, att metodistkyrkans teori var den enda rätta.

Till slut bestämde jag mig för att studera frågan riktigt grundligt ännu en gång. Guds ord skulle vara mitt rättesnöre, och det allena.

Detta avgjorde också saken.

Jag läste igenom en grundligt utarbetad metodistavhandling i ämnet. Den hade till huvudsyfte att bevisa nödvändigheten av barndopet.

Då jag hade arbetat mig igenom den, var jag för alltid färdig med barndopet. Det fanns intet bevis i bibeln på att apostlarna praktiserade barndop, och jag fann det omöjligt att hålla fast vid kyrkofädernas ståndpunkt, ty de voro ofta oense just i denna fråga.

Jag såg klart den väg, jag hade att gå, och i samma ögonblick jag såg den, handlade jag därefter. Efter en inbjudan från pastor John Ongman, deltogo min hustru och jag i konferensen i Örebro. Broder Ongman intog en särställning inom Baptistsamfundet i Sverige. Han bedrev i många år en speciell evangelistverksamhet med bibelkurser för utbildning av evangelistsystrar och -bröder. Han var alltid en försvarare av biblisk helgelse. Han var en utmärkt talare och mycket intresserad av pingstväckelsen, men han lämnade aldrig baptistkyrkan. Möjligen var han rädd för att om skolans elever bleve nekade att arbeta bland baptisterna, skulle den mista det andliga inflytande, den utövade över hela Sverige. Jag frågade broder Ongman, om han ville döpa mig, men då jag inte ville ansluta mig till Baptistsamfundet, kunde han ej göra det. Sedan frågade jag broder Pethrus, om han var villig. Då jag var en resande

i ett främmande land, gick han med på det, fastän jag ej ämnade ansluta mig till hans församling i Stockholm (Se Apg. 8: 36—38).

För att det inte skulle väcka anstöt hos baptistvännerna i Örebro, vilka vi gästade, reste vi till Stockholm, och i Filadelfiaförsamlingen därstädes blevo min hustru och jag döpta den 15 september 1913 av broder Pethrus. Det var en högtidlig och gripande stund, och Guds rika välsignelse vilade över oss hela kvällen. Jag utgav senare en liten skrift: »Varför jag lät döpa mig.»

Detta steg fick stor betydelse för vårt liv och vår verksamhet. Många av våra gamla vänner blevo ju mycket förvånade. De visste, huru varmt jag hade försvarat barndopet. Flera lämnade oss och avbröto all förbindelse med rörelsen. Som aldrig tillförne var jag säker på, att jag gjort det enda rätta. Med full förtröstan kunde jag stå på Guds ord och veta mig vara löst från mänskliga former och läromeningar.

Jag skriver i min dagbok för den 6 oktober 1913 följande: »Församlingen Möllergaten 38 börjar nu anta fastare former. Det är många, som besöka oss ständigt och som betrakta det som sitt andliga hem. Söndagsskolan arbetar jämnt och bra. Musikföreningen är oss till stor hjälp. Vi önska oss en stab av frivilliga, som vill taga sig an de bedrövade och alla dem, som söka frälsning. Vi ha stor orsak att tacka Gud för den nåd, Han har bevisat oss, och för den öppna, fria karaktär verksamheten tagit. Min hustru är med och deltager i arbetet, så långt hennes tid tillåter. Hon står där som en moder i församlingen och omfattar alla med sina förböner och sin kärlek.

Tillströmningen till våra möten är så stor, särskilt söndagskvällar, att vi bedja Herren, att Han skall öppna vägen för oss till en större lokal.»

Efter en enträgen inbjudan reste jag till Schweiz. Tvenne konferenser skulle avhållas där. Där mötte jag pastor Voget från Tyskland, broder Bartleman och andra. Broder Steiner

var min tolk. I Schweiz har väckelsen trots motstånd gått oavbrutet framåt, och det finns nu grupper av vänner på många olika platser i landet. Vi hade många härliga möten i Zürich. Många kommo under Guds kraft, en del blevo helbrägdagjorda, och inte så få blevo frälsta. Mångas ögon ha blivit öppnade, och de se nu, att Gud är med oss och att Jesus och Hans dyrbara blod förhärligas genom denna rörelse. På mötena förekommer mycken bön. Ibland endast i få korta satser, och ett 40- 50-tal människor hinna här bedja till Gud på samma tid, som det tar för 2 eller 3 människor hemma att bedja. Man önskar helst inte höra långa böner i församlingen här, och så måste man bedja så högt, att alla kunna följa med i det, som blir sagt. Broder R. Ruff, som övertog ledningen av församlingen i Zürich, då pastor Labilliere reste till England, var lärare, men slutade sin anställning för att verka för Herren. Han är en god och duktig man. Han är döpt i Anden, talar i tungor och sjunger härligt i Anden. Hans svåger, broder Reuss, är engelsman och har nu gett sin tid för verksamheten i Schweiz. Syster Reuss är rikt välsignad av Gud. Hon talar och profeterar under Andens kraft till stor välsignelse.

Nu skall Korsets Seier också utkomma på tyska, ty vännerna här nere vilja slå tillsammans sin tidning med vår. Den får samma titelvignett som Korsets Seier, och namnet blir 'Die Verheissung der Varters und Sieg des Kreuzes'. Broder Ruff och jag skola stå som redaktörer för densamma.»

Under hemresan från Schweiz stannade jag en timma i München. Jag överlämnade mitt bagage till en bärare och promenerade litet runt i staden. Jag besökte ett kapell och en stor domkyrka, båda katolska. I den stora kyrkan hölls det mässa på åtta à tio olika ställen. Det är sorgligt med alla dessa former! Huru härligt att vi ha funnit en väg ut från allt detta symboliska väsen och i all enkelhet kunna

få samtala med vår Gud och få erfara blodets frälsande kraft utan mellanhänder.

Måndagen den 17 november förrättade jag mitt första dop. Fyra systrar och en broder döptes, och vi hade dopet i S:t Olavs gate 6, eftersom det inte fanns någon dopgrav i Möllergaten 38. Det var en gripande och högtidlig stund.

Fru Anna Larsen-Björner, Köpenhamn, berättar för mig i ett brev i samma månad att hon blivit inbjuden att hålla föredrag för omkring 700 studenter. Hennes ämne var: »Vad jag upplevt som kristen.»

Enligt pressens uttalanden hade föredraget utövat ett mäktigt inflytande på de närvarande. Hon skriver: »Medan jag berättade om min härliga upplevelse i prostinnan Mollerups hem, hörde jag ett fruktansvärt brak och fann, att en av de unga studenterna fallit till golvet, så lång han var. Efter en stunds förlopp reste han sig upp och stod med ansiktet vänt mot väggen resten av mötet. Jag hade fått en del biljetter till utdelning bland mina vänner, och de flesta av dessa voro andedöpta. De sutto i mötet mellan studenterna med bedjande hjärtan. Vi hade bedit en månad om att någon måtte bli frälst och kände nu, att Anden var å färde.»

Vi hade just haft besök av en teologie studerande, som helt nyligen hade hört professor Amundsen, en av Danmarks mest lärda teologer, säga: »Det tungotal, vi under de senaste åren fått höra här i Danmark, är av samma art som det, vilket förekom på apostlarnas tid. Tungorna äro ej ett bevis på väckelsens sunda karaktär, utan på dess kraft.» Detta finna vi vara ett besynnerligt påstående, ty det är ju alldeles naturligt, att om det, som professorn menar, följer stor andlig kraft med tungotalet, så måste också väckelsen ha en sund karaktär.

Professorn hade omtalat ett egendomligt fall för studenterna. Det hölls ett möte i Holsterbro mot mormonerna. Ingen av talarna tycktes ha gjort något intryck på folket.

Plötsligt föll pastor Morten Larsen med en duns i golvet och blev liggande. Han var tung som bly. I ett nu reste han sig upp igen och gick rakt upp på talarstolen och höll en predikan med sådan makt och auktoritet, att det gick till märg och ben på åhörarna. En icke-troende journalist, som var närvarande, sade, att han såg ett strålande ljus omgiva predikanten hela tiden. Då man berättade detta för pastor Larsen efteråt, sade han, att han aldrig förr upplevt något liknande. Han hade kommit för att lyssna och hade ingenting, som han ville ha sagt, men så gav Gud honom orden samt denna underbara kraft och myndighet. Pastor Larsen tillhörde lutherska kyrkan och speciellt den grundtvigska gruppen.

År 1914 blev också ett rikt arbetsår i Herrens tjänst. I maj månad hade vi vår konferens med besök av missionär Alma Doering, Afrika, baronessan von Brasch från Ryssland, broder Meyer från Tyskland och broder Lewi Pethrus från Sverige. Alla pekade på Jesus som medelpunkten för allt vårt görande och låtande. Syster Doering använde en bild till belysande av huru vi bäst skulle kunna förhärliga Jesus. I Orienten är det sed, att brudgummen föres till bröllopshuset på en vit elefant. Tjänarna gå på båda sidor med högt lyftade facklor, för att brudgummens ansikte skall kunna ses så tydligt som möjligt, under det deras egna komma i skymundan. På samma sätt skola vi vara Hans tjänare med brinnande facklor, så att *Han* lätt kan bli synlig, medan vi hålla oss själva dolda.

I min dagbok för den 15 september skriver jag: »Med vad kan man likna gemenskapen med Jesus? Huru härligt att kunna få umgås med Honom varje tid och stund och att få vila vid Hans hjärta! Det har varit många brytningar under vägen. Folk har svårt att förstå sig på Guds enkla vägar i alla stycken och den kraft, som följer, om vi vandra på dem. Man har invecklat sig i så mycken symbolisk tvetydig tankegång, att man har svårt att förstå det klara, öppna

och härliga, som Gud skänker. Man fruktar för detta och söker undkomma det. Men hos Gud finner man det äkta, livgivande elementet, den sanna härligheten. Visst finnes det en yttre glans och härlighet i symboliken och i de mänskliga ceremonierna, vilken kan tillfredsställa det estetiska sinnet hos många. Ett stilla och noggrant iakttagande av de estetiska priciperna tillfredsställer de fordringar, som andra mena är enda uttrycket för religionen, men den själ, som blivit frigjord genom Jesu blods makt och fylld med den helige Ande, vet, att allt detta andra i längden inte kan tillfredsställa människan. Han har lärt, att livet i Gud börjar vid korsets fot och genom syndaförlåtelsens nåd och att allt detta och de möjligheter, detta andliga liv medför, inte äro drömbilder utan verkligheter i hans egen erfarenhet och medvetande. Livet i Gud är en daglig verklighet för mig. Huru underbart! Ovärdig, och dock benådad och välsignad! Detta är gemensamt för alla Herrens arvingar. Det gäller blott, att vi mer och mer tillgodogöra oss alla rättigheter. Vår himmelske Faders källor sina aldrig ut.

Om någon vill fråga mig: På vilken grund vilar din frälsning? — så svarar jag: På Jesu död och uppståndelse. Frågar man vidare: På vad sätt kommer man i besittning av detta? — blir svaret: Genom att lämna synden och genom att tro. Vilka frukter bringar denna gemenskap? Helgelse och ett liv i fullkomlig seger, om blott nåden helt utnyttjas. Varifrån får man kraft till detta liv och denna tjänst? Av den helige Ande. Vad är ditt livs rättesnöre, din disciplin, din livsplan? Bibeln. Vilket samfund sätter du främst? De heligas samfund. Vilken yttre form för den kristna församlingen menar du vara bäst? Den som beskrives i Nya testamentet. Vilka utsikter bjuder framtiden de kristna? Ljusa. Snart kommer himmelens konung för att hämta sin brud. Och efter antikrists skräckvälde vänta vi det tusenåriga rikets härlighet. Och därefter den eviga friden i den nya himlen och på den nya jorden. Vi ha verkligen

mycket att se fram emot och mycket att glädjas över nu. Herren vare lov för sin nåd i Kristus Jesus, vår Frälsare!»

Under mitt arbete i Kristiania fann jag, att vi måste få verksamhetens inre linjer klarare bestämda. Jag hade under årens lopp sökt att få klarhet i, vilken ordning som var den bästa. Och mer och mer framstod den nytestamentliga församlingsordningen för mig i all sin enkelhet och renhet som den enda, jag kunde följa.

Den 4 mars 1916 blevo en del bröder, som deltagit i verksamheten i Möllergaten 38 (några ända från början), sammankallade till ett möte, och vi gingo tillsammans igenom ett utkast till församlingsordning på biblisk grund. Några dagar senare blev det uppläst på en fest för våra vänner, och alla vännerna slöto upp kring det. Den 26 juni samma år hade vi vårt första församlingsmöte med en församling på över 200 inskrivna medlemmar. Under mellantiden hade jag varit i Stavanger, där vännerna också bestämde sig för att antaga den bibliska församlingsordningen. Årsdagen för församlingens bildande därborta är den 5 april 1916.

Fastän min förbindelse med den årliga metodistkonferensen blivit upplöst, då jag kom hem från Amerika, var jag dock fortfarande medlem av Metodistkyrkan. Det stod emellertid ganska snart klart för alla, att jag måste lämna detta samfund, och jag sände därför följande brev, som intogs i metodisternas organ »Kristelig Tidende».

»Käre broder Torjussen!

Orsaken till att jag inte förr begärt mitt utträde ur kyrkan är uppriktigt sagt den, att jag innerst inne i mitt hjärta känt mig innerligt fäst vid den och älskat Eder alla, varför det varit svårt för mig att ta steget fullt ut. Nu tvingas jag emellertid därtill av de förhållanden, som efter hand uppstått. Men även om min syn på organisationsformen är helt olik nu mot förr, så tror jag dock likafullt på 'Andens ledning' i vårt arbete. Jag har i dag sänt följande skrivelse till broder pastor Hessen i Första församlingen:

Käre broder i Herren!

Då vi stå i begrepp att ordna vår församling i Möllergaten 38 efter en annan ordning än den, som brukas inom episkopala metodistkyrkan, blir det väl nödvändigt för mig att begära mitt utträde ur kyrkan.

Jag gör det med en känsla av vemod, ty jag har så många kära minnen förbundna med metodistkyrkan, där mina föräldrar ha stått och där jag själv fått dela så många välsignelser och offrat det mesta av min livskraft och där jag fortfarande tror mig ha en icke så liten skara av varmhjärtade vänner. Men någon rätt till bildande av en församling enligt den av oss vedertagna ordningen ger ju icke episkopala metodistkyrkan oss tillfälle till, och då kommer jag i strid med dess disciplin och tvingas att uppsäga mitt medlemskap där.

Detta gäller också min kära hustru och våra två icke utexaminerade pojkar, Tom och Alexander. Solveig och Frances begära också att få följa med oss. Mary och Esther äro för tillfället i utlandet.

Med broderlig hälsning och ett hjärtligt tack till dig för gott samarbete och all broderlighet.

Din i Kristus förbundne broder

T. B. Barratt.

Samtidigt vill jag tacka Dig, broder Torjussen, och alla mina kolleger inom medtodistkyrkan, för Eder kärlek mot mig. Jag går — ej som eder fiende, utan som eder vän och broder i Herren. Lev väl.

Barratt.»

Det väckte förundran hos många, att jag inte redan hade gått ut ur metodistkyrkan, men saken var den, att förutom min gamla kärlek till metodistkyrkan kände jag också till min bibel så väl, att jag visste, att de första kristna alla tillhörde en ordnad församling.

I Apg. 2: 47 står det: »Och Herren ökade församlingen, dag efter dag, med dem som läto sig frälsas.» Vilken församling? Församlingen i Jerusalem. Den existerade ju ända till Jerusalems förstöring. Märk: »... med dem som läto sig frälsas». För varje nutidsförsamling bör det stå klart, att endast de, som äro frälsta, eller som hädanefter »låta sig frälsas», kunna få tillhöra församlingen. Och så läsa vi om »församlingarna i Asien» (1 Kor. 16: 19), om församlingen i Akvilas och Priskillas hus (samma vers), om »den församling som finnes i Korint» (1 Kor. 1: 2), om »församlingarna i Galatien» (Gal. 1: 2) o. s. v. Alla dessa ordnades efter den mönsterbild, som är oss given i Nya testamentet.

Då jag såg bort från metodistkyrkans ordning, fann jag ingen församling, som var ordnad helt och hållet efter den nytestamentliga förebilden, här i Oslo. Baptistsamfundet var det samfund, som jag ansåg ligga denna närmast, men det praktiserade sluten nattvard och många i detsamma hade motarbetat pingstväckelsen. Dessutom hade deras samfund i likhet med de andra stora samfunden i utlandet och i Amerika öppnat sina kyrkor och skolor för den moderna teologien. Trots att jag ägde många vänner inom detta samfund, kände jag ingen dragning att ansluta mig till detsamma.

Man måste alltså tillhöra en ordnad församling för att stå helt på bibelns grund. Denna församling skall vara mer än en mission eller en förening. Den lösa inställning, många intaga i församlingsfrågan, äger intet stöd i Guds ord. De ha tagit sig en frihet, som ej bibeln tillåter. Det är ju lätt att undandraga sig ansvaret på detta sätt, ty det binder ej tillsammans de troende så, som de första kristna voro sammanbundna i ordnade församlingar. En kyrkostat eller statskyrka finnes ej enligt Nya testamentets system. Det är en officiell sammanblandning av de troende och världens barn, som inte har det ringaste stöd i Nya testamentet.

Arbetet i församlingen i Möllergatan 38 kunde nu fort-

sätta i samma spår och efter samma principer, som de första kristna följde. Bibeln allena var vårt rättesnöre.

När vi hade tagit detta viktiga steg i rätt riktning kom motståndet. Människor, som inte ville ha något att skaffa med apostlarnas lära i detta stycke, beskyllde oss för att vara köttsliga. Vi arbetade med köttsliga metoder, sade man, och hade blivit narrade in på en bakgata av djävulen. De sågo alls inte — och många se det ännu inte i dag — att deras angrepp var ett utslag av deras eget köttsliga sinne. Ej blott de själva, utan även deras ledare började motarbeta läran om Andens dop. Man förkunnade, att alla kristna mottogo Andens dop i samma ögonblick, man föddes på nytt. Detta har haft en skadlig inverkan på många, till och med hos dem som erhållit välsignelsen.

Vi ha på sistone tagit en mycket bestämd ståndpunkt i denna fråga, och vi tillåta ingen att stå som medlem hos oss, om han inte helt och odelat erkänner bibelns lära i denna och andra frågor. Vi ha på detta sätt förlorat många medlemmar i vår församling, men vårt beslut har haft välsignelse med sig. Nya medlemmar, som äro villiga att gå hela vägen med Jesus, läggas ständigt till församlingen. Det kan i sanning sägas, att de äkta pingstförsamlingarna ha blivit stärkta genom denna kamp, och de sanningar, vi ha försvarat, ha fått ett starkare grepp om de stora massorna.

År efter år ha vi blivit motarbetade av världens barn, och hånade, föraktade och förlöjligade av otrons människor. Den världsliga pressen har rasat och spritt lögner och vilseledande referat om oss och vår verksamhet. Men undan för undan har sanningen trängt fram, och många se nu, att denna rörelse är samma gamla, härliga, som började på pingstdagen i Jerusalem. Jag förstår nu, varför jag måste genomgå alla dessa djupa och underbara upplevelser i New York 1906. Herren förberedde mig därigenom för mitt kommande arbete. Det har utkämpats hårda strider många gånger, men min själ har inte blivit bitter. Jag har fått känna och er-

fara, att min välsignade Konung och Mästare varit med mig i kampen. Många gånger måste jag använda skarpa svärd, men Gud hjälpte mig att göra det i en kärleksfull ande. Gud vare tack för Hans underbara barmhärtighet och nåd. Halleluja!

Församlingen i Möllergaten 38 växte ständigt, och Gud var med i arbetet. Jag förstod, att Gud ville visa, att Han också i våra dagar är mäktig att bygga upp en församling av vatten- och elddöpta själar. Mitt i en ogudaktig värld, omgiven av det moderna livets många onda ting, tusentals av formkristna, människor fyllda av missunnsamhet och med en önskan att kunna hindra vår framgång, ville Han bilda en levande församlig av gudfruktiga män och kvinnor, som vänta på Han tillkommelse.

Han har gjort det. Prisat vare Hans heliga namn i all evighet!

XXI.

Bibliska riktlinjer.

Då jag kom hem från Amerika och väckelsen hade brutit ut, stängde många sina dörrar för oss. Men det fanns en liten grupp vänner, som öppnade sin dörr, och vi voro mycket tacksamma att få möta denna kärleksfulla ande.

Men allt eftersom tiden gick, togo ledarna av denna grupp den ståndpunkten, att pånyttfödelse var det samma som andedop. De började också motarbeta tanken på lokala församlingar. Förutom detta var deras syn på helgelsen inte alltid sund. De predikade, att »vi ha allt i Jesus» behöva därför inte söka helgelse och andedop som en speciell och personlig upplevelse. Ty vi ha alltsammans i Kristus.

Det var naturligtvis omöjligt för mig att inta en dylik villfarande ståndpunkt, och mellan oss uppstod en längre strid om dessa läromeningar. Jag är övertygad om att jag med hjälp av Guds ord har påvisat, att det både teoretiskt och praktiskt är stor skillnad på pånyttfödelse och dop i helig Ande. Likaså att församlingarna måste ordnas på biblisk grund och att Kristus har möjliggjort frälsning för hela mänskligheten, en fullkomlig rening i blodet och ett fullt och helt andedop, men att var och en av oss måste själv gå den bibliska vägen och söka dessa välsignelser var för sig. En sak är att ha pengar på banken, en annan att ta ut dem och använda dem till sitt bästa. Jag försökte länge att

få ett samarbete tillstånd mellan de olika grupperna, men förgäves.

Överallt agiterade jag för en förening mellan pingstvänner, och skrev med anledning härav en gång:

»Den evangeliska alliansmissionens system har gjort mycket gott, men denna väckelse skall leda sina vänner ett steg längre fram. Utan hänsyn till våra olika uppfattningar om vattendopet och andra läromeningar borde den förena oss såsom i väckelsens första tid till ett folk, så länge som vi hålla fast vid den evangeliska tron och äro villiga till att predika och praktisera den. Vi komma aldrig att nå målet, om vi vänta, att folk skola handla direkt i strid med sitt samvete, men vi måste finna ett sätt, på vilket vi med rent samvete kunna dyrka Gud tillsammans och arbeta för Kristi rikes framgång.»

Ingen skall kunna säga, att jag ej har prövat allianstanken.

Detta var allvarligt menat från min sida, och mitt hopp var, att det inte blott skulle bli en andlig förening, utan en verklig pingstförening för alla vänner av denna världsomfattande rörelse. På den tiden visste jag nämligen inte, vilken stor förändring vattendopet skulle medföra i mitt liv. I ett land där barndopet praktiserades allmänt, har det ofta kostat en hel del för dem, som velat följa Herren i detta stycke och som tagit de troendes dop.

Fastän vattendopet för många av oss klarlade en hel del ting, som vi ej hade sett förut, må man ihågkomma, att denna väckelse har sammanfört många människor från olika samfund. Några av dessa hade i en del frågor sina egna meningar, som de behöllo, fastän de samtidigt höllo fast vid läran om ett fullt andedop.

Detta har lett till splittring.

Olika slags läromeningar och organisationsformer ha blivit antagna av pingströrelsens vänner i andra länder. De hålla fast vid läran om Andens dop med åtföljande tecken,

och de flesta av dem praktisera »de troendes dop», men andra system och läromeningar skilja dem åt.

Jag är mycket bedrövad över detta. Paulus beklagar det också, och det har givit de utomstående en hel del att tala och skriva om. En av de sorgligaste splittringar var den, när Anna och Sigurd Björner i Danmark slöto sig till den s. k. Apostoliska Kyrkan i Wales. De behöllo de mest karakteristiska dragen av pingströrelsen, men antogo den walesiska kyrkans lära om apostlaämbetet, och Björner blev tillsatt som apostel.

Broder Pethrus och jag kunde inte erkänna detta som något från Gud, och vår förbindelse med de danska vänner, som slöto sig till den Apostoliska Kyrkan, blev bruten. Och så bildades det nya pingstförsamlingar i Danmark på samma grund som de, vilka funnos i Norge, Sverige och Finland och vilka inte hade någon förbindelse med den Apostoliska Kyrkan.

När jag ser på denna fråga från alla sidor, har jag funnit, att även om det måste råda full frihet till broderskärlek och vänskap mellan alla, som mottagit Andens dop, så kommer dock det största inflytandet för det goda att uppnås, när de, som äro absolut ett i tron, stå fast förenade och arbeta för de sanningar, de tro, att Gud anförtrott dem till förvaltning. Större resultat uppnås då, ty människor med olika uppfattningar arbeta aldrig bra tillsammans.

En dag skola vi var och en avlägga räkenskap för våra handlingar inför Kristi domstol. Några ha byggt på grundvalen Kristus med guld och silver, några ha byggt med dyrbara och ädla stenar, men andra ha använt sig av trä, hö och strå. »Så skall det en gång visa sig hur det är med vars och ens verk. 'Den dagen' skall göra det kunnigt: ty den skall uppenbaras i eld, och hurudant vars och ens verk är, det skall elden pröva. Om det byggnadsverk, som någon har uppfört på den grunden, bliver beståndande, så skall han undfå lön; men om hans verk brännes upp, då skall han gå

miste om lönen. Själv skall han dock bliva frälst, men såsom genom eld» (1 Kor. 3: 13—15).

Detta gäller speciellt, på vilket sätt man har framfört och förfäktat de olika läromeningarna och systemen.

Må Gud i sin nåd smälta tillsammans alla pingstvänner, ja, alla Guds barn till ett hjärta och en själ, till en enda stor härskara.

Jag blev tvungen att överge allianstanken inom vår nya församling i Möllergaten 38. Vi hade till en början låtit vänner, som ej voro döpta, bliva medlemmar i förhoppning om att de snart skulle taga »de troendes dop». De flesta gjorde det undan för undan, och de som inte ville uppmanade vi att lämna församlingen. Erfarenheten har visat, att det måste råda fullkomlig enhet mellan en församlings medlemmar i fråga om läroåskådningar och arbetsmetoder.

XXII.

Församlingen i Möllergaten 38.

Lokalen i Möllergaten 38 hade omkring 700 sittplatser, men den visade sig redan från första stund för liten att rymma de skaror av människor, som sökte sig till våra möten. Det var en bra lokal, och många vänner se tillbaka på »gamla trettioåttan» som sin andliga födelseplats och »den heliga plats», där elden från himlen föll över dem. Sjuka blevo helbrägdagjorda, och Kristus förhärligades ibland oss.

O, vilken underbar välsignelse lät icke Gud ibland strömma ned över oss! Det var ej att undra på om djävulen sökte av all kraft att resa en mur av motstånd mot allt detta, men till ingen nytta.

Gamla vänner lämnade oss. Vänner, som vi hade haft förtroende för, gingo bort från Gud. Guds barn kunde tvivla på att våra upplevelser voro äkta. De ogudaktiga gjorde narr av oss, och många fördömde oss. Vi upplevde också, att några av våra egna voro köttsliga och sökte sin egen ära, men mitt under alla felsteg och splittringar och trots alla svårigheter, som mötte oss, kommo vi igenom prövningarna med större tro på Gud, med mera kärlek till våra medmänniskor och med en djupare längtan att få förhärliga Gud. Och vi fingo dagligen erfara, att vår välsignade Frälsare var trogen sitt ord. Han lämnade oss aldrig, utan ledde oss steg för steg vidare framåt till seger.

Pingstvännerna i Norge räknade församlingen i »trettioåttan» som moderförsamlingen för alla de andra pingstförsamlingarna i landet. Många nuvarande predikanter och föreståndare ha gått i söndagsskolan där, och evangelister runt om i landet ha fått sin andliga fostran i denna församling. Under det en del människor påstodo, att vi voro tokiga och gjorde andra människor tokiga, ha återigen tusenden välsignat oss och sökt våra råd och förböner. De förstodo, att verket var av Gud.

Vid flera tillfällen blev jag ombedd att komma till Sverige och andra länder för att deltaga i möten, men efter som arbetet i vår egen församling växte, blev jag mer och mer bunden vid detta. Det krävde all min energi och fysiska och andliga styrka. Vid sidan av detta har jag hela tiden redigerat Korsets Seier. Jag har också skrivit många artiklar i andra tidningar till försvar för pingstväckelsen. Och jag har utgivit inte så få böcker och skrifter, som jag hoppas ha varit till andlig välsignelse för människor. Jag kände, att jag ville utnyttja mitt liv på bästa sätt för att föra flesta möjliga själar till Gud och låta Honom bygga upp en levande pingstförsamling i Oslo. Jag har också känt min egen ovärdighet och oduglighet till att göra något, om inte Gud skänkte mig visdom och styrka, och jag prisar Honom för Hans ständiga kärlek och ledning. Honom tillhör all ära och allt pris!

Vi utsågo äldstebröder, och församlingen valde mig till ledande äldste och föreståndare (Titus 1: 5). Vi valde också systrar och bröder till församlingstjänare (1 Tim. 3:8; Rom. 16: 1). Därefter uppdelade vi församlingen i böneringar och valde en ledare för var och en av dessa. Dessa böneringsledare skola besöka alla dem, som tillhöra böneringen, och undersöka vem som är i behov av timlig eller andlig hjälp samt underrätta föreståndaren om de sjuka. De bli på detta sätt föreståndarens medhjälpare. Församlingstjänarna ha hand om församlingens mera timliga an-

gelägenheter. Alla frågor rörande församlingens verksamhet behandlas först på äldste- och diakonmöte, för att sedan föreläggas församlingen, som fattar det avgörande beslutet i alla ärenden.

Varje måndag hålles församlingsmöte, och dessa möten ha sin stora betydelse. Då kan föreståndaren tala till medlemmarna, som om de voro i sina hem, och medlemmarna känna sig mera fria att avlägga sina vittnesbörd och berätta om sina andliga upplevelser och erfarenheter. Detta skapar en förunderlig gemensamhetskänsla. Herren gör bruk av sina gåvor ibland oss, tungotal med uttydning, profetior och uppenbarelser. Gud uppenbarar sig i vår mitt, tröstar, förmanar och leder sitt folk.

För de unga ha vi söndagsskolan, med bibelklass för de äldste och sandlådeklass för de yngsta. De senare åren ha vi också haft en »babyklass». Två systrar i församlingen föreslå den. Så snart det födes ett barn inom församlingen, sända de ett kort till föräldrarna om att barnet inskrivits i »babyklassen». Församlingen har på så sätt kontakt med hemmet, och när barnet är tre år, få föräldrarna en påminnelse om att barnet kan få börja i sandlådeklassen. För barn, som ej ha religionsundervisning i skolan, ha vi haft bibelklass en gång i veckan. Under söndagförmiddagsmötet kunna föräldrarna lämna in sina minsta till »barnkammaren», där man sköter om och leker med de små, medan föräldrarna få lyssna till predikan. Alla dessa grenar uppstodo ej på en gång, men Herren har lett oss steg för steg.

Missionsarbetet har alltid haft ett stort rum i församlingens verksamhet. Våra två första missionärer voro systrarna Dagmar Gregersen och Agnes Thelle. De reste till Indien. Vi samlade pengar till dem genom Korsets Seier och under våra möten. Broder Henrik Engström, som också reste till Indien, gifte sig år 1910 med syster Gregersen och de två grundlade Bandamissionen, under det att syster Thelle grundlade Bilaspurmissionen. Vi stödde också broder Par-

ley Gulbrandsen och andra i Kina, broder Leonards arbete i Jerusalem samt en mission i Sydafrika.

Under januari månad 1915 hölls ett mindre möte av vänner i »trettioåttan», då man dryftade nödvändigheten av ett mera samlat missionsarbete. En inbjudan utsändes till alla, som voro intresserade av denna fråga, att deltaga i ett möte i Oslo, som hölls samma år i juni. På detta bildades Norges fria evangeliska hednamission med mig som förbundets förste ledare. Broder M. H. Saether valdes till kassör och Laura Barratt till sekreterare. De två första ansökningarna om upptagning i förbundet kommo från kinamissionärerna Chrissie och Parley Gulbrandsen och kongomissionär Gunnerius Tollefsen. Banda- och Bilaspurmissionerna kunde ej antaga förbundets villkor och lämnade oss. Vi voro mycket bedrövade över detta.

Vi trodde, att det samlade förbundets arbete skulle bli mera effektivt än den enskilda missionens. Det skulle ej vara en organisation i den meningen, att de olika församlingarna skulle sända sina representanter till de årsmöten, som höllos. Dessa möten voro ämnade som samlingsmöten omkring missionssaken. Rådets uppgift var att väcka missionsintresse bland vännerna, samla pengar och sörja för missionärernas underhåll. Men allt var byggt på tro och uppehölls genom tro. Sommaren 1925 hölls årsmötet i Stavanger, och förbundet firade då sitt tio-årsjubileum.

Mötena väckte mycken uppmärksamhet och gåvo både missionssaken och pingstväckelsen en god lyftning. Min hustru hade några år tidigare avgått som sekreterare och efterföljts av apotekare Ivar M. Witzöe. M. H. Saether var hela tiden förbundets kassör. Under förbundets första tioårsperiod hade vi förmedlat omkring 430.000 kronor till våra omkring 30 missionärer vid stationerna i Kina, Indien, Kongo och Sydafrika. Vi äro Gud oändligt tacksamma för vad vi ha fått uträtta. Resultaten äro kanske större, än vi ana i dag.

— — —

Församlingen i »trettioåttan» fick ständigt nya medlemmar och arbetet växte. Lokalen var alltför liten till att kunna taga emot de stora skaror, som kommo till mötena, och mitt böneämne var ständigt, att Gud skulle giva oss en större lokal. Då broder Smith Wigglesworth första gången besökte oss, försökte vi få hyra Calmeyergatens missionshus, men fingo till svar, att om vi kunde garantera, att tungotal ej skulle få förekomma, skulle vi få hyra lokalen. Det skulle ju betyda detsamma som att stänga för den helige Ande, om vi gått med på något sådant. Vi fingo hyra Turnhallen och hade några härliga möten. Tidningarna gåvo fullkomligt missvisande referat från mötena, men vi som voro med fingo erfara, att Gud stadfäste sitt ord genom att sjuka blevo helbrägda och genom att syndare funno frälsning vid korsets fot. Anden utgöts i rikligt mått, och jag har senare i livet mött människor, som tacka och prisa Gud för de andliga erfarenheter, de fingo under dessa möten.

»Utsikten.»

I likhet med vad som fanns på många platser i utlandet hade vi önskat att få ett vilohem för troende vänner, där de i stillhet kunde få vila och fördjupa sig i Guds ord. Likaså en bibelskola för evangelister och missionärer. Genom en väns hjälp fingo vi köpa »Utsikten» på Nordstrand, men ekonomiska svårigheter i samband med kriget 1914—18 omkullkastade vår plan. Under samma tid blev jag själv mycket sjuk.

De första tio åren efter mitt andedop, hade egentligen varit en enda lång arbetsdag, men en härlig och välsignad arbetsdag. Gud hade styrkt och hjälpt så härligt igenom hela tiden. Då jag en natt reste hem med halvtolv-spårvagnen förlorade jag plötsligt minnet och måste ledsagas hem av en dam, som händelsevis visste, vem jag var. Läkaren

sade, att det var åderförkalkning och överansträngning. Vännerna bådo för mig, Wigglesworth och andra ledande män inom pingströrelsen bådo, och jag själv bad mycket. Jag fortsatte med mötena och mitt övriga arbete, men varje anfall försvagade mina krafter, och det såg nästan ut, som om det ständigt gick utför. Jag var beredd på vad som helst, och tänkte, att det möjligen var bäst för mig att få gå hem till den himmelske Faderns eviga härlighet för att skåda min Frälsare ansikte mot ansikte.

Men till slut hörde Herren de tusentals böner, som hade uppsänts, och gradvis återvann jag mina krafter. Jag kan tryggt säga, att jag har aldrig haft mera att göra än just åren efter det jag blivit frisk igen. Gud har bevarat mig frisk och stark, fastän åren börja göra sig kännbara. Mänskligt talat har det säkerligen haft sin stora betydelse, att jag under hela mitt liv varit nykterhetsman, ej heller har jag någonsin rökt. Sedan jag kom hem från Amerika år 1906, har jag varken druckit kaffe eller te. Min kropp är nämligen liksom min själ lagd på Guds altare, och jag har därför alltid känt, att jag måste hålla den i så god form som möjligt.

Som pojke var jag med i allt slags sport under min skolvistelse i England. Hemma i Hardanger fick jag leva ett härligt friluftsliv. Som yngre gift man gav cykeln mig ofta god motion. Under väckelsens första tid, då vi bodde alldeles vid Bislet, lånade jag rätt som det var några skridskor och fick mig en halv eller hel timmas motion, allt efter som tiden tillät. Under mer än tjugu års tid har jag dagligen tagit min morgongymnastik med kall dusch eller avrivning efteråt. Jag skriver ej detta för att berömma mig själv, utan för att påminna alla äldre och yngre om att våra kroppar också skola vara tempel åt den helige Ande. Vi måste därför avstå från allt, som ej gagnar vår kropp, och inrätta våra liv så, att vi kunna giva vårt bästa i Mästarens tjänst.

Vi böra också komma ihåg, att den heliga elden från himmelen skall genomtränga kropp, själ och ande (1 Tess. 5: 23; 2 Kor. 6: 16; 1 Kor. 6: 19) och att vi äro ur stånd att kunna åstadkomma något tillfredsställande, om ej *Han* ger styrka och visdom. Jag prisar Gud för en livlig gemenskap med min Frälsare under alla dessa år och för den heliga eldens närvaro.

I England har man ett ordspråk, som lyder så här: »My home is my castle» — mitt hem är min borg — och det passar bra in på vårt hem. Det har i sanning varit en fridens och styrkans borg för mig. Ända från vårt samlivs första dagar har min kära hustru varit min bästa kamrat och medhjälpare. Gud har givit henne en sällsynt klarsynthet, och detta tillsammans med hennes brinnande längtan att få se Kristi sak gå fram har inspirerat mig och styrkt mig. Livet har givit oss många stötar och mycken kamp att utkämpa, men också en oändlig ström av välsignelse.

Mina barns kärlek och tillit har uppmuntrat mig. Det har varit tider, då det kanske ej känts så lätt att vara mina barn, när tidningarna kastat smuts på deras far och sagt, att han var tokig, eller när barn på gatan ropat glåpord efter dem, men detta har aldrig inverkat på deras kärlek till mig. Vi ha levat ett lyckligt familjeliv tillsammans. Hur skönt var det ej att kunna samla dem omkring sig och sjunga tillsammans och samtala med dem om Jesus. Endast fyra äro kvar av de åtta barn, Herren gav oss. År 1925 tog Gud vår kära Frances ifrån oss, och elva månader senare vår käre Tom. Det var tunga dagar för oss. Men Gud gav styrka för varje dag, och vi veta, att Han har gömt dem. Våra barnbarn växa upp omkring oss. Det kommer mig att tänka på mina många år (när detta skrives är jag närmare sjuttio år), men Herren har sagt i sitt ord: »Du skall bli ung på nytt såsom en örn.» Jag hade hoppats och bedit om att Tom skulle bli min medarbetare i vingården, men Gud ville annorlunda.

XXIII.

Vi flytta in i ny lokal.

I augusti månad 1921 blev det bestämt, att församlingen skulle antaga namnet Filadelfia. Kravet på en större och mera ändamålsenlig lokal för vår församling gjorde sig oupphörligen mer och mer gällande. Vi bådo mycket för saken och började samla in pengar för ändamålet. Det komme att bli dyrt att bygga en sådan, som vi vore i behov av, och var skulle vi finna en tomt, som var tillräckligt centralt belägen? Vi hade emellertid tro på Gud, att Han skulle hjälpa, och Han hjälpte oss igenom. Den 24 april 1922 kunde jag på församlingsmötet underteckna köpekontraktet för en del av Alfheimgården vid S:t Olavs gate 24. Ett mera centralt läge för vår lokal kunde vi ej önska oss. Det var ju visserligen inte en liten sak att förändra den fabrikslokal, som nu fanns där, till en passande lokal för oss, men arkitekt Boye gjorde ett gott arbete, och på skärtorsdagen den 17 april 1924 kunde vi första gången samlas i vår nya lokal.

Låt mig få citera, vad broder L. Bratlie skrev i Korsets Seier om vårt sista möte i »trettioåttan»:

»Det vilade en stilla och djup ande över mötet. Var och en av oss tänkte på de många härliga stunder, vi haft kring Guds ord på denna plats. De härliga segrar vi vunnit, alla som blivit frälsta, och den stora skara som blivit döpt i vatten och Ande. Jag tyckte mig kunna se alla de uppräckta händer från barn och ungdom från söndagsskolan, som vittnade om att de voro frälsta. Men det fanns också sorg i våra

hjärtan över alla de ting i våra liv, som ej hade behagat vår Frälsare.

Vi kommo så ofta till korta, men Herren lät oss genom gåvorna tydligt förstå, att allt blev förlåtet, när vi i ödmjukhet böjde oss inför Honom. Herren förnyade sina löften, att Han ville gå med och välsigna oss i framtiden, så som Han hade gjort i det flydda. Glädjen över att få flytta in i egen lokal stod tydligt tecknad i alla de strålande ansiktena. Vi hade i sanning orsak att fröjda oss, ty vi flyttade från bra till bättre.»

Det var en strålande solskensdag, då församlingen invigde sitt nya gudshus. Bakom talarstolen lyste orden Jesus Kristus oss till mötes, och det blev min första text i den nya lokalen. Inte endast vänner inom pingströrelsen i Skandinavien, utan också präster och ledare från andra kyrkosamfund i Oslo hade kommit med, och man gav oss många uppmuntrande ord. Detta visar, huru meningarna kunna skifta. Genom åren, som gått, har Gud visat dem, att Han varit med oss. Även om de ej ha samma syn som vi i många ting, visar det dock, att de respektera oss och älska oss som Guds folk. Till och med den världsliga pressen skrev erkännande ord om oss denna gång. Egendomen var församlingens egen, och skulle nu bli vårt andliga hem i hjärtat av Oslo.

Från detta centrum har Herren sedan utöst strömmar av andlig välsignelse till tusentals själar. Det har varit gripande att se den stora skara av unga män, som sökt sig till våra möten. Vi ha predikat det enkla evangeliet om Jesus Kristus, och det har på ett särskilt sätt gjort ett starkt intryck på dessa män, som kanske sällan annars besöka ett gudshus. Ej så få av dem ha blivit frälsta. Det är Guds Andes kraft som utfört verket. Unga och gamla ha kommit för att höra det härliga gamla budskapet om frälsningen genom blodet. Anden har fallit över Guds barn, och många sjuka ha blivit helbrägdagjorda. Genom enkel och enfaldig tro på Guds ord har det skett. En stor skara har döpts i

vatten, och i sin stora nåd har Gud styrkt och uppehållit församlingen. Dess offervilja har varit enastående och har förvånat många, som ej kunnat fatta, på vad sätt vi skulle kunna möta alla våra ekonomiska utgifter. Men också i detta stycke var Gud med oss. Det är underbart att få lita på Gud såväl i smått som i stort.

— — —

Många av våra trofasta och gudfruktiga vänner ha under åren, som gått, kallats hem till härligheten. Resultaten av den mäktiga andeutgjutelse, som ägt rum, skola aldrig kunna mätas här nere på jorden. Vi kunna endast glädja oss över att vårt arbete för Gud ej varit förgäves. Han räckte ut sin arm och gjorde ett härligt verk. Vi äro blott de bräckliga käril, Han använt sig av. All vår kraft och styrka ha vi fått mottaga av den helige Ande.

En av våra gamla vänner i Danmark, broder Thv. Plum, dog i september månad 1923. En älsklig, gudfruktig man, som var mycket itresserad av pingstväckelsen. Han var utgivare av den även i Norge så välkända helgelsetidningen »Kirkeklokken», som varit till stor välsignelse för tusentals människor. Han gav också ut en mängd goda religiösa böcker, traktater och broschyrer och gjorde mycket gott. Vi ha sålt många av dessa böcker i Norge.

Min hustru och jag gåvo under många år ut Korsets Seier, böcker och traktater på eget förlag, och nu kom också försäljningen av Kirkeklokkens böcker därtill. Vårt förlag hade anspråkslösa dimensioner. Matbordet fick tjäna som packbord, och voro paketen för stora, fingo vi slå in dem nere på golvet. De dagar då Byposten skulle utsändas, hade vi hjälp av både små och stora, och så kom vårt trofasta stadsbud Fix, som vi kallade honom, med sin dragkärra och hämtade allt, som skulle till posten. Allt efter som arbetet växte, övertogo tvenne systrar expeditionen av tidningen. Den ena av systrarna, Anna Bibel, som hon för korthetens skull kallades (hon hade nämligen varit bibel-

kvinna inom metodistkyrkan), hade varit vår vän alltsedan våra barn voro ganska små. Det var två stillsamma, gudhängivna systrar, och de bådo mycket för de tidningspackar, som sändes ut.

Efter hand blev det dock klart för oss, att skulle tidningen och förlagets böcker få den spridning, de borde få bland pingstvännerna, så vore det bättre, om församlingen övertoge det hela. Vi skulle då kunna känna oss mera fria till att arbeta för spridningen av den religiösa litteraturen på våra möten.

Det fanns en del enskilda, som menade, att detta arbete inte var andligt nog för en församling, och som därför energiskt satte sig emot att församlingen skulle överta förlaget, men detta var en felaktig syn på saken. Det skrivna ordet kan nå till de ensligaste trakter, där det bor människor, som aldrig eller sällan kunna komma till något möte. Församlingen övertog förlaget, och det visade sig vara ett klokt steg. Sedan församlingen övertog Korsets Seiers förlag[1], har rörelsen växt, och vår litteratur sprides nu genom förlagets kommissionärer och våra evangelister över hela landet. Korsets Seier var också innesluten i överenskommelsen, men man ville, att jag skulle kvarstå som redaktör, så länge jag själv önskade och så länge Gud kunde använda mig därtill.

Under åren som gått har Gud givit mig nåd att skriva flera böcker och broschyrer om de sanningar, vi finna i bibeln. Jag nämner ett par av dessa böcker. Boken »Verdens midtpunkt, Jesus» fick ett gott mottagande i den religiösa pressen, och det är jag mycket glad över. Den behandlar nämligen och framhåller helt och hållet de centrala sanningarna i bibeln i motsats till den moderna och liberala teologiens åsikter. Boken »Forvandlet» behandlar i berättande form historien om pingstväckelsens arbete och verksamhet och ger läsaren en inblick i vår lära och vårt syfte. »Le-

[1]) Heter numera Filadelfiaförlaget. Övers. anm.

detråd» är en katekes med frågor och svar till undervisning för de unga och nyfrälsta. Vidare skrev jag »De kristne menigheter», »Står Jesu gjenkomst for dören» och flera andra.[1])

Vid julen 1921 utkom jultidningen »Den store Glæde» för första gången. Under årens lopp ha speciella påsk-, pingst- och sommarhäften utgivits.

År 1921 träffade vi den överenskommelsen med våra danska vänner, att de skulle få två sidor av Korsets Seier för eget bruk, men detta varade endast ett år. Därefter började de med sin egen tidning.

Under två år redigerade jag Korsets Seier och Ristin Voitto, men överlät dem sedan till andra, vilka fortfarande utgiva tidningarna. Tidningen utkom också i Spanien för en kort tid under namnet Vittoria de la Cruz.

Grundtanken i vår förlagsverksamhet var att nå flesta möjliga människor med det fulla, sanna evangeliet.

I juni månad 1926 kunde vår församling i sin nya lokal fira tio-årsjubileum. Rapporterna från ledare och kassörer inom de olika verksamhetsgrupperna i församlingen voro mycket goda.

Under dessa år upptogos 1.459 medlemmar, varav omkring 350 ej längre voro med oss. Blott 30 medlemmar hade blivit strukna för att de ej ville leva sitt liv för Gud.

Vi få ej glömma allt det föreberedande arbete, som föregick allt detta och som nu band oss samman till ett helt, som ett folk i Jesus Kristus, vår Herre.

Det gick ju nästan tio år efter min hemkomst från Amerika, innan verksamheten ordnades till församling. När vi sågo tillbaka på dessa nya tio år, hade vi ingen som helst orsak att ångra vårt steg. Både andligen och finansiellt hade Herren varit vår hjälpare och vår välsignade Fader. Hans Ande var fortfarande ibland oss och stadfäste sitt

[1]) Flera av T B. Barratts böcker ha även utgivits på svenska av Förlaget Filadelfia, Stockholm. Övers. anm.

verk med tecken, så att Kristus blev förhärligad. Han har sedan lett oss vidare i samma spår.

År 1923 hade vi ett gott besök av pastorerna Stephen och Georg Jeffreys från England. Det blev till stor välsignelse för oss alla. Enligt brev från George Jeffreys hade deras uppehåll i Norge även blivit till välsignelse för dem själva. I England har väckelsen under de senaste åren vunnit stor framgång.

XXIV.

Amerikaresan.

Bland de många inbjudningar från när och fjärran, som kommo mig till del, var också en del från Amerika. Vintern 1924—1925 kom en enträgen inbjudan från pastor Josef Yström på Amerikas västkust om att komma dit och hålla möten. Vår kära Frances var då sjuk, och vi kunde ej lämna henne. Sommaren 1925 tog Gud henne hem, och kort efter förnyades inbjudan till Amerika. Men min hustru och jag sågo med undran på varandra och på vår käre Tom, som då var sjuk, och förstodo, att vi ej kunde resa ifrån honom. Herren tog också honom hem. När så inbjudan återigen kom år 1927, lade jag saken fram för Herren, och allt syntes lägga sig till rätta för vår resa.

Förra gången jag var i Amerika, hade elden just börjat falla. Vilka förändringar hade ej skett under dessa tjuguett år! Gud hade gjort ett härligt verk. Församling efter församling hade växt fram både bland skandinaver och amerikaner. Han hade väckt upp ett andedöpt folk, som tågade fram under sin Härförares banér. Över hela världen går pingstväckelsen framåt, och intet kan hindra den. Ett folk, som antager allt Guds ord och går fram under bön och tro, är ett oövervinneligt folk.

Församlingen var villig att låta mig få resa, och som föreståndare under min bortavaro valdes broder M. H. Saether enstämmigt. Broder Saether har varit knuten till verksamheten allt från den första begynnelsen och har varit

till välsignelse för många. Det är hans liv att få se syndare komma till Jesus och de troende föras längre fram i troslivet. I särskild grad har hans intresse varit knutet till missionen. Det var en glädje för oss alla, att han var villig att mottaga denna kallelse från församlingen. Jag skrev med anledning därav i dagboken: »Vi tro bestämt, att Herren skall lägga sin välsignelse därtill.»

Det var med vemod i sinnet, som jag höll min sista predikan före avresan. Man vet ju aldrig, när tältpluggarna ryckas upp för alltid.

Den 30 september 1927 drogo min hustru och jag i väg med ångaren »Bergensfjord». Oaktat det rådde litet storm, fick jag hålla några möten ombord. Den 10 oktober ankommo vi till Amerika. Vilken glädje att få se de kära barnen, släktingarna och vännerna på bryggan! Den 12 oktober höllo de norska vännerna med pastor Arne Dahl i spetsen en trevlig välkomstfest för oss. Salen var fullsatt av skandinaver.

Då vi kommo in till festen, stämde sång- och musikvännerna in med sången: »Jeg har nået Sions sollyse höye.» Det var den sång, jag skrev omedelbart efter mitt andedop. Flera av dem som spelade och sjöngo hade tillhört församlingen i Oslo, och när vi från plattformen sågo ut över de församlade, funno vi så många kända ansikten hemifrån, att vi genast kände oss som hemma.

Överallt på våra resor sammanträffade vi med vänner, som vi ej sett på åratal. Några kommo ihåg mig från mitt förra besök. Andra hade jag träffat här och där på mina resor i Norge eller i det övriga Skandinavien. Några hade varit mina församlingsmedlemmar, medan jag var metodistpräst. I en stad träffade jag två män, som voro söner till förmannen hemma vid gruvan i Hardanger. En av dem hade gått i min första söndagsskola. Det var deras far, som brukade läsa en predikan varje söndag för arbetarna. I en annan stad träffade jag en släkting. Hennes morfar, Thomas Ball, var min morbror, och det är efter honom som jag fått

mitt namn. Det var som om jag nu for runt och samlade upp alla de trådar, jag i femtio års tid hade kastat ut, och jag fick erfara, att Herrens ord är sanning: »Sänd ditt bröd över vattnet, ty i tidens längd får du det tillbaka» (Pred. 11: 1).

Redan den 16 oktober började mötena i Glad Tidings Tabernacle i New York. Jag var i litet spänning över huru det skulle gå att predika på engelska igen efter så många års förlopp. För mig personligen var det särskilt kärt att få börja mina möten hos pastor Brown. Han var ju närvarande, då jag blev andedöpt år 1906. Vi voro båda metodistpredikanter den gången. Han kom från Irland och jag från Norge. Själv kom han ej igenom till andedopet den gången, men det fanns en djup längtan inom honom efter denna erfarenhet. Den som egentligen började pingstverksamheten i New York var hans hustru, som på den tiden hette Marie Burges. Pastor Brown kom till hennes möten och blev andedöpt där. Nu ha dessa båda kära vänner i åratal varit förenade i detta stora och härliga arbete, som har sitt centrum i Glad Tidings Tabernacle. Där ha tusentals hungriga själar blivit välsignade.

Jag hade mitt första möte en söndag kl. 3 e. m. I Amerika är det mycket vanligt, att man har en timmes sång- och musikgudstjänst före det egentliga mötets början. Pastor Brown hade inrättat åt sig en radiostation, varför dessa möten också utsändes i radio. Detta sätt att sprida evangelium har verkat till stor välsignelse. Om detta vittna alla de tacksägelsebrev, som inströmmat.

Det var första gången jag talade framför en mikrofon, men det blev ej den sista i Amerika. Många av kyrkorna och församlingarna abonnera på en station för vissa möten. I Denver t. ex. mötte jag pastor Patterson. Han var förr föreståndare för en församling, men hade fått det som en bestämd kallelse från Gud att börja radioverksamhet på platsen. De funnos nog, som varnade honom för företa-

get, men han var lydig mot sin kallelse. Medlemmar anmälde sig till honom per post. De sände honom pengar för verksamheten, många blevo frälsta och andedöpta och många begärde att få bli döpta. Till slut blev hans »radioförsamling» ordnad i helt lagliga former och ansluten till The Assemblies of God. Det var en ny upplevelse för mig att spela och tala till en stor skara människor, som jag inte såg.

Gud välsignade mitt uppehåll i New York. En underbart fri och nåderik ande genomströmmade alla mötena. Syndare blevo frälsta, och likgiltiga kristna fingo förnyelse i sin ande. Guds barn blevo renade genom tron och blodet och fyllda med den helige Ande. Vid flera tillfällen spelade och sjöng jag före mötenas början, och jag tackar Gud, för att jag även på detta sätt fick förhärliga min Frälsare. Efter mötena hos Brown fortsatte jag i Arne Dahls församling. Vännerna hade hyrt en större kyrka i Brooklyn för detta mitt besök. På dessa möten fingo vi också erfara, att Herrens arm var utsträckt till frälsning och välsignelse. Min hustru och jag stannade i Brooklyn till framåt nyår och firade jul hos min kära syster Polly tillsammans med våra barn och den övriga familjen. Vi hade möten nästan varje dag. På söndagen hade vi både två och tre möten, men Herren var med och styrkte och uppehöll oss genom sin nåd.

Det skulle taga för mycket utrymme att stanna vid varje plats, som vi besökte under de månader vi voro i Amerika. Vi få därför nöja oss med endast spridda drag. För mig var det dyrbaraste av allt att få se och erfara, huru Guds verk gick fram överallt. I Norge ha vi alltid trott, att väckelsen började i Los Angeles, men av Stanley H. Frodshams bok »With Signs following» ser jag, att elden föll i Kansas City redan 1901, och av pastor Henry Ness fick jag veta, att den till och med föll ännu tidigare i Moorhead Fargo. En mäktig andeutgjutelse ägde också rum i Nord-Dakota redan år 1894 i en fri metodistförsamling. Denna andeut-

gjutelse åtföljdes av tungotal och profetia, på samma sätt som vi fingo erfara det den första tiden i Norge. Samtidigt föll elden i de omkringliggande distrikten. Den gick fram som eld i torrt gräs.

Jag fick tala omväxlande på engelska och norska. Många av den yngre generationen kunde inte norska, och vill man behålla dem i församlingen, måste gudstjänsten hållas på engelska. På många platser har man därför ordnat det så, att man håller förmiddagsgudstjänsten på norska och kvällsmötet på engelska. Ingenstädes i världen hör man väl ett sådant lustigt språk, som det många norskamerikaner tala. Det är en förnorskning av engelska ord eller omvänt, och det är så smittande, att man måste vara noga på sin vakt för att inte taga efter.

I Amerika har man till fullo förstått, vilken betydelse och hjälp det är för predikanter och missionärer att få genomgå en god bibelskola. Det finns mycket, som en god arbetare i Guds rike har att lära. Jag vet nog, att det finns de, som mena, att Andens vägledning är nog, men Jesus är i detta stycke den bästa förebilden. Han gav sina lärjungar en treårig kurs. Jag fick tillfälle att tala till eleverna vid flera av dessa skolor. Bl. a. också på baptisternas teologiska skola i Chicago. Denna representerar samma sak i Amerika som menighetsfakulteten i Norge. Alla professorer och lärare vid denna skola måste varje år underskriva en bekräftelse på att de äro ortodoxa. Före mitt tal, sade rektorn, professor Taft, till mig: »Här tro vi på hela bibeln.» I mitt tal kom jag in på tungotalet och anmärkte, att det bland de närvarande kanske fanns någon, som inte tyckte om, att man talade i tungor.

— Men en sak vet jag, sade jag, att eder rektor ingenting har emot det, ty han sade till mig, att han trodde på hela bibeln.

Alla måste ju skratta ett slag då, ty tror man på hela

bibeln, så har man heller ingenting emot att tala om tungotalet.

Så snart det gavs tillfälle, försökte vi få höra några av de andra predikanterna i den stad, vi gästade. I Minneapolis fingo vi tillfälle att höra Paul Rader. Det är inte lätt att beskriva honom som talare. Han är en originell förkunnare, humoristisk, dock utan att förstöra det djupa andliga intryck, man har fått, men också samtidigt enträget manande i sin vädjan till syndare.

I Chicago besökte vi en negerkyrka. Det är väl världens största baptistförsamling med sina över 10.000 medlemmar. Det fanns ej plats för hela församlingen, varför man höll tre möten samtidigt och ett möte efteråt. Omedelbart innan hade man haft söndagsskola, där både barn och vuxna varit samlade. Vi, som voro vita, måste skriva våra namn i ett protokoll, och då de fingo höra, att jag var en predikant från Norge, måste jag bege mig upp på plattformen. Pastorn höll ett alldeles utmärkt tal, och efteråt blev jag ombedd att säga något. Tänk, vad de kunde sjunga! Inte mindre än tre kollekter upptogos, och ändå stod församlingens sjuksyster vid ingången med kollektbössan och insamlade för sin verksamhet.

I Des Moines sågo och hörde vi för första gången fru Mc Pherson. För min hustru och mig var det en oförglömmelig upplevelse. Vilket sprudlande liv av munterhet och andlig glädje och kraft strömmade inte ut från hela hennes personlighet! Hon kunde leda ett möte! Där var det ej ett spår av stela former och metoder. Allt kom omedelbart och klart som en frisk bris. Under allt framstrålade en intelligens och klokhet, som man sällan möter. Det är ett stort verk, som Gud har fått utföra genom denna syster. Senare fick jag tillfälle att hälsa på henne och även tala till hennes auditorium i det stora Angelus Temple i Los Angeles.

Jag måste också nämna Billy Sunday, väl en av de origi-

nellaste talare jag hört. Hans metoder och uttrycksformer äro ju vitt skilda från alla andras. Hans text denna dag var Dan. 5: 27: »Tekel, det betyder: du är vägd på en våg och befunnen för lätt.» Han skonade ej sina åhörare det minsta, utan dundrade på. Vitsig, ironisk och skarp var han, när han belyste det skeva och falska i livet. Han for fram mot samfundssynderna med knuten näve, men rörde också vid de ömmaste strängar. Mötet var ej ämnat som något väckelsemöte, och mycket av det han sade, skulle ha brutit av mot det man kallar för god ton hemma i Norge, men hans budskap var väckande.

I Denver tog man oss med till en kyrka, om man nu kan kalla den så. En stor, flott lokal. Där har en av de mest villfarande sekterna sin verksamhet. Ledaren utgav sig själv för att vara Kristus. Han fördömde bibelns Kristus och sade om sig själv, att han hade utgått från Fadern. Ingen kunde få frälsning utan genom honom. Mötet hade just slutat då vi kommo dit, men vi fingo ett samtal med några av medlemmarna vid utgången. Ett så djupt kristushat har jag aldrig mött förr. Jag blev ivrig, och då jag till slut fördömde alltsammans, började en dam göra en antydan om att hämta polis. Jag skulle tala dagen därpå, och ansåg det vara bäst att komma undan de rasande människorna.

Det var intressant att vara i Amerika. Vi upplevde så mycket. Hade jag varit yngre, skulle det nog ha varit frestande att stanna några år och kasta sig in i arbetet bland skandinaverna därborta. Det var uppmuntrande att resa till de många församlingarna och få erfara, hur Gud hade lett dem undan för undan. Överallt hade skandinaverna en framträdande plats i pingstförsamlingen. Många föreståndare omtalade, att deras medlemmar av skandinavisk härkomst utgjorde den stabilare delen av församlingen. Nyteologien hade ej fått något insteg hos dessa församlingar som hos så många andra samfund därborta. Det fanns människor,

som förut trott på bibelns lära, men som nu prisgivit den för alla de falska vetenskapliga vindar, som blåste över jorden. Dessa antogo av bibelns lära endast det, som de själva ansågo vara riktigt, och förkastade mer och mer den gamla förkunnelsen om försoningen. Det är dock endast den, som förmår bana väg för gudomligt liv och frälsning. Måtte pingstvännerna alltid stå fast på denna frälsningsgrund.

Inte blott hos pingstvännerna, utan även hos andra fanns det en växande tro på helbrägdagörelse genom trons bön. Jag läste en bok av pastor Johs. G. Lake, Spokane, i vilken han starkt framhåller, att Gud inte endast kan utan också gärna vill bota alla. Många längtade efter och sökte Andens dop på samma sätt, som apostlarna fingo mottaga det. Något mindre tillfredsställde dem inte. Det är en förrädisk list, som den onde har uppfunnit, då han inbillar människor, att de redan i och med pånyttfödelsen äro andedöpta. Men Guds ord lär oss, att andedopet är givet endast åt de troende, men det är också för dem.

Huvudkvarteret för pingstvännerna i Amerika ligger i Springfield. Det vill säga för dem, som äro anslutna till The Assemblies of God. Under vårt uppehåll där bodde vi hos broder Stanley Frodsham och hans älskliga hustru. Han är redaktör för deras huvudorgan Pentecostal Evangel. Inne i staden har The Assemblies of God en stor byggnad med kontor för alla funktionärer samt ett eget tryckeri. Härifrån utgår en mångsidig verksamhet, som sätter spår långt utöver Amerikas gränser.

Vi hade härliga möten i Springfield och fingo erfara Guds omedelbara närhet. I ett av de sista mötena, vi deltogo i, föll Anden mäktigt över församlingen. Det var länge sedan jag sett någon dansa i Anden, men plötsligt sprang en syster fram, under det vännerna klappade händerna till sångens toner, och började som David dansa inför Herrens ansikte. Strax efter kom en annan, så en tredje, så en fjärde, och så ännu flera, och det blev ett sådant liv

bland de närvarande, som man sällan får vara vittne till. Men det fanns dock inget stötande i detta. Hela auditoriet i övrigt höll sig stilla, men sjöng, klappade i händerna och jublade i Anden. Här hemma i Norge skulle kanske någon säga, att det var lättsinnigt. Hon sade så, Mikal, också, den gången David dansade inför Herrens ansikte, men Gud straffade henne för de hånfulla orden.

Först i juni månad kommo vi till San Francisko, det egentliga målet för vår resa. Det var ju pastor Yström som allra först bett oss komma över. Han hade anordnat ett skandinaviskt pingstmöte uppe på Mount Hermon.

»Som Hermons dagg som faller ned på Sionsbergen» (Ps. 133: 3). Detta ord har nog varit levande för de flesta vänners hjärtan, när de började häruppe. En del gudfruktiga människor kände behov av att komma undan stadens larm för att kunna vila ut med sina familjer men samtidigt ge Herrens verk stort rum i sin mitt. Där fanns det två gudshus, en bibelhall och en större församlingslokal. Runtomkring lågo ett femtiotal större och mindre stugor med det allra nödvändigaste av möbler och husgeråd, vilka man kunde få hyra för en rimlig penning. Ville man laga sin egen mat, kunde man det. Det fanns en butik där, med allt vad man behövde för sitt uppehälle; i annat fall åt man på »Kafeteria». Varje morgon klockan tio ringde det till bibeltimma, och varje kväll klockan sju till möte. Man har flera sådana lägerplatser runt om i Amerika. De olika samfunden förhyra platserna för en tio eller fjorton dagar och hålla då sina möten i de härliga omgivningarna. Här mötte vi vänner, som hade använt både två och tre dagar för att komma dit. Det var en fröjd att möta alla dessa kära unga bröder, både norska och svenska, och se huru de hade växt till i Herren och Hans kunskap. Vi skulle allt ha en sådan lägerplats hemma i Norge också.

Så gick resan norrut. Nya grupper av vänner, nya möten, nya välsignelser. Då jag medräknar radiotalen, kunde

det ibland bli tre möten per dag, och då och då kunde jag känna av mina sextiosex år, men Herren var med och styrkte mig underbart.

Vi togo vägen mot öster genom Kanada. En härlig resa genom storslagen natur. På en liten station högt uppe i fjällen, fingo vi göra ett ofrivilligt uppehåll på ett par timmar. Vi gingo av tåget och fingo på en liten butik se ett namn, som såg norskt ut. Det var förre ägarens namn. Vi kommo i samspråk med folket därinne och frågade, om det fanns någon kyrka eller något bönehus på platsen. O nej, det kunde gå år mellan varje besök, då någon kom och förkunnade Guds ord där. Jag grep tillfället och fick samtala med de närvarande om Guds ord. Det blev nästan som ett litet möte. Tyvärr skulle tåget gå, varför vi måste avbryta. Måtte Herren välsigna det ord, som talades där!

Mitt sista möte i Amerika höll jag i Glad Tidings Tabernacle, där jag också hade mitt första förra året. Ett år så fullt av härliga minnen! Alla de blomstrande församlingar med trosfriska nådessyskon jag hade besökt. Sökande själar som funnit frid vid korsets fot, hungriga själar som blivit fyllda av Anden, sjuka som blivit helbrägda — allt detta hade vi varit med om. Överallt hade vi blivit mottagna med kärlek och öppna hem, och alla hade gjort sitt yttersta för att vi skulle ha det så gott som möjligt. Måtte Herren själv löna och välsigna dem! Det var en lärorik och välsignad resa, och vi kände Guds ledning hela tiden.

Man hade haft många svårigheter att kämpa mot under årens lopp även därborta, men väckelsens rena ström banade sig väg fram och satte djupa märken efter sig. På flera ställen har den dämt upp för otron och utgör utan tvivel Guds mäktiga kallelse till sitt folk och ett väckelsens rop till världens barn. Huru stort att vi kommo med i den! Vilken nåd!

Om någon hade frågat mig: »Skulle du inte gärna önska, broder Barratt, att dessa tjugutvå år hade utfallit på ett an-

nat sätt utan detta med andedop och dess följder», så skulle jag ha svarat: »Nej, och åter nej! Jag anser det för en så stor nåd, att jag fick vara med i denna väckelse, att jag inte kan fatta, hur en enda kristen kan hålla sig utanför dessa välsignelser.» Befallningen lyder nu som förr: Låten eder uppfyllas av Anden! Må Gud få öppna allas ögon och leda sitt folk in i denna härliga och strida ström!

Guds Ande är fortfarande samma drivkraft i mitt liv, och Han förhärligar dagligen Jesus för mig. Nya djup öppnas ständigt för mig av godhet och nåd, och mitt rop till alla de heliga är nu som då: Låten eder uppfyllas av Anden och det på bibliskt vis!

Vi reste med »Leviathan» till England, där vi skulle deltaga i möten och konferenser. Det var nu många år, sedan jag var där sist. Unga pojkar, som den gången kommo till mina möten, voro nu vuxna män, och många av dem stodo i ledande ställningar inom pingstväckelsen. En av dem, pastor Russel, bars den gången in på ett möte utdömd av läkare. Vi bådo för honom och han blev helbrägda. Strax därefter blev han andedöpt, och han arbetade senare under tolv år som missionär bland indianerna i Kanada. För Gud är intet omöjligt. Det är underbart, vad Gud har använt bröderna Jeffreys till i England! Tusentals ha blivit frälsta, döpta och andedöpta. En mängd församlingar ha uppstått överallt i England.

I min dagbok från denna sista resa skriver jag följande: »Härliga möten överallt i England. Han är densamme Guden, var vi än befinna oss i världen, och Han stadfäster sitt ord och åtföljande tecken och med uppfyllelsen av sina löften. Det fyller vår själ med jubel och lovsång.»

Tidningen The Foursquare Revivalist skriver: »Det var i sanning en tid, då församlingen höll gästabud med himmelens goda frukter. Vi fingo glädja oss över att både få höra och se bevisen för den helige Andes närvaro. De heliga

fördes djupare in i förståelsen av Guds outtömliga kärlek och mäktiga kraft.»

Jag är ledsen över att jag ej oftare har efterkommit de många inbjudningar, jag fått från England. Jag borde ha besökt dem minst en gång om året, men det har ej alltid varit så lätt att rycka sig loss från arbetet i Oslo.

Vi hade bett broder Bergfjord i Bergen att ordna med möten för oss runt kusten på vår väg till Oslo. Det kändes skönt att vara hemma i gamla Norge igen och kärt att få möta vännerna på de olika platserna. Gud var med och välsignade mötena. Jag märkte också, att vännerna i allmänhet hade fått klart för sig, att ordnade förhållanden är det bästa och sundaste, när det gäller att främja Guds sak. Låt oss bruka det förstånd, Gud givit oss, till att skapa rena och klara linjer i detta vårt långsträckta land samt söka samarbeta inbördes, så att vi bli ett folk med ett gemensamt mål: att förhärliga vår dyrbare Frälsare och att främja Hans sak.

Och så var vår stora resa slut. Det kändes gott att vara hemma igen i sin egen församling och att få möta vännernas glada ansikten och höra deras hjärtliga »välkommen hem». Gud hade använt broder Saether till stor välsignelse i ledningen av arbetet, så att församlingen ökat med 200 medlemmar. All ära till Gud!

XXV.

Bort från organisationstanken.

Före min resa till Amerika hade jag skickat ut ett cirkulär till församlingarna i landet med en fråga om huru de skulle ställa sig till en sammanslutning av alla pingstförsamlingar i landet. Svaren voro både för och emot, mest det förstnämnda. Under min resa i Amerika och England hade jag rika tillfällen att studera detta system på nära håll. I båda dessa länder ledes nämligen allt arbete både i hemlandet och på missionsfälten av ett gemensamt råd. Mina tankar sysselsatte sig mycket med detta problem, och jag bad mycket till Gud om ljus och vägledning i denna sak. Våren 1929 fick jag ett svårt återfall av min gamla sjukdom, och jag måste taga mig en längre tids ledighet. Min familj semestrade den sommaren uppe vid Mesnalien, och där uppe i naturens stillhet, allena med Gud, gick jag igenom Nya testamentet för att finna rätta lösningen på detta problem. Jag fann då, att en gemensam organisation för hela landet för att sammanbinda och kontrollera församlingarnas verksamhet, vad gällde både hem- och hednamissionen, ej överensstämde med Nya testamentet. Apostlarna och deras medarbetare ordnade lokala församlingar överallt, där det lät sig göras, men fingo aldrig uppdrag av den helige Ande att sammanföra dessa till en gemensam organisation.

Därmed stod saken klar för mig. Jag måste följa det

spår, som Guds ord anvisade, och min hustru och jag begärde därför att få utgå ur Norges Frie Evangeliske Hedningemission.

Denna min ståndpunkt — »Barratts nya syn», som en del kallade den — väckte ett starkt motstånd hos många. De hade mycket svårt att försona sig med en dylik helomvändning, som jag nu tycktes ha gjort, ty denna gång — liksom tidigare i fråga om dopet — måste jag i samma ögonblick, jag klart förstod Guds väg och vilja, vandra den i lydnad.

Skriften lär, att församlingen skall evangelisera världen. (1) Först och främst genom hemmamission och därnäst, i den mån tillfälle gives, genom hednamission.

(2) De som drogo ut på långresor, blevo utsända av en församling och återvände till denna för att omtala, huru Gud välsignat deras arbete. Blev det väckelse, sände församlingen ut bröder för att undersöka. Evangelisten blev inte överlämnad åt sig själv. Apg. 11: 22—24; 8: 14—17.

(3) Underhåll var en trossak. De kunde ha överflöd, men också lida brist. 1 Kor. 9: 6—14; Fil. 4: 11—19.

Vi måste hålla oss till det enkla, ursprungliga evangeliet och till de ursprungliga metoderna.

Den 2 december 1929 antog församlingen i Filadelfia, Oslo, följande:

»Församlingen uttalar, att den instämmer i den tolkning av Guds ord angående organisationsfrågan, — häri inbegripet hem- och hednamission, — som broder Barratt har framställt, och önskar, att organisationen bör ordnas i enlighet därmed, så snart förhållandena det tillåta.»

Tanken var, att församlingarna i landet skulle antaga var sin egen missionär, som de skulle stå som utsändare för, eller om en församling ensam inte orkade med denna uppgift, kunde två eller flera mindre församlingar gemensamt åtaga sig underhållet av missionären. Många menade, att detta

brytande med det gamla systemet skulle komma att skada missionen, men åren som följde bevisade motsatsen. År 1931 nedlade missionsrådet sitt arbete och överlämnade till Filadelfiaförsamlingen i Oslo egendomar på missionsfältet och de missionärer, som dittills inte fått någon församling bakom sig. Gud hade varit med intill denna dag, och de medel, som behövts, hade kommit in i rikligt mått.

Resor och utländska gäster.

Gud hade i sin nåd styrkt och hjälpt mig på ett underbart sätt efter min sjukdom 1929, och på många år hade jag inte känt mig så stark och arbetsför som de sista åren. Församlingsarbetet ökade samtidigt med medlemsantalet, och det litterära arbetet upptog mycken tid. Men Gud uppreste också medhjälpare i församlingen, som togo en stor del av de ökade plikterna på sig. Jag fick därför tillfälle att företaga kortare och längre resor till vänner, som önskade besök.

Pingsten 1930 deltogo min hustru och jag i konferensen i Stockholm. Det var härliga dagar. Folket fyllde de stora lokalerna, och vi kände Herren mycket nära. Efter inbjudan från ledarna för Ryska och östeuropeiska missionen bestämde jag mig för att resa direkt från Stockholm till Baltikum och Polen för att se deras arbete på närmare håll. Det blev i sanning en intressant resa.

Vi började i Riga i Lettland. Väckelsen hade brutit ut i Lettland för flera år sedan, men genom en felaktig uppfattning av profettjänsten kom den på villospår. Gud uppreste emellertid andefyllda män och kvinnor, som fingo leda det hela in på rätt väg igen. Det var ej lätt att arbeta där, ty både myndigheter och kristna från andra läger lade hinder i vägen, men Gud vare lov, Hans verk gick ständigt framåt, trots allt. Efter vår hemkomst utgav jag ett litet häfte om vår resa. Vi hade ganska god tillslutning till våra

möten, men ej sådana skaror som vi voro vana vid att samla i Oslo och Stockholm. Vi ha stor anledning att tacka Gud för att så många samlas kring Guds ord i Norge och Sverige.

Lettland är ett missionsland. De ha nog hört om Kristus här, men förkunnelsen har i stor utsträckning varit trälbunden, och vi böra därför tacka Gud för att det fulltoniga evangeliet börjar ljuda även för detta folk. Det finnes nu regelbunden verksamhet på flera platser, varifrån evangelister resa ut och förkunna evangelium. Flera systrar resa som kolportörer och hålla böne- och vittnesbördsmöten. Från Lettland reste vi till Danzig. Där måste jag tala genom tolk på mötena, en rysk och en tysk. Härliga möten, pris ske Gud! På ett av mötena förekom en så kraftig sång, bön och lovprisning, att jag tänkte: »Vad skola väl grannarna säga om detta?» Kort därefter kom en poliskonstapel upp. Grannarna hade klagat. Alla fönster blevo tillbommade med luckor, och mötet och bönen fortsatte, ända tills tvenne systrar hade kommit igenom till andedop.

Då jag och en vän voro ute i staden en dag, gingo vi in i en butik för att köpa litet jordgubbar. Det var så varmt, att jag måste taga av mig kavajen, medan jag åt dem. Min vän sade då till frun därinne, att jag var pastor, men då skrattade hon så hjärtligt. Hon tyckte väl inte, att jag såg ut som en pastor, där jag satt i skjortärmarna.

»Om jag hade haft prästkrage och kors på bröstet, så hade Ni väl kunnat tro, att jag var pastor», anmärkte jag, »men det är bättre att ha korset inne i hjärtat än utanpå.»

Vi fingo igång ett intressant samtal, i vilket jag framhöll nödvändigheten av att äga en personlig frälsare och en personlig frälsning. Sista mötet i Danzig var mycket intressant. De bulgariska eleverna på bibelskolan sjöngo och vittnade på sitt eget språk, och min hustru talade på engelska med tolk. Sedan sjöngo de ryska eleverna en kraftig sång på sitt språk, och därefter predikade jag med tolk. Många

språk kommo till användning denna kväll, men Herren var en och densamme.

De polska vännerna önskade, att vi skulle avlägga ett besök hos dem, innan vi reste hem. Vi foro då först till Lodz, där pastor Bergholc bodde. Han var också vår tolk hela den tid, vi voro där nere. Polen har varit ett hårt missionsfält, men det är underbart att se, huru Gud har fört sin sak igenom till seger. Vi hade härliga möten överallt. De troende voro som stora barn, tyckte vi, med en enfaldig och hjärtlig glädje i Gud. Ofta kunde någon resa sig nere i salen och fråga om något, och så fick han svar inför alla de församlade. Ingen diskussion, men vägledning och förmaning, så att alla kunde ha nytta av det. Jag var med och tjänade vid en brödsbrytelse, och det var mycket gripande. Vännerna resa sig, när föreståndaren kommer till dem med brödet och vinet, och allt försiggår stilla under församlingens böner.

Innan vi lämnade Polen, reste vi ned till ett samhälle, som tidigare hade varit ryskt. Det hade omkring 2.000 innevånare. På stationen väntade flera bröder på att taga emot oss. Jag möttes med broderskyssen där som överallt. Upp till lokalen åkte vi i en kärra, som var fylld med hö. Vi hade några täcken över oss, och det gick fint. I den ena ändan av lokalen fanns ett rum för föreståndaren och hans familj. Allt var mycket enkelt.

Det var broder Philip Sidorewicz som hade fört evangelium till detta samhälle. Han var född på platsen, men hade varit i Amerika under många år, där han även blev frälst.

Pastor Karp Leonowicz, som också kallades för »biskopen» bland pingstvännerna i detta distrikt, därför att han nästan ständigt måste resa omkring bland de 80—90 församlingar, som funnos där, hade blivit frälst genom Sidorewicz' inflytande. År 1926 kom han i förbindelse med pingströrelsen, blev andedöpt och begynte strax vittna om sina er-

farenheter rörande andedopet. Många blevo andedöpta, och efter en tid uppstodo en mängd pingstförsamlingar. Våra kära pingstvänner kämpa för sanningen och söka att skingra det förfärliga andliga mörker, som dessa ryssar leva i. Vi hade ett gripande möte på kvällen. Många unga män deltogo. Folket här äro minst 50 år efter sin tid. De äro fattiga, men hungra efter Guds ord. De lyssnade som om de hade velat sluka varje ord. Flera begärde förbön. Efter mötet måste vi leta reda på en sovplats. Vi hade att välja mellan att ligga på bänkarna i lokalen eller ute i ladan. Vi valde det sista. Det blåste ganska bra in genom springorna, men jag tryckte hatten ned över huvudet och somnade in, och vi sovo gott. Till vårt sista möte på denna plats hade många människor samlats, och Herren gav oss en riktigt dyrbar stund med dessa ryssar. De sände sina hjärtligaste hälsningar med till allt Guds folk, som vi kunde nå. Dagen efter reste vi hem över Berlin. I Lodz skildes vi från vår käre broder Bergholc, som hade varit till så stor hjälp för oss under resan.

*

I juni månad 1931 hade församlingen i Filadelfia, Oslo, sitt femtonårsjubileum, och under juli månad samma år deltogo vi i bibelstudieveckan i Kölingared, Sverige. Där funnos deltagare från många länder, i allt 800—900 stycken. Vi hade en del härliga dagar tillsammans där, då vi alla fröjdades över att äga *en* Herre, *en* tro och *ett* dop.

Samma år gjorde vi en tur till Danmark. När Björners med sin församling anslöto sig till den apostoliska kyrkan i Wales, stannade rörelsen av i Köpenhamn och Danmark. De flesta föreståndarna i landet hade med sina församlingar följt Björners, men det fanns några få som sågo villfarelsen, och de stodo rakryggade och fasta för sanningen. Vid slutet av år 1925 kände pastor Endersen, som då var förestån-

dare i Korsör, sig manad till att börja möten i Köpenhamn. Det resulterade i att några få vänner slogo sig tillsammans och bildade en liten församling. En tid av svårigheter och brytningar följde, men under denna tid utförde Herren sitt verk och födde fram sin församling på ordets grund. Hösten 1927 flyttade pastor Endersen till Köpenhamn och gick helt in för arbetet där. En liten församling på 29 medlemmar hyrde lokal vid Zinnsgate. Detta var ett trossteg, men Herren gav både tro och mod.

Från denna tid gick verket fram med raska steg och i sund riktning. Under januari månad 1928 hade församlingen 198 medlemmar och år 1937 650.

Utifrån detta centrum med broder Endersen i spetsen har pingströrelsen format sig på samma sätt som i de andra nordiska länderna. Det finnes nu omkring 40 församlingar i Danmark.

Det var nio år, sedan jag sist besökte Köpenhamn. Den gången för att inviga Björners präktiga lokal Evangeliehuset. Det var kärt att få träffa många av de gamla vännerna igen, vilka hade varit med under den första kampens dagar. Vi mindes välsignelsernas strömmar, som Herren öste över oss den gången, men vi fingo också uppleva att Herren nu var densamme. Hur skönt hade det ej varit, om alla pingstvännerna hade stått eniga under dessa år! Vilken framgång för Guds sak skulle det ej ha varit!

Vännerna Björners ha alltid stått vårt hjärta särskilt nära. Det var därför med glädje och tacksamhet till Gud, vi för en tid sedan mottogo budskapet om, att de helt hade brutit samarbetet med den apostoliska kyrkan och ville fortsätta arbetet för Kristi rikes fromma efter pingströrelsens riktlinjer.

I sin bok »Helligånden og vår slekt» är Stanley Jones inne på detsamma, som vi praktisera, nämligen att kyrkan måste föras tillbaka till utgångspunkten, till pingsten; men

det skall mycket till, innan allt det, som människorna byggt upp i stället för sanningen och Guds kraft, blir utlämnat, så att den Helige Ande allena får tillfälle att verka. Många ha menat, att vi endast äro upptagna av de yttre tecknen och av en utpräglad känslosamhet. De som ej ha upplevat den mäktiga andeutgjutelsen kunna liksom folket på pingstdagen helt enkelt förklara, att man är full av sött vin, när den Helige Andes gåvor strömma in över enskilda själar såväl som över längtande skaror.

Våren 1932 besökte jag Finland. Väckelsen har också gått fram där. Herren vare ärad för sin stora nåd! Föreståndare för församlingen i Helsingfors var pastor Manninen. En mycket duktig man med ett charmerande väsen. Han blev kallad av Gud i unga år. Hans bror blev omvänd först och började att tala om frälsningen till sin yngre bror. »Aldrig kommer jag att bli så tokig», svarade han, men veckan efter var han härligt frälst och blev kort därefter andedöpt. Han var min tolk, och som en broder sade till mig: »Han tolkar i Andens kraft, så att intet ord går till spillo.» Pingstväckelsen går ständigt framåt i Finland. Den har mött mycket motstånd, men det oaktat har den utbrett sig. Nya församlingar bildas, och andra existerande församlingar antaga läran om troendes dop och andedopet. Herren är med och välsignar.

I juli månad samma år hade vi besök av Smith Wigglesworth i vår församling. Hans besök hade alltid varit till stor välsignelse för oss, men denna gång avslöjades ett djup i förkunnelsen som aldrig tillförne. Samtidigt var han så frisk och kraftig, att man inte skulle kunna tro, att han var sjuttiotre år gammal. Vi hade ett stort gemensamt möte för alla pingstförsamlingarna med brödsbrytelse. Det var en vacker syn att se det långa, vitdukade bordet med alla bröden och kalkarna uppställda. Och bakom detta de många föreståndarna, äldstebröderna och diakonerna, som

hjälpte till under brödsbrytelsen, och mitt ibland alla dessa vår ärevördige vän och broder, hans dotter och min kära hustru, som stått mig bi under alla år. Det var vår första gemensamma brödsbrytelse, och vi kände, att Herren var oss nära.

Den 22 juli 1932 blev för mig en vacker minnesdag. Sjuttio år är nog ett långt liv, men så länge Herren vill bruka mig, är jag villig att vara i Hans tjänst. Telegram, gåvor, blommor, visiter och på kvällen en strålande fest, som församlingen gav mig. Grundtonen under det hela var tacksamhet mot Herren för att Han bevarat mig på sina vägar.

Störst av allt är dock, att Han lät mig komma med i pingstströmmen och lät mig få uppleva pingstens välsignelse. Huru stort att Han ännu vill använda mig i sin tjänst! Kort efteråt reste min hustru och jag på en liten tids semester. Ännu en gång skulle jag få uppleva en ferie på min barndoms ö. Många av de gamla hade rest »över floden», men några få funnos kvar ännu. När jag gjorde mina husbesök i stugorna, löd det så här: »Det är väl inte, Tom, vet jag?» Jo visst var det Tom. Gamla minnen kommo så fram från den tid, då jag som sexton- sjuttonårs pojke började mina möten där inne. Från min systers hus finnes en härlig utsikt. Fjällen äro så vackra, som om de hade varit skurna av en konstnär, och det äro de ju också. Gud är den störste konstnären. Vill man se det vilda och milda i naturen sammansmält i skön harmoni; vill man se ett gripande färgspel över fjällen, då bör man stå på höjderna uppe på Skjelnes. Har du lärt dig att se Guds verk, där du går fram, då känner du behov av att prisa Honom, som har visat sin visdom och makt också i naturen.

*

Varaldsøy.

Blånende fjelle her möter mitt øye;
bratte med mørkeblå revner de står,
eldgammel skog kravler opp mot det høye,
klynger till fjellene år etter år.

Fjorden har strakt sine glinsende arme
in mellom fjellenes skiftende form,
snart kan den blinke i solstrålens varme,
snart kan den larme og bruse i storm.

Bonden har ryddet i skogen och bygget
hjem for seg selv og de kjære han har;
gamle mor Norge i kjærlighet hygget
gjerne — om alle de sønner hun har.

Grønsvær fremtrylles ved foten av fjellet,
vannfall som brudeslør glimter og ler.
Her blir en ung igjen — rent overveldet,
henrykt av alt dette skjønne en ser.

Folgefonns brede och skinnende krone
stråler imot oss i kongelig prakt,
lett en oppfanger den evige tone,
lytter og synger og spiller i takt.

Hele naturen er fager og synger,
hvite små kirketårn peker mot sky;
her får en glemme alt det som oss tynger,
langt fra den travle och larmende by.

Hvor mon det billede sees jeg bringer?
Jo, hvor Hardangerfjord trenger seg frem —
Varaldsøy — o, hvor det navn for meg klinger!
»Oppe på fjellet», der hadde jeg hjem.

Barndommens, ungdommens minner står skrevet
der, mellom klippene hvor jeg nå går,
det som jeg siden av mangt har opplevet,
fikk her sitt utspring i ungdommens vår.

Kjente du henne som gikk mellom alle,
mild som en engel i menneskedrakt?
Mor — nå mens skyggene om meg vil falle,
tenker jeg ofte på det hun har sagt.

Noen enn lever som husker de dager,
mange har funnet den evige havn.
Minnene har vi dog ennå tilbake,
hviler oss stille i Frelserens favn.

Himlen seg speiler i fjorden der nede,
skyene stadig vekk kommer og går.
Billedet skifter — må Herren selv frede,
verne om alle i kommende år.

Den 7 augusti 1925

T. B. B.

I april månad 1933 fingo min hustru och jag inbjudan att deltaga i konferensen i Preston, England. Den anordnades med särskild tanke på Guds barn. Vi vilade först några dagar i vår käre Smith Wigglesworths trevliga hem i Bedford.

Alla ämnen och alla anordningar under konferensmötena gingo ut på att styrka och uppbygga de heligas tro och föra dem ett steg vidare framåt. Som broder Wigglesworth brukar säga: »Vi äro som ett pingstfolk alltid på framryckningslinjen.»

I Preston hade mr. Meyerschough haft sin bibelskola i många år. Han var en djupgående tänkare och lärare i Guds ord, och många av de ledande bröderna inom pingstväckelsen i England ha suttit och lärt vid hans fötter, män sådana som George Jeffreys, Salter o. s. v. Han dog kort efter sitt besök i Norge år 1931.

Efter konferensen deltogo vi i möten på flera platser i England. Det var ett väldigt liv på mötena. Hallelujarop och sång med en sådan kraft, att det satte allt i brand.

Ingenstans sjunger man så som i England. Gammal och ung sjunger, som om sångens toner berodde av honom allena. Det är deras aktiva del i gudstjänsten. Föreståndaren kan inleda med den ena kören efter den andra. Ofta kan man sjunga upp till tjugu olika körer och andra sånger, innan predikanten talar. Man kommer långt upp på Tabor på det sättet, och det blir sedan lätt att vittna.

I en av städerna såg jag en rolig annons för en skofabrik. »Walk the Barratt Way» — gå på samma sätt som Barratt! Jag tänkte, att om detta skulle tillämpas på det andliga området, kunde jag säga med Paulus: »Bliven mina efterföljare, liksom jag har efterföljt Kristus.»

Det blev bara en liten tripp inom London denna gång, och därifrån foro vi över till Rotterdam, till pastor van der Woudes församling.

Under väckelsens första tid verkade pastor Polmann i Amsterdam, och under hans ledning växte en sund rörelse fram. Tyvärr blevo efter en tid, några så upptagna av profetior, att de läto sig ledas av dem på ett osunt sätt, bundna som de voro av mänskliga föreskrifter. Så slutade alltsammans i stagnation.

På sistone har emellertid elden på nytt blossat upp i Amsterdam, och nu finnas flera församlingar i staden. De äro varmhjärtade och helt överlåtna åt Herren och den helige Andes ledning och vaka noga över utsvävningar på det andliga området. Måtte Herren leda och bevara dem! Vi äro *ett* folk över hela världen!

XXVI.

Till Nord-Norge och Island.

Nord-Norge hade länge legat på mitt hjärta, och sommaren 1933 ledde Gud det så, att jag kunde företaga en resa ditupp. Broder Hjalmar Karlsen Ski gjorde mig sällskap, och en trevligare reskamrat kunde jag ej få. Nord-Norges natur verkade fullkomligt betagande, och jag var lycklig nog att även få se midnattssolen. Då jag en morgon kom upp från min hytt, gick just solen upp och kastade sin guldglans ut över havet. Det fick mig att tänka på glashavet och det nya Jerusalem, där Herren själv är vårt ljus och vår sol.

Vännerna där i nord hade anordnat möte i Mosjöen, och det var en glädjande överraskning att få möta en så stor skara av evangelister och pingstvänner där.

Pingströrelsen har efter mycken kamp och motgång brutit sig väg bland folket där i nord. Från första stunden på denna resa förnummo vi Guds märkbara närvaro. Själar sökte frälsning, och sjuka begärde förbön. Anden föll över många, och det blev tack- och lovprisning till vår store Gud. Vi skulle besöka många platser, så vi fingo ständigt vara på resande fot. En natt bytte vi säng tre gånger, men Gud styrkte oss. Han har givit mig en god gåva i sömnen. Jag kan lägga mig ned, när helst jag har behov av sömn, och sova nästan med en gång.

På min födelsedag den 22 juli blev jag väckt kl. 7 på morgonen av vännernas blandade kör, som sjöng: »Helig, helig,

helig...» och därefter »Jag lyfter mina händer». Guds Ande kom mig så nära, när jag tänkte på alla Guds välsignelser mot mig under dessa sjuttioett år, att jag brast i gråt.

I Vardö hade vi glädjen att få ordna en ny församling. Må Gud i fortsättningen få välsigna Nord-Norge och den trogna evangelistskara, som bringar pingstens budskap runt omkring däruppe i högan nord.

Vi kommo tillbaka till Oslo den 8 augusti och åkte direkt till vår lokal, där en stor skara vänner väntade oss. Tillsammans med dem prisade och tackade vi Herren för all Hans nåd mot oss under vår långa resa.

Islandsfärd.

Efter inbjudan från pingstvänner på Island reste jag i maj månad 1936 till sagoön långt därute i Nord-Atlanten. Till reskamrat fick jag min käre, unge vän och broder Birger Nordby.

Förste pingstvännen, som besökte Island, var evangelistbroder Erik Aasbö. Han kom först till Färöarna och verkade där en tid, men reste sedan runt på Island för att finna den plats, som Gud hade visat honom i en syn. På Västmannaöarna kände han igen platsen och upptog därför verksamhet därstädes. Senare ha de svenska bröderna Nils Ramselius och Herbert Larson verkat där. Broder Eric Ericson, även han svensk, hade nu verkat där i åtta år och stod som den självskrivne ledaren för hela pingströrelsen på Island. Han har utgivit en del småskrifter och kristliga böcker på isländska och utgiver även en månadstidning, som heter »Afturelding» (ordet betyder »daggryning»).

Själva evangelisationsarbetet har i många år haft sina svårigheter att kämpa mot. Missionärerna ha stått mycket ensamma, men nu har Herren börjat uttaga isländska vittnen för sin räkning, och verksamheten har börjat sprida sig från Västmannaöarna över till det egentliga Island.

Flera ha blivit döpta. Då elden började på allvar brinna på Island, blev det en hel del oro bland de kyrkotroende. En känd evangelist tog en resa från Reykjavik till Akureyri för att samla de troende till kamp mot pingstvännerna, men han fick föga medhåll. Varken Frälsningsarmén eller en del av de lutherska troende gingo med honom, varför han måste återvända hem med så gott som oförrättat ärende. Det var glädjande, att så många funno det rättast att inte strida mot denna väckelse.

År 1935 hölls den första bibelskolan, och den blev till stor välsignelse för verksamheten.

*

Det stormade friskt på sjön, och vågorna bröto sig mot klipporna och skären, så att skummet yrde högt till väders. Dessutom regnade och blåste det, så att vi väntade inte så många åhörare till vårt första möte. Broder Ericson öppnade mötet och önskade oss välkomna, och jag tackade för den hjärtliga välkomsthälsningen och frambar min församlings hälsning till pingstvännerna på Island med orden i Jak. 5: 7, 8. Därefter spelade broder Nordby.

Det har visst aldrig förekommit någon verkligt stor evangelisk landsväckelse på Island. Folket synes vara föga mottagligt för frälsningen, och då går det här som på så många andra platser. när man inte vill ta emot evangelium; man öppnar sitt sinne för villoläror.

Vid ett tillfälle talade jag över ämnet »Urkristendomen återupprepad», och Ericson hade inbjudit präster och studerande till mötet. Det kom en del av dessa, men ännu ser det ut, som om många av de bättre lottade människorna inte ha något särskilt intresse för levande kristendom. Det är för resten så överallt, och Pauli ord passa bra också i dag: »Icke många som voro visa efter köttet blevo kallade, icke många mäktiga, icke många av förnämlig släkt» o. s. v. (1

Kor. 1: 26). Mötena runt omkring voro delvis mycket väl besökta, och antalet deltagare växte för varje kväll. Man fick ständigt se nya ansikten, och det var många som fingo höra evangelium. Ej så få begärde förbön. Måndagen den 18 maj voro en del troende vänner samlade i Reykjavik, och jag framlade då församlingsfrågan för dem. Församlingen bildades då med 12 medlemmar. Det var ej många, men man skall aldrig förakta den ringa begynnelsens dag. Broder Eric Ericson valdes till föreståndare och Asmundur Eiriksson till äldste. De blevo insatta i tjänsten under bön och handpåläggning. Det gällde nämligen att få en fast punkt, varifrån man kunde arbeta vidare. Några dagar senare ordnades församlingen i Akureyri med 23 medlemmar, och broder Sigmund Jacobsen tillsattes som föreståndare. Det var en gripande stund.

Vi fingo bedja med någon på varje möte, och ej så få sökte Andens dop.

Vi reste inte som turister, men togo dock med allt som kom i vår väg. Island är i sanning ett märkligt land. Vilka underliga fjällformationer! På ett ställe liknar fjället en stor noshörning, som dricker ur havet. I norr sågo vi eldsprutande berg och en del dalar som voro täckta av jökelis. På andra platser sprudlade varma källor fram och levererade värme till många olika anläggningar.

Nordby och jag hade en dag en lustig upplevelse. Jag hade uttalat en önskan om att få rida på en av de små islandshästarna. Som pojke red jag ganska mycket, men det var ju många år sedan dess. Vi fingo var sin häst — vackra små djur — och så bar det vackert i väg från bryggan längs stranden. Det gick bra en stund. Men så satte min häst sig i trav. De korta benen gingo som trumpinnar, och plötsligt blev det galopp, och jag for som en pil från min vän Nordby. Det gick bra, så länge vi voro nere på stranden, men då vi nådde gatan, tyckte jag det var bäst att sakta farten något, men det var lättare sagt än gjort. Jag talade till den på nors-

ka och sade prrrrr, men då ökade den blott farten. Sedan fick jag höra, att man på Island använder detta uttryck för att öka på farten. Jag har alltid tyckt om att galoppera, men folk började titta litet förvånat på oss och trodde visst, att något galet var på färde.

Äntligen fick jag hästen att stanna. En av ägarens pojkar kom och ropade: »Hemåt!» Jag förstod då hästens beteende bättre. Vi voro i den ändan av staden, där den hörde hemma, och han ville förstås hem fortast möjligt.

Efter ett av mötena i Siglufjord foro vi alla i buss ut till de närbelägna varma källorna, där det även fanns ett bad. Här skulle tvenne systrar döpas. Det blev en högtidlig stund. Vi fingo ej tillåtelse att sjunga för att ej väcka uppmärksamhet utanför badet. I Akureyri hade vi också dop i en bassäng med vatten från de varma källorna. Omkring 300 människor voro samlade runt den stora bassängen. Huru härligt när det blir en ström av människor, som söker sig till de varma källorna för att döpas! Det var kärt att få möta evangelisterna och vännerna på Island. Må Herren i fortsättningen välsigna sitt folk därute och låta en våg av Andens välsignelser välla in över Island!

XXVII.

Branden i gamla Filadelfia.

»Det brinner i Filadelfia» — så löd det bud, jag fick en natt per telefon från vaktmästaren. Röken vältrade sig tjock och svart ut över staden, och ända dit där vi bodde, kunde vi känna brandlukten. Ett mäktigt eldhav mötte oss, då vi kommo till platsen. Det brann i översta våningen. Man lade ut preseningar överallt i våra expeditionslokaler, men vattenskadan blev ändock stor. Själva kyrkan skonades av elden, men den såg ju motbjudande ut efter allt det vatten och skum, som man sprutat ditin för att kväva elden. Det var alldeles omöjligt att hålla möten där den första tiden efter branden, och mänskligt sett kom branden som ett svårt avbräck i mötesverksamheten, då många sammankomster voro planerade för den stundande helgen. Men som så ofta förut fingo vi erfara, att Herren var med och hjälpte oss och ledde allt till det bästa.

Och därför hände det egendomliga, att vi kommo att hålla vårt jubileumsmöte i Turnhallen den 20 december 1936, där jag trettio år tidigare — den 23 december 1906 — höll mitt första möte efter hemkomsten från Amerika.

Vi hade ju länge talat om att utvidga vår lokal, och under många år hade det varit mitt stående böneämne: »Gud giv oss en större lokal!» Nu blev det fart i byggnadsplanerna. En kommitté blev vald med arkitekt Th. Strandskogen som ledare. Det dröjde inte länge förrän kommittén kunde framlägga ritningarna för församlingen. De ekonomiska svårig-

heterna övervunnos också. Vi hade en tydlig känsla av att Gud gick framför oss, och att vi endast hade att följa efter i tro.

I maj månad 1937 firade min hustru och jag guldbröllop. Femtio härliga år hade Herren förunnat oss att leva tillsammans. Hälsningar från när och fjärran hade strömmat in. Blommor och gåvor. På kvällen inbjödo vi släkt och vänner i vår äldsta dotters hem till en festlig samvaro. Dagen efter anordnade församlingen en storslagen fest för oss. Vänner från Sverige och Danmark voro också närvarande. I juli månad samma år fyllde jag sjuttiofem år, och vännerna anordnade även då en härlig fest. Det gjorde mig gott i hjärtat att känna mig vara omsluten av så mycken kärlek och trofast vänskap.

Söndagen den 17 oktober hade vi våra sista offentliga möten i gamla Filadefia, och på måndagskvällen sista högtiden för medlemmar och vänner. Det var litet vemodigt att tänka på att vi nu skulle lämna den lokal, i vilken vi hade mottagit så många välsignelser av Herren, men samtidigt var det inspirerande och glädjande, att vi snart skulle få gå in i en ny, modern och i alla stycken praktisk lokal. Ty därigenom skulle vi få större möjligheter att kunna nå människorna med evangelii ord.

Under den tid av gott och väl trekvarts år, som behövdes för byggnadsarbetet, fick församlingen föra en kringflackande tillvaro. Vi hyrde lokaler på flera platser i staden. Som aldrig förr kände vi oss förbundna med varandra, och vännernas offervilja var enastående.

Denna vinter fick jag också mer tillfälle att besöka platser runt omkring Oslo. Det var uppmuntrande att hälsa på vännerna och höra, huru Herren var med och välsignade arbetet.

En reningens ande var utgjuten ibland oss. Det synes, som om våra predikanter och vårt folk förstå, att skall pingstväckelsen kunna bevaras i sin första kärlek, då måste man

ständigt inviga sig på nytt och låta all likgiltighet och allt lättsinne vika för en hel och allt genomträngande upplevelse av Guds kärleks kraft.

Vi böra alltid komma ihåg, att »vi äro ett folk, ett frigjort folk», som aldrig får glömma den uppgift, Herren anförtrott åt oss att utföra här i världen.

I slutet av februari 1938 besökte min hustru och jag flera svenska städer samt Köpenhamn. Resan varade i fyra veckor, och på den tiden hunno vi med att besöka 18 städer och ha 36 möten. Ej så många möten, men dock tillräckligt många för oss två äldre, när man tar i betraktande de långa resor, vi måste företaga med tåg och bil. Överallt mottogs vi med en varm kärlek. Vi kände, att ömma band bundo de norska, svenska och danska vännerna samman.

Stora ting har Herren gjort mot oss! Och däröver äro vi glada.

Det var en glädjens dag för oss såsom församling, då vi den 28 augusti 1938 kunde inviga vårt nya Filadelfia, detta vackra gudshus, vårt andliga hem. Ej minst för mig var det en oförgätlig dag, och mitt hjärta var fyllt med tacksamhet till Herren, som låtit mig få uppleva den dag, då min ungdomsdröm förverkligades: en stor, präktig och praktisk lokal till Hans ära.

Jag har också många gånger tackat Herren för de duktiga män, som Han ställt vid min sida och som ha offrat både tid och medel för verksamheten.

Jag vill citera något av vad arkitekt Strandskogen sade i sitt tal vid invigningen, ty detta är betecknande just för den ande, som besjälade byggnadskommittén och vännerna i övrigt:

»'Om Herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt, som bygga därpå.' Detta ord har varit ett motto för mig under detta byggnadsföretag, eller rättare sagt en omskrivning av ordet, som jag tillåtit mig: Om Herren bygger huset, så arbeta icke de fåfängt, som bygga därpå. Alltsammans har också

lagt sig mycket väl till rätta, och man kan spåra en bestämd Guds ledning i det hela. Ej så att förstå, att vi inte haft våra svårigheter att kämpa mot, men vi ha fått hjälp till att segra och bryta oss igenom svårigheterna. Församlingen har väl näppeligen stått mera samlad än just nu och i denna sak. Vi startade under mottot: 'Vi lyfta i flock!» och det ha vi gjort. Det är endast en levande församling med levande medlemmar, som kan orka med en uppgift som denna. Gud själv har givit oss inspiration och fört tankar och idéer fram, som vi ej hade tänkt oss.»

Jag citerar också en del av min predikan. Mitt ämne var: »Jesus, Han som är medelpunkten i all vår förkunnelse, som är begynnelsen och änden. Varje välsignelse, vi åtnjuta, strålar ut från Jesus, vår dyrbare Frälsare och Konung. Nu då Herren har krönt våra planer och strävanden med framgång och rest detta vackra tempel till sin egen ära och sitt eget pris, vilja vi bedja och tro, att de tusenden, som komma in genom Filadelfias portar, skola finna Honom, som de söka, och få känna kraften av Hans härliga namn.

Med dessa ord inviga vi vårt nya Filadelfia till ett centrum för Jesu Kristi rikes utbredning, en kraftstation för andlig verksamhet, en trivsam samlingsplats för Guds folk, ett bålverk mot alla falska lärosystem, en bot- och frälsningsbänk för fattiga syndare och en fanfar i pingstvind och pingstsus över alla, som vilja sätta Jesus först och som tro, att urkristendomens kraft är lika mycket vår förmån som de första kristnas.

Herre Jesus, lyft ditt ansiktes ljus över oss, och låt oss lyckas.»

Predikande bröder från in- och utlandet hade samlats, och det fanns tillresande vänner från när och fjärran. Förmiddagsgudstjänsten radierades, och över hela landet voro vännerna samlade för att lyssna och glädja sig tillsammans med oss. Ja, långt utöver landets gränser ljöd sången och predikan från vårt gudshus. Ute på havet satt min måg och dot-

terdotter ombord på båten och följde med från början till slut. För alla blev det en härlig och rik upplevelse. Genom Guds nåd hade jag skrivit orden till båda de kantater som framfördes vid mötena, under det musiken var arrangerad av organist Fr. Spalder.

Vi sjunga i en kör: »Låt böljan, o Gud, nå mig! Låt väckelsens bölja gå över vårt land, låt böljan, o Gud, nå mig!»

Vi önska och bedja, att böljan må rulla ut över hela vårt land, så att de platser, som redan känt välsignelsen av böljans kraft, må bli förnyade, och att andra, som den ännu ej nått fram till, måtte bli gripna av den.

XXVIII.

Till Finland och Europeiska pingstkonferensen i Stockholm.

I november månad 1938 blev jag inbjuden att närvara vid de finska pingstvännernas invigning av sin kyrka i Helsingfors. Vår dotter Esther följde med på resan. Det var en fröjd att möta de finska vännerna, och även de voro glada över att se oss. Huru helt olika voro inte förhållandena nu mot år 1911, då jag första gången var där! Ristin Voitto, som jag startade den gången, var nu huvudorganet för de finsktalande pingstvännerna och hade omkring 13.000 prenumeranter. Dessutom bedriver deras förlag en omfattande verksamhet.

Vi fingo en välsignad tid i Helsingfors. Gud har gjort stora ting för vännerna där, och det präktiga, nya hus, som de fått, skall säkerligen samla många inom hörhåll, som aldrig annars gå och lyssna till Guds ord. Det var uppmuntrande att se in i alla de allvarliga och beslutsamma ansiktena och att få höra vännernas kraftiga sång. Många av de finska sångerna gå i moll, men de äro vackra och gripande. Den sista kvällen, då vi hade gemensam brödsbrytelse, var oförgätlig. Man tolkade från norska och svenska till finska och från finska till svenska. Det vilade en så fröjdefull ande och en så välsignad smörjelse över oss, att vi jublade och klappade i händerna.

En förmiddag voro vi tillsammans med några bröder och systrar samlade i redaktörens rum på förlaget. Pastor Ko-

konen höll ett tal till mig och påminde om mitt arbete i begynnelsen ej blott i tal utan även det jag utfört med min penna för att utbreda Guds rike i Finland. Alla redaktörerna för Ristin Voitto med undantag av pastor Pfaller voro närvarande och blevo ihågkomna i talen. Under årens lopp hade följande varit redaktörer för tidningen: T. B. Barratt, (jag samlade stoffet och sände det till Finland, där det blev översatt), Arno Felman 1915—22. V. Pfaller 1923—28, Eino Manninen 1929—31, Ensio Lethonen från år 1932, som fortfarande är dess redaktör.

Jag talade därefter och uttryckte mitt tack. Efter att ha intagit en del förfriskningar, förevisade man förlaget för oss. De finska vännerna ha gjort stora framsteg, även vad litteraturen angår. Jag fick se ett exemplar av första numret av Ristin Voitto, till vilket jag själv tecknat vignetten och som till första artikel hade en hälsning till de troende i Finland. Det var en intressant stund och en stor uppmuntran för mig på mina gamla dagar att få se, med vilken kärlek alla dessa vänner omfattade mig och mitt arbete. Jesus skall ha äran för allt!

Sista tiden i Helsingfors talade jag i Filadelfiaförsamlingen (den svensktalande församlingen). Här föll det sig lättare för mig med eftermötena, eftersom jag kunde samtala med folk utan att använda tolk.

Det kan kanske vara av intresse att nämna, huru pingstväckelsen kom till Finland. Jag bad en av dem, som första gången inbjöd mig att komma till Finland, att skriva litet om det, och fick följande brev:

»Strax före midsommaren 1910 fick undertecknad brev från rektor Hanna Castrén, som då besökte Kristiania i sällskap med syster Tytti Lagerstedt. Hon bad mig genast att i sällskap med min hustru komma för att övervara en pingstkonferens, som skulle hållas där. Saken intresserade mig, och några dagar därefter voro vi på väg tillsammans med vännerna herr och fru Somi från Kurkijoli. Konferensen

gjorde ett fördelaktigt intryck på oss alla sex, varför vi beslöto oss för att inbjuda pastor Barratt att besöka Finland. Året efter kom broder Barratt till Helsingfors och höll en serie möten. Elden tändes med en gång, och andligt intresserade åhörare strömmade till från alla kyrkor och religiösa grupper. Ryktet, om vad som skett, utbredde sig över hela landet, och nya pilgrimer började vallfärda till mötena från när och fjärran. Dessa förde elden med sig tillbaka, varifrån de kommit, och beredde mottaglighet för det andliga utsäde, som Barratt under sin första resa i vårt land var i tillfälle att så.

Elden bröt lös, och Andens kraftiga verkningar förnummos mäktigt överallt. Under loppet av ett par månader var landet så gott som erövrat för Herrens verk.

Broder Barratt vände tillbaka till Norge, men lovade att komma igen. Jag skulle under tiden ordna med möten för honom i S:t Petersburg.

Broder Barratt kom tillbaka, och väckelsen i vårt land fick ny fart.

Ledaren för de evangeliska kristna i Ryssland hade lovat mig att öppna sin lokal för oss, men då vi kommo till S:t Petersburg, hade han ändrat mening. Han ryggade tillbaka för ansvaret att införa pingströrelsen i sitt fädernesland med dess många millioner innevånare, som voro stadda i andligt mörker. Men Herren öppnade andra dörrar för oss. Baptisterna, pastor Cargel, m. fl. öppnade sina kyrkor och lokaler, och mötena pågingo oavbrutet en veckas tid och väl det. Elden föll också här. Någon pingstmission blev dock inte ordnad, men välsignelsen stannade kvar, och det är huvudsaken.

Oskar Johnsen-Jalkio.»

Efter Helsingfors besökte vi flera andra städer. Överallt fullt hus och dyrbara möten. Gud var med och välsignade underbart. Vi fingo bedja med många frälsningssökande och med sådana, som önskade Andens dop. En dyrbar ande råd-

de på alla mötena. Allt som allt reste vi 4000 km. och hade 44 möten. I Vasa hade vi sex möten från lördagen till måndagskvällen, men Herren gav mycken kraft.

De finska vännerna visade oss en hjärtlighet och kärlek, som var enastående. Må elden från det höga alltid brinna i Finland!

Europeiska pingstkonferensen i Stockholm.

Filadelfiaförsamlingen i Stockholm inbjöd alla pingstvänner i Europa till en stor konferens, som hölls i juni månad 1939.

För alla, som hade tillfälle att vara med, blev det en härlig och oförgätlig upplevelse. Konferensen hade samlat omkring 2.500 deltagare, varav 500 från 20 olika länder.

Utanför centralstationen i Stockholm vajade de 20 nationernas flaggor i solvinden, och samma glada färger hälsade oss utanför Filadelfiakyrkan och inne i lokalen. Det var härligt att få möta alla dessa kära vänner. Olika nationaliteter och språk, men *en* ande, *en* tro och *ett* hjärta. Det gemensamma tecknet på de äkta pingstvännerna är: en avgjord tro på bibelns sanningar. Det finns inga nyteologer bland dem.

Många av deltagarna hade jag mött på mina resor runt om i världen, och flera av dem voro mina andliga barn.

Fastän det var flera andra stora möten i staden under samma tid, fingo konferensens möten en enastående tillslutning. Tusenden och åter tusenden funno vägen till Filadelfiakyrkan och till det stora mötestältet, som var rest på en öppen plats (vid Karlberg) i närheten. Ja, en tidning påstod, att det under söndagens möten var minst 50.000 åhörare. En annan tidning skrev med stora bokstäver över flera spalter: »Pris ske Gud på tjugu språk.» Det var härliga dagar och underbart att se, vilken fängslande makt det gamla evangeliet hade på de stora skarorna.

Över alla mötena vilade en underbar enhetsande. Broder

Sven Lidman skriver så vackert i sitt avslutningsord till boken om konferensen:

»Några sommardagar i juni 1939 — just i början av den sista fredssommarn innan det stora europeiska förintelsekriget bröt ut — gjorde Gud ett under. Han samlade i Stockholm under en veckas tid kristna vänner från tjugu europeiska länder. Kristna bekännare av vilka de flesta aldrig hade råkat varandra annat än på bönens och förbönens vägar. Men nu fingo de alla mötas ansikte mot ansikte för att samtala om frågor och bekymmer, som voro levande för dem alla. Och befunnos alla ..... vara *en* ande, *en* själ och *ett* hjärta i Kristus ...

Vilken kärlek var ej utgjuten i allas hjärtan! Vilken uppriktig, väldig längtan att förstå, fatta och nå fram till varandra fanns ej hos oss alla! Händer och hjärtan, ord och gärningar möttes i de dagarna i en fullkomlig och himmelsk harmoni.»

Det var just denna underbara enhetsande, som präglade alla våra möten. Både de stora mötena och de mindre sessionerna. Till alla sammankomsterna var det tillträde för alla. Frågor av vital betydelse dryftades och belystes i ljuset av Guds eget ord.

Det var gripande att höra vännernas vittnesbörd om det sätt, på vilket Gud förde fram sitt verk i de olika länderna. Och det kunde ha varit intressant att draga fram några exempel, men det skulle taga för stort utrymme i anspråk här. Allt var emellertid gott och blev till välsignelse för deltagarna.

Vem skall någonsin kunna glömma sista mötet med brödsbrytelsen, då 8.000 à 9.000 människor deltogo, eller det brus av lovsång, som då steg upp mot himmelen?

Ett blevo vi alla eniga om, nämligen att Jesus Kristus skulle vara grundvalen för frälsningen och den kristna församlingen. Vi skulle känna oss alla som *ett* folk över hela världen med en speciell uppgift, som vi ej önskade svika, *ett* folk,

uppväckt av Gud i dessa yttersta dagar för att bära fram det gamla evangeliet i Andens kraft i en tid då så många inom kristenheten hålla på att pruta av på Skriftens grundsanningar.

Pastor Pethrus sade i sitt välkomsttal: »Pingstväckelsen är en av historiens kraftigaste reaktioner mot slentrianmässig vanekristendom.» »Om någon tid har behövt en kristendom, fylld med den apostoliska tidens kraft, så är det den tid, i vilken vi leva. Jag är viss om att varje ansvarskännande förkunnare av Guds ord, varje mor och far och varje medlem av den kristna församlingen, känner sitt behov av gudomlig kraft för att fylla den kallelse, Gud givit honom eller henne. Det finnes än i dag ingen annan väg till de gudomliga kraftkällorna än den som lärjungarna vandrade, då de gingo upp i den övre salen och framhärdade i bön, tills den Helige Ande föll över dem. Den uthålliga bönen var i den apostoliska tiden alltid den väg, på vilken de sökande själarna kommo fram till Andens dop. Pingstväckelsen är därför en rörelse, som är född i bön, och den kan leva endast under enskild och gemensam bön.»

Jag vill också citera något ur mitt sista tal på konferensen:

»Jag vet inte, hur det är, men jag har en känsla av, att detta kanske är den sista stora konferensen, jag är med på här. Som ni ser, håller jag på att bli gammal. Men jag är ändå bara sjuttiosju år och har evigheten framför mig, så jag är en helt ung man. Jag känner mig ung till sinnet och kraftig till min fysik. Jag skulle önska, att min hustru vore lika stark.

Vi ha blivit underbart välsignade under denna konferens, hoppas att den skall följas av flera sådana och att samarbetet mellan de olika länderna skall bli fördjupat.

Jag måste säga, att jag kom till denna konferens med en stor fråga: Huru skall detta gå? Ty jag hade inget begrepp om vad vi skulle diskutera. Nu när allt är över, tycker jag,

att vi ha kommit väl igenom det hela, och jag tror, att vi ha tagit ett steg i rätt riktning. Gud visar oss vägen, brödrakärlekens väg, som skall binda och smälta oss samman i innerlighet. Låt oss aldrig glömma, att Jesus skall vara huvudpersonen i allt. Vi böra också komma ihåg, att om något skall kunna uträttas, måste det ske i den helige Andes kraft. När Han kommer, skall mycket ske. Mycket har skett, men jag väntar ännu större ting. Vi få uppleva, att folk räcker upp händerna och söker frälsning, men vi böra se fram emot den tid, då de bli så gripna av Kristus, att de tränga sig fram till oss och säga: »I män och bröder, vad skola vi göra?» Detta böra vi se fram emot, men vi måste gå knävägen för att nå fram dit.

Må Herren välsigna eder alla.»

På konferensens första möte valdes pastor Pethrus som ordförande, och man gjorde mig den äran att välja mig som hedersordförande. Som sådan fick jag det glädjande uppdraget att framföra deltagarnas tack till pastor Pethrus för denna enastående konferens. Bakom hela detta stora arrangemang hade det stått en man med en klar hjärna och med en själ fylld av kärlek till Gud och nästan.

Återblick.

När jag ser tillbaka på den väg, jag har vandrat från första daggryningen till nu, anser jag mig ha stor orsak att tacka Gud för all Hans faderliga omsorg, Hans underbara nåd och barmhärtighet.

Gud välsignade mig rikligen, den tid jag var i metodistkyrkan, och Han ledde mina steg. Men det fanns ännu mycket mera land att intaga, och därtill behövdes andedopet.

När vi gå fram i lydnad mot bibelns sanningar, skall den helige Ande giva oss seger.

D:r Michael Neiiendam i Köpenhamn har utgivit ett mycket intressant verk betitlat »Frikirker og sekter», och har ägnat pingstväckelsen stor uppmärksamhet. Han är mera sympatiskt inställd till denna väckelse än många andra. Med hänsyn till min personliga upplevelse ser det ut, som om han menar detsamma som den svenske professorn Linderholm, vilken säger, att andedopet kom som en följd av att jag var fysiskt nedbruten därför att jag inte hade fått samla in några pengar till Håkonsborgen.

Det är nog så, att Gud till en viss del använde detta för att draga mig närmare sig i bön, men som alla säkerligen ha förstått genom denna bok, hade jag under många år längtat efter en större andlig upplevelse.

Min hjärna var klar, min fysiska kraft var inte på något sätt nedsatt, mina nerver voro i den bästa ordning, och mina motiv voro rena.

Men Herren förde mig till den punkten, där jag fann, att mitt inre liv, ja, hela min personlighet måste bli genom-

trängd av den helige Ande, kosta vad det kosta ville. Det är helt naturligt omöjligt för folk, som aldrig upplevt Andens dop, att förstå detta.

Personligen hade jag inga pekuniära önskemål. Jag var uppriktigt ledsen över att man visade så litet intresse för Håkonsborgen, men min själ greps av en outsäglig längtan efter välsignelsen från den eviga världen — och så mötte Gud mig. Jag vill ej efter att ha upplevt denna välsignelse i trettiotre år byta ut den mot något som helst i denna världen.

Det som bedrövar mitt hjärta ibland är, att jag efter all den välsignelse, som jag fått mottaga, inte har nått längre fram.

Under tiden har min rättfärdighetskänsla ibland fört mig för långt i mitt bedömande av andra. Men då har Anden kommit och förmanat mig till att bedja dem om förlåtelse, som jag onödigtvis sårat.

Naturligtvis driver Anden oss ibland till att fördöma synden i dess mångfaldiga former med allvarliga och stränga ord, men vi behöva mycken nåd, så att vi kunna förstå Andens röst och ej ge vårt kött något tillfälle.

Min ständiga bön är, att Han må leda mig fram till större höjder och till en djupare syn på Hans barmhärtighet och nåd, samt alltid låta mina motiv vara rena under blodet.

Vad angår rörelsen i dess helhet, så har det naturligtvis förekommit misstag, och många, som vi litade på, föllo tillbaka i världens och syndens träldom. Många, som vi väntade mycket av, stelnade till i former och system. Men sådant har förekommit i alla väckelser.

När du använder en kvast på en väg, virvlar en hel del damm upp, men du är likväl i stånd till att göra vägen ljusare och renare. Du gör samma upplevelse i en stor väckelse; det gagnar så litet att bekymra sig över allt det damm, som virvlar upp. Var tacksam för att Gud gör vägen ljusare och renare. En av de största invändningarna mot väckelsen har

gällt läran om tungotalet, de andliga gåvorna samt de övriga tecknen, som åtfölja.

Men historien och framförallt bibeln visar, att dessa tecken och andliga gåvor alltid följt — i varje fall i en viss grad — med de stora andeutgjutelserna. I denna bok skola vi ej diskutera detta, men vi tro, att dessa pilar, som ha slungats ut mot vår lära om andedopet och dess åtföljande tecken, ha brutits mot sanningens klippa.

En sak bör man ihågkomma, nämligen att »tungomålsgåvan» var en helt ny gåva, som endast förekommer i Nya testamentet. Alla de andra gåvorna, som Paulus omtalar, hade praktiserats inom den judiska kyrkan före andeutgjutelsen i Jerusalem. Till och med Jesu lärjungar praktiserade helbrägdagörelsegåvan och utförde kraftgärningar före den underbara pingsten i Jerusalem. Men ingen av dem hade talat i tungor. Till och med profetians nådegåva hade kommit till användning bland judarna förut, men inte tungotalet. Gud hade speciellt förbehållit denna gåva för »den kristna församlingen» (Mark. 16: 17).

Ingen skall tro, att vi anse dessa yttre tecken och gåvor för att vara vår huvudupplevelse. Det som har större betydelse är den helige Andes närvaro i vårt inre. Där Han allena är Herre, blir Jesus förhärligad — ej blott i våra hjärtan, utan i våra ord, liv och handlingar. Vad Guds folk därför framför allt behöver är: en mäktig utgjutelse av den helige Ande.

Då skola syndare tränga sig fram till Jesu kors och mottaga Honom som sin Frälsare. De sjuka skola bli helbrägda, de fattiga skola få hjälp, och Guds folk skall kunna bruka all sin kraft och erfarenhet för evangelisationen av världen, i det att de lita på den helige Andes verk. Mitt i alla kristna kyrkosamfund kommer det att framstå ett rent, heligt och andefyllt folk, som äro redo att möta Konungen, när Han kommer igen. Amen.

Efterskrift.

Söndagen den 14 januari 1940 höll T. B. Barratt sin sista predikan. Texten var: »Ingen förmår något genom egen kraft» (1 Sam. 2: 9).

Aldrig mer skulle den varma, rika stämman ljuda i församlingen och tala förmaningens, tröstens och kärlekens evangelium till skarorna. Hans fingrar skulle ej mera locka fram toner från flygeln eller orgeln, och hans sång var nu förstummad.

Söndagen den 7 januari hade far yttrat, att han kände, att han hade sjungit solo alltför sällan i församlingen den sista tiden. Men nu skulle det bli bättre, sade han, och så sjöng han för oss sin egen vackra bearbetning av negersången: Old Black Joe (n:r 681 i Maran Ata): »Dagen har flytt.» Sången grep församlingen som aldrig tillförne.

Söndagen den 14 januari stod den kända, kära gestalten på talarstolen för sista gången. Omedelbart efter mötet blev han sjuk, och en av bröderna skjutsade honom hem i sin bil. Far kunde gå själv, och hjärnan var klar, men han kände sig oerhört trött och önskade få stanna hemma från kvällsmötet.

Far ville aldrig ha någon läkare, men vi ville gärna fråga en till råds, och denne sade då, att far måste ha fullkomlig vila en tid framöver. Läkaren kände också så väl till far, att han visste, att i samma ögonblick han kände sig litet starkare, ville han stiga upp. Och för att hindra detta ansåg han, att far borde komma på ett sjukhus.

Ingen av oss tänkte då, att far aldrig mer skulle komma

hem igen. Vi trodde, det blott skulle bli en vilokur på omkring fjorton dagar, men Herrens vägar voro annorlunda.

En stark förkylning, som han ådrog sig den åttonde dagen, övergick till lunginflammation.

De följande dagarna föll temperaturen, och vårt hopp växte, men den 26 januari hade temperaturen stigit till 39,4. Under tre dagar rasade febern och bröt undan för undan ned hans starka kropp. Vi kunde ej fatta, att far skulle gå ifrån oss. Han hade ju varit så stark allt igenom, så levande och full av arbetslust och glädje. Aldrig slösade han bort någon tid, alltid var han vaken för det nya. Så gammal och klok, och dock så förunderligt ung. För oss som fingo gå ut och in med honom, blevo dessa sista dagar underbart sköna. Far var själv så glad och lycklig, med sin kända glimt av godmodigt leende i ögonvrån ibland. Då vänstra armen och foten blivit förlamade, kunde han ibland säga: »Lyft upp min vänstra arm, så att också den kan få vara med bland folket.»

Han hade ingen fruktan för döden; han ägde en underbar, härlig frid. Fars sinne och väsen voro så helt fyllda av allt det, han hade predikat och praktiserat i sitt liv, att allt det han sade bar prägel därav. Åter och åter igen talade han om de bibliska sanningar, som hade varit de centrala i hans förkunnelse. Frälsningen genom Jesus Kristus, Guds Son, reningen genom blodet, helgelsen, Andens utgjutelse och tungotalet som tecken. Det var som om han ville slå fast för sig själv, vad han förkunnat för andra. Han ville pröva det inför Gud, om det höll streck. Och då mor en gång frågade honom: »Håller det nu, allt det som du har förkunnat?» — svarade han så tryggt och visst: »Ja, det håller.»

Under dessa sista dagar talade far nästan bara engelska, både till familjen och i feberyrseln. Detta var ju hans barndoms- och ungdoms språk.

Månaderna innan far dog, hade något extra milt och gott följt med honom. Han hade ju alltid haft ett älskligt sinne, men det var som om han blev ännu mera genomsyrad av

Guds kärlek till människorna. Det kunde märkas i alla ting, i hans predikningar, bland vänner och i hans skrivsätt. Det blev en ännu större längtan hos honom efter att vinna själar för Kristus. Hur ofta kom han inte hem från mötet och sade: »I kväll hade vi ett härligt möte, må du tro.» Det blev aldrig någon vanesak för far; han tröttnade aldrig på att inbjuda syndare.

Kände han månne själv att uppbrottets timma nalkades? Han gjorde så mycket arbete färdigt. Gamla papper och brev blevo genomlästa och uppbrända. Andra ting blevo färdigskrivna. Strax före jul utkom hans sista bok: »Bak død og grav.» Föga anade vi väl då, att han så snart skulle uppleva, vad han skrev om i denna bok.

Den 28 januari, på kvällen, fingo vi bud om att alla borde vara hos far över den följande natten. En del av bröderna kommo upp efter kvällsmötet. Alla fingo komma in, en efter en, och till var och en av dem hade han ett gott ord, ett godmodigt leende och en fast handtryckning.

Strax före midnatt slöt han sina ögon, men hela natten kämpade döden och livet om övertaget. Då den nya dagen grydde, stod det klart för oss, att slutet inte kunde dröja så länge. Långsamt steg solen upp och fyllde efterhand rummet, tills far låg och badade i gyllene solsken. Ett litet andetag — och fars frigjorda ande svingade sig upp mot det utlovade land, där solen aldrig går ned.

Solveig Barratt Lange.

Innehållsförteckning.

Kap.		Sid.
	Förord	5
I.	Min födelseplats	7
II.	Varaldsöy i Hardanger	14
III.	Skoltiden i England	23
IV.	Tillbaka till Norge	29
V.	Min första predikan	39
VI.	Kallelse till Kristiania	52
VII.	I Kristiania åren 1889—1906 (sexton år)	65
VIII.	"Kristiania Bymission"	90
IX.	I Amerika	106
X.	En mäktig upplevelse av Andens kraft	114
XI.	De omedelbara följderna	128
XII.	Döpt i den Helige Ande enligt Apostlagärningarna 2: 4	141
XIII.	Hemma i kära gamla Norge igen	157
XIV.	Väckelsen utbreder sig	173
XV.	Utländska präster besöka Kristiania	184
XVI.	Åter i Danmark	199
XVII.	Resan till Indien	209
XVIII.	Bråkiga möten i Köpenhamn	231
XIX.	Verksamheten i Kristiania	239
XX.	Äntligen döpt i vatten	242
XXI.	Bibliska riktlinjer	255
XXII.	Församlingen i Möllergaten 38	259
XXIII.	Vi flytta in i ny lokal	266
XXIV.	Amerikaresan	272
XXV.	Bort från organisationstanken	284
XXVI.	Till Nord-Norge och Island	296
XXVII.	Branden i gamla Filadelfia	301
XXVIII.	Till Finland och Europeiska pingstkonferensen i Stockholm	306
	Återblick	311

SJÄLVBIOGRAFI

T. E. BARRATT